

† Petroniu Florea

PILDELE DOMNULUI
IISVS KRISTOS

Volumul I

Editura Episcopiei Sălajului

„Credință și viață în Hristos”

Zalău, 2020

ISBN 978-606-8848-11-2

Cuvânt înainte

„Parabola, în grecește „παραβολή” (paraboli), în latină „parabola”, - ae, este o comparare, o alăturare, o asemănare sau o alegorie, adică este o vorbire cu sens figurat prin care se urmărește redarea concretă a unor idei sau învățături, având în general un rol didactic, moralizator, ca și fabula, cu deosebirea că ideile din fabulă sunt sugerate de personaje luate din lumea animalelor. În Sfânta Scriptură, parabola este o specie a literaturii didactice pe care o găsim atât în Vechiul, cât și în Noul Testament. Parabola redă în mod simbolic un adevăr religios sau moral, atât sub forma unei povestiri, cu temă din viața de toate zilele sau imaginară, cât și sub forma unei maxime, proverb sau vorbire enigmatică, al cărui înțeles trebuie căutat. Fără a fi fabulă sau alegorie, parabola conține totuși elemente alegorice. Un exemplu de parabolă în Vechiul Testament este mustrarea pe care prorocul Natan a făcut-o regelui David, pentru a-i arăta nedreptatea săvârșită împotriva lui Urie Heteul, unul dintre comandanții săi de armată. Urie avea o soție foarte frumoasă pe care o iubea mult, dar pentru că David a plăcut-o, i-a răpit-o lui Urie, iar pe acesta l-a trimis să moară pe câmpul de luptă, într-un război cu amoniții. Fapta lui David a însemnat nelegiuire în fața lui Dumnezeu și pentru a-l face să înțeleagă acest lucru, profetul Natan, unul dintre înțelepții timpului, s-a dus la rege și i-a spus parabola cu «Oița săracului»: *«Într-o cetate erau doi oameni, unul bogat și altul sărac. Cel bogat avea foarte multe turme și cirezi, iar cel sărac nu avea nimic, în afară de o mielușea mică, pe care o cumpăraseră și pe care a ținut-o și a hrănit-o; și ea a crescut laolaltă cu el și cu copiii lui, din pâinea lui mânca și din paharul lui bea și la sânul*

lui dormea și îi era ca o fică. La omul bogat a poposit un călător, dar el nu s-a îndurat să ia din turmele lui și din cirezile lui ca să gătească pentru călătorul care venise la el, ci a luat mieluşeaua omului sărac și a gătit-o pentru oaspetele său. Atunci David s-a mâniat cu mare aprindere împotriva aceluia om; și a zis David către Natan: *Viu este Domnul, vinovat de moarte este omul care a făcut aceasta; de șapte ori va plăti mieluşeaua, de vreme ce a făcut o faptă ca aceasta și nu a avut milă! Atunci Natan a zis către David: Tu ești omul care a făcut aceasta!*» (II Regi 12,1-7). În Noul Testament, parabola constituie o modalitate frecvent folosită de Mântuitorul în expunerea învățăturii Sale. Fiecare parabolă rostită de Domnul Hristos a avut tâlcul și scopul ei, pentru a-i face pe ascultători să înțeleagă marea iubire a lui Dumnezeu față de oameni, dar și datoriile oamenilor față de El, în vederea mântuirii¹.

„Parabolele evanghelice constau, în esență, dintr-un «tablou» luat din viața de toate zilele și din aplicarea acestui tablou la domeniul realităților duhovnicești, după modelul: «Cutare lucru din domeniul duhovnicesc, religios este ca și cutare lucru sau situație din domeniul vieții obișnuite». Introducerea unora dintre pildele din Sfintele Evanghelii, sub forma: «Împărăția cerurilor asemănatu-s-a cu...», evidențiază foarte bine ideea că parabola este, de fapt, o comparație dezvoltată. În pildele propriu-zise, detaliile nu au alt rost decât de a completa și de a face mai viu «tabloul» parabolei².

Vorbirea în pilde nu s-a încheiat odată cu activitatea publică a Domnului Hristos, pentru că „parabolele erau o

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Prof. Ecaterina Braniște, *Dicționar Enciclopedic de Cunoștințe Religioase*, Editura Diecezană, Caransebeș, 2001, pp. 341-342.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Lumina Evangheliei. Exegeze la Evangheliile duminicale*, Editura Agnos, Sibiu, 2016, p. 180.

«tehnică» pedagogică foarte răspândită în mediul iudaic și au rămas actuale până târziu în evoluția mediilor sapiențiale evreiești. Să luăm un exemplu, devenit celebru. Este vorba despre povestea rabinului Eisik din Cracovia, fiul rabinului Jekel din același oraș. Rabinul Bunam din Pżysha o povestea tuturor ucenicilor care veneau la el pentru prima dată. Iat-o: După mulți ani de sărăcie grea, care însă nu i-au zdruncinat încrederea în Dumnezeu, rabinului Eisik din Cracovia, fiul rabinului Jekel din același oraș, i s-a poruncit în vis să meargă să caute o comoară la Praga, sub podul care duce la palatul regal. După ce visul s-a repetat de trei ori, rabinul Eisik s-a hotărât și a plecat la Praga. Numai că podul era păzit zi și noapte de gardieni, astfel încât rabinul nu îndrăznea să se apuce de săpat. Venea însă în fiecare dimineață lângă pod și îi dădea târcoale până seara. În cele din urmă, șeful pazei, intrigat de ceea ce vedea, l-a întrebat, politicos, ce caută acolo. Caută ceva anume sau așteaptă pe cineva? Atunci rabinul Eisik i-a povestit visul datorită căruia venise de atât de departe la Praga. Paznicul a izbucnit în râs: Bietul de tine, cu pingelele tale tocite! Ai pornit la asemenea drumeție de dragul unui vis! Deh, așa e când te încrezi în vise! Și eu ar fi trebuit să-mi iau picioarele la spinare, când mi s-a poruncit odată, în vis, să merg la Cracovia și, în odaia unui evreu pe care, chipurile, îl chema Eisik, fiul lui Jekel, să sap undeva după sobă, ca să găsesc o comoară. Eisik, fiul lui Jekel! Parcă mă văd la locul cu pricina - unde probabil jumătate dintre locuitorii evrei se numesc Eisik și cealaltă jumătate Jekel - scotocind prin toate casele! Și paznicul a izbucnit din nou în râs. Rabinul Eisik s-a înclinat, s-a întors acasă, a săpat după sobă, unde a găsit o comoară și, cu o parte din ea, a construit o casă de rugăciune care se numește Școala Reb Eisik Reb Jekel. Luați aminte la această poveste! - obișnuia să spună rabinul Bunam - și primiți învățătura ei: Anume că există ceva care nu e de găsit

nicăieri în lume, nici chiar lângă cel Drept și Sfânt, dar că totuși există un loc unde lucrul acela poate fi găsit”¹.

„În vreme ce discursul este argumentativ, parabola este indicativă. Ea nu expune o teorie, ci arată o stare de fapt, relatează o situație, fără intenții demonstrative prea explicite. Nu oferă răspunsuri, ci stimulează căutarea lor. În rezumat, s-ar spune că pilda spune nespunând, lasă să joace dinaintea celui care o ascultă palpitul dintre cuvinte, de dincolo și de deasupra lor. Prin faptul că arată în loc să explice, povestea e de o funcționalitate pedagogică incomparabil mai mare decât descriptivismul analitic. E mult mai ușor să înveți cum se face nodul la cravată sau cum se manevrează un aparat, atunci când cineva îți arată, fără cuvinte, etapele procedurii cu pricina. Și, nu întâmplător, educația fiecăruia dintre noi a început nu cu prelegeri elaborate, ci cu poveștile spuse de părinți sau bunici”².

„Parabola este, față de argumentul logic, ceea ce este imaginea față de concept. Este, ca și imaginea, mai puțin explicită, dar mai cuprinzătoare”³, or „este un fapt general acceptat că imaginile lasă o impresie mai profundă decât abstracțiunea”⁴.

„Parabolele trimit la o lume pe care nu o cunoaștem, folosindu-se de cele mai banale elemente cotidiene. Sunt limite la care se întâlnesc văzutul și nevăzutul, comunul și extraordinarul. Parabolele reprezintă spațiul privilegiat al unei tensiuni fructuoase”⁵.

¹ **Andrei Pleșu**, *Parabolele lui Iisus. Adevărul ca poveste*, Editura Humanitas, București, 2012, pp. 13-15.

² **Ibidem**, pp. 18-19.

³ **Ibidem**, p. 19.

⁴ **Joachim Jeremias**, *Parabolele lui Iisus*, traducere din limba engleză de P. S. Calinic Dumitriu, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc și Dr. Ștefan Matei, Editura Anastasia, București, p. 9.

⁵ **Dr. Paul Siladi**, *Predică la Duminica a XXI-a după Rusalii. Pilda Semănătorului*, articol publicat în volumul: „Cuvântul Tău este adevărul”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 164.

„Elementele unei parabole intenționează să sugereze și altceva decât spun cuvintele. Vorbind despre pilde, Sfântul Vasile cel Mare spune că acestea sunt alcătuituri prin «întorsături de cuvinte», care nu-și explică înțelesul lor pe față și direct, ci indirect, celor sprinteni la minte care pot descoperi ascuns în adâncul lor, mai mult înțeles”¹.

„Cu parabolele Domnului Hristos suntem în teritoriul narațiunii care se substituie argumentației. Adevărul lor nu se lasă expus sistematic, nu se constituie într-o doctrină de catedră, într-un îndreptar didactic. Ele spun întotdeauna mai mult decât spun și, de multe ori, altceva decât par să spună. Aceasta este însăși esența parabolei, în contrast cu enunțul strict intelectual”².

„Parabolele au o funcție dublă, de afirmare și ascundere”³.

„Parabola e o specie literară care vorbește prin analogie, prin asemănare. Îți spune ceva, ca să înțelegi altceva. De aceea se mai numește și pildă. Zicem adesea, în vorbirea zilnică: Cutare vorbește în pilde, adică cu subînțelesuri, cu aluzii. Cel care vorbește în pilde o face pentru că ceea ce vrea să-ți comunice e mai ușor de înțeles și mai concludent pe calea aceasta”⁴.

„Mântuitorul își propovăduia adesea învățătura cu ajutorul parabolelor și a istorioarelor și folosea tehnica asemănării și metafora. Pe lângă că era o vorbire curentă în mediul oriental, iubitor de vorbire înflorată și întotdeauna cu tâlc, era și un mod de a te face ușor înțeles, de a spune lucruri adânci prin cuvinte simple, accesibile și învățatului și neînvățatului”⁵.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri noi la texte vechi**, Sibiu, 1989, p. 400.

² **Andrei Pleșu, Op. cit.**, p. 13.

³ **Ibidem**, p. 49.

⁴ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Op. cit.**, p. 388.

⁵ **Idem, Cuvinte duhovnicești**, Sibiu, 2000, p. 233.

„Parabolele sunt un mijloc mai accesibil, mai ușor de înțeles decât cuvintele alese și decât demonstrațiile filosofice sau logice”¹.

„De cele mai multe ori înțelesul parabolei se impune de la sine, imediat, uneori chiar mai convingător decât dacă s-ar spune lucrurile direct. De aceea Mântuitorul a utilizat genul atât de des”².

Pentru a-și face mai ușor înțeleasă învățătura Sa, Mântuitorul întrebuița adeseori pilde, sau parabole, luate din viața de zi cu zi a evreilor. În acest fel, învățăturile dumnezeiești erau mai ușor înțelese și erau ținute minte de către ascultătorii Domnului Hristos.

Dar cu toate că „vorbirea în parabolă este simplă, ea nu este întotdeauna ușor de înțeles. Și uneori nici nu e folosită ca să fie înțeleasă de toți”³.

Referitor la pildele Mântuitorului, trebuie să admitem că unele dintre ele erau foarte simple, așa încât le înțelegeau toți ascultătorii ori marea lor majoritate, iar altele erau mai grele. Unele dintre acestea le explica Domnul Hristos, altele însă nu le tâlcuia, pentru că El Însuși le-a spus Sfinților Apostoli: *„Vouă vă este dat să cunoașteți tainele Împărăției lui Dumnezeu, dar celorlalți, în pilde, ca văzând să nu vadă și auzind să nu înțeleagă”* (Luca 8,10).

„Cine erau ceilalți? Și de ce lor nu le era dat să înțeleagă? Ceilalți erau probabil cărturarii și fariseii, care Îl ascultau pe Mântuitorul cu viclenie, nu spre a crede, ci spre a-L judeca și a-L prinde în cuvânt. Iată de ce acelora nu le era dat să cunoască

¹ **Idem**, *Tâlcuri...*, p. 353.

² **Ibidem**, p. 388.

³ **Ibidem**, p. 346.

tainele Împărăției lui Dumnezeu. Dimpotrivă, Apostolilor în general, nu le vorbea în parabole. Pildele erau pentru ceilalți”¹.

„De asemenea, dacă Domnul Hristos ar fi vorbit poporului pe față, iar nu în pilde, ei ar fi privit cu vederea trupească și nu ar fi văzut nimic. Ar fi ascultat cu auzul trupesc și nu ar fi auzit nimic. Lucrurile duhovnicești nu pot fi văzute cu ochii trupului, nici auzite cu urechile trupului. Acest adevăr ne este descoperit de Mântuitorul prin cuvintele: *«De aceea le vorbesc în parabole, că ei văd fără să vadă și aud fără să audă și nici să înțeleagă»* (Matei 13,13). Când Dumnezeu le grăiește oamenilor adevărul duhovnicesc pur, neînveșmântat în pilde și asemănări cu lumea pământească, ei nici nu văd, nici nu înțeleg acest adevăr”².

„În acest context, Domnul Hristos a preferat să le descopere ascultătorilor Săi tainele Împărăției lui Dumnezeu prin parabole. Mântuitorul folosea adeseori acest mod de a vorbi pentru că cei care se împotriveau învățaturii Lui nu erau vrednici să înțeleagă tainele Împărăției cerurilor, încât beneficiarii acestei revelații erau numai Sfinții Apostoli, pe care Mântuitorul Însuși i-a fericit, zicându-le: *«Fericiți sunt ochii voștri că văd și urechile voastre că aud. Că adevăr vă grăiesc: Mulți profeți și drepți au dorit să vadă ceea ce vedeți voi și n-au văzut, și să audă ceea ce auziți voi, și n-au auzit»* (Matei 13, 16-17)”³.

De asemenea, „cunoașterea pe care Domnul Hristos le-o mijlocea celor simpli trebuie văzută ca o recompensă a osârdiei și a sânguinței lor de a-L asculta și de a-I urma. Spre deosebire de ei, ceilalți, spune Mântuitorul: *«Văd fără să vadă și aud fără să audă»* (Matei 13,13). Afirmatia Sa este axată pe o profeție

¹ **Ibidem.**

² **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Predici la marile praznice și duminici de peste an*, vol. III, traducere de Anca Sârbulescu, Editura Ileana, București, 2003, p. 225.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Duminicile - peceți ale Învierii*, Editura Doxologia, Iași, 2010, p. 141.

din Vechiul Testament, care zice: *«Cu urechile veți auzi, dar nu veți înțelege, și cu ochii veți privi, dar nu veți vedea. Căci inima acestui popor s-a împietrit, urechile lor greu aud și ochii lor s-au închis, ca nu cumva să vadă cu ochii și să audă cu urechile și să înțeleagă cu inima și să-și revină și Eu să-i tămăduiesc»* (Isaia 6,9-10). De remarcat aici este faptul că orice înțelegere a celor sfinte este darul lui Dumnezeu¹.

Pildele Domnului Hristos nu rămâneau în cele din urmă neînțelese, numai că le pricepeau doar cei preocupați de tainele lui Dumnezeu. Apostolii ajunseseră la un anumit grad de pricepere, de aceea puteau înțelege unele învățături ale Mântuitorului, care scăpau celorlalți ascultători. Aceasta nu înseamnă că Domnul ar fi fost nedrept cu unii oameni, ci ei înșiși erau lipsiți de capacitatea suficientă de înțelegere a învățăturii Lui. În acest sens Sfântul Pavel le-a scris corintenilor: *„Cu lapte v-am hrănit, nu cu bucate, căci încă nu erați în stare; și nici chiar acum nu sunteți în stare, fiindcă sunteți încă trupești”* (I Corinteni 3,2), pentru că în urcușul duhovnicesc există anumite etape care trebuie parcurse.

„În învățătura dată de Domnul Hristos prin parabole se observă același principiu care s-a evidențiat în întreaga Sa misiune în lume. Pentru ca noi să putem cunoaște îndeaproape caracterul și viața Sa divină, Domnul Hristos a preluat natura noastră și a trăit printre noi ca om. Dumnezeirea S-a revelat în natură umană, slava nevăzută, în formă omenească vizibilă. Astfel, oamenii au putut învăța despre lucruri necunoscute, prin intermediul celor cunoscute. Lucrurile cerești au fost descoperite prin intermediul celor de pe pământ. Dumnezeu S-a descoperit, devenind asemenea oamenilor. Tot așa a fost și în învățătura Mântuitorului: Lucrurile necunoscute au fost ilustrate prin cele

¹ **Ibidem**, p. 142.

cunoscute, adevărurile dumnezeiești, prin lucrurile de pe pământ, cu care oamenii erau mai familiarizați¹.

În pilde „se vorbește despre altceva, despre cu totul altceva, în termenii lui aici. Se vorbește despre ce nu știm, în termenii a ceea ce știm. Aceasta este definiția însăși a parabolilor Domnului Hristos. Sensul lor este de căutat pe linia subțire, imperceptibilă, dintre două lumi distincte, care se oglindesc însă una într-alta: Cerul și pământul, energiile necreate și lumea creată, ordinea lui Dumnezeu și ordinea oamenilor².

„Orice adevăr duhovnicesc este din cealaltă lume - lumea duhului, lumea cerească - și poate fi pătruns numai de vederea, auzirea și înțelegerea duhovnicească. Dar adevărurile duhovnicești se cuprind în lume sub chipul lucrurilor și al întâmplărilor³.

„Elementul pictural al parabolilor Domnului Hristos este extras din viața de zi cu zi a Palestinei⁴, iar „multe dintre pilde sunt spuse atât de viu încât este firesc să se accepte că au izvorât dintr-o întâmplare reală⁵, ceea ce vom vedea pe parcursul cărții.

„În parabolele Sale, Domnul Hristos lega adevărul dumnezeiesc de lucruri și întâmplări obișnuite, așa cum se regăseau ele în viața păstorilor, a constructorilor, a agricultorilor, a călătorilor și a gospodarilor. Lucrurile familiare erau asociate cu adevăruri fundamentale despre grija iubitoare a lui Dumnezeu față de noi, despre iubirea și recunoștința care I se datorează și despre grija pe care trebuie să o avem unii față de alții. În felul acesta, adevărurile înțelepciunii dumnezeiești și lecțiile practice deveneau convingătoare și impresionau profund⁶.

¹ **Ellen G. White**, *Parabolele Domnului Hristos*, traducere de Valentin Rusu, Editura „Viață și Sănătate”, București, 2004, p. 7.

² **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, p. 77.

³ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, pp. 225-226.

⁴ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 9.

⁵ **Ibidem**, p. 27.

⁶ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 5.

Sfânta Scriptură spune: *«Pe toate acestea le-a grăit Iisus mulțimilor în parabole, și fără parabole nimic nu le grăia, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin profetul care zice: În parabole îmi voi deschide gura, spune-voi pe cele ascunse de la întemeierea lumii»* (Matei 13,34-35). Domnul Hristos prezenta învățăturile spirituale prin intermediul lucrurilor din natură. El lega experiențele din viața ascultătorilor Săi de adevărurile aflate în cuvântul scris. Conducând de la lucrurile lumești la Împărăția cerurilor, parabolele Domnului Hristos sunt niște verigi în lanțul adevărului, care îl leagă pe om de Dumnezeu și pământul de cer¹.

În acest fel „Mântuitorul dorea să le trezească ascultătorilor dorința de a cunoaște mai mult. El încerca să le atragă atenția celor indiferenți și să imprime adevărul în inima lor. Învățarea prin parabole era o practică obișnuită și le impunea respect și atenție, nu numai iudeilor, ci și celor care aparțineau altor popoare. Aceasta era cea mai eficientă metodă de învățare pe care o putea folosi. Dacă ar fi dorit să cunoască învățăturile dumnezeiești, ascultătorii ar fi putut înțelege cuvintele Sale, deoarece Domnul Hristos era întotdeauna binevoitor să le explice oricărui ascultător sincer².”

„Pe de altă parte, Mântuitorul avea de rost adevăruri pe care oamenii nu erau pregătiți să le accepte și nici măcar să le înțeleagă. Asociind aceste învățături cu scene din viața de zi cu zi, din experiența oamenilor sau din natură, El captiva atenția ascultătorilor și îi impresiona. După aceea, când vedeau lucrurile pe care le folosiseră ca ilustrații pentru învățăturile Sale, ei își aminteau de cuvintele Învățătorului divin³.”

¹ **Ibidem**, p. 7.

² **Ibidem**, p. 10.

³ **Ibidem**.

„Domnul Hristos căuta o cale de a ajunge la inima fiecăruia. Prin faptul că folosea o varietate de ilustrații, nu numai că prezenta diverse aspecte ale adevărului, dar reușea și să ajungă la inima unor ascultători diferiți. Interesul lor era trezit de imaginile desprinse din mediul în care își petreceau viața de zi cu zi. Niciunul dintre ascultătorii Mântuitorului nu putea să aibă impresia că este neglijat sau uitat. Chiar și cei mai umili și mai păcătoși auzeau în învățătura Sa un glas care le vorbea cu duioșie și simpatie”¹.

„Domnul Hristos a întrebuințat de cele mai multe ori parabolele ca instrumente de cunoaștere. Poate că și Lui îi venea mai ușor să vorbească în acest fel decât să facă lungi teorii. Și apoi erau ținute minte mai ușor și puteau fi lesne repovestite. În această specie literară Mântuitorul a fost un creator original de inepuizabile posibilități”².

Prin parabole, Domnul Hristos nu numai că își făcea mai ușor înțeleasă învățătura Sa, dar ascultătorii o țineau mai bine minte, iar unele pilde pot fi considerate adevărate perle ale literaturii. Astfel, deși au trecut aproape două mii de ani de când Mântuitorul a rostit aceste parabole, ele sunt mereu actuale și se bucură de apreciere.

În privința învățăturilor prezentate de Domnul Hristos prin intermediul pildelor trebuie să fim conștienți de faptul că „lucrurile nu sunt sortite să rămână pentru totdeauna în acest stadiu. Mântuitorul le-a spus în acest sens Sfinților Săi Apostoli: *«Pe acestea vi le-am grăit în pilde. Va veni ceasul când nu vă voi mai grăi în pilde, ci deschis vă voi vesti despre Tatăl»* (Ioan 16,25). Cu alte cuvinte, vorbirea în parabole este o soluție circumstanțială, adecvată strict timpului de dinaintea morții și a învierii Domnului Hristos, fiind parte a strategiei

¹ **Ibidem.**

² **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 397.

pământești a Mântuitorului. Adevărul întreg, ceea ce numai Fiul cunoaște despre Tatăl (Matei 11,27), taina Împărăției (și a Fiului lui Dumnezeu întrupat ca manifestare a ei) sunt, deocamdată, exterioare oamenilor. Sunt prea grele, prea abrupte pentru condiția omenească obișnuită, întrucât toți oamenii - inclusiv Apostolii, câtă vreme stau lângă Domnul Hristos - suntem «în afară», nu avem capacitatea necesară pentru a înțelege radicalitatea adevărului. Ceea ce putem primi este «*laptele duhovnicesc*» (I Petru 2,2) al învățaturii, versiunea ei adaptată capacităților noastre naturale. Sfântul Apostol Pavel a scris în acest sens: «*Omul firesc nu primește pe cele ale Duhului lui Dumnezeu, căci pentru el sunt nebunie și el nu le poate înțelege, fiindcă ele se judecă duhovnicește*» (I Corinteni 2,14). Se impune, așadar, învelirea revelației într-o inevidență protectoare. Parabolele sunt această inevidență protectoare: Clar-obscur luminos, lapte duhovnicesc. Un limbaj asemănător Mântuitorului folosesc și Sfinții Apostoli atunci când vorbesc mulțimilor necoapte: „*Și eu, fraților, n-am putut să vă vorbesc ca unor oameni duhovnicești, ci ca unora trupești, ca unor prunci întru Hristos. Cu lapte v-am hrănit, nu cu bucate, căci încă nu erați în stare; și nici chiar acum nu sunteți în stare, fiindcă sunteți încă trupești*» (I Corinteni 3,1-3)¹.

„În cuvântările Domnului Hristos, parabola are, într-un anumit sens, o dimensiune apofatică. Așa cum nu se pot face afirmații - inevitabil limitative - despre Dumnezeu, nu se pot face nici expuneri explicite, perfect transparente, ale adevărului Lui. Cu alte cuvinte, vorbirea în parabole este de rigoare, indiferent de cei care ascultă și dincolo de motivațiile particulare ce pot surveni în funcție de limitele feluritelor categorii ale acestui public, de aceea «*pe toate acestea le-a grăit Iisus mulțimilor în parabole, și fără parabole nimic nu le grăia, ca să se împlinescă ceea ce s-a spus prin profetul care zice: În*

¹ Andrei Pleșu, *Op. cit.*, pp. 49-50.

parabole îmi voi deschide gura, spune-voi pe cele ascunse de la întemeierea lumii» (Matei 13, 34-35)”¹.

„Parabolele sunt gândite, așadar, pentru a furniza o comunicare integrală a celor ascunse. Rămâne întrebarea dacă această comunicare integrală se adresează tuturor sau numai celor apropiați. Dacă adevărul întreg revine doar «inițiaților», atunci avem de-a face cu afirmarea cvasiexplicită a unui «esoterism» creștin, legitimat de însăși explicarea unor pilde de către Domnul Hristos înaintea Sfinților Săi Apostoli. Aceasta însă este o teză care nu poate fi acceptată de Sfinții Părinți ai Bisericii, care fiind asaltați de tot soiul de erezii sibilinice erau convinși de caracterul deschis, public, universal, al propovăduirii creștine. Un punct de cotitură în eliminarea interpretării esoterice a mesajului Mântuitorului o constituie colecția de comentarii la Evanghelia după Ioan scrise, la început secolului al V-lea, de către Fericitul Augustin. Din punctul lui de vedere, diferența consacrată de teologii alexandrini între cei trupești și cei duhovnicești, respectiv între cei care nu se pot hrăni decât cu «lapte» și cei care pot trece la «carne», nu este o diferență între două categorii de credincioși, ci se referă la două stadii distincte în evoluția spirituală a fiecărui credincios. Mesajul este transmis tuturor, fără lacune, după cum a afirmat Domnul Hristos Însuși: „*Pe toate câte le-am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute*” (Ioan 15,15). Dar pentru a înțelege ceea ce ni se spune, cu toții avem de parcurs un drum: Drumul de la credința simplă (dar vagă) la înțelegerea profundă, de la pasivitatea sugarului la cooperarea viguroasă a cunoașterii adulte. Pentru a avansa pe acest drum, beneficiem de călăuzirea Sfântului Duh care ne poartă «*întru tot adevărul*» (Ioan 16,13). Orice cale spirituală este, prin urmare, o cale din afară înăuntru. Cei din afară au un acces limitat la adevărul pentru care nu sunt copți încă. În felul acesta ei sunt protejați nu prin excludere, ci

¹ **Ibidem**, p. 51.

prin opacitatea inerentă nivelului lor de înțelegere. În termenii gândirii rabinice, s-ar spune că asupra celor din afară se revarsă dreptatea, pedagogică, a lui Dumnezeu, în vreme ce asupra celor apropiați se revarsă iubirea Lui. Fericitul Augustin a scris în acest sens că «Hristos Cel răstignit este deopotrivă lapte pentru sugari și carne pentru cei aflați pe o treaptă mai înaltă»¹.

„Toată învățătura Domnului Hristos exprimată prin parabole este alcătuită din nuanțe, surprize și paradoxuri. Nimic nu se lasă «sistemizat» geometric, definit liniar, încartiruit dogmatic. Parabola este o diluare savantă, o subtilă manevră pedagogică pe măsura frăgezimii pruncilor, dar este și o intensificare a misterului, menită să-i țină la distanță pe neinițiați. Idealizarea prunciei ca fiind cea mai bună cale spre Hristos trebuie, de altfel, privită «cum grano salis» (cu anumite rezerve). Alături de pasajele celebre: «*Îți mulțumesc, Părinte, Doamne al cerului și al pământului, că ai ascuns acestea de cei înțelepți și de cei pricepuți și le-ai descoperit pruncilor*» (Matei 11,25) și: «*Cel ce nu va primi Împărăția lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra în ea*» (Marcu 10,15), trebuie să acordăm mai multă atenție și unui text care îi aparține Apostolului neamurilor: «*Fraților; nu fiți copii în gândire; în răutate, da, fiți prunci, dar în gândire fiți desăvârșiți*» (I Corinteni 14,20)².

„Vorbirea în parabole este inevitabilă, dar, cum spuneam, este circumstanțială. În perspectivă eshatologică, ea va dispărea, pentru că nu este în natura adevărului dumnezeiesc să fie pecetluit în veșnicie. Pecetea este doar semnul unui prezent indecis și provizoriu, iar Domnul Hristos a spus: «*Nimic nu este acoperit care să nu iasă la iveală și nimic ascuns care să nu ajungă cunoscut*» (Matei 10,26). Mai mult, Mântuitorul Însuși oferă o arvună a revelației finale (echivalând cu abolirea vorbirii

¹ **Ibidem**, pp. 51-52.

² **Ibidem**, p. 53.

parabolice), când, aflat la hotarul dintre viața pământească și cea veșnică, le-a dezvăluit Sfinților Apostoli ceva din taina învierii Sale: «*Las lumea și mă duc la Tatăl*» (Ioan 16,28). Ucenicii confirmă, uimiți, schimbarea de limbaj: «*Iată că acum grăiești lămurit și nu spui nicio pildă*» (Ioan 16,29). Domnul Hristos anunță, astfel, momentul apoteotic în care nimeni nu va mai rămâne «în afară», cu excepția acelor care vor refuza definitiv «ospățul» Împărăției cerurilor. Dar, până la acel moment, parabolele vor rămâne procedeu didactic cel mai adecvat pentru un auditoriu în care se regăsesc de-a valma înțelepții și cei simpli, cei puri și cei impuri, bunii și răii, grâul și neghina¹.

„În universul parabolelor, nimeni nu este exclus în mod arbitrar și nedrept, dar nimeni nu este inclus în mod necondiționat. În cele ce urmează, vom încerca să definim condițiile incluziunii, criteriile după care se poate decide gradul de accesibilitate al adevărului duhovnicesc. Parabolele facilitează recepția, dar pot să o și blocheze. Cum funcționează aceste ample mișcări contradictorii? Ce trebuie să faci și cum trebuie să fii pentru a nu rămâne printre cei din afară? Și care sunt piedicile cu care te vei confrunta?”².

„Pentru a fi perceput, mesajul Domnului Hristos trebuie să adopte dimensiunea verticalității. Orizontala transmisiei mistice (răspândirea ei peste capetele tuturor) nu poate avea drept sursă decât verticala întrupării. Mesajul se propagă, astfel, din centrul unei cruci și, într-un anumit sens, echivalează cu o răstignire. Astfel, parabolele sunt efectul răstignirii intelectului divin pe lemnul limitelor rațiunii omenești. De aici splendoarea lor tragică, «obscuritatea» lor asumată și aspectul de jertfă al limbajului aluziv, voalat, analogic. Nu cei din afară sunt sacrificați prin discursul pildelor, ci conținutul însuși al discursului, care se

¹ **Ibidem**, p. 54.

² **Ibidem**, p. 56.

străduiește să coboare în întunericul exteriorității lor. Pentru a înțelege un astfel de discurs, cei din afară trebuie, mai întâi, să nu-l înțeleagă, să simtă «obrocul» opacității lor, ghimpele propriei inaptitudini, inaccesibilitatea muntelui revelației, care nu poate fi abordat ca un obiectiv turistic. El este suportul întâlnirii cu Dumnezeu, dar este și hotarul care menajează ființa delicată a misterului. Pe munte este chemat Moise pentru a vorbi cu Dumnezeu, pe munte se roagă Mântuitorul, pe munte are loc Schimbarea la Față. Și totuși, Moise este avertizat să impună poporului său o distanță salutară față de prestigiul numinos al muntelui: «*Luați aminte, să nu cumva să vă suiți pe munte, nici să atingeți ceva din el, căci oricine se atinge de munte cu moarte va pieri*» (Ieșire 19,12). Și «*poporul să nu se îmbulzească a se sui la Domnul*» (Ieșire 19,21). Prin parabole, Domnul Hristos nu sustrage privirilor celor din afară priveliștea muntelui, ci ferește taina Împărăției cerurilor de îmbulzeala necuviincioasă, ignorantă, arogantă sau indiferentă a neaveniților¹.

„Domnul Hristos mai avea un motiv pentru care îi învăța pe ascultătorii Săi prin intermediul parabolilor. În mulțimea celor adunați în jurul Său se aflau adeseori conducători ai poporului, cărturari, farisei și saducei, care doreau mai presus de orice să descopere motive pentru a-L acuza. În fiecare zi, oameni trimiși de aceștia Îl urmăreau pas cu pas ca să-L surprindă făcând afirmații care ar fi putut fi folosite ca dovezi pentru a obține condamnarea Lui și pentru a-L aduce la tăcere pentru totdeauna pe Acela care părea să-i atragă la Sine pe toți. Mântuitorul cunoștea caracterul acestor oameni și prezenta adevărul în așa fel încât aceștia să nu poată găsi nicio posibilitate de a-L aduce înaintea Sinedriului².

„În parabolele Sale, Domnul Hristos mostra ipocrizia și faptele nelegiuite ale celor ce ocupau poziții înalte, iar

¹ **Ibidem**, pp. 61-62.

² **Ellen G. White**, *Op. cit.*, pp. 10-11.

limbajul figurat exprima un adevăr atât de tăios, încât, dacă ar fi fost rostit într-un mod direct, ei nu l-ar fi ascultat cuvintele ci s-ar fi grăbit să pună capăt activității Sale. Dar, în timp ce reușea să-i evite pe aceia care urmăreau să-L prindă în cuvânt, Mântuitorul prezenta adevărul atât de limpede, încât minciuna devenea imediat evidentă, iar cei sinceri beneficiau de învățăturile Lui neprețuite¹.

„Nimic din ce a spus Domnul Hristos nu a avut scopul de a satisface curiozitatea sau de a hrăni ambiția oamenilor, oferindu-le posibilitatea de a obține măreția lumească. În toate învățăturile Sale, Mântuitorul a pus mintea omenească în legătură cu înțelepciunea Celui Infinit. El nu i-a îndrumat pe ascultătorii Lui să studieze doar niște teorii omenești despre Dumnezeu, despre Fiul lui Dumnezeu întrupat sau despre lucrările Lui. Mântuitorul i-a învățat să-L vadă pe Dumnezeu în mod direct, așa cum era El manifestat în lucrările Sale, în Cuvântul Său și în dovezile purtării Sale de grijă față de oameni².”

„Pentru a transmite ceea ce avea de transmis, Domnul Hristos a ales ca mod de expunere vorbirea în parabole. Aceasta înseamnă că pilda I s-a părut, structural, în perfect acord cu El Însuși, cu substanța a ceea ce voia să transmită și cu nivelul de receptivitate al ascultătorilor. Cu alte cuvinte, date fiind contextul în care vorbea, auditoriul vizat și misiunea pe care o avea de îndeplinit, parabola I s-a impus drept procedeu optim³.”

„Cel dintâi interpret al parabolilor Sale este Domnul Hristos Însuși, Care, după ce relatează pilda semănătorului, le propune Sfinților Săi Apostoli un posibil mod de abordare, o incursiune rapidă, dar temeinică în problematica receptivității:

¹ **Ibidem**, p. 11.

² **Ibidem**.

³ **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, p. 25.

Ce înseamnă a intra într-o parabolă și, mai ales, cum poți rata adevărul ei”¹.

„Parabolele au loc pe linia orizontului și a le interpreta înseamnă a merge cu îndrăzneală, asumând toate riscurile, pe această linie. Reflecția asupra pildelor nu poate spera să le epuizeze. Ele aduc neștiutul, de-neînțeleșul, mai aproape, lăsându-le, totuși, neatins. Orice încercare de a clarifica lucrurile, orice traducere a textului în limbajul rațiunii curente se va sfârși cu o platitudine. Parabolele ni se oferă nu pentru a ne ajuta să convertim misterul în evidență, ci pentru a ne ajuta să luăm cunoștință de inevidența constitutivă, inevidența fondatoare și hrănitore a lumii. Pildele constituie laolaltă marea rețea a inevidențelor pe care se țese destinul pământesc. În final, interpretarea lor ar putea alcătui, de aceea, o paradoxală fenomenologie a inevidenței, o fenomenologie a ceea ce nu apare, a ceea ce nu e dat în apariția nemijlocită a lucrurilor și în desfășurarea cotidiană a vieții. Parabolele sunt «figuri» ale ascunsului, dar ale unui ascuns care încearcă să identifice o modalitate a dezvăluirii de sine, a revelării lui în lume”².

„Pildele Domnului Hristos ne pun în situația de a presimți ce ar putea să fie Împărăția lui Dumnezeu și pe ce cale se poate ajunge la ea. Pildele sunt, cu alte cuvinte, o arvună a învierii sau, în termeni mai neutri, o aproximare a realizării de sine. Dar pentru a-și atinge ținta, ele trebuie primite, adică auzite, înțelese și preluate în imediatul vieții, trăite. Ceea ce - așa cum ni se spune prin parabola semănătorului - nu se întâmplă întotdeauna”³.

În cuvântarea de despărțire, referindu-se la învățătura Sa, Mântuitorul le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Pe acestea vi le-am grăit în pilde. Va veni ceasul când nu vă voi mai grăi în pilde, ci*

¹ **Ibidem**, p. 71.

² **Ibidem**, pp. 77-78.

³ **Ibidem**, pp. 78-79.

deschis vă voi vesti despre Tatăl” (Ioan 16,25). Aceste cuvinte ale Domnului Hristos s-au împlinit după învierea Sa din morți, când nu le-a mai vorbit în parabole.

Nici după cea de-a doua venire în lume a Fiului lui Dumnezeu întrupat, de această dată în calitate de Judecător al oamenilor, nu va mai fi necesară vorbirea în parabole, de aceea Sfântul Apostol Pavel a scris că: *„Acum vedem prin oglindă, ca în ghicitură; dar atunci, față către față. Acum cunosc în parte; atunci însă voi cunoaște deplin”* (I Corinteni 13,12).

În volumul de față vom prezenta și explica toate pildele importante rostite de Domnul Hristos. Dacă o parabolă este consemnată în mai multe Evanghelii, vom înfățișa toate variantele, pentru că există anumite diferențe între ele și acestea trebuie analizate.

Oricare dintre pildele Mântuitorului lasă loc la mai multe interpretări, de aceea explicațiile celor mai însemnate dintre ele le vom prezenta în mai multe variante.

Autorul

Pilda semănătorului

„A ieșit semănătorul să semene. Și pe când semăna, unele semințe au căzut lângă drum și au venit păsările și le-au mâncat. Altele au căzut pe loc pietros, unde n-aveau pământ mult, și îndată au răsărit, că n-aveau pământ adânc; dar când s-a ridicat soarele s-au pălit de arșită și, neavând rădăcină, s-au uscat. Altele au căzut între spini și spinii au crescut și le-au înăbușit. Altele au căzut pe pământ bun și au dat roadă: Una o sută, alta șaizeci, alta treizeci. Cel ce are urechi de auzit să audă. Și apropiindu-se ucenicii, I-au zis: De ce le vorbești lor în parabole? Iar El, răspunzând, le-a zis: Pentru că vouă vi s-a dat să cunoașteți tainele Împărăției cerurilor, dar acestora nu li s-a dat. Căci celui ce are i se va da și-i va prisosi, dar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce are. De aceea le vorbesc în parabole, că ei văd fără să vadă și aud fără să audă și nici să înțeleagă. Și se împlinește cu ei profeția lui Isaia care zice: Cu urechile veți auzi, dar nu veți înțelege, și cu ochii vă veți uita, dar nu veți vedea. Căci inima acestui popor s-a împietrit și urechile lor greu aud și ochii lor s-au închis, ca nu cumva cu ochii să vadă și cu urechile să audă și cu inima să înțeleagă și să se întorcă și Eu să-i vindec. Dar fericiți sunt ochii voștri că văd și urechile voastre că aud. Că adevăr vă grăiesc: Mulți profeți și drepti au dorit să vadă ce vedeți voi și n-au văzut, și să audă ceea ce auziți voi, și n-au auzit. Așadar, ascultați parabola semănătorului: La cel ce aude cuvântul Împărăției și nu-l înțelege, vine cel viclean și răpește ceea ce s-a semănat în inima lui; aceasta este sămânța semănată lângă drum. Iar cea semănată pe loc pietros este cel care aude cuvântul și-l primește de îndată cu bucurie, dar

neavând rădăcină în sine, ține până la o vreme; și întâmplându-se necaz sau prigoană din pricina cuvântului, îndată se poticnește. Cea semănată între spini este cel care aude cuvântul, dar grija lumii acesteia și înșelăciunea avuției înăbușă cuvântul și-l face neroditor. Iar sămânța semănată în pământ bun este cel ce aude cuvântul și-l înțelege, aduce roadă și face unul o sută, altul șaiszeci, altul treizeci” (Matei 13,3-23).

„Jeșit-a semănătorul să semene. Și pe când semăna el, o parte din semințe a căzut lângă drum și păsările cerului au venit și au mâncat-o. Și altă parte a căzut pe loc pietros, unde n-avea pământ mult, și a răsărit de îndată, pentru că nu avea pământ adânc; și când s-a ridicat soarele s-a veștejit și, pentru că nu avea rădăcină, s-a uscat. Altă parte a căzut între spini și spinii au crescut și au înăbușit-o și roade nu a dat. Și altele au căzut în pământul cel bun și, înălțându-se și crescând, au dat roadă și au adus: una treizeci, alta șaiszeci, alta o sută. Și zicea: Cel ce are urechi de auzit, să audă! Iar când a fost singur, cei ce erau pe lângă El împreună cu cei doisprezece L-au întrebat despre parabolă. Și El le-a zis: Vouă vă este dat să cunoașteți tainele Împărăției lui Dumnezeu, dar celor din afară toate li se fac în parabole, ca uitându-se să privească și să nu vadă, și auzind să audă și să nu înțeleagă, ca nu cumva să se întoarcă și să fie iertați. Și le-a zis: Nu pricepeți parabola aceasta? Atunci cum veți înțelege toate parabolele? Semănătorul seamănă cuvântul. Cele de lângă drum sunt aceia în care se seamănă cuvântul; și numai ce-l aud, îndată vine Satana și ia cuvântul semănat în inimile lor. Tot așa, cele semănite pe loc pietros sunt aceia care aud cuvântul și-l primesc de îndată cu bucurie, dar nu au rădăcină întru ei și durează doar până la un timp; apoi, când se întâmplă strâmtorare sau prigoană din pricina cuvântului, îndată se poticnesc. Și cele semănite între spini sunt cei care ascultă cuvântul, dar pătrunzând în ei grijile veacului acestuia

și înșelăciunea bogăției și poftele după celelalte, acestea înăbușă cuvântul și-l fac neroditor. Iar cele semănate pe pământul cel bun sunt cei care aud cuvântul și-l primesc și aduc roade: Unul treizeci, altul șaiszeci și altul o sută” (Marcu 4,3-20).

„Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa. Și semănând el, una a căzut lângă drum și a fost călcată cu picioarele și păsările cerului au mâncat-o. Și alta a căzut pe piatră, și, răsărind, s-a uscat, pentru că nu avea umezeală. Și alta a căzut între spini și spinii, crescând cu ea, au înăbușit-o. Și alta a căzut pe pământul cel bun și, crescând, a făcut rod însutit. Acestea zicând, striga: Cine are urechi de auzit să audă! Și ucenicii Lui Îl întrebau: Ce înseamnă pilda aceasta? El a zis: Vouă vă este dat să cunoașteți tainele împărăției lui Dumnezeu, iar celorlalți în pilde, ca, văzând, să nu vadă și, auzind, să nu înțeleagă. Iar pilda aceasta înseamnă: Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu. Iar cea de lângă drum sunt cei care aud, apoi vine diavolul și ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva, crezând, să se mântuiască. Iar cea de pe piatră sunt aceia care, auzind cuvântul îl primesc cu bucurie, dar aceștia nu au rădăcină; ei cred până la o vreme, iar la vreme de încercare se leapădă. Cea căzută între spini sunt cei ce aud cuvântul, dar umblând cu grijile și cu bogăția și cu plăcerile vieții, se înăbușă și nu rodesc. Iar cea de pe pământ bun sunt cei ce, cu inimă curată și bună, aud cuvântul, îl păstrează și rodesc întru răbdare” (Luca 8,5-15).

„Într-o zi Domnul Hristos Se afla în casa Sa din Capernaum (Matei 13,1-2), nu departe de țărmul Mării Galileii. Când a ieșit din casă, s-a strâns în jurul Lui o mulțime de oameni care aștepta să-I audă cuvântul de învățătură. Pentru a putea fi văzut și auzit de toți, Mântuitorul S-a urcat într-o corăbioară din care le-a vorbit celor prezenți despre Împărăția cerurilor”¹.

¹ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 140.

„Când Domnul Hristos le-a spus evreilor «*Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția cerurilor!*» (Matei 4,17), aceștia așteptau ca El să le dovedească prin fapte eroice de cucerire că este Mesia și să întemeieze un imperiu pe ruinele împărățiilor pământești. Parabola semănătorului a fost răspunsul Mântuitorului vizavi de această așteptare. Împărăția lui Dumnezeu urma să învingă, dar nu prin puterea armelor, nici prin confruntări violente, ci prin impunerea unui nou principiu de viață în inimile oamenilor”¹.

„Pilda semănătorului, relatată de cei trei Evangheliști sinoptici (Matei, Marcu și Luca), se numără printre primele parabole rostite de Mântuitorul”² și este cea dintâi pildă a Domnului Hristos consemnată în paginile Sfintei Scripturi.

Mântuitorul le-a spus ascultătorilor Săi: *„A ieșit semănătorul să semene. Și pe când semăna, unele semințe au căzut lângă drum și au venit păsările și le-au mâncat. Altele au căzut pe loc pietros, unde n-aveau pământ mult, și îndată au răsărit, că n-aveau pământ adânc; dar când s-a ridicat soarele s-au pălit de arșită și, neavând rădăcină, s-au uscat. Altele au căzut între spini și spinii au crescut și le-au înăbușit. Altele au căzut pe pământ bun și au dat roadă: Una o sută, alta șazeci, alta treizeci”*.

„Este demn de menționat faptul că semănătorul din această parabolă aruncă sămânța cu atâta stângăcie, încât o mare parte din ea se irosește. Noi ne-am fi așteptat la descrierea modului obișnuit de a semăna și, de fapt, tocmai o astfel de descriere avem aici. Aceasta se înțelege cu ușurință dacă știm că în vechime, în Țara Sfântă, semănatul preceda aratul. De aceea, semănătorul din această pildă este înfățișat că aruncă sămânța peste ogorul nearat și acest fapt ne dă puțința să înțelegem de ce el seamănă și pe cărare. El aruncă intenționat sămânța pe poteca pe care sătenii au bătătorit-o peste țarină, deoarece are de gând ca arând și cărarea,

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, pp. 16-17.

² Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 140.

să acopere sămânța cu pământ. Și tot cu bună știință acesta seamănă printre măcăciunii uscați de pe pământul înțelenit, căci și peste ei va trece cuțitul plugului. Să nu ne surprindă nici faptul că unele boabe cad pe teren pietros, căci calcarul de dedesubt, acoperit cu un strat subțire de pământ, abia dacă se vede până când plugul îl va scoate la suprafață. Ceea ce pentru mentalitatea occidentală pare drept un mod greșit de a face agricultură, în condițiile dificile ale Țării Sfinte aceasta este pur și simplu o modalitate obișnuită”¹.

„O parte din sămânță, ne spune parabola, a căzut lângă drum. Aceasta nu înseamnă că semănătorul este neglijent. La semănat este normal ca unele boabe să cadă pe (sau lângă) drumul care mărginește ogorul ori pe cărările bătătorite ale țarinii, din moment ce în agricultura tradițională din Țara Sfântă mai întâi se seamănă și numai după aceea se ară. Desigur că păsările, dacă nu sunt alungate, mănâncă rapid boabele care li se oferă astfel”².

Alte semințe au căzut în loc pietros. „În Palestina sunt numeroase țarini pietroase, unde, sub un strat foarte subțire de sol vegetal, se ascunde stânca. În aceste condiții, grâul răsare repede, stimulat de căldura de la suprafață, dar planta pierie tot atât de rapid din lipsă de pământ adânc”³.

„Spinii din parabolă pot însemna buruienile, în general, care răsar și cresc foarte repede. Dar aici poate fi vorba, de asemenea, de tufe de măcăciuni, pentru că în Orientul Mijlociu se pot vedea adeseori astfel de tufe în mijlocul ogorului cu grâu sau cu alte cereale”⁴.

„Randamentul pământului celui bun, de până la o sută de boabe la o sămânță depășește de departe cele mai bune recolte

¹ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 9.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 242.

³ **Ibidem**, pp. 242-243.

⁴ **Ibidem**, p. 243.

din Țara Sfântă. Este adevărat însă că în cartea Facerii citim că «Isaac a semănat în pământul din Gherara și în anul acela a cules însutit» (Facere 26,12). În textul parabolei însă, cifra are mai degrabă o valoare simbolică¹.

După ce a încheiat de rostit pilda semănătorului, Domnul Hristos a spus: „*Cel ce are urechi de auzit să audă*”, afirmație pe care a repetat-o de mai multe ori (Matei 11,15; Matei 13,43; Marcu 4,23 și Luca 14,35) și care se referă la faptul că această parabolă, ca de altfel toate pildele, precum și întreaga Lui învățatură nu trebuie doar auzită, ci înțeleasă și pusă în practică. Din acest motiv Sfântul Iacov ne-a îndemnat: „*Fiți dar împlinitori ai cuvântului, și nu numai ascultători ai lui, amăgindu-vă pe voi înșivă*” (Iacov 1,22).

„*Și apropiindu-se ucenicii, I-au zis: De ce le vorbești lor în parabole? Iar El, răspunzând, le-a zis: Pentru că vouă vi s-a dat să cunoașteți tainele Împărăției cerurilor, dar acestora nu li s-a dat. Căci celui ce are i se va da și-i va prisosi, dar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce are. De aceea le vorbesc în parabole, că ei văd fără să vadă și aud fără să audă și nici să înțeleagă. Și se împlinește cu ei profeția lui Isaia care zice: Cu urechile veți auzi, dar nu veți înțelege, și cu ochii vă veți uita, dar nu veți vedea. Căci inima acestui popor s-a împietrit și urechile lor greu aud și ochii lor s-au închis, ca nu cumva cu ochii să vadă și cu urechile să audă și cu inima să înțeleagă și să se întoarcă și Eu să-i vindec. Dar fericiiți sunt ochii voștri că văd și urechile voastre că aud. Că adevăr vă grăiesc: mulți profeți și drepti au dorit să vadă ce vedeți voi și n-au văzut, și să audă ceea ce auziți voi, și n-au auzit*”.

Fiind probabil prima pildă pe care a rostit-o Domnul Hristos, Sfinții Apostoli L-au întrebat de ce vorbește în parabole, iar Mântuitorul le-a răspuns că lor le este dat să cunoască tainele

¹ **Ibidem.**

Împărăției lui Dumnezeu pentru că sunt interesați de aceasta și au ajuns la un anumit grad de pricepere, pe când celorlalți ascultători le este prezentată aceeași învățătură, dar ei tot nu o înțeleg, pentru că „s-au împietrit, precum este scris: «Dumnezeu le-a dat duh de amorțire, ochi ca să nu vadă și urechi ca să nu audă»” (Romani 11,7-8). Faptul că unii ascultători nu înțelegeau învățătura Mântuitorului nu înseamnă că Domnul Hristos era nedrept cu ei, ci aceștia erau lipsiți de capacitatea de înțelegere a învățăturii Lui, de aceea Mântuitorul le-a și spus unor astfel de oameni: „Încă multe am a vă spune, dar acum nu puteți să le purtați” (Ioan 16,12).

„Domnul Hristos voia ca toți ascultătorii Lui să ajungă să-I înțeleagă cuvintele, însă unii dintre ei nu doreau acest lucru, ci Îl «pândeau și căutau să prindă ceva din gura Lui, ca să-I găsească vină» (Luca 11,54) și să strige mai târziu: «Răstignește-L, Răstignește-L!» (Luca 23,21). Mântuitorul a preferat să vorbească în parabole și din cauza cărturarilor și a fariseilor cu inimi viclene, acele «urechi» dornice să audă ceea ce voiau ele, iar nu ceea ce le grăia El. Pentru unii ca aceștia Domnul Hristos a rostit cuvintele: «Nu dați cele sfinte câinilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor» (Matei 7,6)”¹.

În atitudinea evreilor de neacceptare a învățăturii Mântuitorului s-a împlinit o profeție făcută de prorocul Isaia, fiindcă El „întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit” (Ioan 1,11).

Pomenindu-l pe profetul Isaia, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „Adevăr vă grăiesc: Mulți profeți și drepți au dorit să vadă ce vedeți voi și n-au văzut, și să audă ceea ce auziți voi, și n-au auzit”, după care a adăugat: „Fericiți sunt ochii voștri că văd și urechile voastre că aud”.

¹ Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, *Predici la duminicile de peste an*, Slatina, 2011, p. 179.

În Predica de pe Munte, Mântuitorul a enunțat înaintea ascultătorilor Săi nouă fericiri, moduri, atitudini sau căi, prin care cineva poate ajunge la fericirea în Dumnezeu: *„Feriți-vă cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor. Feriți-vă cei ce plâng, că aceia se vor mângâia. Feriți-vă cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul. Feriți-vă cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura. Feriți-vă cei milostivi, că aceia se vor milui. Feriți-vă cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu. Feriți-vă făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema. Feriți-vă cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este Împărăția cerurilor. Feriți-vă veți fi când din pricina Mea vă vor ocări și vă vor prigoni și, minșind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri”* (Matei 5,3-12).

În discuția purtată cu Sfinții Săi Apostoli după ce a rostit pilda semănătorului, Domnul Hristos a mai revelat încă o fericire, aceea a celor care Îl văd pe El și Îi ascultă învățătura. Din acest motiv, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan și-a început prima sa epistolă cu cuvintele: *„Ceea ce era de la început, ceea ce noi am auzit, ceea ce cu ochii noștri am văzut, ceea ce am privit și ceea ce mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul Vieții - și viața s-a arătat, și noi am văzut-o și mărturisim, și vă vestim viața de veci care la Tatăl era și care nouă ni s-a arătat -, ceea ce am văzut și ceea ce am auzit, aceea vă vestim și vouă, pentru ca și voi să aveți părtașie cu noi”* (I Ioan 1,1-3).

În ziua în care a înviat din morți, Mântuitorul li s-a arătat Sfinților Apostoli. *„Dar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus. Deci i-au zis ceilalți ucenici: «L-am văzut pe Domnul!».* Dar el le-a zis: *«Dacă nu voi vedea eu în mâinile Lui semnul cuielor și dacă nu-mi voi pune degetul meu în semnul cuielor și dacă nu-mi voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede».* Și după opt zile,

ucenicii Lui erau iarăși înlăuntrul, și Toma împreună cu ei. Și a venit Iisus, ușile fiind încuiate, și a stat în mijloc și a zis: «Pace vouă!». Apoi i-a zis lui Toma: «Adu-ți degetul tău încoace și vezi mâinile Mele și adu-ți mâna ta și pune-o în coasta Mea și nu fi necredincios, ci credincios!». Răspunzând Toma, I-a zis: «Domnul meu și Dumnezeu meu!». Iisus I-a zis: «Pentru că M-ai văzut ai crezut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!» (Ioan 20,24-29).

În scurta convorbire cu Apostolul Toma, Mântuitorul ne-a făcut cunoscută încă o fericire, a celor care cred în Dumnezeu și acceptă ca adevărate cele ce vin de la El fără să aștepte o dovadă imediată, palpabilă, a celor descoperite de Dumnezeu sau despre El. În cuvintele Domnului Hristos adresate Apostolului Toma este inversată fericirea de după pilda semănătorului, pentru a ne dovedi că credința este mai presus de văz.

Superioritatea credinței față de simțul vederii este menționată într-o discuție pe care Sfântul Antonie cel Mare a purtat-o cu renumitul scriitor bisericesc Didim cel Orb. „Cei doi s-au întreținut despre cele de folos sufletului, iar la sfârșit, marele călugăr i-a zis interlocutorului său: «Nu fi supărat Didime pentru că nu vezi cu ochii trupești. Ție îți lipsesc acei ochi pe care melcii, muștele și șopârlele îi au, dar bucură-te că ai ochii pe care-i au îngerii, prin care Dumnezeu este văzut și prin care ție îți strălucește lumina mării înțelepciuni»”¹.

„Explicându-le Sfinților Apostoli de ce a vorbit în pilde, Mântuitorul a mai adăugat și o sentință, și anume una dintre acelea paradoxale, care îi pune în încurcătură pe mulți cititori ai Sfintei Scripturi. Aceasta este ca un fel de concluzie la ceea ce spusese mai înainte: «Căci celui ce are i se va da și-i va prisosi, dar de la cel ce nu are se va lua și ceea ce are». Cum adică? De

¹ **Mitropolit Nicolae Corneanu**, *Viața și petrecerea Sfântului Antonie cel Mare*, Editura Amarcord, Timișoara, 1998, p. 106.

ce așa? Pentru că cei dintâi vor să se lumineze și ei își adaugă lumină, iar ceilalți, ispititorii, nevrând să se lumineze, pierd și ceea ce știu”¹.

„Tot celui ce are, adică Apostolului și celui dispus să audă adevărul, i se va da plus de învățătură și de înțelegere, i se va înmulți cunoștința, iar celui ce are puțin, pentru că Îl abordează pe Domnul Hristos cu inimă vicleană, și puțină lumină și înțelegere pe care le are le va pierde”².

„Și ucenicii lui Iisus Îl întrebau: *Ce înseamnă pilda aceasta?*”

Sfinții Apostoli nu au înțeles pilda rostită de Mântuitorul, de aceea L-au întrebat ce înseamnă cuvintele Lui.

Domnul Hristos le-a răspuns: *„Așadar, ascultați parabola semănătorului: La cel ce aude cuvântul Împărăției și nu-l înțelege, vine cel viclean și răpește ceea ce s-a semănat în inima lui; aceasta este sămânța semănată lângă drum. Iar cea semănată pe loc pietros este cel care aude cuvântul și-l primește de îndată cu bucurie, dar neavând rădăcină în sine, ține până la o vreme; și întâmplându-se necaz sau prigoană din pricina cuvântului, îndată se poticnește. Cea semănată între spini este cel care aude cuvântul, dar grija lumii acesteia și înșelăciunea avuției înăbușă cuvântul și-l face neroditor. Iar sămânța semănată în pământ bun este cel ce aude cuvântul și-l înțelege, aduce roadă și face unul o sută, altul șaiszeci, altul treizeci”*.

Văzând că nici Sfinții Apostoli nu au înțeles pilda pe care a rostit-o, Mântuitorul a explicat-o, ceea ce a făcut cu foarte puține dintre parabolele Sale.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, pp. 346-347.

² **Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, Op. cit.**, p. 180.

„În ceea ce privește identitatea Semănătorului din această pildă, ne dăm seama că Acesta este, ca și în parabola neghinei, «*Fiul Omului*» (Matei 13,37)”¹.

„Fiul lui Dumnezeu nu a venit în această lume ca un rege, ci asemenea unui semănător. Misiunea Lui nu a fost aceea de a răsturna împărățiile, ci de a răspândi semințele Evangheliei. El nu a intenționat să le ofere ucenicilor Săi biruințe pământești și măreție lumească, ci să-i conducă spre roadele care urmau să fie obținute printr-o lucrare dificilă și plină de răbdare, însoțită de pierderi și dezamăgiri”².

În vechime, orașele-stat din Orient cuprindeau și teritoriile din afara acestora „și ajungeau mereu la neînțelegeri între ele pentru pământurile fertile din vecinătate, iar uneori disputele minore degenerau în războaie. De aceea, conducătorii au construit ziduri fortificate”³. Pe atunci, „starea de lucruri era atât de nesigură, iar pericolul atacurilor violente era așa de mare, încât oamenii locuiau în aceste așezări împrejmuite cu ziduri, iar, pentru a merge la munca lor zilnică, agricultorii trebuiau să iasă în afara cetății. Tot astfel, Fiul lui Dumnezeu întrupat, Semănătorul ceresc, a ieșit să semene. El a plecat din căminul Său sigur și liniștit, a renunțat la slava pe care o avea alături de Tatăl și de Sfântul Duh și a părăsit poziția Sa de Împărat al Universului. Fiul lui Dumnezeu a venit în lume ca «*Om al suferinței*» (Isaia 53,3), s-a confruntat cu ispitele, a acceptat solitudinea, ca să semene cu lacrimi și să ude cu sângele Său sămânța vieții pe care a dăruit-o lumii pierdute”⁴.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 243.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 17.

³ *Enciclopedia lumii antice*, traducere de Anca Ferche, Editura Aquila, 2006, p. 20.

⁴ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 18.

„Simbolismul seminței este precizat de la bun început în Evanghelia după Luca: «Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu»¹.

„Fiecare sămânță conține în ea însăși un principiu germinativ. În sămânță este ascunsă viața plantei. Tot așa, în Cuvântul lui Dumnezeu există viață. Domnul Hristos a spus în acest sens: «Cuvintele pe care Eu vi le-am grăit sunt duh și viață. Cel ce ascultă cuvintele Mele și crede în Cel ce M-a trimis, are viață veșnică» (Ioan 6,63 și Ioan 5,24)².

„Sămânța este începutul fiecărei plante, așa cum Cuvântul lui Dumnezeu este începutul viețuirii creștine pentru fiecare om. Fără de sămânță pământul rămâne sterp și pustiu, așa cum fără Cuvântul lui Dumnezeu, inima omului este stearpă, goală și pustie. Sămânța se încredințează oricărei categorii de pământ, așa cum Cuvântul lui Dumnezeu se adresează tuturor inimilor ascultătorilor, tuturor neamurilor pământului, tuturor claselor sociale, tuturor generațiilor. Cuvântul lui Dumnezeu Cel Puternic îl găsim în Sfânta Scriptură³.

Când le explică Sfinților Apostoli această pildă, „Mântuitorul nu pune accentul pe sămânță, pe «cuvântul lui Dumnezeu», ci pe modurile diferite în care acesta este primit de oameni, pe «solurile» diferite în care cade sămânța cuvântului. Rezultatele diferite ale celor patru părți de sămânță se datorează, într-adevăr, calității diferite a pământului. Nici Semănătorul, nici sămânța nu au vreo vină pentru lipsa de roade a celor din primele trei categorii⁴. În explicarea parabolei Domnul Hristos „a trage

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 243.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 19.

³ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Predici la duminicile și sărbătorile de peste an*, 2005, p. 216.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 243.

atenția asupra infertilității solului în care au căzut trei pătrimi din sămânța aruncată”¹.

„În prima categorie, reprezentată de sămânța căzută lângă drum, sunt cei care aud cuvântul lui Dumnezeu, dar încă înaintea ca acesta să fi pătruns în minte, prin meditația asupra lui, înaintea ca acesta să fi coborât în inimă, prin primirea sa cu dragoste și ascultare, vine diavolul, această «pasăre» de pradă care stă mereu la pândă, și «*ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva, crezând, să se mântuiască*» (Luca 8,12). Așa se întâmplă, în general, cu oamenii lumești, pentru care totul trece prin simțuri și care se conduc după principiile unei «înțelepciuni» exclusiv omenești”².

„Aceștia și-au bătătorit mintea și inima cu fel de fel de învățături lumești, pământești. Ei vor să trăiască bine numai în lumea aceasta, să-și mulțumească numai trupul, dar sufletul lor se află ca într-o temniță întunecoasă. Capul acestora este plin de tot felul de învățături străine de duhul Evangheliei și în mintea lor nu se mai află loc și pentru Cuvântul lui Dumnezeu. Dar pe cine mai reprezintă acest drum, această cale pe care a căzut sămânța? Ea îi înfățișează pe oamenii cei stricați care socotesc viața aceasta ca pe o jucărie. Ei disprețuiesc învățăturile cele serioase și se dedau la tot felul de plăceri păcătoase. În zadar le-ar vorbi cineva de Dumnezeu, de legea Sa cea sfântă și de soarta lor de după moarte, căci ei calcă în picioare acest cuvânt sfânt și în urma lor vin duhurile întunericului care răpesc sămânța cea bună”³.

„Oamenii din această categorie sunt cei indiferenți, cei dezinteresați, cei cărora păcatul le-a întunecat mintea și nu pricep, și nu vor să priceapă cuvântul lui Dumnezeu. Ei nu mai sunt un pământ bun, pentru că nu-și mai aparțin. În locul lor a intrat

¹ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 142.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 244.

³ Ierodiamon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, pp. 218-219.

altcineva, ca și cum într-o casă în care odinioară aveai prieteni care te găzduiau acum locuiește cineva care nu te mai cunoaște. Ceva i-a scos din casă. I-a scos din casă păcatul pe care l-au lăsat să intre puțin câte puțin, până i-a scos de tot afară. Păcatul nu trebuie lăsat să intre în noi sub nicio formă. E de-ajuns să-i facem un locșor cât de mic, pentru ca după aceea să ne copleșească. În acest sens vom relata o întâmplare: Un arab locuia într-un cort și se ocupa cu tâmplăria. Într-o zi a auzit un zgomot la ușa din pânză a cortului și a întrebat: «Cine e?». «Eu, cămila. Lasă-mă să-mi încălzesc nasul în cortul tău pentru că afară e foarte frig». «Bine, dar să nu intri mai mult». Omul își văzu mai departe de treabă. Când se întoarse, cămila era cu tot capul în cort. «Nu ți-am spus să nu intri?». «Îmi era frig la cap și m-am gândit că, dacă m-ai lăsat să-mi încălzesc nasul, îmi vei lăsa și capul. Nu mai înaintez. Ai încredere». «Bine, dar să nu mai înaintezi». Văzând că arabul, preocupat cu lucrul său, nu-i mai dă nicio atenție, cămila a intrat și cu umerii și cu picioarele de dinainte în cort. Când a observat-o, bărbatul s-a supărat și i-a poruncit să iasă imediat afară. A vrut să ia ceva s-o lovească, dar în clipa aceea cămila a intrat cu totul în cort și l-a azvârlit pe arab afară. Omul nici nu a avut timp să-și ia ceva cu el, iar cămila a devenit stăpâna cortului. Așa este și cu păcatul pe care îl lăsăm să ni se strecoare puțin câte puțin în viață. În cele din urmă acesta pune stăpânire pe noi și atunci sămânța învățăturii nu mai are pe ce prinde fiindcă terenul păcatului este sterp, este pustiu¹.

Cuviosul Nil Ascetul ne atrage luarea aminte în privința gândurilor păcătoase: „Momelile păcatului încep de la închipuirile cele mai mărunte, furișându-se nebăgate în seamă ca o furnică, dar la sfârșit se umflă așa de tare că alcătuiesc pentru cel pe care l-au prins în cursă o primejdie nu mai mică decât năpăstuirea

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, pp. 348-349.

leului. De aceea creștinul trebuie să lupte cu păcatul încă de atunci de când vine ca o furnică, fiindcă de va ajunge la puterea leului îi va fi greu să îl biruie și tare îl va strâmtora”¹.

„Despre cel ce aparține acestei categorii de oameni, care «văzând, nu văd, și auzind, nu înțeleg», Sfântul Apostol Pavel a scris: «Omul firesc nu primește pe cele ce sunt ale Duhului lui Dumnezeu, căci pentru el sunt nebunie și el nu le poate înțelege, fiindcă ele se judecă duhovnicește» (I Corinteni 2,14)”².

„În sufletele altora a căzut sămânța, dar aceștia se comportă față de ea ca și piatra. Nu sunt un teren bun pentru ea. Nu sunt temeinic interesați. Rămân superficiali. Aceștia primesc cuvântul cu bucurie dar apoi, neputându-se înrădăcina în ei, în vreme de ispită se leapădă ușor de el. Nici nu-l mai recunosc. Și precum pe piatră nu poate încolți nimic, tot așa nici pe astfel de suflete nu poate încolți cuvântul lui Dumnezeu. Aceștia sunt cei insensibili, superficiali, suficienți de sine, cei care găsind jumătate de adevăr, cred că l-au găsit întreg. Câți nu există dintre aceștia? Câți nu rămân la suprafața lucrurilor, adică nu caută răspunsuri adevărate? Aceștia, fără îndoială, vor avea și o viață neadevărată, dezordonată, de vreme ce nu-i așezată pe temelii sigure, pe convingeri serioase, pe rădăcini adânci”³.

„Acești oameni sunt impulsivi și superficiali și, tocmai din această cauză, sunt nestatornici. Ei primesc cuvântul așa cum primește sămânța un loc pietros. Cred îndată, fără dificultate și chiar cu bucurie. Credința însă nu-i ține prea mult, căci n-au prevăzut dificultățile sarcinii pe care și-au asumat-o. Ei nu au rădăcină, de aceea cred până la o vreme, iar la prima prigoană

¹ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, Ediția a II-a, Editura Harisma, București, 1992, vol. I. p. 231.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 244.

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, pp. 349-350.

din pricina credinței pe care au îmbrățișat-o dau înapoi și «*nu mai merg după Iisus*» (Ioan 6,66). În timpul activității Sale publice, Domnul Hristos a cunoscut mulți astfel de ucenici de-o zi; știind însă nestatornicia lor, El «*nu Se încredea în ei*» (Ioan 2,24)¹.

Despre această categorie de oameni Mântuitorul a afirmat: „*De cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri*” (Matei 10,33).

„Alți primitori ai cuvântului lui Dumnezeu se comportă cu acesta ca și spinii. Umbrind sămânța și lipsind-o de lumină, n-o lasă să încolțească. Această parte a parabolei semănătorului ar putea fi un ecou al unui îndemn al profetului Ieremia: „*Brazdă proaspătă răsturnați-vă din pământ și nu semănați printre spini*” (Ieremia 4,3)², căci „dacă locul pietros distruge rădăcina plantei, spinii distrug rodul acesteia. Semințele căzute între spini sunt asemenea celor care, deși gustă din cuvântul lui Dumnezeu, îl înăbușă cu grijile vieții, expresie a tuturor păcatelor”³.

„În privința celor care primesc cuvântul lui Dumnezeu așa cum primește sămânța un ogor plin de spini trebuie să remarcăm că pământul în sine este bun și ar putea fi productiv, dar grăsimea acestui pământ este devorată de spini și de buruieni, care o iau înainte, crescând foarte repede, și înăbușă sămânța. Așa sunt întotdeauna inimile împărțite între dorința de a plăcea lui Dumnezeu și iubirea față de lume. Unora ca aceștia Domnul Hristos le-a spus: «*Nimeni nu poate sluji la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va alipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona*» (Matei 6,24). «*Umblând cu grijile și cu bogăția și cu plăcerile vieții*» astfel de oameni nu pot face să rodească în viața

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 244.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...*, p. 349.

³ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 143.

lor cuvântul lui Dumnezeu. În acești oameni, după un început bun și promițător, cuvântul tânjește și, în cele din urmă, rămâne fără roadă, pentru că grijile și plăcerile vieții înăbușă dragostea față de Dumnezeu și față de împlinirea poruncilor Lui¹.

„Pentru această categorie de oameni problema nu vine de la sămânță, ci de la pământ, adică din inimă. Pământul inimii lor a fost și este încă plin de spini. Păcatul este stăpân în această inimă. Spinii care erau ascunși și aveau rădăcini în pământ au crescut odată cu grâul, ba chiar au luat-o înaintea acestuia, consumându-i hrana, iar mai târziu au ajuns să acopere grâul, i-au luat și lumina și aerul și astfel l-au înăbușit și l-au făcut să nu aducă rod. Așa se întâmplă cu multe inimi: Cuvântul lui Dumnezeu nu pătrunde în ele pentru că păcatul se află mai în adâncul inimii; păcatul o ia înainte și crește până acolo că înăbușă credința cu totul².

„Sămânța căzută între spini este imaginea plastică a sufletului negrădinarit, necultivat, sufletul lipsit de o ierarhie viabilă a valorilor. Fără atenția necesară cuvântul discret, fragil al lui Dumnezeu cade în uitare și în cele din urmă este asfixiat sub asaltul continuu al triadei celei mai reprezentative pentru lume: Grijile, bogăția și plăcerile. Inima omului este teritoriul acestui război aprig. Din inimă, spune Mântuitorul, ies atât cele bune, cât și cele rele. Același pământ al inimii rodește spinii, dar și grâul curat. Diferența e făcută de felul cum alegem să îngrijim țarina inimii noastre. Aici se observă imperioasa necesitate a discernământului, a dreptei socoteli, care să pregătească rodirea cuvântului³.

În legătură cu cei interesați doar de cele lumești, Mântuitorul a spus: *„Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură. Ci*

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 244-245.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 220.

³ Dr. Paul Siladi, *Art. cit.*, p. 166.

adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură. Căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta” (Matei 6,19-21). Despre cei robiți plăcerilor, Sfântul Pavel a afirmat: „*Unii ca aceștia nu-I slujesc Domnului nostru Iisus Hristos, ci pântecelui lor. Sfârșitul acestora este pieirea, pântecelul este dumnezeul lor, iar mărirea lor este întru rușinea lor, ca unii care au în gând cele pământești*” (Romani 16,18 și Filipeni 3,19).

„La sfârșitul pildei semănătorului sunt menționați cei care primesc cuvântul lui Dumnezeu, așa cum pământul cel bun primește sămânța. Este vorba aici de *«cei ce, cu inimă curată și bună, aud cuvântul, îl păstrează și rodesc întru răbdare»*. Cele câteva caracteristici menționate de Mântuitorul sunt extrem de sugestive. Mai întâi, o inimă curată și bună, adică o inimă în care pocăința și-a făcut deja lucrarea de purificare de patimi și a trezit dorul sfânt după Dumnezeu și după harul Său mântuitor. Un astfel de om nu numai că primește cu bucurie cuvântul lui Dumnezeu, așa cum fac și cei din categoria a doua, care nu au rădăcină, ci el îl și păstrează cu scumpătate. Și, spre deosebire de impulsivitatea superficială a acelora, el știe, așa cum știe orice agricultor serios, că îți trebuie să ai răbdare de la semănat până la seceriș”¹.

„Sfântul Iacov a scris: *«Iată, plugarul așteaptă prețioasa roadă a pământului, înarmat cu răbdare până ce primește ploaia timpurie și târzie»* (Iacov 5,7). Tot astfel, creștinul trebuie să aștepte și el cu răbdare roadele cuvântului lui Dumnezeu în viața lui”².

„Răbdarea despre care se vorbește aici este mediul de germinare al virtuților. Rămânând în același registru agricol, ca întreaga pildă, observăm că răbdarea este de trebuință pentru obținerea oricărei recolte. Totdeauna un timp al gestației este

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 245.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 39.

absolut necesar. Dar răbdarea aceasta este un mod de așteptare activă, în care faci tot ceea ce este necesar, cu discernământ, pentru rodul care prinde formă într-ascuns¹.

Din cuvintele Mântuitorului din această pildă constatăm că „chiar la cei ce sunt pământul cel bun există grade diferite de fertilitate, unul rodind «o sută, altul șaizeci, altul treizeci». Aceste cifre au doar o valoare simbolică. Ele ar putea fi înlocuite cu altele. Totul este să se redea ideea rodirii bogate. Totuși, vechii comentatori, printr-o exegeză alegorică, propun anumite aplicații precise, deși foarte diverse, ale acestor cifre. Astfel, de pildă, Fericitul Ieronim vedea în ele meritele fecioarelor (o sută), ale văduvelor (șaizeci) și, respectiv, ale celor căsătoriți (treizeci)². „Pentru Sfântul Teofilact al Bulgariei eforturile pustnicului rodesc o sută, ale monahului șaizeci, iar ale celui care a ales nunta cinstită treizeci³”.

„În această parabolă, Domnul Hristos arată câtă risipă fac oamenii de cele spirituale, preocupându-se de cele lumești, pentru că trei părți din sămânța aruncată s-au irosit și numai a patra parte a căzut în pământ bun. Cu toate acestea, sămânța a rodit de o sută de ori mai mult, de șaizeci de ori și de treizeci de ori, încât Mântuitorul ne încredințează că sămânța din pământul bun a rodit și pentru pământul sterp și neroditor⁴”.

„În ceea ce privește roadele, diferența dintre oameni o face strădania lor și fiecare va primi răsplată pe măsura dăruirii sale, iar Dumnezeu Se bucură pentru fiecare în parte⁵”.

„Scopul final al semănării cuvântului lui Dumnezeu este rodira, care nu se judecă în termeni cantitativi. Condiția

¹ **Dr. Paul Siladi**, *Art. cit.*, pp. 166-167.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, pp. 245-246.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Op. cit.*, p. 144.

⁴ **Ibidem**, p. 143.

⁵ **Ibidem**, p. 144.

pentru a rodi este să înțelegi cuvântul lui Dumnezeu, să îl poți discerne și asimila. Apoi rodul vine fără îndoială și prea puțin contează cantitatea, fiindcă rezultatele duhovnicești nu sunt niciodată palpabile, cuantificabile. Fiecare creștin este chemat să dea maximul său, indiferent dacă acesta înseamnă treizeci, șaiszeci sau o sută¹.

Despre această categorie de oameni Domnul Hristos a afirmat: *„Rămâneți întru Mine și Eu întru voi. Așa cum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu veți rămâne întru Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine și Eu întru El, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic”* (Ioan 15,4-5).

După cum am menționat și mai sus, „lipsa de roade a primelor trei categorii de oameni nu a fost din vina semănătorului, nici din pricina seminței, ci din cauza pământului, adică a omului celui pământesc, zidit din pământ, care nu se străduiește îndeajuns să se înalțe de la cele pământești către înălțimea cuvintelor celor cerești²”.

„Faptul că trei părți din sămânță se irosesc nu se datorează semănătorului, nici seminței, ci pământului. Nici Domnul Hristos, nici sfânta Sa învățătură nu sunt de vină pentru că se pierd atâția oameni, ci de vină sunt numai ei înșiși, fiindcă nu-și închină munca și dragostea lor seminței primite, n-o apără de buruieni, n-o așează în adâncul roditor al inimii, nici n-o păzesc până la vremea secerișului. Dar, cu toate că trei părți din țarină rămân fără rod, secerișul cuvântului lui Dumnezeu este bogat³”.

„Pretutindeni în parabola semănătorului, Mântuitorul arată că diferitele rezultate ale semănatului depind de calitatea terenului. În fiecare situație este același semănător și aceeași

¹ **Dr. Paul Siladi**, *Art. cit.*, p. 167.

² **Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților**, *Op. cit.*, p. 182.

³ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 224.

sămânță. Prin urmare, Domnul ne învață că, dacă lucrarea Cuvântului lui Dumnezeu nu are succes în inima și în viața noastră, cauza se găsește la noi”¹.

„Semănătorul din această pildă, Fiul lui Dumnezeu, aruncă cu egală mărinimie cuvântul Său peste toți oamenii. Ca ploaia, care cade și peste cei răi, dar și peste cei buni, tot așa cuvântul lui Dumnezeu caută țarina fertilă a inimii peste tot. Cu toții suntem chemați la fel, oriunde ne-am afla, să ne facem permeabili față de mesajul dumnezeiesc, pe care trebuie să îl asumăm, să ne identificăm cu el și să îl facem să rodească la măsura fiecăruia. Generozitatea Domnului se vede nu doar în faptul că aruncă peste tot cuvântul Său, ci și în felul extrem de discret în care cinstește orice progres, orice creștere, cea mai mică rodire în planul Duhului. Iar când observăm lucrul acesta, întreaga parabolă capătă o puternică notă optimistă, pozitivă. Finalul este, deci, în cheia nădejzii că Domnul ne cheamă de oriunde și se bucură de cel mai mic răspuns. Ceea ce la început părea o listă a eșecurilor, un inventar al ratărilor, se dovedește, privit mai îndeaproape, o nouă afirmație a dărnicii «boierești» a lui Dumnezeu, pe care se întemeiază întreaga noastră nădejde, întru răbdare”².

Sfântul Apostol Pavel a afirmat că „*Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*” (I Timotei 2,4), însă Domnul Hristos a constatat cu amărăciune că „*mulți sunt chemați, dar puțini aleși*” (Matei 20,16). Cunoscând aceasta, să ne străduim să săvârșim cât mai multe fapte bune pentru a ne afla printre cei aleși, fiindcă numai așa vom dovedi că sămânța aruncată de Dumnezeu în inimile noastre a adus rod și doar în acest fel vom intra în Împărăția cerurilor.

¹ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 34.

² **Dr. Paul Siladi**, *Art. cit.*, p. 168.

Pilda neghinei

„Asemănatu-s-a Împărăția cerurilor cu omul care a semănat sămânță bună în țarina sa. Dar pe când oamenii dormeau, a venit vrăjmașul lui și a semănat neghină printre grâu și s-a dus. Iar dacă a crescut paiul și a făcut rod, atunci s-a arătat și neghina. Venind slugile stăpânului casei, i-au zis: Doamne, oare n-ai semănat tu sămânță bună în țarina ta? De unde dar are neghină? Și el le-a răspuns: Un om vrăjmaș a făcut asta. Iar slugile i-au zis: Vrei deci să ne ducem și s-o plivim? El însă a zis: Nu, ca nu cumva plivind neghina să smulgeți odată cu ea și grâul. Lăsați-le să crească împreună până la seceriș; iar la vremea secerișului voi zice secerătorilor: Strângeți mai întâi neghina și legați-o în snopi ca s-o ardem; iar grâul adunați-l în hambarul meu. Atunci, lăsând mulțimile, a venit în casă; și ucenicii Lui s-au apropiat de El, zicând: Lămurește-ne parabola neghinei din țarină. Iar El, răspunzând, le-a zis: Cel ce seamănă sămânța cea bună este Fiul Omului. Țarina este lumea; sămânța cea bună sunt fiii Împărăției; iar neghina sunt fiii celui-rău. Vrăjmașul care a semănat-o este diavolul; secerișul este sfârșitul veacului, iar secerătorii sunt îngerii. Și după cum se strânge neghina și se arde în foc, așa va fi la sfârșitul veacului. Fiul Omului îi va trimite pe îngerii Săi și ei vor strânge din împărăția Lui toate pietrele de poticnire și pe cei ce fac fărădelegea, și-i vor arunca în cuptorul de foc; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Atunci cei drepti vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor. Cel ce are urechi de auzit, să audă!” (Matei 13,24-30 și 13,36-43).

În această parabolă Domnul Hristos vorbește despre Împărăția cerurilor.

În timpul activității Sale publice Mântuitorul a vorbit mereu despre Împărăția cea cerească. Astfel, în capitolul 13 al Evangheliei după Matei găsim șapte pilde despre această Împărăție, pe care o mai întâlnim în Sfânta Scriptură și sub denumirile de „*Împărăția lui Dumnezeu*” (Luca 17,21), „*sânul lui Avraam*” (Luca 16,22) și „*rai*” (Luca 23,43). Din informațiile furnizate de Cartea Facerii știm că locul în care a fost așezat omul după crearea lui de către Dumnezeu se numea „*Eden*” sau „*grădina Edenului*” (Facere 2,8), iar în termeni populari raiul mai este numit și „*paradis*”.

Cei mai mulți oameni au impresia că Împărăția cerurilor se află în văzduh, undeva deasupra pământului. Mântuitorul însă le-a spus ascultătorilor Săi: „*S-a apropiat de voi Împărăția lui Dumnezeu*” (Luca 10,9). „*Iată a ajuns la voi Împărăția lui Dumnezeu*” (Matei 12,28), pentru ca în cele din urmă să afirme: „*Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru*” (Luca 17,21).

Până la Judecata de Apoi Împărăția cerurilor este o realitate spirituală, în care, pe lângă Dumnezeu, se află îngerii și sufletele oamenilor care au bineplăcut lui Dumnezeu. După cea de-a doua venire a Domnului Hristos, când morții vor învia, va fi „*un cer nou și un pământ nou; fiindcă cerul cel dintâi și pământul cel dintâi au trecut*” (Apocalipsa 21,1).

Mântuitorul a spus că Împărăția lui Dumnezeu „*nu va veni în chip văzut și nici nu vor zice: Iat-o aici sau acolo*” (Luca 17,20-21), pentru că în funcție de faptele oamenilor, aceasta începe pe pământ, la fel ca și iadul, căci cine Îl are pe Dumnezeu în această viață, va fi cu El și în veșnicie, iar cel care este departe de Dumnezeu în această viață, nu va putea fi cu El în veșnicie. Din acest motiv s-a spus că unii oameni au două raiuri, iar alții două iaduri, în sensul că cei care împlinesc poruncile lui Dumnezeu trăiesc pe pământ ca în rai, iar după trecerea din această viață se mută în Împărăția cerurilor, pe când oamenii

păcătoși, care încalcă mereu poruncile lui Dumnezeu și nu se căiesc pentru faptele lor, trăiesc pe pământ ca în iad, iar după mutarea lor din această viață vor fi osândiți să ardă în „gheenă, în focul cel nestins, unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge” (Marcu 9,43-44).

Ca exemplu de viațuire pe pământ ca în rai vom prezenta mărturia Sfântului Apostol Pavel: „*M-am răstignit împreună cu Hristos; și nu eu sunt cel ce mai trăiesc, ci Hristos este Cel ce trăiește în mine. Ceea ce trăiesc eu acum în trup, trăiesc întru credința în Fiul lui Dumnezeu, Cel ce m-a iubit și pe Sine Însuși S-a dat pentru mine. De aceea pentru mine a trăi este Hristos și a muri este câștig. Dar dacă a trăi în trup înseamnă a-i da lucrării mele roadă, atunci nu știu ce voi alege. Sunt strâns din două părți: Am dorința să mă despart de trup și să fiu împreună cu Hristos, că este cu mult mai bine; dar să zăbovesc în trup este mai de trebuință, de dragul vostru. Și încredințat fiind eu de aceasta, știu că voi rămâne și că voi petrece cu voi cu toți, spre propășirea voastră și spre bucuria credinței, pentru ca lauda voastră întru mine să prisosească în Hristos Iisus prin revenirea mea la voi” (Galateni 2,20 și Filipeni 1,21-26).*

În cele ce urmează vom relata mărturia unui pelerin rus, care după ce a început să rostească rugăciunea lui Iisus, s-a simțit pe pământ ca în rai: „*Când începeam să spun rugăciunea, mi se umplea sufletul de bucurie și deveneam mai ușor. Odată, dis-de-diminează, parcă m-a deșteptat rugăciunea. Am început să citesc rugăciunile de dimineată, dar limba nu le rostea ușor, și toată dorința mea tindea de la sine să zică rugăciunea lui Iisus. Când am început-o, câtă ușurință, câtă bucurie am simțit, iar limba și gura parcă o rosteau fără să le silesc! Am petrecut ziua în bucurie de parcă lepădasem toate celelalte, parcă nu eram pe pământ. În somn, adesea visam că rostesc rugăciunea. Iar ziua, dacă mi se întâmpla să mă întâlnesc cu cineva, îmi era atât de drag, ca și*

când mi-ar fi fost rudă. Gândurile mi s-au liniștit cu totul, de la sine, și nu mă mai gândeam la nimic altceva în afară de rugăciune, spre care mintea începea să plece ascultând-o; inima începea din când în când, tot de la sine, să simtă un fel de plăcere și o anumită căldură. Când se întâmpla să merg la biserică, slujbele lungi din mănăstiri mi se păreau scurte, nemaifiind, ca înainte, obositoare, peste puterile mele. Singuraticul meu bordei mi se înfățișa ca un preafrumos palat și nu știam cum să-I mulțumesc lui Dumnezeu. Chemarea numelui lui Iisus Hristos mă veselea pe cale și mi se părea că toți oamenii au devenit mai buni față de mine, parcă toți începuseră să mă iubească. De atunci călătoresc săvârșind neîncetat rugăciunea lui Iisus, lucrul cel mai de preț și mai mângâietor din tot ceea ce am pe lume. Uneori merg până la șaptezeci de verste pe zi, dar nu simt că merg, ci simt numai rugăciunea. Când mă pătrunde frigul puternic spun mai cu stăruință rugăciunea și degrabă mă încălzesc. Dacă mă biruie foamea, chem mai des numele lui Iisus Hristos și nu mai am nevoie să mănânc. Când mă îmbolnăvesc, sau mă dor picioarele ori spatele, iau aminte la rugăciune și nu mai simt durerea. Dacă mă supără cineva, este destul să-mi aduc aminte de mângâierea rugăciunii lui Iisus, pentru ca jignirea și supărarea să treacă și toate să fie uitate. Am devenit parcă un alt om, nu mă îngrijesc de nimic, nu mă preocupă nimic și n-aș privi la nimic din cele lumești. Când am început să mă rog cu inima, tot ce mă înconjura mi se arăta într-un chip fermecător: pomii, pământul, văzduhul, lumina, toate parcă îmi vorbeau, zicând că ele pentru om există, mărturisind dragostea lui Dumnezeu față de om și am înțeles că toate se roagă, că toate dau slavă lui Dumnezeu. Am înțeles din toate acestea ceea ce Filocalia numește «cunoașterea graiurilor făpturii» și am văzut mijlocul prin care se poate vorbi cu făpturile lui Dumnezeu”¹.

¹ **Pelerinul rus**, Traducere din limba rusă: Arhimandrit Paulin Lecca, Editura Σοφία, 1998, pp. 17 ș. u.

Locul în care creștinii se simt pe pământ ca în Împărăția lui Dumnezeu este Biserica, de aceea una dintre cântările bisericești glăsuiește: „*În Biserica slavei tale stând, în cer ni se pare a sta, Născătoare de Dumnezeu*”.

Dacă nu am avut nefericita ocazie de a întâlni pe cineva care trăiește pe pământ ca în iad, să citim despre manifestările demonizațiilor din Evanghelii (Matei 8,28-34; Marcu 5,1-13 etc.) și să ne închipuim cum este viața într-o închisoare sau ocnă, într-un lagăr de concentrare ori într-un război, unde oamenii se omoară unii pe alții, plini de ură, fără măcar să se cunoască între ei.

Pilda neghinei este una dintre puținele parabole rostite și explicate de Domnul Hristos, la solicitarea Sfinților Săi Apostoli.

„În Orient, oamenii se răz bunau uneori, semănând în terenurile recent cultivate ale vrăjmașilor lor semințe care produceau plante dăunătoare, dar care, în perioada creșterii, se asemănau foarte mult cu cerealele. Ele răsăreau împreună cu grâul, afectând recolta și provocându-i proprietarului necazuri și pagube”¹, încât „parabola neghinei din grâu poate să-și aibă originea într-un eveniment real”².

„Zizania sau neghina este o buruiană care, din punct de vedere botanic, este înrudită cu grâul, iar în stadiul timpuriu al creșterii se deosebește cu greu de acesta”³. „Atât timp cât tulpinile sunt încă verzi, neghina se aseamănă foarte mult cu grâul, dar când recolta ajunge la maturitate, plantele dăunătoare și fără valoare arată complet diferit de grâul care se pleacă sub greutatea spicelor pline și coapte”⁴.

„Slugile l-au întrebat pe stăpânul pământului din parabolă dacă vrea să plivească neghina, întrucât acest lucru se obișnuiește,

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 46.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 263.

³ *Ibidem*.

⁴ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 49.

chiar în mod repetat, însă fiindcă zizania se dezvoltase în cantități care depășeau cu mult ceea ce ar fi fost de așteptat în mod normal, stăpânul a fost de părere ca neghina să fie lăsată în pace, evident din pricina neobișnuitei ei cantități¹.

„În Țara Sfântă pădurile sunt puține, astfel că lemnul de foc este rar, de aceea neghina din grâu era adunată, uscată și utilizată drept combustibil”².

Evident că importanța acestei pilde nu constă în prima parte, ci în explicarea ei, care este un îndemn pentru săvârșirea de fapte bune și un avertisment pentru ferirea de păcat, din moment ce pentru toate faptele vieții noastre vom avea de dat seamă înaintea Dreptului Judecător și vom primi răsplată sau pedeapsă veșnică.

¹ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, pp. 263-264.

² **Ibidem**, p. 264.

Pildele seminței de muștar și a aluatului

„Asemănatu-s-a Împărăția cerurilor cu grăuntele de muștar pe care l-a luat un om și l-a semănat în țarina sa. Acesta este mai mic decât toate semințele, dar când a crescut este mai mare decât toate legumele și se face pom, încât vin păsările cerului și se sălășluiesc în ramurile lui” (Matei 13,31-32).

„Cum vom asemăna Împărăția lui Dumnezeu, sau prin ce parabolă ne-o vom închipui? Cu grăuntele de muștar care, la vremea când se seamănă în pământ este mai mic decât toate semințele pământului; dar după ce se seamănă, el crește și se face mai mare decât toate legumele și face ramuri mari, încât sub umbra lui se pot sălășlui păsările cerului” (Marcu 4,30-32).

„Cu ce este asemenea Împărăția lui Dumnezeu și cu ce o voi asemăna? Asemenea este grăuntelui de muștar pe care l-a luat un om și l-a aruncat în grădina sa; și a crescut și s-a făcut pom și păsările cerului s-au sălășluit în ramurile lui” (Luca 13,18-19).

„Asemănatu-s-a Împărăția cerurilor cu aluatul pe care l-a luat o femeie și l-a ascuns în trei măsurile de făină, până ce s-a dospit toată” (Matei 13,33).

„Cu ce voi asemăna Împărăția lui Dumnezeu? Asemenea este aluatului pe care l-a luat o femeie și l-a ascuns în trei măsurile de făină, până ce s-a dospit toată” (Luca 13,20-21).

„Scopul celor două parabolă (a seminței de muștar și a aluatului) este acela de a compara Împărăția lui Dumnezeu cu stadiul final al procesului descris acolo, cu arbustul înalt care le oferă adăpost păsărilor și cu masa de frământătură pe de-a întregul pătrunsă de aluat. Copacul care adăpostește păsările

este o metaforă obișnuită pentru o împărăție puternică, ce-și protejează vasalii, iar aluatul este o metaforă pentru poporul lui Dumnezeu”¹.

„Mai mult încă, Evangheliștii Matei și Luca au adăugat trăsături de nuanță eshatologică în ambele parabole. În pilda seminței de muștar ei au făcut din planta muștarului un pom, iar în parabola aluatului au zugrăvit în mod radical masa abundantă de aluat, inspirându-se din cartea Facerii, unde este menționat faptul că la stejarul Mamvri, «*Avraam a alergat în cort la Sarra și i-a zis: Frământă degrabă trei măsurii de făină bună și fă azime!*» (Facere 18,6). Trei măsurii înseamnă aproape 23 de kilograme de făină, iar pâinea coaptă din această cantitate ar da de mâncare la mai mult de o sută de persoane. Cele două aspecte din aceste parabole care transcend limitele realității (faptul că muștarul nu este un pom, iar o gospodină n-ar coace o cantitate atât de mare de pâine), vor să ne spună că avem de-a face cu realități dumnezeiești”².

„Amândouă parabolele zugrăvesc un contrast puternic. Această concordanță în schemă a fost motivul pentru care atât Evanghelistul Matei, cât și Luca, le-au păstrat ca o pildă dublă. În prima parabolă ne este prezentată sămânța de muștar, lucrul cel mai mărunț pe care ochiul omului îl poate percepe, «*grăuntele de muștar care, la vremea când se seamănă în pământ este mai mic decât toate semințele pământului*» (Marcu 4,31). Dacă în prima parte a pildei fiecare cuvânt accentuează dimensiunile reduse ale grăuntelui de muștar, în a doua parte citim că «*după ce se seamănă, el crește și se face mai mare decât toate legumele și face ramuri mari, încât sub umbra lui se pot sălășlui păsările cerului*» (Marcu 4,32), fiecare cuvânt zugrăvind mărimea

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 185.

² *Ibidem*, p. 186.

arbustului care, pe malurile Lacului Ghenizaret, ajunge până la 2-3 metri înălțime”¹.

„În a doua parabolă ne este înfățișată o bucățică de aluat ridicol de mică în comparație cu cele aproape 23 de kilograme de făină. Gospodina frământă aluatul și făina, acoperă frământătura cu un ștergar, o lasă să stea peste noapte și, când se întoarce la ea dimineața, întreaga cantitate de aluat este dospită”².

„Scopul acestor două parabole nu este pur și simplu de a descrie un proces. Acesta ar fi fost procedeul unei mentalități occidentale. Mentalitatea orientală include în perspectiva ei atât începutul, cât și sfârșitul, cuprinzând în ambele cazuri elementul paradoxal, cele două situații succesive și totuși fundamental diferite. Nu este o simplă coincidență faptul că în Talmud (b. Sanh. 90 b), la I Corinteni 15,35-38, la Ioan 12,24 și în I Clement 24,4-5 sămânța este imaginea învierii, simbolul tainei vieții prin moarte. Mentalitatea orientală vede două situații cu totul diferite: Pe de o parte, sămânța moartă, pe de altă parte, holdele în valuri, aici moarte, dincolo, prin puterea creatoare a lui Dumnezeu, viață”³.

„Cum și în ce fel crește sămânța? A ieșit semănătorul și a aruncat în pământ semințele; acestea, căzând în pământ, uscate și goale, au putrezit; apoi Dumnezeu, prin marea Lui purtare de grijă, le-a înviat din stricăciune; și dintr-o sămânță au crescut mai multe și au făcut rod. Omul de astăzi care trece pe lângă un ogor arat și se gândește la ceea ce se petrece în subsol, întrevede o dezvoltare biologică. Oamenii Bibliei, trecând pe lângă același ogor arat, privesc și văd minune peste minune, nimic mai puțin decât înviere din moarte. În acest fel au înțeles ascultătorii Domnului Hristos pildele seminței de muștar și a aluatului,

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, pp. 186-187.

³ **Ibidem**, p. 187.

ca parabole de contrast. Sensul acestor două pilde este că din cele mai neînsemnate începuturi, nesensizate de ochiul omenească, Dumnezeu creează puternica Sa împărăție, care îmbrățișează toate popoarele lumii”¹.

„Mântuitorul a rostit cele două parabole pentru ascultătorii care aveau îndoieli în privința activității Sale. Cât de deosebite apăreau începuturile erei mesianice anunțate de Domnul Hristos față de ceea ce se aștepta îndeobște! Cum ar fi putut această biată ceată care cuprindea atât de multe persoane rău famate să fie oaspeții de nuntă ai comunității răscumpărate a lui Dumnezeu? Da, zice Mântuitorul, ea este acest lucru. Cu aceeași certitudine absolută care face ca dintr-o sămânță mărunță de muștar să se înalțe un arbust falnic sau ca dintr-o bucățică de aluat să se producă o cantitate mare de frământătură. Minunata putere a lui Dumnezeu va face ca mica ceată a Domnului Hristos să crească și să devină puternica oștire a poporului lui Dumnezeu, în epoca mesianică cuprinzându-i și pe păgâni. De aceea Mântuitorul a afirmat înaintea conducătorilor evreilor: «*Vă rătăciți neștiind Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu*» (Matei 22,29)”².

„Pentru a înțelege impactul acestei afirmații a Mântuitorului, este necesar să atragem atenția asupra unui lucru. Ascultătorii Domnului Hristos cunoșteau pilda din Scriptură despre copacul cel înalt (Iezechiel 31,1-18 și Daniel 4,7-34), unde acesta simboliza puterea mondială. De asemenea, bucățica mică de aluat care dospește o cantitate mare de frământătură le era familiară din textul de la Paști numit «haggadah» ca un simbol al răutății și al ticăloșiei. Mântuitorul însă a întrebuițat amândouă aceste comparații în sens opus. El nu le-a aplicat puterilor răului, ci majestății împărătești a lui Dumnezeu”³.

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, pp. 187-188.

³ **Ibidem**, p. 188.

Pilda cu comoara ascunsă

„Asemănatu-s-a Împărăția cerurilor cu o comoară ascunsă în țarină, pe care a găsit-o un om și a tăinuit-o; și de bucuria ei se duce și vinde tot ce are și cumpără țarina aceea” (Matei 13,44).

„Comoara ascunsă este o temă predilectă în folclorul oriental. Despre un astfel de tezaur se amintește și în sulul de cupru de la Qumran”¹.

„Numeroasele invazii care au avut loc în Palestina în decursul secolelor, ca o consecință a situației ei între Mesopotamia și Egipt, au dus în repetate rânduri la îngroparea obiectelor de valoare în fața amenințării năvălitorilor”². „În antichitate era ceva obișnuit ca oamenii să-și ascundă comorile în pământ. Atacurile și jafurile erau frecvente. Și ori de câte ori avea loc o schimbare a puterii conducătoare, cei care dețineau averi mari erau pasibili de a fi supuși unor impozite împovărătoare. Mai mult de atât, țara se afla în permanență în pericol de a fi invadată de armate jefuitoare. Prin urmare, cei bogați făceau tot ceea ce le stătea în putință pentru a-și păstra averile, ascunzându-le, iar pământul era considerat o ascunzătoare sigură. Adesea însă, locul ascunzătorii era uitat. Proprietarul fie că deceda, fie că ajungea în închisoare sau în exil încât se despărțea de comoara lui, iar bogăția pe care se străduise să o păstreze cu mari eforturi rămânea la discreția fericitului care avea șansa de a o găsi. În vremea Domnului

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 238.

² *Ibidem*.

Hristos nu era un fapt neobișnuit ca să fie descoperite monede vechi sau bijuterii de aur și argint ascunse în locuri părăsite”¹.

În parabola Sa, Mântuitorul vorbește despre „un om care a închiriat un teren pentru a-l cultiva și, în timp ce ara pământul, plugul a scos la iveală o comoară îngropată. Dezgropând comoara, omul a văzut ce bogăție a ajuns în posesia lui. A așezat aurul la loc, în ascunzătoare, s-a întors acasă și a vândut tot ceea ce avea, ca să cumpere terenul în care se afla comoara. Familia și vecinii lui considerau că acesta se comportă ca unul care își pierduse mințile. Ei nu vedeau nicio valoare în acea bucată de pământ necultivat. Dar omul știa ce face și, după ce a obținut titlul de proprietate asupra terenului, a început să caute peste tot, pentru a găsi comoara”².

Prin comportamentul său, „este evident că omul din parabolă este un biet zilier. După ce a găsit comoara, el a ascuns-o din nou și n-a spus nimănui despre ea. Procedând în acest fel, el a atins două scopuri: Comoara a rămas ca parte a țarinii, iar protecția ei a fost asigurată, îngroparea fiind considerată una dintre cele mai bune forme de asigurare contra furtului. Moralitatea acțiunii omului nu este luată în considerare, totuși, merită menționat că fapta sa a fost legitimă din punct de vedere formal”³.

„Un om poate păși peste locul unde este ascunsă o comoară. Copleșit de griji și de nevoi, el se poate așeza să se odihnească sub un copac, fără să știe că la rădăcinile acestuia sunt ascunse bogății. Parabola rostită de Mântuitorul ilustrează valoarea comorii cerești și efortul care ar trebui făcut pentru a o obține. Cel care a găsit comoara în țarină a fost gata să renunțe la tot ceea ce avea și să depună o muncă neobosită pentru a intra în posesia bogăției ascunse. Tot așa, cel care descoperă comoara cerească

¹ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 69.

² **Ibidem**, p. 69.

³ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 238.

va considera că niciun efort nu este prea mare și niciun sacrificiu nu este de prisos, pentru a dobândi comorile adevărului”¹.

„Domnul Hristos a văzut că oamenii erau preocupați de obținerea câștigurilor pământești și pierdeau din vedere realitățile veșnice. El S-a hotărât să corecteze această greșeală. Domnul a căutat să pună capăt influenței fascinante care le paraliza sufletul. Ridicându-Și glasul, El a întrebat: «*Ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă, dar și-ar pierde sufletul? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?*» (Matei 16,26). El prezenta omenirii căzute o lume mai înaltă și mai nobilă, pe care oamenii o pierduseră din vedere, pentru ca ei să poată contempla realitățile veșnice. El i-a condus la tezaurul Celui Infinit, plin de slava de nedescris a lui Dumnezeu, și le-a arătat comoara care se afla acolo. Valoarea acestei comori este mai presus de valoarea aurului sau a argintului. Bogățiile din minele pământului nu se pot compara cu ea”².

¹ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, pp. 69-70.

² **Ibidem**, p. 72.

Pilda cu mărgăritarele

„Se mai aseamănă Împărăția cerurilor cu un neguțător care caută mărgăritare bune; și aflând un mărgăritar de mare preț, s-a dus, a vândut toate câte avea și l-a cumpărat” (Matei 13,45-46).

„În această parabolă Domnul Hristos face referire la completa lepădare de sine. Când o bucurie nespusă, care depășește orice măsură, îl cuprinde pe om, aceasta îl pătrunde până în cea mai lăuntrică parte a ființei sale și îi subjugă gândirea, încât orice altceva îi pare lipsit de valoare în comparație cu acel bun inestimabil. Niciun preț nu i se pare prea mare pentru el, iar renunțarea fără rezerve la cele mai scumpe valori pentru a-l dobândi devine ceva de la sine înțeleș. Faptul hotărâtor în această parabolă nu este reprezentat de cele la care renunță negustorul, ci motivul pentru care el face aceasta, experiența copleșitoare a splendorii descoperirii lui. Așa este și cu Împărăția lui Dumnezeu. Efectul veștii pline de bucurie «că s-a apropiat Împărăția cerurilor» (Matei 3,2) este zdrobitor, el umple inima de desfătare și face ca întregul scop al vieții să devină realizarea comuniunii cu Dumnezeu și conduce la cel mai profund sacrificiu de sine”¹.

În momentul în care Domnul Hristos S-a schimbat la față în Muntele Taborului, iar Sfinții Petru, Iacov și Ioan, care Îl înșoțeau, au văzut „Împărăția lui Dumnezeu venind întru putere” (Marcu 9,1), cei trei Apostoli au uitat cu desăvârșire de ei înșiși, încât Sfântul Petru a exclamat: „Doamne, bine ne este să fim aici; dacă vrei, voi face aici trei colibe: Ție una, și lui Moise una, și lui Ilie una” (Matei 17,4).

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, pp. 240-241.

Pilda năvodului

„Se mai aseamănă Împărăția cerurilor cu un năvod aruncat în mare și care adună tot felul de pești; iar când s-a umplut, l-au tras pescarii la mal și au șezut și au ales în vase pe cei buni, iar pe cei răi i-au aruncat afară. Așa va fi la sfârșitul veacului: Vor ieși îngerii și vor despărți pe cei răi din mijlocul celor drești și îi vor arunca în cuptorul de foc; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 13,47-50).

„Aruncarea năvodului în mare reprezintă predicarea Evangheliei la toate popoarele lumii. Aceasta aduce în Biserică atât persoane bune, cât și persoane rele”¹.

În lume există nenumărate soiuri de pești. Numai în lacul Ghenizaret, situat în Galileea, unde și-a început Domnul Hristos activitatea publică după ce a fost botezat în râul Iordan de către Sfântul Ioan Botezătorul și a fost ispitit de vrăjmașul în pustia Carantaniei, „au fost numărate douăzeci și patru de specii diferite de pești, dintre care unii comestibili și alții necomestibili, încât separarea acestora dintr-un năvod este o necesitate”².

Evreii trebuiau să țină cont și de prescripțiile Legii Vechi, care preciza clar: *„Iată acum viețuitoarele care sunt în apă și din care puteți mânca: Din toate câte au aripi și solzi, fie că sunt în râuri, în mări sau în bălți, din acestea puteți mânca; dar toate câte nu au aripi și solzi și care sunt în ape - mări sau râuri - tot ceea ce mișună ca vietăți prin ape, spurcate sunt și spurcate să vă fie: Din carnea lor să nu mâncați și de stârvurile lor să*

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 85.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 264.

vă fie greață. Toate vietățile din ape, care n-au aripi și solzi, spurcăciuni să vă fie” (Levitic 11,9-12).

Dintre peștii socotiți necurați, „specia *clarias macracanthus* are aproape înfățișarea unui șarpe”¹, iar Domnul Hristos s-a referit la ei, atunci când le-a spus iudeilor: „*Cine oare este omul acela dintre voi căruia fiul său îi va cere pâine și el îi va da piatră sau, de-i va cere pește, el îi va da șarpe?*” (Matei 7,9-10).

„Cu toate că dintre pești unii erau buni și alții răi, cu toții au fost aduși împreună la mal, pentru ca în final să fie separați”².

„Faptul că peștii cei nefolositori erau aruncați afară din năvod de către pescari nu înseamnă în mod necesar că aceștia îi aruncau înapoi în mare, ci doar că, în contrast cu cei buni, erau aruncați la o parte”³.

„Atât parabola neghinei, cât și aceea a năvodului, care au fost rostite împreună de Mântuitorul (cu alte câteva pilde) au un caracter eshatologic, deoarece amândouă se referă la Judecata de Apoi, care este comparată cu o separație; în prima parabolă, între grâu și neghină, iar în cea de-a doua între peștii comestibili și cei nefolositori. În pilda neghinei, ideea unei separări premature este în mod expres respinsă și se recomandă răbdarea până la seceriș. De ce este necesară această răbdare? Domnul Hristos ne dă două motive. În primul rând, pentru că oamenii nu sunt în stare să execute o selecție în mod efectiv. Așa precum în stadiile timpurii ale dezvoltării lor neghina și grâul se aseamănă, tot astfel și poporul lui Dumnezeu este amestecat cu falșii credincioși. Oamenii nu pot să cunoască inimile în profunzime. Dacă încearcă să facă o separare efectivă, vor comite în mod inevitabil erori de judecată și vor dezrădăcina grâul bun odată cu neghina. În cel de-al doilea rând, și încă mai important, Dumnezeu a

¹ **Ibidem**, p. 265.

² **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 85.

³ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 265.

stabilit momentul separației. Măsura de timp decisă trebuie să se împlinească; seminței trebuie să i se permită coacerea. Apoi vine sfârșitul, și odată cu el separarea dintre neghină și grâu, alegerea peștilor, cu împărțirea lor în buni și răi. Atunci poporul lui Dumnezeu, purificat de toți oamenii răi, de falșii credincioși, de mărturisitorii prefăcuți, se va dezvălui în cele din urmă. Dar acel moment încă nu a sosit. Ultima ocazie pentru pocăință încă nu a trecut. Până atunci, orice zel fals trebuie ținut în frâu, ogorul trebuie lăsat cu răbdare să se coacă, năvodul trebuie aruncat departe și toate celelalte lăsate în voia lui Dumnezeu cu credință, până va veni ceasul Său”¹.

¹ **Ibidem**, pp. 265-266.

Pilda oii rătăcite

„Luați seama să nu disprețuiți pe vreunul din aceștia mici, că vă zic vouă că îngerii lor, în ceruri, pururea văd fața Tatălui Meu, Care este în ceruri. Căci Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut. Ce părere aveți: Dacă un om are o sută de oi și una din ele se rătăcește, nu le lasă el oare în munți pe cele nouăzeci și nouă și, ducându-se, o caută pe cea rătăcită? Și dacă se întâmplă s-o găsească, adevăr vă grăiesc că se bucură de ea mai mult decât de cele nouăzeci și nouă care nu s-au rătăcit. Tot astfel, vrerea Tatălui vostru Celui din ceruri nu aceasta este, să piară vreunul din aceștia mici” (Matei 18,10-14).

„Care om dintre voi, având o sută de oi și pierzând una din ele, nu le lasă pe cele nouăzeci și nouă în pustiu și se duce după cea pierdută, până ce o găsește? Și când o găsește, o pune pe umerii săi, bucurându-se; și sosind acasă, își cheamă prietenii și vecinii, zicându-le: Bucurați-vă cu mine, că am găsit oaia cea pierdută. Tot așa, vă spun Eu vouă, mai mare bucurie va fi în cer pentru un păcătos care se pocăiește decât pentru nouăzeci și nouă de drepti care n-au nevoie de pocăință” (Luca 15,4-7).

În timp ce Domnul Hristos le vorbea mulțimilor, „se apropiau de El toți vameșii și păcătoșii, ca să-L asculte. Și fariseii și cărturarii cărteau, zicând: Acesta-i primește pe păcătoși și mănâncă cu ei” (Luca 15,1-2). Văzând atitudinea fariseilor și a cărturarilor, Mântuitorul a rostit parabola despre oaia cea rătăcită, „argumentând prin intermediul acesteia că, întocmai cum un păstor care își adună turma în țarc se bucură de oaia pierdută pe care a găsit-o, tot așa și Dumnezeu se bucură de păcătosul care se

pocăiește. El se bucură din cauză că poate ierta”¹. „În cuvintele Domnului Hristos avem dovada că înaintea lui Dumnezeu nici măcar un singur suflet rățacit nu este trecut cu vederea, niciunul nu este lăsat fără ajutor”².

„Păstorul care descoperă că lipsește una dintre oile sale nu privește nepăsător la turma care este adăpostită în siguranță, spunând: «Am nouăzeci și nouă de oi și e prea mare efortul ca să merg în căutarea celei rățacite. Să vină singură înapoi iar eu îi voi deschide poarta și o voi lăsa să intre». Nu, ci îndată ce observă că oaia s-a rățacit, păstorul devine plin de îngrijorare și durere. El numără oile din nou și din nou. Când este sigur că s-a pierdut o oaie, nu-și găsește somnul. Le lasă pe cele nouăzeci și nouă în staul și pleacă în căutarea oii rățacite. Cu cât noaptea este mai întunecată și mai furtunoasă și cu cât calea este mai anevoioasă, cu atât mai mare este îngrijorarea păstorului și cu atât mai stăruitoare este căutarea lui. El depune orice efort posibil pentru a găsi oaia cea pierdută. În cele din urmă, efortul său este răsplătit. Oaia pierdută este găsită. După aceea, păstorul, plin de bucurie, ia pe umerii săi creatura care tremură. Dacă este rănită sau lovită, o ia în brațe, strângând-o la pieptul său, pentru ca din căldura inimii lui să-i poată da viață. Mulțumit că eforturile lui de a o căuta nu au fost zadarnice, păstorul poartă oaia rățacită înapoi la staul”³.

„Turmele beduinilor din Țara Sfântă au între douăzeci și două sute de oi, legea iudaică socotind că trei sute de capete constituie o turmă destul de mare. Deci, cu o sută de oi, omul din parabolă posedă o turmă de mărime medie, nefiind prea bogat, motiv pentru care se îngrijea el însuși de ea, fiindcă nu-și permitea să plătească un păstor”⁴.

¹ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, pp. 44-45.

² **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 135.

³ **Ibidem**, pp. 134-135.

⁴ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 170.

„Păstorul palestinian își numără turma înainte de a o aduna în țarc, pentru noapte, pentru a se asigura că niciunul dintre dobitoace nu s-a pierdut. Numărul nouăzeci și nouă din parabolă presupune că numărătoarea oilor tocmai a avut loc. Toți experții în privința vieții palestinienilor sunt de acord că păstorul nu poate nicidecum să-și lase turma nepăzită. Dacă trebuie să caute un animal care s-a pierdut, el le lasă pe celelalte pe seama păstorilor care împart cu el țarcul, sau le mână într-o peșteră. Mohammed ed-Dib, tânărul păstor de capre care în anul 1947 a descoperit grotă 1 de la Qumran, a făcut numărătoarea turmei sale la neobișnuita oră 11 dimineața, deoarece omisese în două rânduri să numere animalele seara. Înainte de a porni în căutarea caprei care s-a rătăcit, el le-a cerut celorlalți doi păstori tocmiți de el să aibă grijă de turma sa formată din 55 de capete”¹.

Unii dintre cercetătorii Noului Testament au afirmat că „motivul epuizantei căutări a păstorului se datorează faptului că el și-a pierdut oaia cea mai mare și mai scumpă, la care ținea mai mult decât la celelalte. Tendința generală a mesajului Domnului Hristos, precum și afirmația Sa din această parabolă consemnată de Sfântul Evanghelist Matei: «*Vreunul din aceștia mici*» arată că aceasta este o înțelegere total greșită a pildei. Mai probabil este ca oaia cea pierdută să fi fost considerată ca una deosebit de slabă. Nu valoarea animalului l-a determinat pe păstor să pornească în căutarea lui, ci, pur și simplu, faptul că îi aparținea, iar fără ajutorul său oaia nu și-ar fi putut găsi drumul spre turmă”².

„Faptul că după ce găsește oaia cea rătăcită păstorul o pune pe umeri este unul cotidian în Orient. Când o oaie se pierde de turmă, de obicei zace jos neajutorată și nu se mișcă, nu se ridică în picioare, nici nu fuge. Deci păstorul nu are altceva de făcut decât s-o ridice și s-o care, iar dacă este vorba de o distanță lungă, el nu

¹ **Ibidem**, p. 171.

² **Ibidem**, pp. 171-172.

poate face altfel decât să o pună pe umeri, adică în jurul gâtului, apucându-i cu câte o mână picioarele de dinainte și pe cele de dinapoi, sau, dacă are nevoie să-și păstreze o mână liberă pentru a mânui bâta ciobănească, el ține toate cele patru membre ale animalului apăsându-le ferm cu o singură mână pe pieptul său”¹.

„Păstorul palestinian nu separă oile de berbeci (adică femelele de masculi), ci oile de capre. În Țara Sfântă turmele sunt mixte, iar seara păstorul separă oile de capre, deoarece caprele au nevoie să fie ținute la cald peste noapte, căci frigul le vatămă, în timp ce oile preferă să stea în aer liber peste noapte. În Orient oile sunt cele mai valoroase animale. În plus, culoarea lor albă, spre deosebire de negrul caprelor, face ca ele să fie simbolul celor drepecți. Separarea este Judecata de Apoi”², după cum a fost prezentată de Domnul Hristos Însuși în prima dintre Evangheliile (Matei 25,31-46).

Sfinții Părinți ai Bisericii au afirmat că cele nouăzeci și nouă de oi din parabola rostită de Mântuitorul sunt îngerii, care au stat întotdeauna în ascultare de Dumnezeu, oaia cea pierdută suntem noi, oamenii, care ne-am abătut de la calea lui Dumnezeu, iar păstorul care caută și găsește oaia cea rătăcită este Domnul Hristos, care a afirmat: *„Eu sunt Păstorul cel bun. Păstorul cel bun Își pune sufletul pentru oile Sale. Dar cel plătit și cel care nu este păstor și cel ce nu este stăpân al oilor vede lupul venind și lasă oile și fuge; și lupul le răpește și le risipește. Iar cel plătit fuge, pentru că este plătit și nu are grijă de oi. Eu sunt Păstorul cel bun și Mi le cunosc pe ale Mele și ale Mele Mă cunosc pe Mine. Precum Mă cunoaște Tatăl și Eu Îl cunosc pe Tatăl. Și sufletul Mi-l pun pentru oi. Am și alte oi, care nu sunt din staulul acesta. Și pe acelea trebuie să le aduc; și vor auzi glasul Meu și va fi o turmă și un păstor”* (Ioan 10,11-16).

¹ **Ibidem**, p. 172.

² **Ibidem**, pp. 246-247.

Pilda datornicului nemilostiv

„Asemănatu-s-a Împărăția cerurilor cu un împărat care a voit să se socotească cu slugile sale. Și începând să se socotească cu ele, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanți. Dar neavând el cu ce să plătească, stăpânul său a poruncit să fie vândut el și femeia și copiii și toate câte are, ca să se plătească. Deci, căzându-i în genunchi, sluga aceea i se închina, zicând: Doamne, îngăduiește-mă și îți voi plăti ție tot. Iar stăpânul slugii aceleia milostivindu-se de el, i-a dat drumul și i-a iertat și datoria. Dar ieșind, sluga aceea a găsit pe unul dintre cei ce slujeau cu el și care-i datora o sută de dinari. Și punând mâna pe el, îl sugruma zicând: Plătește-mi ce ești dator. Deci, căzând la picioarele lui, cel ce era slugă ca și el, îl ruga zicând: Îngăduiește-mă și îți voi plăti. Iar el nu voia, ci, mergând, l-a aruncat în închisoare până ce va plăti datoria. Iar celelalte slugi, văzând deci cele petrecute, s-au întristat foarte și, venind, au spus stăpânului toate cele întâmplate. Atunci, chemându-l stăpânul său îi zise: Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea, oare, ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine? Și mâniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinuitorilor până ce-i va plăti toată datoria. Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă, dacă nu veți ierta - fiecare fratelui său - din inimă greșelile lui” (Matei 18,23-35).

„Parabola datornicului nemilostiv, consemnată doar de Sfântul Evanghelist Matei, constituie răspunsul dat de Domnul Hristos Sfântului Apostol Petru la întrebarea: «Doamne, de câte ori va greși fratele meu față de mine și eu îi voi ierta? Oare până de șapte ori? Iisus i-a zis: Nu-ți spun că până de șapte ori, ci până de

șaptezeci de ori câte șapte» (Matei 18,21-22). În concepția iudaică cifra șapte exprimă desăvârșirea. În conformitate cu răspunsul Mântuitorului ar însemna că îi poți greși fratelui tău de patru sute nouăzeci de ori, numai că, *«de șaptezeci de ori câte șapte»*, în calculul matematic al lui Dumnezeu, înseamnă nu de patru sute nouăzeci de ori, ci fără de număr. Iertarea care vine de la Dumnezeu este infinită. Ea nu are limite matematice. Și pentru a exemplifica cele spuse, Mântuitorul a rostit pilda datornicului nemilostiv¹.

Domnul Hristos Își începe parabola prin cuvintele: *„Asemănatu-s-a Împărăția cerurilor cu un împărat care a voit să se socotească cu slugile sale. Și începând să se socotească cu ele, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanți”*.

„Împăratul din această pildă este Dumnezeu, iar slujitorul care-i datora zece mii de talanți suntem noi, fiecare om, care am primit atâtea daruri din partea Lui, încât nu putem exprima prin cuvinte valoarea lor. În primul rând Dumnezeu ne-a adus în existență și ne-a împodobit cu chipul Său. Apoi ne-a înzestrat cu minte ca să cugetăm, cu ochi ca să vedem, cu urechi ca să auzim, cu gură ca să vorbim, cu picioare ca să umblăm, cu mâini ca să lucrăm. Pentru noi a creat cerul, soarele, luna și stelele, norii cu ploile, lumina și căldura, aerul și apele; nouă ne-a încredințat pământul cu toate bogățiile lui, toate florile, animalele, păsările, peștii și tot ceea ce există pe pământ, în ape și în aer. Toate ni le-a dat ca o zestre, ca o avere, pentru a ne fi de folos. Toate aceste bogății pe care le-am primit de la Dumnezeu au o valoare atât de mare, încât omul nu le-ar putea plăti niciodată, chiar dacă viața lui pe pământ ar fi de mii de ani. Ce avem noi? Cu ce am venit al nostru pe pământ? Goi am venit și goi plecăm! Plângând am venit și, poate, plângând plecăm!”².

¹ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 72.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 126.

Pe lângă toate acestea, după ce am căzut în păcatul neascultării, Dumnezeu ne-a și răscumpărat din robia diavolului, pentru că „*într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască printr-Însul*” (Ioan 3,16-17), de aceea Sfântul Ioan Gură de Aur a scris: „Vreți să cunoașteți prețul sufletelor voastre? Priviți la prețul răscumpărării. Nu aurul lumii întregi, nu lumea întreagă cu toate cele ce sunt în ea, ci Însuși Dumnezeu a fost prețul răscumpărării noastre”.

„În perioada scrierii cărților biblice, valoarea de schimb a monedelor depindea de natura și greutatea metalului din care erau confecționate. În epoca patriarhilor se practica schimbul în natură, produsele fiind evaluate prin cântărire. Trecerea la sistemul monetar s-a făcut treptat, încheindu-se abia în epoca profeților. La început, aurul și argintul folosite ca mijloc de schimb circulau în forme și dimensiuni diferite; pentru a li se stabili valoarea, trebuiau cântărite de fiecare dată. De aceea, denumirile măsurilor curente de greutate s-au dat și celor dintâi monede propriu-zise. După ce forma și greutatea acestora s-a standardizat (începând din secolul al VII-lea î.Hr.), n-a mai fost necesară cântărirea lor. Denumirile și valorile monetare menționate în Sfânta Scriptură se prezintă astfel: Un siclu din aur = 11,424 grame, un siclu din argint = 14,540 grame, un statir din aur = 8,600 grame, o drahmă (dinar) din argint = 4,550 grame, o mină din aur = 571,200 grame, o mină din argint = 727,000 grame, un talant din aur = 34,272 kilograme, un talant din argint = 43,620 kilograme. Codrantul, leptaua, asariul și obolul, mici subdiviziuni monetare din aramă, unele cântărind sub 1 gram, serveau la darea restului și la micile cumpărături zilnice. Mina (= 50 de sicli = 2.000 de drahme) și talantul (= 3.000 de sicli = 12.000 de drahme) nu erau monede,

ci denumiri ale sumelor monetare mari. Puterea de cumpărare a acestor monede, în vremea Mântuitorului, rezultă din informația că dinarul reprezenta salariul zilnic al unui muncitor agricol (Matei 20,13) și asigura întreținerea unui om pe timp de 24 ore (Matei 20,2; Luca 10,35 și Marcu 14,5)¹.

„În Sfânta Scriptură și în Orient, slugile împăratului erau socotiți cei mai înalți dregători ai săi. În această pildă i-a fost înfățișat împăratului un slujitor care îi datora zece mii de talanți”².

„Talanta era cel mai mare număr folosit în calculul monetar din Orientul Apropiat. Un talant din aur cântărea 34,272 de kilograme, iar unul din argint, 43,620 de kilograme. Sfântul Evanghelist Matei nu precizează dacă talanții erau din aur sau din argint, însă, dacă facem un calcul matematic, rezultă că respectivul slujitor avea o datorie de 342 de tone de aur sau 436 de tone de argint, o cantitate incredibilă și greu de suportat pentru o țară întreagă, darămite pentru o singură persoană”³. Prin comparație, vom menționa faptul că rezerva de aur a României, aflată în administrarea Băncii Naționale, este în prezent de 103,7 tone.

„Mărimea sumei datorate arată că sluga trebuie socotită a fi un satrap, care era responsabil de veniturile din provincia sa. Știm, de pildă, că în Egiptul ptolemaic funcționarii vistieriei erau personal responsabili de întregul venit al provinciei lor. Dar chiar și așa, suma depășește orice situație reală”⁴. „Natura monstruoasă a acestei datorii fantastice devine evidentă dacă luăm în calcul faptul că tributul anual al provinciilor Galileea și Perea către

¹ *Biblia sau Sfânta Scriptură*, ediție jubiliară a Sfântului Sinod, tipărită cu binecuvântarea și prefața Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001, p. 1833.

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 250.

³ **Calinic Botoșăneanu**, *Op. cit.*, p. 73.

⁴ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 250.

vistieria imperială romană, în anul 4 î.Hr., se ridica la două sute de talanți (68 de tone de aur sau 87 de tone de argint), adică a cincizecea parte din acea sumă!”¹.

„Mărimea de neconceput a datoriei urmărea să sporească impresia făcută asupra auditoriului, prin contrastul ei cu o datorie mărunță de o sută de dinari”² (455 de grame de argint).

„Imensitatea sumei este intenționată. Ea este menită să imprime în ascultători, prin tactica șocului, ideea că omul nu poate să-și plătească niciodată datoria către Dumnezeu”³. „Această datorie colosală reprezintă numărul păcatelor noastre în fața lui Dumnezeu. Când vorbește de datoria slugii către stăpân, Domnul Hristos Se gândește la datoria noastră față de Dumnezeu, de aceea dă această cifră uriașă, de necrezut la prima vedere, dar de loc nepotrivită când este să vorbim de păcatele noastre”⁴.

„Această parabolă ne arată că în fața lui Dumnezeu niciunul dintre noi nu este altceva decât un datornic cu totul insolubil. Iată adevărata noastră situație în fața lui Dumnezeu!”⁵.

Mântuitorul Își continuă pilda: „*Dar neavând el cu ce să plătească, stăpânul său a poruncit să fie vândut el și femeia și copiii și toate câte are, ca să se plătească*”.

„După legile romane și iudaice de acum două mii de ani, datornicii care nu-și puteau plăti datoria erau vânduți ca sclavi, împreună cu familiile lor. În acest sens citim că *«una din femeile fiilor profeților striga către Elisei, zicând: Soțul meu a murit și creditorul a venit să mi-i ia pe amândoi feciorii, ca să-i fie robi»* (IV Regi 4,1)”⁶.

¹ **Ibidem**, p. 35.

² **Ibidem**, p. 251.

³ **Ibidem**, p. 35.

⁴ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 108.

⁵ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 167.

⁶ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 108.

„În timpul Domnului Hristos, prețul mediu al unui sclav era în jur de cinci sute - două mii de dinari. În acest caz, vânzarea familiei datornicului nu ar fi avut vreun rost, din moment ce suma obținută nu ar fi avut nicio legătură cu monstruoasa datorie de zece mii de talanți (o sută de milioane de dinari)”¹.

De asemenea, referitor la robii evrei, Vechiul Testament prevedea: *„De vei cumpăra rob evreu, el să-ți lucreze șase ani, iar în anul al șaptelea îl vei lăsa liber fără să-i ceri plată. De și se va vinde ție fratele tău, evreu sau evreică, șase ani îți va sluji, iar în al șaptelea îl vei lăsa să plece de la tine liber”* (Ieșire 21,2 și Deuteronom 15,12). Astfel, „indiferent de suma împrumutată, după șase ani de robie sclavii evrei deveneau oameni liberi”².

„În această situație trebuie să înțelegem porunca împăratului din parabolă mai mult ca o expresie a mâniei sale”³.

Mântuitorul spune mai departe: *„Deci, căzându-i în genunchi, sluga aceea i se închina, zicând: Doamne, îngăduiește-mă și îți voi plăti ție tot. Iar stăpânul slugii aceleia milostivindu-se de el, i-a dat drumul și i-a iertat și datoria”*⁴.

„Prosternarea slujitorului, prin care acesta a arătat că se încredințează pe sine cu totul milostivirii stăpânului, este cea mai urgentă formă de cerere de îndurare care poate exista”⁴.

„Datornicul i-a cerut împăratului o păsuire pentru a-și putea plăti imensa datorie, însă împăratul i-a dat mai mult decât a cerut, iertându-i și datoria”⁵. „Îndurarea împăratului a depășit cu mult rugăminta de amânare a slugii sale”⁶, care „nu se rugase

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 251.

² Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 73.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 251.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, Episcop Vicar, *Vestirea Evangheliei mântuirii. Predici la duminicile de peste an*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2008, p. 137.

⁶ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 252.

să i se ierte datoria - cui să-i treacă așa ceva prin minte - ci a cerut păsuire. Dar împăratul - om adevărat și adevărat stăpân - i-a dat drumul și i-a iertat și datoria. Nu este acesta oare un dar împărătesc? Împărații pământului însă nu se poartă de obicei așa. O asemenea neașteptată milă nu poate veni decât de la Împăratul Ceresc. Așa se poartă El, și nu numai o dată. Ori de câte ori un păcătos își vine în sine și se căiește, Dumnezeu este gata să-i ierte zece mii de poveri de păcate și să-i ofere din nou toate darurile pierdute”¹.

„Față de omul păcătos, Dumnezeu arată o iubire, o generozitate fără limite și mai presus de orice cuvânt omenesc. Judecata Sa este o judecată împărătească, de fapt o iertare împărătească. Judecata împărătească transcende toate categoriile noastre juridice. Dreptatea lui Dumnezeu este cu totul altfel decât dreptatea noastră omenească. Ea se împlinește în iertarea desăvârșită și gratuită, căci așa cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel: *«În har sunteți mântuiți prin credință; iar aceasta nu-i de la voi: Este darul lui Dumnezeu»* (Efeseni 2,8)”².

„Pentru înțelegerea parabolei datornicului nemilostiv este foarte importantă precizarea că izvorul iertării împărătești este mila. Acest izvor de nemărginită milă trebuie să se reverse și în inima noastră și din el se cuvine să dăruim cu aceeași nestinsă generozitate iertare fraților noștri”³.

Domnul Hristos spune în continuarea pildei că *„ieșind, sluga aceea a găsit pe unul dintre cei ce slujeau cu el și care-i datora o sută de dinari. Și punând mâna pe el, îl sugruma zicând: Plătește-mi ce ești dator”*.

„Iertat și slobozit de stăpân, slujitorul a dat peste un altul, slujitor ca și el, care-i era, de această dată, dator lui și față de

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 109.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 167.

³ **Ibidem**.

care el era acum ca un stăpân. Dar, făcând sluga pe stăpânul, vedeți ce fel de stăpân s-a arătat? Pe când domnul său s-a purtat cu adevărat împărătește cu el, datornicul abia scăpat de robie s-a făcut fiară față de cel ce-i era dator lui; și pentru ce datorie? Pentru o sută de dinari! Domnul său i-a iertat datoria de zece mii de talanți (o sută de milioane de dinari), iar el acum i-a pus mâna în gât datornicului său și l-a aruncat în temniță până ce îi va plăti datoria. Acum nu mai avem un împărat care-și încheie socotelile cu slugile sale, ci o slugă care se socotește cu altă slugă. Slujitorul creditor îl strânge de gât pe slujitorul dator, cerându-i să-și plătească datoria pe loc”¹.

Mântuitorul continuă relatarea parabolei: „Deci, căzând la picioarele lui, cel ce era slugă ca și el, îl ruga zicând: *Îngăduiește-mă și îți voi plăti. Iar el nu voia, ci, mergând, l-a aruncat în închisoare până ce va plăti datoria*”.

„Iertat de o datorie de zece mii de talanți, slujitorul nu vrea să-l îngăduie pe cel ce era slugă ca și el, care-i cere păsuire pentru o datorie neînsemnată, de numai o sută de dinari, cu toate că debitorul îl roagă cu aceleași cuvinte cu care el însuși se adresase, disperat, stăpânului său, atunci când trebuia ca el și toți ai lui să fie vânduți la târgul de sclavi. «Doamne, îngăduiește-mă și îți voi plăti ție tot», a zis marele datornic, fără însă ca promisiunea lui să aibă vreo șansă de a fi împlinită; era o simplă vorbă rostită la disperare. «Îngăduiește-mă și îți voi plăti», îi zice, la rândul său, cel împreună slujitor cu el, acesta făcând o promisiune pe care era sigur că o va și putea împlini. Și totuși datornicul cel nemilostiv nu are niciun pic de milă. Ba, mai mult, se arată cu totul lipsit de dreaptă judecată, pentru că aruncându-și datornicul în închisoare, nu face altceva decât să-l pună pe acesta în totală imposibilitate de a-și plăti datoria”².

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 110.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, pp. 167-168.

„Iată cum se poartă sluga creditoare cu sluga datoare. Iată cum se poartă omul cu alt om. Iar această purtare a omului față de om schimbă mila lui Dumnezeu în dreptate! Ori de câte ori omul se joacă cu mila lui Dumnezeu, va avea de-a face cu dreptatea Lui, iar judecata ce urmează milostivirii irosite este înfricoșătoare”¹.

„Iar celelalte slugi, văzând deci cele petrecute, s-au întristat foarte și, venind, au spus stăpânului toate cele întâmplate”.

„Slugile amintite în parabolă sunt îngerii păzitori, pentru că noi nu suntem niciodată singuri, ci întotdeauna îl avem cu noi pe îngerul păzitor pe care l-am primit la botez, care ne scrie în cartea vieții toate faptele bune sau rele. Tot slujitori ai lui Dumnezeu și protectori ai noștri sunt și sfinții al căror nume îl purtăm fiecare dintre noi sau ale căror icoane le avem în casele noastre”².

„Atunci, chemându-l stăpânul său îi zise: Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea, oare, ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine? Și mâniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinuitorilor până ce-i va plăti toată datoria”.

Când împăratul a fost rugat să-l păsuiească pe slujitorul care îi datora zece mii de talanți, a lucrat cu milă față de el și i-a iertat întreaga datorie, însă când a văzut că datornicul său nu a procedat la fel cu cel care îi datora o sumă mică de bani, mila lui a încetat și el a aplicat dreptatea, dându-l pe slujitor pe mâna chinuitorilor, până când îi va plăti întreaga datorie.

„Stăpânul nu a pedepsit sluga cea vicleană mai înainte de a-i desluși răutatea pentru care a sancționat-o. La fel va face și Dreptul Judecător la Judecata de Apoi: Se va întoarce către cei de-a dreapta Sa, îi va chema la fericirea veșnică și le va înfățișa felul în care au câștigat-o. Apoi se va întoarce către cei de-a stânga, îi va trimite la osânda veșnică și le va arăta și lor pentru

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 110.

² **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, p. 128.

ce sunt trimiși la loc de chin. Dumnezeu vrea ca fiecare să știe prin ce a meritat răsplăta sau pedeapsa veșnică, așa încât nimeni să nu creadă că Dumnezeu îi face vreo nedreptate”¹.

„Condamnarea la închisoare pentru datorii și întemnițarea ca pedeapsă, în general, nu erau cunoscute în legea iudaică. De aici trebuie să tragem concluzia că Domnul Hristos s-a referit în mod deliberat la practici juridice neiudaice, pe care auditoriul său le considera inumane”². De asemenea, „nici pedeapsa cu tortura nu era îngăduită în Israel. Aceste procedee neiudaice în practica juridică, socotite de către iudei ca inumane, au fost folosite de Mântuitorul în această parabolă pentru a intensifica grozăvia pedepselor la care a fost supus datornicul nemilostiv”³.

Pilda se încheie prin cuvintele: „*Și mâniindu-se stăpânul, l-a dat pe slujitor pe mâna chinuitorilor până ce-i va plăti toată datoria*”.

„Ținând cont de mărimea datoriei și de dorința stăpânului de a o recupera pe toată, este limpede că pedeapsa celui ce datora zece mii de talanți va fi fără sfârșit”⁴.

După ce a arătat modul în care a sfârșit datornicul nemilostiv, Domnul Hristos a adăugat: „*Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă, dacă nu veți ierta - fiecare fratelui său - din inimă greșelile lui*”.

Aici „iertarea din inimă este pusă în contrast cu o iertare făcută numai din buze. Totul depinde de sinceritatea iertării”⁵.

„În aceste cuvinte, Mântuitorul combină un îndemn cu un avertisment: «Dumnezeu v-a oferit, prin iertarea Sa, un dar generos de neconceput, însă va revoca iertarea păcatelor dacă nu

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, pp. 111-112.

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 220.

³ **Ibidem**, p. 253.

⁴ **Ibidem**.

⁵ **Ibidem**.

veți împărtăși și voi, din toată inima, iertarea de care v-ați bucurat și vă veți împietri inimile față de fratele vostru. Aici totul stă în cumpănă. Vai vouă de veți încerca să vă încredeți în dreptatea voastră, căci atunci și Dumnezeu se va bizui pe dreptatea Lui și va veghea ca sentința Sa să fie executată cu asprime»¹. Domnul Hristos a afirmat fără echivoc în acest sens: „*Dacă dreptatea voastră n-o va întrece pe a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în Împărăția cerurilor*” (Matei 5,20).

„Ca și în alte locuri, Mântuitorul face uz aici de doctrina iudaică a celor două măsuri, însă El o transformă cu totul. Iudaismul învăța că Dumnezeu conduce lumea prin două măsuri, a milei și a judecății; dar la Judecata de Apoi El nu va folosi decât măsura judecății, pentru că «Cel Preaînalt se va arăta pe tronul judecății și atunci va veni sfârșitul și îndurarea va dispărea și mila se va îndepărta și îndelunga răbdare va înceta; și doar judecata va rămâne». Pe de altă parte însă, Domnul Hristos învață că la Judecata de Apoi măsura milei va fi și ea prezentă. Chestiunea decisivă este: Când, la Judecata din urmă, Dumnezeu va întrebuița măsura milei și când pe cea a judecății? Din finalul acestei parabole înțelegem că atunci când iertarea ce porcede de la Dumnezeu produce disponibilitatea de a ierta, atunci mila lui Dumnezeu garantează din nou iertarea datoriilor la înfricoșătoarea judecată; însă cel care nesocotește porunca lui Dumnezeu va fi confruntat cu deplina severitate a judecății, ca și cum n-ar fi primit niciodată iertare»².

„Această pildă ne învață, de fapt, că fiecare dintre noi este judecat încă de pe acum, după felul în care primește și împărtășește fraților săi iertarea primită de la Tatăl ceresc. În măsura în care fiecare iartă fratelui său, din inimă, așa cum iartă Dumnezeu, în aceeași măsură iertarea, la care Tatăl Ceresc are

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, pp. 253-254.

întotdeauna inițiativa și întâietatea, se împlinesc în comunitate și în fiecare dintre cei care o împărtășesc fraților lor. Numai trăind această părtășie a iertării descoperim profunzimea cererii din rugăciunea Tatăl nostru: «*Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri*» (Matei 6,12); și, în același timp, percepem adevărul dumnezeiesc al Fericirii a V-a «*Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui*» (Matei 5,7)¹.

Domnul Hristos nu așteaptă numai de la noi să ne iertăm semenii care ne greșesc, ci El Însuși ne-a dat pildă de iertare, pentru că atunci când era răstignit pe cruce și batjocorit El I-a adresat lui Dumnezeu Tatăl cuvintele: „*Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!*” (Luca 23,34).

Exemplu de iertare ne-a dat și Sfântul Ștefan, care în timp ce evreii îl băteau cu pietre pentru a-l omorî, s-a rugat lui Dumnezeu: „*Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!*” (Faptele Apostolilor 7,60).

Vom reda și două exemple de iertare din Pateric: „Un frate din Libia a venit la avva Siluan în Muntele Panefo și i-a spus: «Părinte, am un dușman care mi-a făcut mult rău. Pe când eram în lume mi-a călcat de multe ori pământurile, ori a încercat să mă rănească. Acum, mai mult decât atât, mi-a pus otravă ca să mă omoare. De asta vreau să-l dau în mâinile stăpânitorului. Cu siguranță, părinte, dacă va fi pedepsit, sufletului său îi va fi de folos». Bătrânul i-a spus: «Fă cum crezi, fiule!». Fratele a zis: «Atunci să ne ridicăm, părinte, și să ne rugăm ca să pot pleca la stăpânitor». Deci, sculându-se și rugându-se amândoi, când au ajuns la cuvintele «*și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri*» bătrânul a spus: «și nu ne ierta nouă greșelile noastre, precum nici noi nu iertăm greșiților noștri». «Nu așa, părinte!», l-a întrerupt fratele pe bătrân. Iar bătrânul a răspuns: «Ba așa, fiule! Căci dacă chiar vrei să te duci

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 170.

la dregător să-ți faci dreptate, Siluan nu se va mai ruga pentru tine». Atunci fratele i-a făcut bătrânului metanie și l-a iertat pe dușmanul său”¹.

„Un frate care era nedreptățit de altul, a venit la avva Sisoe și i-a spus: «Am fost nedreptățit de un frate și vreau să mă răzbun pentru asta». Bătrânul încerca să-l facă să se răzgândească și i-a spus: «Nu fiule! Mai bine lasă-L pe Dumnezeu să răsplătească». Dar fratele insista: «Nu-mi voi găsi liniștea până nu mă voi răzbuna». Și a zis bătrânul: «Să ne rugăm, frate». S-au ridicat cei doi și pe când se rugau, bătrânul a spus: «Doamne, nu mai avem nevoie de Tine să te îngrijești de noi, pentru că ne răzbunăm noi, de este nevoie!». De-ndată ce fratele a auzit aceste cuvinte, a căzut la picioarele bătrânului și i-a spus: «Nu-i mai port mânie fratelui, iartă-mă, părinte!»”².

„Iată de ce suntem chemați să-i iertăm pe cei ce ne greșesc. Și se întâmplă, probabil destul de des, ca persoane din jurul nostru să ne disprețuiască, să ne nesocotească, să ne arunce cuvinte jignitoare ori priviri răutăcioase. Purtăm fiecare în inimile noastre, probabil, persoane pe care nu le putem suferi și căroră, pentru aceasta, nici nu le vorbim și nu voim să mai auzim de ele niciodată. Ei bine, parabola datornicului nemilostiv ne cheamă să le iertăm, fie că ne vor cere iertare, fie că vor fi atât de nesimțitoare după cum, de altfel suntem și noi, să nu ne ceară sau chiar să nu le pese de iertarea sau neiertarea noastră. Dacă vrem ca Dumnezeu să ne ierte datoriile noastre, păcatele noastre, trebuie să înțelegem că și noi suntem datori să facem același lucru. Altfel, datoriile noastre vor rămâne în veci”³.

¹ *Patericul*, Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Alba Iulie, Alba Iulia, 1999, p. 411.

² *Ibidem*, p. 223.

³ **Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților**, *Op. cit.*, pp. 130-131.

Multă lume spune atunci când cineva le-a greșit: „Te iert, dar nu te uit”. Această sintagmă însă nu dovedește iertarea, ci din contră, ținerea de minte a răului. Sfântul Simeon Noul Teolog ne vorbește despre iubirea vrăjmașilor și ne atrage atenția că „altceva este a nu ne revolta față de necinstiri, de batjocuri, de încercări și necazuri, și altceva a ne arăta mulțumiți de ele și a ne ruga pentru cei ce ne fac acestea. Altceva este a iubi din suflet pe aceștia și altceva a întipări, pe lângă aceasta, în mintea noastră fața fiecăruia din ei și a-i îmbrățișa fără patimă, ca pe niște prieteni adevărați, cu lacrimi de iubire sinceră, fără să se afle în acea clipă nicio urmă a vreunei supărări în noi. Iar lucru mai mare decât cele spuse, este ca în timpul însuși al ispitelor să aibă cineva, în chip neschimbat, aceeași bună simțire egală pentru cei ce-l batjocoresc în față, îl calomniază, îl judecă, îl osândesc, îl înjură și-l scuipă în față, și pentru cei ce iau în afară înfățișarea prieteniei, dar pe ascuns fac aceleași lucruri fără să se poată însă ascunde de fapt. Dar neasemănat mai mare lucru decât toate acestea socotesc că este ca cineva să uite cu desăvârșire cele ce le-a suferit și să nu-și aducă aminte de ceva ce i s-a întâmplat, fie că lipsesc, fie că sunt de față cei ce l-au supărat, ci să-i primească și pe aceștia la fel ca pe prieteni, în convorbiri și la masă, fără nicio gândire la cele întâmplate”¹.

„Stăpânul, Dumnezeu, este Cel care iartă, Cel care este în stare să ierte o datorie oricât de mare, dar și noi trebuie să-L imităm. A fi iertați și a nu ierta la rândul nostru înseamnă revoltă împotriva lui Dumnezeu sau, în cel mai îngăduitor caz, o neînțelegere totală a lui Dumnezeu care este iertător. Înseamnă o ieșire din ordinea Lui de gândire și de simțire. Si atunci tratamentul aplicat de noi altuia se întoarce împotriva noastră.

¹ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas, București, 1997, vol. VI, p. 46.

Dreptatea operează aici matematic. Mecanic. Dar să fim înțeleși: Nu Dumnezeu o aplică matematic și mecanic, ci noi înșine ne-o aplicăm, de aceea Domnul Hristos ne-a atras luarea aminte: «*Cu judecata cu care judecați, cu aceea veți fi judecați; și cu măsura cu care măsurați, cu aceea vi se va măsura*» (Matei 7,2)¹.

„În adaosul de la sfârșitul pildei: «*Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă, dacă nu veți ierta - fiecare fratelui său - din inimă greșelile lui*» se găsește miezul parabolei. În aceste cuvinte nu există nicio umbră de ambiguitate, nicio portiță de scăpare. Cum ne purtăm cu fratele nostru, așa se poartă și Dumnezeu cu noi. Mântuitorul ne-a arătat cât se poate de limpede acest lucru, și la El nu încapе îndoială, nici puțință de a greși. Aici Domnul Hristos nu spune: «Tatăl vostru», ci: «Tatăl Meu cel ceresc», arătându-ne prin aceasta că, dacă noi nu-i iertăm fratelui nostru greșelile, pierdem dreptul de a-L numi pe Dumnezeu Tatăl nostru. De asemenea, Mântuitorul menționează modul în care trebuie să iertăm: Din inimă².

„Mesajul parabolei datornicului nemilostiv, pe cât este de clar, pe atât este și de actual și de practic. Există persoane pe care nu vrem să le mai vedem, să le întâlnim sau să le mai vorbim. Haideți să nu le mai purtăm în conștiința noastră ca pe o povară! Să nu credeți că nevorbind cu cineva, urând pe cineva, menținând o relație tensionată cu cineva, vom putea progresa duhovnicește. Aceste poveri ne trag în jos ca niște pietroaie de moară, și nu ne lasă să sporim duhovnicește. Mai mult, această pildă ne încredințează că iertarea pe care o cerem de la Dumnezeu nici nu va veni, atâta vreme cât nu dovedim și noi, la rândul nostru, aceeași bunăvoință față de fratele nostru. Știm că nu este ușor, dar dacă Dumnezeu ne-a cerut-o, înseamnă că nu este imposibil. Nu este ușor să-ți calci pe inimă și să te duci să te împaci cu cel care,

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 276.

² **Episcopul Nicolae Velimirovici, Op. cit.**, p. 113.

poate, și-a călcat în picioare demnitatea ori drepturile tale, dar, cu toate acestea, Dumnezeu nu te iartă, dacă nu o faci și tu”¹.

„În această pildă sunt puse în cumpănă, deopotrivă, relația noastră cu Dumnezeu și relația cu aproapele. Să urmărim exemplul bunătății stăpânului iertător, pentru că acesta este adevăratul Creștinism, nu simple declarații de felul: Suntem creștini, credem în Dumnezeu, cunoaștem una sau alta despre El etc. Adevăratul Creștinism presupune mult mai mult. Este greu, dar este absolut obligatoriu să-i iert pe cei din jurul meu, altfel nu am ce căuta în Împărăția cerurilor! De ce? Simplu! Pentru că rămân cu acest rău în inimă, lipsit de milă și de iertare. Și vă întreb: Are ce căuta un astfel de om în Împărăția lui Dumnezeu? Ce să caute răutatea împreună cu bunătatea în același loc? Cum să se împace și să fie armonie între bine și rău?”².

„Într-unul din proverbele Vechiului Testament citim: «*Nu spune: Precum mi-a făcut el, așa îi voi face și eu lui și cu ce m-a năpăstuit, cu aceea îi voi plăti*» (Proverbele lui Solomon 24,29). Acest sfat este bun, dar el este valabil numai când îți face cineva rău. Când îți face bine, dimpotrivă, precum ți s-a făcut, așa să faci și tu. În acest sens Mântuitorul aduce un criteriu mai exact, mai puternic, lipsit de orice ambiguitate, numit «regula de aur» a creștinismului: «*Pe toate câte vreți să vi le facă vouă oamenii, întocmai faceți-le și voi lor*» (Matei 7,12). Dar prin prisma mesajului parabolei datornicului nemilostiv am putea să lărgim puțin înțelesul acestei legi de aur și să spunem: Faceți oamenilor ceea ce vreți să vă facă și Dumnezeu vouă. Cum îl tratăm noi pe aproapele nostru, tot așa ne tratează și Dumnezeu pe noi. Creștinismul este nu numai o învățătură dumnezeiască pentru dincolo, pentru Împărăția cerurilor. Este o învățătură și pentru lumea de aici, pentru că ne învață cum să ne purtăm unii cu

¹ **Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților**, *Op. cit.*, pp. 131-132.

² **Ibidem**, p. 132.

alții, ne învață cum să trăim, în ce raporturi să trăim în societate. Temperatura la care ne ridicăm aici este înscrisă de noi dincolo. Măsura până la care ajungem la Dumnezeu este măsura până la care ajungem aici, între oameni, pe pământ”¹.

„Pilda datornicului nemilostiv nu este un tablou, ci o oglindă pe care Domnul Hristos o ține în fața noastră, încât să putem vedea cine suntem cu adevărat. Noi, căroră Dumnezeu ne-a iertat o datorie pe care n-o puteam plăti niciodată, întoarcem spatele și refuzăm să iertăm pe cei ce ne-au vătămat. Se cade să ne iertăm unul pe altul, nu neapărat pentru că altă persoană este vrednică de a fi iertată, nici pentru a arăta că suntem oameni atât de mărinimoși, ci trebuie să ne iertăm pe motivul că Dumnezeu ne-a iertat pe noi, a risipit vrăjmășia păcatului și ne-a oferit un loc în Împărăția cerurilor”².

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Tâlcuri...*, p. 277.**

² **Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, Episcop Vicar, *Op. cit.*, p. 141.**

Pilda lucrătorilor tocmiți la vie

„Asemănatu-s-a Împărăția cerurilor cu un om stăpân de casă, care a ieșit dis-de-dimineată să tocmească lucrători la via sa. Și învoindu-se cu lucrătorii pentru un dinar pe zi, i-a trimis în via sa. Și ieșind pe la ceasul al treilea, a văzut pe alții stând în piață fără lucru. Și le-a zis acelora: Mergeți și voi în vie, și vă voi da ceea ce va fi dreptul vostru. Iar ei s-au dus. Ieșind el iarăși pe la ceasul al șaselea și al nouălea, a făcut tot așa. Ieșind pe la ceasul al unsprezecelea, a găsit pe alții stând fără lucru și le-a zis: De ce ați stat aici toată ziua fără lucru? Ei i-au zis: Fiindcă nimeni nu ne-a tocmisit. El le-a zis: Duceți-vă și voi în vie și veți primi ceea ce va fi dreptul vostru. Făcându-se seară, stăpânul viei i-a spus îngrijitorului: Cheamă-i pe lucrători și dă-le plata, începând cu cei de la urmă până la cei dintâi. Venind cei din ceasul al unsprezecelea, au primit câte un dinar. Și venind cei dintâi, au socotit că vor lua mai mult, dar au primit și ei tot câte un dinar. Și după ce au primit, cârteau împotriva stăpânului casei, zicând: Aceștia de la urmă au lucrat un ceas și i-ai făcut deopotrivă cu noi, care am dus greul zilei și arșița. Iar el, răspunzând, i-a zis unuia dintre ei: Prietene, nu-ți fac nedreptate. Oare nu pentru un dinar te-ai învoit cu mine? Ia-ți ce este al tău și pleacă. Vreau eu ca acestuia de la urmă să-i dau cât și ție; oare nu am dreptul să fac cu ale mele ce vreau eu? Sau ochiul tău este rău pentru că eu sunt bun? Așa vor fi cei de la urmă întâi și cei dintâi, la urmă; că mulți sunt chemați, dar puțini aleși” (Matei 20,1-16).

Stăpânul casei despre care vorbește Domnul Hristos în această parabolă Îl reprezintă pe Dumnezeu, iar lucrătorii tocmiți în vie îi simbolizează pe oameni.

Dis-de-dimineață, pe când abia se lumina de ziuă, stăpânul casei a ieșit în piața cetății pentru a-și angaja lucrători zilieri în via sa, pe care s-a înțeles să-i plătească cu un dinar, „plata obișnuită a unui lucrător pentru o zi”¹.

„Pe la ceasul al treilea, adică la 9 dimineața”², stăpânul a ieșit din nou în piață și a tocmit alți lucrători pentru via sa.

În jurul ceasului al șaselea (ora 12) și al nouălea (ora 15), stăpânul casei a ieșit din nou în piața cetății și a angajat alți lucrători cu ziua pentru via lui.

„Niciun oriental nu vrea să stea cu orele în piață, dar iată că acești oameni stăteau degeaba și flecăreau prin piață”³.

Pe la ceasul al unsprezecelea (ora 17), stăpânul a ieșit încă o dată în piață. „Prin faptul că la această oră stăpânul casei încă mai căuta zilieri demonstrează că lucrarea lui era neobișnuit de urgentă. Culesul viei și tescuirea strugurilor trebuiau să fie terminate înaintea ploilor de toamnă, iar el având o recoltă bogată, cursa contra timpului devenea serioasă”⁴.

Stăpânul i-a întrebat pe cei din piață: *„De ce ați stat aici toată ziua fără lucru? Ei i-au zis: Fiindcă nimeni nu ne-a tocmit”*. „Slaba lor scuză disimulează de fapt caracteristica indiferență orientală”⁵.

Stăpânul casei i-a angajat și pe acești oameni, având nevoie urgentă de mână de lucru, și i-a trimis în via lui.

Mântuitorul continuă relatarea parabolei: *„Făcându-se seară, stăpânul viei i-a spus îngrijitorului: Cheamă-i pe lucrători și dă-le plata, începând cu cei de la urmă până la cei dintâi”*.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 174.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

Faptul că stăpânul viei a poruncit ca cei din urmă lucrători să fie plătiți primii dovedește că acesta a vrut ca toți angajații să știe cu ce sumă îi va plăti pentru munca lor.

În continuarea pildei se spune că „*venind cei din ceasul al unsprezecelea, au primit câte un dinar. Și venind cei dintâi, au socotit că vor lua mai mult, dar au primit și ei tot câte un dinar*”.

„Oare de ce stăpânul casei dă porunca neobișnuită ca toți lucrătorii săi din acea zi să primească aceeași plată? Cum de permite el ca cel de pe urmă să primească plata pentru o zi întreagă, când a lucrat numai o oră? Să fie vorba aici, pur și simplu, de o nedreptate arbitrară? De un capriciu? De o toană generoasă? Departe de aceasta! Nici vorbă nu poate fi de o generozitate nelimitată, deoarece toți lucrătorii primesc doar o sumă suficientă care să-i țină în viață, un salariu de mizerie. Niciunul nu primește mai mult. Chiar dacă, în cazul ultimilor lucrători, este vina lor că tocmai în timpul când culesul viilor cerea mână de lucru ei stăteau grămadă în piață, pălăvrăgind până după-amiaza târziu, chiar dacă scuza lor că nimeni nu i-a angajat este o porțiță de scăpare pentru leneși, o justificare pentru tipica lor indiferență orientală, totuși ei mișcă inima stăpânului. El vede că, practic, ei nu vor avea nimic să ducă acasă. Plata pentru o oră de muncă nu va întreține o familie, iar copiii lor vor rămâne flămânzi, dacă tatăl va veni acasă cu mâinile goale. Datorită milei sale față de sărăcia lor stăpânul poruncește ca ei să fie plătiți cu simbria unei zile întregi. În acest caz, parabola nu zugrăvește un act arbitrar, ci comportamentul unui om cu inima largă, care este compătimitor și plin de simpatie pentru cei săraci. Acesta este felul în care Dumnezeu îi tratează pe oameni. Așa este Dumnezeu, plin de îndurare. Până și vameșilor și păcătoșilor El le asigură un loc nemeritat în Împărăția Sa, fiindcă întâi de toate este bunătatea Lui”¹, de aceea psalmistul David a scris:

¹ **Ibidem**, pp. 42-43.

„Mărturișiți-vă Domnului, că este bun, că în veac este mila Lui. Lăudați-L pe Domnul, că este bun, cântați numelui Său, că este bun” (Psalmul 117,1 și 134,3).

„În această pildă lucrătorii care au fost angajați la urmă nu au dat nicidecum dovadă că ar fi pretins plata pentru o zi întreagă de muncă. Faptul că ei totuși au primit-o se datorează bunățătii celui care i-a angajat. Astfel că în aceste amănunte, aparent banale, rezidă diferența dintre două lumi: Lumea meritului și lumea darului, Legea Veche în contrast cu Evanghelia”¹.

Inspirat din această parabolă, Sfântul Ioan Gură de Aur a scris memorabilele cuvinte care se citesc la slujba din noaptea Sfințelor Paști: „De a lucrat cineva din ceasul cel dintâi, să-și primească astăzi plata cea dreaptă. De a venit cineva după ceasul al treilea, mulțumind să prăznuiască. De a ajuns cineva după ceasul al șaselea, să nu se îndoiască, nicidecum, căci cu nimic nu va fi păgubit. De a întârziat cineva până în ceasul al nouălea, să se apropie, nicidecum îndoindu-se. De a ajuns cineva abia în ceasul al unsprezecelea, să nu se teamă din pricina întârzierii, căci darnic fiind Stăpânul, primește pe cel de pe urmă ca și pe cel dintâi, odihnește pe cel din al unsprezecelea ceas ca și pe cel ce a lucrat din ceasul dintâi; și pe cel de pe urmă miluiește, și pe cel dintâi mângâie; și acelaia plătește, și acestuia dăruiește; și faptele le primește; și gândul îl ține în seamă, și lucrul îl prețuiește, și voința o laudă”².

Domnul Hristos continuă relatarea parabolei: „După ce au primit banii, cei din primul ceas cârteau împotriva stăpânului casei, zicând: *Aceștia de la urmă au lucrat un ceas și i-ai făcut deopotrivă cu noi, care am dus greul zilei și arșița*”.

¹ **Ibidem**, p. 177.

² *Slujba învierii și Carte de Te Deum*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, pp. 45-46.

„Cu greu se poate presupune că stăpânul casei a fost prezent în vie când lucrătorii și-au primit plata, deci plângerile lor zgomotoase trebuie să se fi îndreptat spre casa lui. Zilierii angajați dimineață devreme i-au forțat pe lucrătorii privilegiați pe nedrept să vină cu ei. În indignarea lor, aceștia au omis să-l salute pe stăpânul viei, considerând că au suferit o îndoită nedreptate. În primul rând ei au fost obligați să muncească din greu timp de douăsprezece ore, pe când ceilalți au lucrat numai o singură oră. În al doilea rând ei au lucrat în căldura arzătoare a amiezii, iar ceilalți în răcoarea serii. Din acest motiv ei considerau că durata și asprimea muncii lor le-a dat dreptul la o plată mai mare”¹.

Datorită iubirii și bunătății Sale nemărginite, Dumnezeu nu ține întotdeauna cont de meritele celor asupra cărora își revarsă binefacerile Sale, pentru „că *El face să răsară soarele peste cei răi și peste cei buni și face să plouă peste cei drepți și peste cei nedrepți*” (Matei 5,45). În Sfânta Scriptură citim, de asemenea, că „*Dumnezeu și-a arătat iubirea față de noi prin aceea că Hristos a murit pentru noi pe când noi eram încă păcătoși. Întru aceasta este iubirea: Nu pentru că noi L-am iubit pe Dumnezeu, ci pentru că El ne-a iubit pe noi și L-a trimis pe Fiul Său jertfă de ispășire pentru păcatele noastre*” (Romani 5,8 și I Ioan 4,10).

În viața duhovnicească faptele bune sunt absolut necesare pentru mântuire, dar acestea nu se măsoară cantitativ, de aceea Domnul Hristos a afirmat: „*Voi, când veți face toate cele poruncite vouă, să ziceți: Suntem slugi netrebnice, pentru că am făcut ceea ce eram datori să facem*” (Luca 17,10).

În continuarea pildei Mântuitorul afirmă că stăpânul viei „*i-a zis unuia dintre lucrători: Prietene, nu-ți fac nedreptate. Oare nu pentru un dinar te-ai învoit cu mine? Ia-ți ce este al tău și pleacă. Vreau eu ca acestuia de la urmă să-i dau cât și ție; oare*

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, pp. 174-175.

nu am dreptul să fac cu ale mele ce vreau eu? Sau ochiul tău este rău pentru că eu sunt bun?”

Stăpânul viei „l-a luat deoparte pe principalul protestatar, pe care l-a rușinat, numindu-l prieten”¹, după care i-a explicat că nu l-a nedreptățit cu nimic din moment ce i-a plătit cât s-au înțeles de dimineață, atitudinea față de lucrătorii angajați în ceasul al unsprezecelea datorându-se exclusiv bunăvoinței sale.

Pentru a înțelege corect răspunsul stăpânului vom prezenta două întâmplări din Noul Testament. În timp ce Domnul Hristos le vorbea mulțimilor, *„se apropiau de El toți vameșii și păcătoșii, ca să-L asculte. Și fariseii și cărturarii cârteau, zicând: «Acesta-i primește pe păcătoși și mănâncă cu ei»”* (Luca 15,1-2). Într-o zi, *„pe când ședea Iisus la masă în casa lui Levi, mulți vameși și păcătoși ședeau la masă cu El și cu ucenicii Săi; că mulți erau aceștia și-I urmau. Iar cărturarii și fariseii, văzându-L că mănâncă împreună cu păcătoșii și cu vameșii, ziceau către ucenicii Lui: «De ce mănâncă și bea învățătorul vostru cu vameșii și cu păcătoșii?»”* (Marcu 2,15-16).

Din cuvintele stăpânului viei înțelegem că „parabola le era adresată celor care se asemănau cu cărtitorii, celor care criticau și se opuneau Evangheliei, adică fariseilor și cărturarilor. Intenția Domnului Hristos era aceea de a le arăta cât de nejustificată, plină de ură, lipsită de iubire și nemiloasă era critica lor”².

Mântuitorul își încheie pilda cu afirmația: *„Așa vor fi cei de la urmă întâi și cei dintâi, la urmă; că mulți sunt chemați, dar puțini aleși”*.

În lumea aceasta există o scară a valorilor și o ierarhie a funcțiilor ocupate de oameni, de multe ori pe nedrept, pe care cei din vârf ar dori-o veșnic neschimbată. Dumnezeu însă a grăit prin gura prorocului Isaia: *„Gândurile Mele nu sunt ca gândurile*

¹ **Ibidem**, p. 175.

² **Ibidem**, p. 43.

voastre și căile Mele ca ale voastre. Ci pe cât este de departe cerul de pământ, așa de departe sunt căile Mele de căile voastre și cugetele Mele de cugetele voastre” (Isaia 55,8-9), de aceea, în multe cazuri, scara valorilor din această lume va fi cu totul inversată în Împărăția lui Dumnezeu, unde va rămâne aceeași pe veci.

Acest lucru se întâmplă adeseori și pe pământ, unde oamenii percep altfel realitățile decât Dumnezeu, pentru că în multe cazuri *„ceea ce la oameni este înalt, înaintea lui Dumnezeu este urâciune”* (Luca 16,15) și invers.

Vom prezenta două exemple în acest sens, unul din Sfânta Scriptură, iar celălalt din literatura duhovnicească.

Dumnezeu l-a lepădat de la fața Lui pe Saul, primul rege al evreilor, și l-a trimis pe prorocul Samuel să îl ungă pe noul conducător al poporului ales. *„Și a zis Domnul către Samuel: «Până când vei plânge după Saul? Oare nu Eu l-am lepădat, ca să nu mai domnească peste Israel? Umple-ți cornul cu untdelemn și vino! Eu te voi trimite la Iesei, în Betleem, căci dintre fiii săi mi-am ales un rege». Dar Samuel i-a zis: «Cum să mă duc? Că Saul va auzi și mă va ucide!». Iar Domnul i-a zis: «Ia cu tine o junincă din cireadă și vei zice: Am venit să-I aduc Domnului o jertfă. Tu îl vei chema la jertfă pe Iesei, iar Eu îți voi arăta ce trebuie să faci; tu îl vei unge pe acela pe care ți-l voi spune Eu». Și a făcut Samuel tot ceea ce-i grăise Domnul. Și a venit în Betleem, iar bătrânii cetății au ieșit să-l întâmpine și l-au întrebat: «Pașnică este venirea ta, văzătorule?». Iar el a zis: «Pașnică! Am venit să-I jertfesc Domnului. Sfințiți-vă și vă veseliți astăzi împreună cu mine!». Și i-a sfințit pe Iesei și pe fiii săi și i-a chemat la jertfă. Și a fost că atunci când au intrat, el l-a văzut pe Eliab și i-a zis: «Cu adevărat, unsul Domnului se află în fața Lui». Dar Domnul i-a zis lui Samuel: «Nu te lua după chipul său și nici după statura lui înaltă, deoarece Eu l-am lepădat; căci Dumnezeu nu vede așa cum vede omul: omul se uită*

la față, dar Dumnezeu se uită în inimă». Atunci Iesei l-a chemat pe Aminadab, iar acesta a trecut prin fața lui Samuel; și Samuel a zis: «Nici pe acesta nu l-a ales Domnul». Iesei l-a adus atunci pe Șama; iar Samuel a zis: «Nici pe acesta nu l-a ales Domnul». Și i-a adus Iesei pe cei șapte fii ai săi să treacă prin fața lui Samuel; și a zis Samuel: «Nu dintre aceștia a ales Domnul». Și a zis Samuel către Iesei: «Aceștia sunt oare toți fiii tăi?» Iar Iesei a zis: «Mai este cel mai mic; acela paște oile». Și a zis Samuel către Iesei: «Trimite și adu-l, că nu vom sta la masă până când el nu va veni aici». Și a trimis și l-a adus. Acela era bălan, cu ochi frumoși și plăcut înaintea Domnului. Și a zis Domnul către Samuel: «Scoală-te și unge-l pe David, căci el este bun!». Atunci Samuel a luat cornul cu untdelemn și l-a uns în mijlocul fraților săi; și Duhul Domnului a venit năprasnic peste David, din ziua aceea și de atunci înainte» (I Regi 16,1-13).

„În Tavenisi din Egipt exista o mănăstire cu aproximativ patru sute de maici, în care viețuia o călugăriță numită Isidora, care se prefăcea că este nebună pentru Hristos, fiind smerită și defăimată, încât celelalte surori nici măcar nu mâncau cu ea la masă, însă ea primea acest lucru cu bucurie. Ascultarea Isidorei era de mare folos în mănăstire, pentru că ea se făcea tuturor toate, era foarte blândă și supusă ca o roabă, având în minte cuvintele Domnului Hristos: *«Cel care va vrea să fie mare între voi, să fie slujitorul vostru; și cel care va vrea să fie întâiul între voi, să vă fie vouă slugă»* (Matei 20,26-27) și ale Sfântului Apostol Pavel: *«Dacă între voi i se pare cuiva că este înțelept în veacul acesta, să se facă nebun ca să devină înțelept»* (I Corinteni 3,18). Celelalte maici din obște depuseseră voturile monahale și purtau scufie pe cap, în timp ce Isidora se acoperea cu o cârpă și umbla întotdeauna desculță. Niciuna dintre cele patru sute de călugărițe nu a văzut-o vreodată pe Isidora să mănânce, nici măcar o bucătică de pâine, pentru că ea aduna cu

un burete fărâmiturile ce rămâneau de la masă și spăla oalele, hrănindu-se doar cu resturile. Isidora n-a ocărat niciodată pe nimeni și n-a cântit, cu toate că ea era ocărată și îmbrâncită. Din pricina acestei maici i s-a arătat un înger Sfântului Pitirun, bărbat preaiscusit și pustnic îmbunătățit și i-a zis: «De ce cugeți înalt despre isprăvile tale? Vrei să vezi o femeie care este mai cucernică decât tine? Du-te la mănăstirea de maici din Tavenisi și vei afla acolo o călugăriță care poartă diademă pe cap. Aceea este mai bună decât tine, căci se luptă cu atâta gloată și slujește în felurite chipuri tuturor, însă niciodată nu și-a lăsat mintea să se îndepărteze de Dumnezeu, pe când tu viețuiești aici singur, dar mintea ta rătăcește prin cetăți». Astfel, Pitirun, care nu ieșise niciodată afară din chilia lui, s-a dus la mănăstirea de maici din Tavenisi. Când a ajuns acolo, a cerut să-i fie înfățișate toate călugărițele, iar acestea au venit, pentru că Pitirun era un pustnic vestit, însă Isidora nu se găsea printre ele. Atunci, schimnicul le-a spus că lipsește una, iar maicile i-au răspuns că la bucătărie se mai află o călugăriță, dar este nebună. Pustnicul le-a zis: «Aduceți-o aici și pe aceea pentru că vreau să o văd!». Maicile au plecat după Isidora, dar aceasta nu a vrut să meargă cu ele, fie pentru că și-a dat seama ce urmează să se întâmple, fie pentru că avusese parte de o descoperire. Atunci monahiile au târât-o cu de-a sila după ele, spunându-i: «Sfântul Pitirun vrea să te vadă». După ce au adus-o, schimnicul i-a văzut cărpa de pe cap (diadema) și, căzând la picioarele ei, i-a zis: «Binecuvintează-mă, maică!». Aruncându-se și ea la picioarele lui, i-a spus: «Binecuvintează-mă, tu, bunul meu părinte!». Uimite de ceea ce văd, maicile i-au zis pustnicului: «Avva, nu te face de râs din cauza unei nebune». Sfântul însă le-a răspuns: «Voi sunteți nebune, aceasta este Amma (maică duhovnicească) și mă rog lui Dumnezeu să mă învrednicească să am parte de aceeași cinste ca și ea în ziua judecății». Auzind acestea, călugărițele

au căzut la picioarele pustnicului și au început să mărturisească necazurile pe care i le pricinuiseră Isidorei. Una a spus: «Eu am ocărat-o întotdeauna». Alta: «Eu am răs de chipul ei cel smerit». Și alta: «Eu de multe ori am vărsat lăturile din străchini deasupra ei». Iarăși alta: «Eu am lovit-o cu pumnii». Și alta: «Eu de multe ori i-am băgat muștar în nas». Pe scurt, toate maicile au mărturisit umilințele la care o supuseseră pe Isidora. Auzind acestea, Sfântul Pitirun s-a rugat pentru ele, apoi s-a întors la chilia lui. Iar Sfânta Isidora, neputând răbda cinstea și slava cu care o înconjurau maicile, după câteva zile a plecat, în taină, din mănăstire. Dar unde s-a dus și s-a ascuns, ori cum s-a mutat la Domnul, nu a aflat nimeni”¹.

Prin cuvintele Sale: „*Așa vor fi cei de la urmă întâi și cei dintâi, la urmă*”, Mântuitorul ne trimite la finalul parabolei celor doi fii, unde le-a spus conducătorilor poporului ales: „*Adevăr vă spun că vameșii și desfrânatelile merg înaintea voastră în Împărăția lui Dumnezeu. Că a venit Ioan la voi în calea dreptății și nu i-ați dat crezare, ci vameșii l-au crezut și desfrânatelile; dar voi, văzându-l, nici după aceea nu v-ați căit, ca să-i dați crezare*” (Matei 21,31-32).

Domnul Hristos a afirmat în încheierea pildei „*că mulți sunt chemați*” să ajungă în Împărăția cerurilor, deci și conducătorii iudeilor, pentru că Dumnezeu „*voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*” (I Timotei 2,4), însă „*puțini sunt aleși*”, pentru că aceștia aleg singuri, prin atitudinea lor, să se încuie afară de Împărăția lui Dumnezeu.

Din pilda lucrătorilor tocmiți la vie înțelegem că omul care nu a făcut fapte bune pe parcursul vieții sale, dar începe să le săvârșească la sfârșitul acesteia, este primit de Dumnezeu.

De asemenea, Dumnezeu primește și pocăința oamenilor din al unsprezecelea ceas sau de la sfârșitul vieții. Vom relata în

¹ *Patericul...*, pp. 247-249.

acest sens o întâmplare din literatura duhovnicească. „Undeva prin Țara Sfântă, un călugăr a întâlnit într-o zi un om care plângea cu amar. Văzându-l atât de abătut, l-a întrebat ce necaz are. Călătorul i-a mărturisit că este un tâlhar, care după mulți ani de nelegiuiri și-a dat seama că a păcătuit atât de mult, încât Dumnezeu nu-l mai poate ierta și a hotărât să-și pună capăt zilelor. Monahul i-a răspuns: «Dacă îți iei singur viața îți mai agonisești un păcat foarte grav și chiar vei pierde pentru totdeauna posibilitatea iertării lui Dumnezeu». «Oricum pentru mine e prea târziu. La cât am păcătuit nu mai am nicio nădejde», a ripostat răufăcătorul. Avva însă i-a spus: «Dumnezeu te poate ierta și acum». Tâlharul a întrebat: «Dacă mă căiesc timp de douăzeci de ani, pot primi iertarea lui Dumnezeu?». Călugărul i-a răspuns: «Dacă te căiești din inimă, nu ai nevoie de atâția ani». Răufăcătorul a întrebat: «Îmi sunt de ajuns zece ani de penitență?». «Nici atât. Chiar mai puțin», a replicat omul lui Dumnezeu. «Un an poate fi suficient?», a întrebat nelegiuitul. «Și mai puțin», i-a răspuns monahul. «O lună?», a îngăimat tâlharul. «Și mai puțin de-atât», a răspuns călugărul, care l-a întrebat: «Știi rugăciunea Tatăl nostru?». «Da, Părinte», a venit răspunsul. «Atunci rostește-o acum, în fața mea!». Răufăcătorul a îngenunchat cu ochii plini de lacrimi și cu glas tremurător a început să spună rugăciunea. Când a ajuns la cuvintele: «Și ne iartă nouă greșelile noastre» ieromonahul l-a binecuvântat pe tâlhar, care a căzut la pământ și a murit pe loc. Călugărul a rămas surprins, însă și-a dat seama că pentru acea căință scurtă, dar deosebit de intensă, Dumnezeu i-a iertat toate păcatele”.

„În această întâmplare adevărată, ceva este foarte curios, și anume mersul în două sensuri. Monahul mergea în sensul scăderii penitenței, iar tâlharul mergea în sensul creșterii răspunderii lui. Și pe măsură ce tâlharul respingea scăderea pocăinței, în aceeași măsură de fapt își creștea creditul în

vederea iertării, pentru că tot mai mult își recunoștea greșeala, și dorea să se pocăiască. În momentul în care călugărul a ajuns să-i reducă la aproape nimic timpul de penitență, el ajunsese de fapt la maximum de căință. Și atunci drept a fost monahul când, la maximum de căință i-a redus penitența la simpla cerere: «Și ne iartă nouă greșelile noastre»¹.

Dumnezeu este iubitor, îndelung răbdător și mult milostiv și îi așteaptă pe toți oamenii, până în ultimul ceas al vieții lor, să pășească pe calea ce duce spre rai, însă noi nu știm când va veni sfârșitul nostru, de aceea să împlinim cât mai multe fapte bune, pe parcursul întregii noastre vieți și să ne căim pentru păcatele săvârșite, „*căci dacă ne mărturisim păcatele, Dumnezeu este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească de toată nedreptatea*” (I Ioan 1,9).

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 458.

Pilda celor doi fii

Domnul Hristos le-a zis arhierilor și bătrânilor poporului ales: „*«Dar ce părere aveți?: Un om avea doi fii. Și a mers la cel dintâi și i-a zis: Fiule, du-te astăzi de lucrează în via mea. Iar el, răspunzând, a zis: Nu vreau! Dar pe urmă, căindu-se, s-a dus. Și mergând la al doilea, i-a zis tot așa. Iar acesta i-a răspuns: Mă duc, Doamne! Dar nu s-a dus. Care din aceștia doi a făcut voia tatălui?»*». Ei i-au zis: «*Cel dintâi*». Iisus le-a zis: «*Adevăr vă spun că vameșii și desfrâdatele merg înaintea voastră în Împărăția lui Dumnezeu*». Că a venit Ioan la voi în calea dreptății și nu i-ați dat crezare, ci vameșii l-au crezut și desfrâdatele; dar voi, văzându-l, nici după aceea nu v-ați căit, ca să-i dați crezare” (Matei 21,28-32).

A doua zi după intrarea Sa triumfală în Ierusalim, „în timp ce Mântuitorul învăța în templu, «*s-au apropiat de El arhierii și bătrânii poporului și I-au zis: Cu ce putere faci tu acestea? Și cine ți-a dat această putere?»*” (Matei 21,23). Deși conducătorii evreilor fuseseră martori la unele fapte ale Domnului Hristos care dovedeau fără drept de tăgadă puterea Lui, «*ei au iubit slava oamenilor mai mult decât slava lui Dumnezeu*» (Ioan 12,43) și de aceea căutau «*ca să-L prindă în cuvânt și să-L dea pe mâna stăpânirii și a puterii guvernatorului și să-L omoare*» (Luca 20,20 și Ioan 5,16). Mântuitorul însă știa prea bine că din moment ce aceștia nu puteau sau nu voiau să-L recunoască pe Dumnezeu în persoana Sa și dacă nu erau în stare să vadă în lucrările Sale dovada caracterului Său divin ei nu aveau să creadă nici mărturia Lui directă, prin care ar fi declarat că El este Hristos. Mântuitorul a evitat însă să le dea un răspuns și le-a spus: «*Vă voi întreba și*

Eu pe voi un cuvânt; de-Mi veți răspunde la el, vă voi spune și Eu cu ce putere fac acestea: Botezul lui Ioan, de unde a fost? Din cer, sau de la oameni? Iar ei cugetau în sinea lor, zicând: De vom zice: Din cer, ne va spune: Atunci, de ce nu i-ați dat crezare? Iar de vom zice: De la oameni, ne temem de popor, fiindcă toți îl au pe Ioan ca profet. Și ei, răspunzându-I lui Iisus, au zis: Nu știm. El le-a zis: Nici Eu nu vă spun cu ce putere fac acestea» (Matei 21,24-27). Răspunsul arhierilor și al bătrânilor «nu știm» era o minciună, dar aceștia au înțeles situația în care se aflau și au preferat să mintă pentru a se proteja. Sfântul Ioan Botezătorul a venit pentru a mărturisi despre Acela a cărui autoritate ei tocmai o puneau la îndoială. În pustia Iudeii, Înaintemergătorul Domnului arătase spre Acesta, spunând: «Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii!» (Ioan 1,29). El l-a botezat în râul Iordan «și după ce a fost botezat, Iisus a ieșit îndată din apă, și iată cerurile l-au deschis; și Ioan a văzut Duhul lui Dumnezeu pogorându-Se ca un porumbel și venind peste Dânsul. Și iată, glas din ceruri grăind: Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit!» (Matei 3,16-17). Conducătorii iudeilor știau prea bine ce se petrecuse pe malul Iordanului, dar nu îndrăzneau să spună că botezul Sfântului Ioan era din cer. Dacă l-ar fi recunoscut pe Înaintemergătorul Domnului ca și profet, așa cum de fapt credeau că este, cum ar fi putut nega mărturia lui de la Iordan? Pe de altă parte, ei nu puteau spune că botezul Sfântului Ioan era de la oameni, pentru că poporul îl considera pe acesta proroc. În această situație, Domnul Hristos a relatat parabola celor doi fii¹.

Din experiența de două mii de ani a creștinismului, putem afirma că „fiul din această pildă care și-a refuzat inițial tatăl, dar apoi s-a dus să lucreze în vie, simbolizează păgânătatea inițial opacă față de Lege, dar ulterior dispusă să accepte mesajul Domnului Hristos despre Legea Nouă, iar fiul care a acceptat

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, pp. 200-201.

verbal porunca tatălui, dar ulterior nu a împlinit-o, reprezintă tabăra iudeilor, care au consimțit Legii, dar n-au urmat-o”¹.

De asemenea, „prin fiul care a spus: «Mă duc» dar nu s-a dus, a fost dezvăluit caracterul conducătorilor poporului ales. Asemenea acestui fiu, conducătorii iudei erau nepocăiți și plini de mulțumire de sine. Viața religioasă a evreilor devenise o prefăcătorie. Când vocea lui Dumnezeu a proclamat Legea pe muntele Sinai, întregul popor s-a angajat că o va respecta, dar nu a făcut-o. Când Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat pentru a le înfățișa principiile Legii, ei L-au respins. Domnul Hristos le oferise conducătorilor iudei din zilele Sale nenumărate dovezi ale autorității și puterii Sale dumnezeiești, dar aceștia nu erau dispuși să le accepte. Mântuitorul le-a arătat că ei continuau să nu creadă, pentru că nu aveau spiritul care conduce la ascultare, de aceea le-a spus: *«Voi ați desființat porunca lui Dumnezeu de dragul datinii voastre. Fățarnicilor, bine a profețit despre voi Isaia, când a zis: Poporul acesta se apropie de Mine cu gura și Mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de Mine. Și zadarnic Mă cinstește învățând porunci și învățături omenești»* (Matei 15,6-9)”².

„Printre cei care se aflau în preajma Domnului Hristos erau cărturari, farisei, preoți și bătrâni ai poporului și, după ce le-a spus parabola celor doi fii, Mântuitorul le-a adresat ascultătorilor Săi următoarea întrebare: *«Care din aceștia doi a făcut voia tatălui? Ei i-au zis: Cel dintâi. Iisus le-a zis: Adevăr vă spun că vameșii și desfrânatele merg înaintea voastră în Împărăția lui Dumnezeu. Că a venit Ioan la voi în calea dreptății și nu i-ați dat crezare, ci vameșii l-au crezut și desfrânatele; dar voi, văzându-l, nici după aceea nu v-ați căit, ca să-i dați crezare»*”³.

¹ **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, pp. 239-240.

² **Ellen G. White**, *Op. cit.*, pp. 201-202.

³ **Ibidem**, p. 202.

„Vameșii și desfrânatel, a căror penitență voi o priviți aproape ca imposibilă, sunt mai aproape de Dumnezeu decât voi! Ei n-au dat ascultare chemării lui Dumnezeu, însă au manifestat părere de rău și pocăință, de aceea sunt primiți în Împărăția lui Dumnezeu și voi nu. Dar mai există încă un motiv pentru care ei se află mai aproape de Dumnezeu decât pioșii care nu înțeleg iubirea Domnului Hristos pentru păcătoși, faptul că acestora li s-a iertat mai mult, pentru aceea și iubesc mai mult (Luca 7,40-43)”¹.

„Sfântul Ioan Botezătorul a propovăduit adevărul și, prin predica lui, păcătoșii au fost convinși și convertiți. Aceștia urmau să intre în Împărăția cerurilor înaintea celor care s-au împotrivit avertizării solemne prin atitudinea lor de îndreptățire de sine. Vameșii și desfrânatele erau ignoranți, însă acești oameni învățați cunoșteau calea adevărului, dar, cu toate acestea, ei refuzau să meargă pe calea spre rai. Adevărul care ar fi trebuit să fie pentru ei o mireasmă de viață spre viață devenise o miasmă de moarte spre moarte. Păcătoșii înrăiți, dezgustați de ei înșiși, primiseră botezul Sfântului Ioan, dar acești învățători erau ipocriți. Inima lor încăpățânată i-a împiedicat să accepte adevărul”².

„Domnul Hristos nu le-a spus: «Voi nu puteți intra în Împărăția cerurilor», ci le-a arătat că obstacolul care îi împiedica să intre era creat chiar de ei înșiși. Pentru conducătorii iudeilor ușa era încă deschisă, invitația continua să le fie adresată. Mântuitorul dorea foarte mult să-i vadă convinși și convertiți, dar aceștia își petrecuseră viața practicând niște ceremonii religioase pe care le considerau prea sfinte pentru a fi legate de preocupările lumești. Prin urmare, ei presupuneau că viața lor era într-un totu religioasă. Dar ei își îndeplineau ceremoniile cu scopul de a fi văzuți de oameni, pentru ca lumea să-i considere niște persoane evlavioase și consacrate. Deși pretindeau că ascultă de Dumnezeu, ei refuzau

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 162.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 202.

să facă aceasta. Ei nu erau niște împlinitori ai adevărului pe care susțineau că îl prezintă altora”¹.

Domnul Hristos le-a spus evreilor că Sfântul Ioan Botezătorul este „*mai mult decât un proroc*” (Matei 11,9) în sensul că el „*este cel despre care s-a scris: Iată, Eu îl trimit înaintea feței Tale pe îngerul Meu, care-ți va pregăti calea de dinaintea Ta*” (Matei 11,10). Mântuitorul a afirmat acest lucru pentru că Sfântul Ioan Botezătorul a fost Înaintemegătorul Lui, dar și un proroc despre care s-a profețit în Vechiul Testament. După această afirmație, Domnul Hristos a evidențiat faptul că Sfântul Ioan Botezătorul nu se remarcă numai între profeți, ci între toți oamenii, pentru că a adăugat: „*Adevăr vă grăiesc: Între cei născuți din femei nu s-a ridicat unul mai mare decât Ioan Botezătorul*” (Matei 11,11).

Sfântul Ioan Botezătorul a avut o autoritate atât de mare între evrei, fiind singurul dintre proroci despre care „*se întrebau toți, în inimile lor; dacă nu cumva el este Hristosul?*” (Luca 3,15). „Cuvintele Înaintemergătorului au fost pline de putere. El și-a vestit solia din partea lui Dumnezeu fără șovăire, muștrând păcatele tuturor evreilor și poruncindu-le să împlinească faptele Împărăției cerurilor. El nu a făcut niciun compromis cu păcatul și mulți au fost întorși de la calea lor cea nelegiuită. Dacă mărturisirea lor de credință ar fi fost sinceră, conducătorii iudei ar fi acceptat mărturia Sfântului Ioan și pe Domnul Hristos ca Mesia, dar ei nu au dovedit că în viața lor existau roadele pocăinței și ale neprihănirii. Tocmai oamenii pe care ei îi disprețuiau atât de mult erau cei care se grăbeau să intre înaintea lor în Împărăția lui Dumnezeu”².

„Majoritatea exegeților Sfintei Scripturi sunt de acord că tema parabolei celor doi fii este coerența necesară între vorbe și

¹ **Ibidem**, p. 203.

² **Ibidem**.

fapte. În lumea veche există o temă frecventă. Ce este preferabil? Să promiți și să nu faci, sau să fii rezervat, dar să adopți, în final, cumințenia faptei? Dar, și de data aceasta, parabola este mai nuanțată. Contează, firește, conformitatea neabătută dintre gând, intenție, cuvânt și acțiune, dar elanul vieții nu poate fi redus la o maximă comportamentală limpede. Cu toții spunem, adesea, că cel care una vorbește și alta face nu este credibil. Dar aici lucrurile stau altfel: E mai bine să faci altceva decât zici, dacă ceea ce zici este îndoielnic. Mai mult: Ceea ce zici nu te obligă la o consecvență necondiționată, dacă, între timp, realizezi lipsa de teimei, sminteala vorbelor tale. Poți spune o prostie, dacă nu chiar o ticăloșie (unii au văzut în «nu»-ul primului fiu nu un simplu refuz, ci o formă de rebeliune), dar nu e exclus să-ți pară rău pentru nesupunerea ta, să te căiești și să te îndrepti. Parabola acordă un loc privilegiat căinței, înțeală nu doar ca răzgândire mentală, ci ca afect restaurator. Nu e vorba să înțelegi că ai greșit, ci să regreți intens, să fii tulburat sufletește de greșeala ta¹.

„Pilda este și un mod de a amenda tendința ortopraxiei de a-ți manifesta evlavia doar cu gura, fără participarea inimii și a faptelor (conform și Matei 7,6 și 15,8–9, cu anticipări explicite la Isaia 29,13 și Iezechiel 33,31). Isaia face aluzie și la înclinația dreptcredinciosului superficial de a respecta mai curând cutuma omenească, datina cvasi-folclorică, decât Cuvântul însuși al lui Dumnezeu: «Și a zis Domnul: Poporul acesta se apropie de Mine cu gura și mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de Mine; dar zadarnic Mă cinstește învățând porunci și învățături omenești». În același timp, textul reușește să demonteze imaginea convențională a unui Dumnezeu care judecă după criteriile legaliste curente. Calea dreptății propusă de Sfântul Ioan Botezătorul este urmată mai degrabă de vameși și desfrânate decât de păstrătorii instituționalizați ai Legii. Cu alte cuvinte, se întâmplă ca voia

¹ Andrei Pleșu, *Op. cit.*, p. 240.

Tatălui să fie împlinită de cei îndeobște disprețuiți, iar nu de cei îndreptățiți, instalați, somnolent, în propriul lor prestigiu”¹.

„În predica de pe Munte, Domnul Hristos a spus: «*Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne! va intra în Împărăția cerurilor, ci cel care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri*» (Matei 7,21). Dovada sincerității nu constă în cuvinte, ci în fapte. Mântuitorul nu i-a întrebat pe oameni: «*Ce spuneți voi mai mult decât alții? Ci, ce faceți mai mult decât alții*» (Matei 5,47). Cât de pline de semnificație sunt cuvintele Sale: «*De vreme ce știți acestea, fericiți veți fi de le veți face*» (Ioan 13,17). Cuvintele nu au nicio valoare, dacă nu sunt însoțite de fapte corespunzătoare. Aceasta este învățătura parabolei celor doi fii”².

¹ **Ibidem**, p. 241.

² **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 199.

Pilda celor doi fii

(altă interpretare)

Pornind de la faptul că nu există concordanță între cele afirmate și săvârșite de cei doi fii din parabolă, în sensul că primul a spus că nu acceptă porunca tatălui de a lucra în vie, dar în cele din urmă s-a supus acesteia, în timp ce fratele său a făcut contrariul, adică a afirmat că merge în vie, dar nu s-a dus, în cele ce urmează vom vorbi despre importanța faptelor bune pentru mântuire, întrucât aceasta este înțeleasă diferit față de noi, de către adepții unor confesiuni creștine.

Din punctul nostru de vedere, pe temeiul Sfintei Scripturi, pentru a se mântui, creștinul are nevoie de trei elemente: Har, credință și fapte bune.

Harul este o putere, o energie sau o lucrare care izvorăște din Dumnezeu, prin care Acesta acționează asupra omului și a lumii întregi. În urma păcatului protopărinților Adam și Eva din rai comuniunea sau legătura harică dintre Dumnezeu și om a fost mult slăbită. Harul lui Dumnezeu ne ajută să împlinim tot lucrul bun și fără el nu ne putem mântui, de aceea Sfântul Pavel a afirmat: „*Prin har sunteți mântuiți*” (Efeseni 2,5).

În același timp însă, Dumnezeu nu îl mântuiește pe om numai prin harul Său, nesocotindu-i voința, pentru că în acest fel nu i-ar respecta libertatea cu care l-a înzestrat. Din cuvintele Apostolului neamurilor: „*În har sunteți mântuiți, prin credință*” (Efeseni 2,8), constatăm că pe lângă har, în lucrarea mântuirii avem nevoie și de credință, pentru că „*fără credință nu este cu putință să fim plăcuți lui Dumnezeu, căci cine se apropie de*

Dumnezeu trebuie să creadă că El este și că Se face răsplătitor celor care Îl caută” (Evrei 11,6). Așadar, cu toate că „Dumnezeu face primul pas în mântuirea omului, prin oferirea harului Său, El așteaptă ca omul, la rândul lui, să se pună în mișcare, mai întâi prin consimțământ, iar apoi printr-o conlucrare tot mai deplină, care se face prin credință și fapte bune”¹.

„Credința este adeziunea totală și liberă a spiritului omenesc la revelația dumnezeiască, păstrată în Biserică, adeziune izvorâtă din har și pe temeiul autorității lui Dumnezeu și a Bisericii Sale”². Prin credință suntem convinși de anumite lucruri și realități pe care nu le putem cunoaște sau percepe în mod direct, prin rațiune, și acceptăm ca adevărate anumite descoperiri făcute nouă de către Dumnezeu, de aceea Sfântul Apostol Pavel spune despre credință că „*este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute*” (Evrei 11,1).

„Credința este un simț spiritual ce intră în atingere cu lumea dumnezeiască și tainică, așa cum intră simțul văzului trupesc în atingere cu lucrurile văzute. Prin ea intră înțelesurile sau puterile dumnezeiești pline de taină în suflet, cum intră razele lucrurilor văzute prin ochii sensibili în ființa noastră”³. „Credința este poarta vieții veșnice, începutul relației noastre cu Dumnezeu și menținerea acestei relații”⁴.

¹ Pr. Lect. Dr. Iosif Aurel Ferent, *Învățătura despre sfântul har privită interconfesional, implicațiile doctrinare și spirituale ale acesteia*, Editura Bunavestire, Beiuș, 2001, p. 56.

² Mitropolit Dr. Nicolae Mladin, Prof. Diac. Dr. Orest Bucevski, Prof. Dr. Constantin Pavel, Prof. Diac. Dr. Ioan Zăgrecan: *Teologia Morală Ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980, vol. II, p. 23.

³ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, Traducere, introduceri și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, vol. X, București, 1981, p. 361, nota 440.

⁴ Mitropolit Dr. Nicolae Mladin, Prof. Diac. Dr. Orest Bucevski, Prof. Dr. Constantin Pavel, Prof. Diac. Dr. Ioan Zăgrecan, *Op. cit.*, p. 26.

Dacă harul lui Dumnezeu singur nu îl mântuiește pe om, nici simpla credință nu o poate face, după cum a afirmat Sfântul Iacov, „*Ce folos, frații mei, dacă cineva zice că are credință, dar fapte nu are? Oare poate credința să-l mântuiască? Dacă un frate sau o soră sunt goi și lipsiți de hrana zilnică și cineva dintre voi le-ar zice: «Mergeți în pace, încălziți-vă și săturați-vă»*, dar fără să le dea cele trebuincioase trupului, care-ar fi folosul? Așa și credința: Dacă nu are fapte, doar în ea însăși este moartă, căci din fapte este îndreptat omul și nu numai din credință” (Iacov 2,14-17 și 24).

Rodul întâlnirii și conlucrării dintre harul lui Dumnezeu și credința omului sunt faptele bune sau cele conforme cu voia lui Dumnezeu exprimată în porunci, pe care suntem datori să le împlinim dacă vrem să ne mântuim, pentru că așa cum a mărturisit Sfântul Apostol Pavel, noi suntem făptura lui Dumnezeu, „*zidiți în Hristos Iisus spre fapte bune, pe care Dumnezeu mai dinainte le-a gătit, pentru ca noi să umblăm întru ele*” (Efeseni 2,10).

Sfântul Maxim Mărturisitorul a scris și el: „Să nu zici că simpla credință în Domnul nostru Iisus Hristos poate să te mântuiască. Aceasta este cu neputință de nu vei dobândi și iubirea față de El prin fapte, doar despre credința simplă s-a scris: «*Și dracii cred și se cutremură*»” (Iacov 2,19)¹.

Importanța capitală a faptelor bune în vederea realizării mântuirii o vedem prezentată la finalul Evangheliei după Matei, în care este înfățișată judecata de apoi, când Dumnezeu Judecătorul le va spune celor de-a stânga Sa: „*Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui. Căci flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și nu Mi-ați dat să beau; străin am fost și nu M-ați*

¹ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, Traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, Ediția a II-a, Editura Harisma, București, 1993, vol. II, p. 66.

primit; gol, și nu M-ați îmbrăcat; bolnav și în temniță, și nu M-ați cercetat. Atunci vor răspunde aceștia, zicând: «Doamne, când Te-am văzut flămând, sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu Ți-am slujit?». El însă le va răspunde, zicând: «Adevărat zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut». Și vor merge aceștia la osândă veșnică» (Matei 25,41-45). Din cuvintele rostite de Dumnezeu Judecătorul constatăm că cei osândiți la pedeapsa veșnică nu au fost condamnați pentru săvârșirea anumitor păcate, ci au fost pedepsiți pentru faptele bune pe care erau datori să le săvârșească, dar nu le-au împlinit.

Din punctul de vedere al protestanților, mântuirea se obține numai prin harul lui Dumnezeu (sola gratia) și prin credință (sola fide), fără ca omul să aibă vreun rol în dobândirea ei, pentru că Dumnezeu îi oferă mântuirea ca pe un favor sau dar nemeritat făcut de dragul Domnului Hristos.

„Disputa dintre protestantism și celelalte confesiuni creștine cu privire la forța (respectiv irelevanța) faptelor bune pe drumul spre mântuire e un exemplu caracteristic al transformării mesajului Domnului Hristos în ideologie. Textele evanghelice furnizează tot atâtea argumente pentru a impune credința drept criteriu ireductibil al intrării în Împărăția lui Dumnezeu sau pentru a dovedi importanța faptelor, în speță a faptelor bune. Până și Sfântul Apostol Pavel, avocatul mereu invocat al teologiei protestante, este explicit, când e vorba de rolul și rostul faptei. *«Dreapta judecată a lui Dumnezeu va da fiecăruia după faptele lui»* (Romani 2,5-6). Sau: *«Pentru că noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, pentru ca fiecare să primească după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău»* (II Corinteni 5,10). Credinciosului i se cere să fie *«nu un ascultător care uită, ci un împlinitor care face»* (Iacov 1,25). Sfântul Ioan Evanghelistul a scris și el: *«Să nu iubim cu vorba,*

nici cu vorbirea, ci-n faptă și-n adevăr» (I Ioan 3,18). Există însă și suficiente elemente pentru un contra-discurs. Fără credință, fapta cade în performanță statistică: «*Tot ce nu-i din credință e păcat*» (Romani 14,23). Nu există, așadar, îndreptățire în afara credinței. Credința în Fiul lui Dumnezeu pare să fie rațiunea suficientă, pre-condiția decisivă a vieții veșnice: «*Că aceasta este voia Tatălui Meu, ca tot cel care-L vede pe Fiul și crede în El să aibă viață veșnică*» (Ioan 6,40) sau: «*Fără Mine nu puteți face nimic*» (Ioan 15,5). Cu alte cuvinte, orice înfăptuire are ca prim moment postulatul unei prezențe justificatoare, al unei motivații transcendente, fără de care ea se irosește în pragmatism vid¹.

„Dacă faptul de a crede nu anulează supra-evaluarea de sine și sub-evaluarea celuilalt, dacă asumarea credinței nu se percepe nemijlocit în felul în care te porți cu tine și, mai ales, cu semenii tăi, ea nu e creditabilă și nici mântuitoare. Așadar, a face, dar a ști ce faci. A ști, dar a face potrivit cu ceea ce știi, conform celor afirmate de Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan: «*De vreme ce știți acestea, fericiți veți fi de le veți face*» (Ioan 13,17). Pentru cei care «*nu știu ce fac*» (Luca 23,34) te poți ruga, fără a pierde din vedere însă că și fapta, și ignoranța lor sunt, în egală măsură, vinovate².

„Dacă Mântuitorul este luat în serios ca model, atunci toată această paradoxală dispută teoretică despre faptă se rezolvă de la sine. Domnul Hristos este «*Calea, Adevărul și Viața*» (Ioan 14,6). Cum se poate distinge, înlăuntrul acestei triade, ce e faptă și ce e contemplantivitate, ce e învățătură și ce trăire? Calea este, prin definiție, mișcare, spațiu al acțiunii, dar e indiscernabil asociată cu căutarea adevărului și cu exigența asumării existențiale³.

¹ Andrei Pleșu, *Op. cit.*, pp. 231-232.

² *Ibidem*, pp. 232-233.

³ *Ibidem*, p. 233.

Pilda lucrătorilor celor răi

„Zis-a Domnul: Ascultați pilda aceasta: Era un om oarecare stăpân al casei sale, care a sădit vie. A împrejmuit-o cu gard, a săpat în ea teasc, a clădit un turn și a dat-o lucrătorilor; iar el s-a dus departe. Când a sosit timpul roadelor, a trimis pe slugile sale la lucrători ca să-i ia roadele. Dar lucrătorii, punând mâna pe slugi, pe una au bătut-o, pe alta au omorât-o, iar pe alta au ucis-o cu pietre. Din nou a trimis alte slugi, mai multe decât cele dintâi, și au făcut cu ele tot așa. La urmă, a trimis la ei pe fiul său, zicând: Se vor rușina de fiul meu. Iar lucrătorii viei, văzând pe fiul, au zis între ei: Acesta este moștenitorul; veniți să-l omorâm și să avem noi moștenirea lui. Și punând mâna pe el, l-au scos afară din vie și l-au ucis. Zis-a lor Iisus: Deci, când va veni stăpânul viei, ce va face acelor lucrători? I-au răspuns: Pe aceștia răi, cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători, care vor da roadele la timpul lor. Iar Iisus a zis: De aceea vă spun că Împărăția lui Dumnezeu se va lua de la voi și se va da neamului care va face roadele ei. Au n-ați citit niciodată în Scripturi: «Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns să fie în capul unghiului. De la Domnul a fost aceasta și este lucru minunat în ochii noștri?». Cine va cădea pe piatra aceasta se va sfârâma, iar pe cine va cădea îl va strivi». Iar arhieriei și fariseii, auzindu-I parabola, au înțeles că despre ei vorbește. Și căutând să-L prindă, s-au temut de mulțime, pentru că îl socotea profet” (Matei 21,33-46).

„Și a început Iisus să le vorbească în parabole: Un om a sădit o vie, a împrejmuit-o cu gard, a săpat în ea teasc, a clădit turn și a dat-o pe seama lucrătorilor și s-a dus departe. Și la

vremea cuvenită a trimis la lucrători un slujitor ca să ia de la ei din roada viei. Iar ei, prinzându-l, l-au bătut și i-au dat drumul fără nimic. Și din nou a trimis la ei un slujitor, dar și pe acela, lovindu-l cu pietre, i-au spart capul și l-au izgonit cu ocară. Și a trimis un altul. Dar pe acela l-au ucis; și pe mulți alții, pe unii i-au bătut, iar pe alții i-au omorât. Încă îl mai avea pe un fiu al său iubit, și în cele din urmă l-a trimis la lucrători spunându-și: De fiul meu se vor rușina. Dar acei lucrători au zis între ei: Acesta este moștenitorul; veniți să-l omorâm, și moștenirea va fi a noastră. Și au pus mâna pe el, l-au omorât și l-au aruncat afară din vie. Ce va face dar stăpânul viei? Va veni și pe lucrători îi va pierde, iar via o va da pe seama altora. Oare nici Scriptura aceasta n-ați citit-o: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului; de la Domnul s-a făcut aceasta și este minunată în ochii noștri? Și căutau să-l prindă, dar se temeau de popor; fiindcă înțeleseseră că împotriva lor a spus parabola. Și lăsându-l, s-au dus” (Marcu 12,1-12).

„Un om a sădit vie și a dat-o pe seama lucrătorilor și a plecat departe pentru multă vreme. Și la vremea cuvenită a trimis la lucrători un slujitor ca să-i dea din rodul viei. Lucrătorii însă, bătându-l, l-au trimis fără nimic. Și a trimis apoi un alt slujitor; dar ei, bătându-l și pe acela și batjocorindu-l, l-au trimis fără nimic. Și după aceea l-a trimis pe al treilea; dar ei, răbindu-l și pe acela, l-au alungat. Și stăpânul viei a zis: Ce voi face? Îl voi trimite pe fiul meu cel iubit; poate că de el se vor rușina. Dar lucrătorii, văzându-l, s-au vorbit între ei, zicând: Acesta este moștenitorul; să-l omorâm, pentru ca moștenirea să fie a noastră. Și, scoțându-l afară din vie, l-au ucis. Așadar, ce le va face acestora stăpânul viei? Va veni, și pe acei lucrători îi va pierde, iar via o va da altora. Iar ei, auzind, au zis: Să nu fie! El însă, privind la ei, a zis: Așadar, ce înseamnă ceea ce e scris: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns

în capul unghiului? Tot cel ce va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cel pe care ea va cădea, îl va zdrobi. Și cărturarii și arhierii căutau să pună mâna pe El chiar în ceasul acela, dar se temeau de popor; că înțeleseseră că împotriva lor a spus El această parabolă” (Luca 20,9-19).

„Dacă cele mai multe pilde ale Domnului Hristos sunt, de fapt, niște comparații dezvoltate, pilda despre lucrătorii cei răi ai viei cuprinde mai multe detalii cu valoare simbolică sau alegorică. Ea este ceea ce se numește o «parabolă alegorizantă». La tâlcuirea acestor parabole, nu avem altceva de făcut decât ca, reducând pilda la o comparație cât mai simplă, să extragem lecția pe care Mântuitorul a voit s-o dea ascultătorilor Săi prin această parabolă; și, desigur, lecția pe care Evangheliștii au avut-o în vedere pentru cititorii Evangheliilor lor. În schimb, în «parabolele alegorizante», mai multe din detaliile «tabloului» nu au numai rostul de a contura mai bine acest tablou sau de a-l face mai viu, ci au o valoare simbolică sau alegorică, aceste detalii au, adică, și un alt sens decât sensul lor literal. La tâlcuirea, uneia dintre aceste parabole, va trebui deci nu numai să extragem «lecția» parabolei, ci, de asemenea, să evidențiem sensul simbolic sau alegoric al acelor detalii care comportă un astfel de sens”¹.

„Pilda despre lucrătorii cei răi ai viei este ceea ce se numește o parabolă despre istoria mântuirii. Ea arată ce a făcut Dumnezeu pentru mântuirea omului și cât de vinovați sunt cei care nu răspund pe măsură harului lui Dumnezeu”².

„În această parabolă, Domnul Hristos preia un text al procului Isaia, pe care-l desăvârșește. Profetul, gândindu-se la răbdarea lui Dumnezeu cu israeliții, a scris: *«Vreau să-i cânt prietenului meu cântecul lui de iubire pentru via lui. Prietenul meu avea o vie pe un deal înalt, în pământ mănos. El a îngrădit-o,*

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 180.

² *Ibidem*.

a săpat șanț împrejurul ei, a sădit-o cu viță de bun soi, în mijlocul ei a zidit un turn și a săpat un loc pentru teasc. Și aștepta să facă struguri, dar ea a făcut aguridă» (Isaia 5,1-2)¹.

„Mântuitorul preia această parabolă profetică, bine cunoscută iudeilor. În textele celor trei Evanghelii care o redau regăsim aceleași detalii cu privire la tot ceea ce a făcut stăpânul viei pentru via sa. În parabola evanghelică apar însă câteva elemente noi, astfel încât această pildă despre istoria mântuirii este, am putea spune, «adusă la zi», până la trimiterea Fiului lui Dumnezeu în lume și la uciderea Lui, și are loc o deplasare de accent, lecția parabilei vizând responsabilitatea lucrătorilor și pedeapsa care-i așteaptă pe aceștia²”.

„Domnul Hristos desăvârșește parabola preluată din Vechiul Testament. Și felul în care o alcătuiește are două dimensiuni: Una istorică și una profetică. Dimensiunea istorică se referă la atitudinea lui Dumnezeu față de evreii neascultători de-a lungul veacurilor. Dimensiunea profetică se referă la ceea ce-I vor face iudeii în viitor Lui Însuși și la faptul că păgânii se vor converti și vor intra în Împărăția cerurilor³”.

Mântuitorul Își începe parabola prin cuvintele: „*Era un om oarecare stăpân al casei sale, care a sădit vie. A împrejmuit-o cu gard, a săpat în ea teasc, a clădit un turn și a dat-o lucrătorilor, iar el s-a dus departe*”.

„Ca și în textul din Isaia, stăpânul viei este Dumnezeu Însuși, iar via este poporul ales⁴”. „Dumnezeu îi învățase pe evrei

¹ **Andrei, Arhiepiscopul Alba-Iuliei**, *Drept învățând cuvântul adevărului Tău, Carte de predici*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2009, pp. 323-324.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 182.

³ **Andrei, Arhiepiscopul Alba-Iuliei**, *Op. cit.*, p. 324.

⁴ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 183.

că El era proprietarul viei și că toate posesiunile lor le fuseseră încredințate spre administrare, ca să fie folosite pentru El¹.

„Pe stăpânul viei din parabolă, adică pe Dumnezeu, oamenii Îl consideră departe din cauza păcatelor lor”².

„În această pildă avem un tablou luat din viața obișnuită. Cultivarea viței-de-vie era o ocupație străveche în pământul Canaanului. Sfânta Scriptură ne spune, de pildă, că Noe, îndată după potop, «a sădit vie» (Facere 9,20). Când Moise a trimis iscoade în pământul Canaanului, Iosua și Caleb, ca dovadă a rodniciei pământului făgăduinței, printre altele, au adus înaintea israeliților, purtată pe o pârghie, o viță-de-vie cu un strugure de o mărime neobișnuită (Numeri 13,23-27). Până astăzi se pot vedea în Țara Sfântă vii frumoase, îngrijite ca și via din Isaia 5,1-2. Astfel, de pildă, călătorind pe drumul dinspre Betleem spre Hebron, poți vedea dealurile pietroase, dar totuși «mănoase» (Isaia 5,1), ale acelor locuri plantate cu viță-de-vie «*de soi bun*» (Isaia 5,2); pietrele adunate de pe locul plantat sunt folosite atât pentru zidurile care susțin terasele, cât și pentru gardurile împrejmuitoare, și unele și celelalte fiind zidite din pietre fără mortar între ele; tot astfel sunt zidite și turnurile, de unde via este păzită împotriva răpitorilor (mai ales, în perioada în care se coc strugurii, împotriva păsărilor). Teascul, spre deosebire de teascurile de la noi, este săpat. Căci, într-adevăr, așa sunt teascurile pentru struguri în Țara Sfântă. Mai peste tot, sub stratul subțire de pământ, dai de stâncă”³.

Via din această parabolă este poporul ales. Psalmistul îi mărturisește în acest sens lui Dumnezeu: „*Via din Egipt ai mutat-o; izgonit-ai neamuri și ai răsădit-o pe ea. Cale ai făcut înaintea ei și i-ai răsădit rădăcinile și s-a umplut pământul*” (Psalmul

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 216.

² Calinic Botoșăneanu, *Op. cit.*, p. 82.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 181.

79,9-10). Psalmistul face aici referire la ieșirea evreilor din robia egipteană, sub purtarea de grijă a lui Dumnezeu, peregrinările prin pustiu și așezarea lor în Canaan, Țara Făgăduinței.

După ce a vorbit despre cântecul de iubire al prietenului său pentru via lui, prorocul Isaia a scris: „*Via Domnului Atoțîitorului este casa lui Israel, iar oamenii din Iuda sunt sădirea Sa dragă. El nădăjduia ca aceasta să fie un popor fără păcate, dar iată-l plin de sânge. Nădăjduit-a să rodească dreptate, dar iată: răzvrătire*” (Isaia 5,7). Dumnezeu le-a mai trimis evreilor acest mesaj prin gura profetului Ieremia: „*Eu te-am sădit pe tine viță roditoare și de cel mai bun soi: Cum te-ai schimbat și te-ai prefăcut într-o coardă de viță sălbatică?*” (Ieremia 2,21).

De asemenea, „scopul lui Dumnezeu era ca prin poporul ales să împartă binecuvântări bogate asupra tuturor popoarelor. Prin Israel trebuia să fie pregătită calea pentru răspândirea luminii Sale în întreaga lume”¹.

„*«Lucrătorii»* cărora Dumnezeu le-a încredințat îngrijirea viei Sale și din mâna cărora El așteaptă roadele sunt păstorii lui Israel, șefii spirituali ai iudaismului, mai-marii preoților mozaici, precum și cărturarii și fariseii. Despre ei este vorba în context. Parabola, alături de pilda cu cei doi fii, este un răspuns dat *«arhierilor și bătrânilor poporului»*. Sfântul Evanghelist Matei a consemnat că, ascultând aceste pilde, *«arhierii și fariseii au înțeles că despre ei vorbește»*”².

„Gardul cu care a fost împrejmuită via simbolizează Legea Veche”³, descoperită de Dumnezeu lui Moise în Muntele Sinai, prin împlinirea căreia evreii își realizau menirea de popor ales și prin care erau feriți de amestecul cu celelalte neamuri și mai ales cu religiile lor politeiste.

¹ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 210.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 183.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Op. cit.*, p. 82.

„Turnul despre care se vorbește în parabolă reprezintă templul iudaic din Ierusalim”¹.

„În viile din Țara Sfântă, un loc cu piatră tare și netedă este amenajat ca teasc, pe două nivele: Sus, o suprafață netedă și cu un canal de jur-împrejur, este locul pe care se vor zdrobi strugurii, prin rularea deasupra lor a unei pietre grele în formă de trunchi de con; iar ceva mai jos este cavitatea săpată în stâncă în care se adună mustul”².

„Teasca simbolizează jertfelnicul templului din Ierusalim”³.

„În plecarea departe a stăpânului, Sfântul Ioan Gură de Aur vede, pe de o parte, îndelunga răbdare a lui Dumnezeu în relație cu noi, iar pe de alta, spațiul libertății noastre”⁴.

Domnul Hristos spune în continuarea parabolei: *„Când a sosit timpul roadelor, stăpânul a trimis pe slugile sale la lucrători ca să-i ia roadele. Dar lucrătorii, punând mâna pe slugi, pe una au bătut-o, pe alta au omorât-o, iar pe alta au ucis-o cu pietre. Din nou a trimis alte slugi, mai multe decât cele dintâi, și au făcut cu ele tot așa”*.

„Așadar, stăpânul viei nu-și primește roadele așteptate nu atât din pricina viei înseși, ci pentru că lucrătorii viei sunt necredincioși legământului făcut”⁵.

„Pentru a cunoaște contextul în care Mântuitorul a rostit această pildă, este necesar să știm că în timpul Lui întreaga vale superioară a Iordanului, probabil și țărmurile de nord și nord-vest ale Lacului Ghenizaret și, de asemenea, o mare parte a platoului galileean aveau caracter de latifundii și erau în mâinile unor

¹ **Ibidem.**

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, pp. 181-182.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Op. cit.*, p. 82.

⁴ **Ibidem.**

⁵ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 183.

moșieri străini. Numeroși dintre acești moșieri trăiau în străinătate și poate că erau priviți ca niște străini. Arendașii pot să-și ia libertăți față de trimișii stăpânului, ca în această parabolă, numai dacă acesta trăiește în străinătate. Un astfel de comportament se datora atitudinii revoluționare a țăranilor galileeni față de latifundiarii străini, care fusese stârnită de mișcarea zeloților, ce își avea cartierul general în Galileea”¹.

Slugile trimise, rând pe rând, de stăpânul viei la lucrători sunt prorocii. După ce poporul ales s-a maturizat și trebuia să aducă roadele credinței, Dumnezeu trimitea din vreme în vreme câte un profet, pentru a-i îndemna pe evrei să împlinească Legea. Asemenea slugilor din parabolă, prorocii nu au fost bine primiți de evrei, ci au fost prigoniți, bătuți sau chiar omorâți, pentru că îi muștrău pe evrei pentru păcatele lor și încercau să-i aducă pe calea lui Dumnezeu.

Dintre prorocii Vechiului Testament, unii au scris cărți, cum sunt cei patru profeți mari: Isaia, Ieremia, Iezechiel și Daniel; și cei doisprezece profeți mici: Osea, Amos, Miheia, Ioil, Avdie, Iona, Naum, Avacum, Sofonie, Agheu, Zaharia și Maleahi. Între prorocii care au o operă scrisă se mai numără Moise și David.

Alți profeți însă nu au primit de la Dumnezeu porunca de a scrie cărți, ceea ce nu înseamnă că ei sunt lipsiți de importanță. Între aceștia se numără: Samuel, Natan, Ilie, Elisei și Sfântul Ioan Botezătorul, la care se pot adăuga și prorocițe, precum „*Ana, fiica lui Fanuel, din seminția lui Așer*” (Luca 2,36).

Profeții care nu au scris cărți nu sunt cu nimic mai prejos decât cei care au o operă scrisă, astfel: Samuel a fost ultimul judecător al poporului ales și cel care i-a uns pe primii doi regi ai evreilor: Saul și David. Sfântul Ilie a fost singurul proroc din Vechiul Testament care a înviat o persoană, iar pentru sfințenia vieții lui a fost înălțat la cer într-un car de foc. Sfântul Ioan

¹ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 81.

Botezătorul a fost profetul care a făcut legătura dintre Vechiul și Noul Testament. El nu doar a prorocit despre Mesia cel fâgăduit, ci I-a fost Înaintemergător și Botezător. Despre acesta Domnul Hristos Însuși a afirmat: „*Adevăr vă grăiesc: Între cei născuți din femei nu s-a ridicat unul mai mare decât Ioan Botezătorul*” (Matei 11,11).

Dintre profeții prigoniti și omorâți de evrei vom menționa că Miheia a fost bătut. „Isaia a fost tăiat în două cu ferăstrăul. Ieremia era să fie omorât de două ori, iar cartea cu prorociile sale a fost arsă în foc de regele Ioiachim. Despre uciderea cu pietre a unuia dintre profeții trimiși de Dumnezeu la păstorii lui Israel - «*Zaharia, fiul lui Varachia*», - vorbește Mântuitorul Însuși, acuzându-i pe cărturari și farisei de această crimă (Matei 23,35)¹, „Sfântului Ioan Botezătorul i-a fost tăiat capul cu sabia²”, la porunca regelui Irod.

„În Epistola către Evrei Sfântul Apostol Pavel înșiră o listă impresionantă de suferințe și prigoane îndurate de slugile stăpânului viei din partea lucrătorilor: «*Au fost chinuiți, alții au suferit batjocoriri și bice, ba chiar lanțuri și închisoare; au fost uciși cu pietre, au fost sfârtecați, au fost tăiați cu ferăstrăul, au murit uciși cu sabia, au pribegit în piei de oaie și în piei de capră, lipsiți, strâmtorați, înjosiți. Ei, de care lumea nu era vrednică, au rătăcit în pustii, și în munți, și în peșteri, și în crăpăturile pământului*» (Evrei 11,35-38)³.

„La un moment dat, Domnul Hristos a zis: «*Ierusalime, Ierusalime, care-i omori pe proroci și-i ucizi cu pietre pe cei trimiși la tine*» (Matei 23,37). Parabola lucrătorilor cei răi ai viei

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 183.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 133.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 183-184.

nu este decât un ecou al acestui cuvânt al Mântuitorului, despre felul cum au fost tratați trimișii lui Dumnezeu în lume”¹.

Domnul Hristos spune în continuarea pildei: „*La urmă, stăpânul a trimis la ei pe fiul său, zicând: Se vor rușina de fiul meu. Iar lucrătorii viei, văzând pe fiul, au zis între ei: Acesta este moștenitorul; veniți să-l omorâm și să avem noi moștenirea lui. Și punând mâna pe el, l-au scos afară din vie și l-au ucis*”.

Fiul stăpânului din parabolă este Fiul lui Dumnezeu, care a venit în lume pentru mântuirea ei.

„Dacă cele spuse despre primirea slugilor țin de istorie, cele afirmate despre fiul din pildă reprezintă o profeție”², „pentru că Mântuitorul viza aici comportamentul căpeteniilor poporului față de propria-I persoană”³.

„După slugi, este trimis la lucrătorii viei însuși fiul, moștenitorul stăpânului. Dumnezeu Îl trimite la poporul Său pe Însuși Fiul Său Cel preaiubit. Dar nici de El nu se rușinează păstorii cei răi ai lui Israel. Ei hotărăsc să-L omoare. Și, cu grabă, își și pun în aplicare planul ucigaș”⁴.

„Sosirea fiului îi face pe lucrători să presupună că proprietarul este mort și că fiul a venit pentru a-și lua în primire moștenirea. Aceștia consideră că, după îndepărtarea unicului moștenitor, ei vor fi în măsură să pună mâna pe proprietate fără nicio piedică. Este vădit că ei au în minte acea lege după care, în circumstanțe speciale, o moștenire poate fi privită ca proprietate fără stăpân, care poate fi reclamată de oricine, cu condiția ca dreptul prioritar să aparțină celui pretendent care se prezintă primul. Astfel, dacă îl omoară pe moștenitor, via rămâne fără proprietar, și ei o pot pretinde ca fiind primii la

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 298.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Op. cit.**, p. 184.

³ **Calinic Botoșăneanul, Op. cit.**, p. 84.

⁴ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Op. cit.**, p. 184.

fața locului”¹. „Însă nu există nicio dovadă că ar fi existat vreo situație în Israel, în care ucigașul să aibă dreptul să-și însușească proprietatea celui ucis”².

„În Evanghelia după Marcu citim că «lucrătorii au pus mâna pe fiul stăpânului, l-au omorât și l-au aruncat afară din vie». Acest aspect al parabolei subliniază, pur și simplu, întreaga întindere a fărâdelegii lucrătorilor: Ei ajung să reverse asupra cadavrului cea din urmă profanare, aruncându-l peste zid și contestându-i celui ucis până și dreptul de a avea în proprietatea sa mormântul”³, „darămite dreptul de moștenire al întregii viei”⁴.

„Nu tot așa se întâmplă în relatările Sfinților Evangheliști Matei și Luca, pentru că aceștia îl prezintă pe fiul ca fiind mai întâi scos din vie, și, apoi, ucis în afara ei”⁵. Acest aspect „nu se referă numai la faptul că Mântuitorul a fost răstignit într-un loc care se afla în afara zidurilor Ierusalimului, ci și la faptul că, fiind dat pe mâna romanilor, El a fost, de fapt, excomunicat din sânul comunității israelite. Păstorii lui Israel se arată astfel, încă o dată, a fi ucigași. Vor fi chiar numiți astfel, în capitolul următor (Matei 22,7). Numai că, de data aceasta, este ucis Însuși Fiul lui Dumnezeu. Lucrătorii cei răi au atins punctul maxim al răutății lor”⁶. „Așadar, mai marii poporului lui Israel nu i-au lăsat loc Domnului Hristos, nici la moartea Sa, în mijlocul neamului, pentru care a venit (Ioan 1,11). L-au expulzat dintre ei, L-au dat la o parte chiar și mort”⁷.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 81.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Evanghelia lui Iisus. Misiunea cuvântului*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2015, p. 165.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 80.

⁴ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 84.

⁵ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 80.

⁶ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 184.

⁷ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 166.

În cuvântarea sa, Sfântul Ștefan le spune evreilor că înaintașii lor i-au omorât pe proroci, dar ei sunt mai răi decât părinții lor, pentru că L-au omorât pe Mântuitorul lumii, Cel vestit de proroci: „*Voi cei tari în cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi, voi pururea stați împotriva Duhului Sfânt, precum părinții voștri, așa și voi! Pe care dintre proroci nu l-au prigunit părinții voștri? Și au ucis pe cei ce au vestit mai dinainte sosirea Celui Drept, ai Cărui vânzători și ucigași v-ați făcut voi acum*” (Faptele Apostolilor 7,51-52).

După ce a rostit această pildă, Domnul Hristos i-a întrebat pe ascultătorii Săi: „*Deci, când va veni stăpânul viei, ce va face acelor lucrători? I-au răspuns: Pe aceștia răi, cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători, care vor da roadele la timpul lor*”.

„Fără să-și dea seama, cei ce I-au răspuns Mântuitorului și-au pronunțat propria condamnare”¹. „Nu ne putem aștepta ca ei să fi înțeles parabola. Au înțeles relatarea, i-au dat un răspuns bun Domnului Hristos cu privire la consecințe, dar niciunul nu și-a dat seama că de fapt Mântuitorul îi adusese în situația de a-și pronunța singuri sentința, față de modul cum se purtau și cum se vor purta până la urmă cu El”².

„Prin răspunsul ascultătorilor Domnului Hristos este anunțată pedeapsa lucrătorilor celor răi și, totodată, catastrofa națională iudaică din anul 70, când a fost distrus templul, când jertfele mozaice au încetat, când, odată cu dispariția templului și a statului iudaic, a dispărut însăși rațiunea de a fi a arhieriei și a bătrânilor poporului”³.

„În relatarea pildei, Sfântul Evanghelist Luca surprinde dorința ascultătorilor, de fapt dorința lui Israel, de a nu se întâmpla

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 218.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...*, p. 297.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 185.

una ca aceasta: «*Iar ei, auzind, au zis: Să nu fie!*». Probabil că cei care au exclamat aceste cuvinte se simțeau direct vizați¹.

„*Iar Iisus a zis: De aceea vă spun că Împărăția lui Dumnezeu se va lua de la voi și se va da neamului care va face roadele ei*”.

„Noul Testament ne arată că chemarea păgânilor la mântuirea în Hristos nu era ceva de la sine înțeles pentru iudeii veacului apostolic. Înșiși Sfinții Apostolii au avut nevoie de călăuzirea Sfântului Duh pentru a înțelege că «*Evangelia este putere a lui Dumnezeu spre mântuire tot celui ce crede, întâi iudeului și de asemenea elinului*» (Romani 1,16). Apostolului Pavel i s-a făcut cunoscută, printr-o descoperire dumnezeiască, taina universalității mântuirii în Iisus Hristos, o taină «*care, în alte veacuri, nu s-a făcut cunoscută fiilor oamenilor, cum s-a descoperit acum sfinților Săi Apostoli și prorocilor, prin Duhul: Anume că păgânii sunt împreună-moștenitori cu iudeii și mădulare ale aceluiași trup și împreună-părtași ai făgăduinței, în Hristos Iisus, prin Evanghelie*» (Efeseni 3,5-6)².

În cele ce urmează vom prezenta modul în care Apostolul neamurilor a fost trimis de Dumnezeu să propovăduiască Evangelia Împărăției cerurilor păgânilor din Macedonia: „*Când Pavel, Sila și Timotei au venit în Misia, încercau să meargă în Bitinia, dar Duhul lui Iisus nu i-a lăsat. Și trecând prin Misia, au coborât la Troa. Și lui Pavel i s-a arătat noaptea o vedenie. Un bărbat macedonean stătea înaintea-i și-l ruga, zicând: Treci în Macedonia și ajută-ne! Și de cum a văzut el această vedenie, noi am căutat să plecăm îndată în Macedonia, înțelegând că Dumnezeu ne cheamă să le binevestim. Pornind noi deci de la Troa, am mers de-a dreptul la Samotracia, iar a doua zi la Neapoli, și de acolo la Filipi, care este cea dintâi cetate a acestei*

¹ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 85.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 185-186.

părți a Macedoniei, și colonie. Iar în această cetate am rămas câteva zile. Și în ziua sâmbetei am ieșit în afara porții, lângă râu, unde am presupus că se fac rugăciuni; și, șezând, le grăiam femeilor care se adunaseră” (Faptele Apostolilor 16,7-13).

Tot în cartea Faptele Apostolilor aflăm cum Sfântul Apostol Petru a fost silit de Duhul Sfânt să intre în casa sutașului Corneliu, care era păgân: *„În Cezareea era un bărbat cu numele Corneliu, sutaș din cohorta ce se chema Italica, cucernic și temător de Dumnezeu, cu toată casa lui, și care făcea multe milostenii poporului și întotdeauna l se ruga lui Dumnezeu. Și cam pe la ceasul al nouălea din zi a văzut în vedenie, lămurit, un înger al lui Dumnezeu, intrând la el și zicându-i: Corneliu! Iar Corneliu, cătând spre el și înfricoșându-se, a zis: Ce este, Doamne? Și îngerul i-a zis: Rugăciunile și milosteniile tale s-au suit spre pomenire înaintea lui Dumnezeu. Și acum, trimite oameni la Ioppe și cheamă să vină un anume Simon care se numește Petru. El găzduiește la un oarecare Simon, tăbăcar, a cărui casă este lângă mare. Acesta îți va spune ce trebuie să faci. Și când îngerul care a vorbit cu el a plecat, Corneliu i-a chemat pe doi dintre slujitorii săi de casă și pe un ostaș cucernic din cei ce-i erau mai apropiați. Și după ce le-a istorisit toate, i-a trimis la Ioppe. Iar a doua zi, în timp ce ei mergeau pe drum și se apropiau de cetate, Petru s-a suit în odaia de sus, cam pe la ceasul al șaselea, să se roage. Și a fost că i s-a făcut foame și voia să mănânce; dar pe când ei îi pregăteau, el a căzut în extaz. Și a văzut cerul deschis și un lucru ca o față mare de masă coborându-se legată de patru colțuri și lăsându-se pe pământ. În ea erau toate dobitoacele cu patru picioare și târătoarele pământului și păsările cerului. Și glas a fost către el: Ridică-te, Petre, înjunghie și mănâncă! Iar Petru a zis: Nicidecum, Doamne, că niciodată n-am mâncat ceva spurcat sau necurat. Și din nou a fost glas către el, a doua oară: Pe cele ce le-a curățit Dumnezeu, tu să nu le numești spurcate! Și aceasta s-a făcut de trei ori, și îndată lucrul acela s-a ridicat la cer. În timp ce Petru nu se*

dumerea întru sine ce ar putea să fie vedenia pe care o văzuse, iată că bărbații trimiși de Corneliu, întrebând de casa lui Simon, stând la poartă și strigând, au întrebat dacă Simon cel numit Petru găzduiește acolo. Și în timp ce Petru se gândea la vedenie, Duhul i-a zis: Iată, te caută trei bărbați; ridică-te așadar, coboară și mergi împreună cu ei fără să te îndoiești de nimic, fiindcă Eu i-am trimis. Și Petru, coborându-se la bărbații trimiși la el de Corneliu, le-a zis: Iată, eu sunt acela pe care-l căutați. Care este pricina pentru care-ați venit? Iar ei au zis: Corneliu sutașul, om drept și temător de Dumnezeu și mărturisit de tot neamul iudeilor; a fost înștiințat de un înger sfânt să trimită să te cheme acasă la el, ca să audă cuvinte de la tine. Atunci el i-a chemat înlăuntru și i-a ospătat. Iar a doua zi, sculându-se, a plecat cu ei; iar câțiva dintre frații cei din Ioppe l-au însoțit. Și în ziua următoare au intrat în Cezareea. Iar Corneliu îi aștepta; și-și chemase acasă la el rudeniile și pe prietenii cei mai apropiați. Și când a fost să intre Petru, Corneliu l-a întâmpinat și i s-a închinat căzându-i la picioare. Iar Petru l-a ridicat, zicându-i: Ridică-te! Și eu sunt om. Și, vorbind cu el, a intrat și a găsit pe mulți adunați. Și a zis către ei: Voi știți că unui bărbat iudeu nu-i este îngăduit să se alipească ori să se apropie de cel de alt neam; dar mie Dumnezeu mi-a arătat ca pe niciun om să nu-l numesc spurcat sau necurat. De aceea, chemat fiind să vin, am venit fără împotrivire. Deci vă întreb: Pentru care pricină ați trimis după mine? Corneliu a zis: Acum patru zile eram postind până la ceasul acesta, și în casa mea îmi făceam rugăciunea de ceasul al nouălea; și iată, un bărbat în haină strălucitoare a stat în fața mea și a zis: Corneliu, rugăciunea ta a fost ascultată și milosteniile tale au fost pomenite înaintea lui Dumnezeu. Așadar, trimite la Ioppe și cheamă-l pe Simon cel ce se numește Petru; el e găzduit în casa lui Simon, tăbăcarul, lângă mare. Deci, îndată eu am trimis la tine; și tu ai făcut bine că ai venit. Și acum, noi toți suntem de față înaintea lui Dumnezeu, ca să ascultăm toate cele poruncite ție de Domnul. Iar Petru, deschizându-și gura,

a zis: Cu adevărat cunosc că Domnul nu este părtinitor, ci, în orice neam, celui ce se teme de El și face dreptate, bineplăcut îi este cuvântul pe care El l-a trimis filor lui Israel, binevestind pacea prin Iisus Hristos. Acesta este Domn al tuturor. Voi știți cuvântul care a fost în toată Iudeea, începând din Galileea, după botezul pe care l-a propovăduit Ioan, adică despre Iisus din Nazaret, cum L-a uns pe El Dumnezeu cu Duhul Sfânt și cu putere; despre El, Care a umblat făcând bine și vindecând pe toți cei asupriți de diavolul, pentru că Dumnezeu era cu El. Și noi suntem martori a tot ceea ce El a făcut, și în țara Iudeilor, și în Ierusalim; pe Acesta L-au omorât spânzurându-L pe lemn. Pe Acesta Dumnezeu L-a înviat a treia zi și I-a dat să Se arate, nu la tot poporul, ci nouă, martorilor mai dinainte rânduiți de Dumnezeu, cei ce am mâncat și am băut cu El după ce a înviat din morți. Și El ne-a poruncit să propovăduim poporului și să mărturisim că El este Cel rânduit de Dumnezeu să fie judecător al celor vii și al celor morți. Despre aceasta mărturisesc toți profeții, că tot cel ce crede întru El, prin numele Lui va primi iertarea păcatelor. În timp ce Petru încă grăia cuvintele acestea, Duhul cel Sfânt S-a pogorât peste toți cei ce ascultau cuvântul. Iar credincioșii tăiați împrejur, care veniseră cu Petru, au rămas uimiți că darul Duhului Sfânt s-a revărsat și peste păgâni. Că-i auzeau vorbind în limbi și slăvindu-L pe Dumnezeu. Atunci a răspuns Petru: Oare poate cineva opri apa să-i boteze pe aceștia care au primit Duhul Sfânt ca și noi? Și a poruncit ca ei să fie botezați în numele Domnului Iisus Hristos. Atunci l-au rugat să rămână la ei câteva zile” (Faptele Apostolilor 10,1-48).

„Pentru această faptă, Sfântul Apostol Petru a trebuit să le dea explicații iudeo-creștinilor din Ierusalim și numai în urma acestor lămuriri au înțeles creștinii dintre iudei că «și păgânilor le-a dat Dumnezeu pocăința spre viață» (Faptele Apostolilor 11,18)”¹.

¹ **Ibidem**, p. 186.

În cele ce urmează vom reda acest episod din Sfânta Scriptură: „Apostolii și frații care erau prin Iudeea au auzit că și păgânii au primit cuvântul lui Dumnezeu. Iar când Petru s-a suit la Ierusalim, credincioșii tăiați împrejur se îndoiau asupra-i și ziceau: Ai intrat la oameni netăiați împrejur și ai mâncat cu ei. Dar Petru a început și cu de-a rândul le-a povestit, zicând: Eu eram în cetatea Ioppe și mă rugam; și am văzut în extaz o vedenie: un lucru ca o față mare de masă coborându-se legată la patru colțuri; și lăsându-se în jos din cer, a venit la mine. Câtând eu la ea cu luare-aminte, am văzut dobitoacele cu patru picioare ale pământului și fiarele și târătoarele și păsările cerului. Și am auzit un glas care-mi zicea: Ridică-te, Petre, înjunghie și mănâncă! Dar eu am zis: Nicidecum, Doamne, că nimic spurcat sau necurat nu mi-a intrat vreodată în gură. Și glasul mi-a grăit a doua oară din cer: Pe cele ce le-a curățit Dumnezeu, tu să nu le numești spurcate! Și aceasta s-a făcut de trei ori, și apoi totul a fost luat din nou la cer. Și iată că îndată trei bărbați trimiși la mine din Cezareea s-au oprit la casa în care eram noi. Iar Duhul mi-a zis să merg cu ei fără să mă îndoiesc de nimic. Și au mers cu mine și acești șase frați și am intrat în casa bărbatului. Și el mi-a povestit cum a văzut un înger stând în casa lui și zicând: Trimite la Ioppe și cheamă-l pe Simon cel numit și Petru, care-ți va grăi cuvinte prin care te vei mântui, tu și toată casa ta. Și când am început eu să grăiesc, Duhul Sfânt S-a pogorât peste ei, ca și peste noi la început. Și mi-am adus aminte de cuvântul Domnului, că zicea: Ioan a botezat cu apă; dar voi veți fi botezați întru Duhul Sfânt. Deci, dacă Dumnezeu le-a dat același dar ca și nouă, lor, care au crezut în Iisus Hristos, cine eram eu să-L opresc pe Dumnezeu? Auzind acestea, ei s-au liniștit și au slăvit pe Dumnezeu, zicând: Așadar, și păgânilor le-a dat Dumnezeu pocăința spre Viață” (Faptele Apostolilor 11,1-18).

„Cu toate acestea, unii dintre evreii botezați vor continua să se împotrivescă primirii păgânilor la creștinism, pretinzând că aceștia nu pot deveni creștini înainte de a deveni iudei, prin tăierea împrejur și prin împlinirea faptelor Legii. Epistolele Sfântului Apostol Pavel (mai ales cea către Romani, a II-a către Corinteni și cea către Galateni) ne arată câte dificultăți au creat Bisericii primare acești creștini iudaizanți, care vor și constitui prima mare erezie din istoria Bisericii lui Hristos”¹.

Pentru ca păgânii să poată îmbrățișa credința creștină fără a fi nevoiți să se taie împrejur și să adopte prescripțiile Legii Vechi, a fost nevoie ca Sfinții Apostoli și ceilalți slujitori ai Bisericii să se întâlnească într-un sinod la Ierusalim. În cele ce urmează vom prezenta Sinodul Apostolic și hotărârile acestuia: *„Și unii, coborându-se din Iudeea, învățau pe frați că: Dacă nu vă tăiați împrejur, după predania lui Moise, nu vă puteți mântui. Și după ce nu puțină împotrivire și gâlceavă au făcut ei asupra lui Pavel și Barnaba, au rânduit ca Pavel și Barnaba și alți câțiva dintre ei să se suie la Apostolii și la preoții din Ierusalim pentru această întrebare. Așadar, trimiși fiind ei de Biserică, au trecut prin Fenicia și prin Samaria, istorisind despre revenirea păgânilor; și mare bucurie le făceau tuturor fraților. Și sosind ei la Ierusalim, au fost primiți de Biserică și de Apostoli și de preoți și au vestit câte a făcut Dumnezeu cu ei. Dar unii din eresul fariseilor care deveniseră credincioși s-au ridicat zicând că pe aceia trebuie să-i taie împrejur și să le poruncească a păzi Legea lui Moise. Drept aceea, Apostolii și preoții s-au adunat să cerceteze această pricină. Și făcându-se multă cercetare, s-a ridicat Petru și le-a zis: Bărbați frați, voi știți că din primele zile Dumnezeu m-a ales între voi, ca prin gura mea să audă neamurile cuvântul Evangheliei și să creadă. Și Dumnezeu, Cel ce cunoaște inimile, le-a dat mărturie dându-le pe Duhul Sfânt așa ca și nouă; și curățindu-le inimile*

¹ **Ibidem.**

prin credință, între ei și noi n-a făcut nicio deosebire. Așadar, de ce-L ispitiți voi acum pe Dumnezeu și vreți să puneți pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinții noștri și nici noi n-am fost în stare să-l purtăm? Credem însă că prin harul Domnului nostru Iisus Hristos ne vom mântui în același chip ca și ei. Și a tăcut toată mulțimea și-i asculta pe Barnaba și pe Pavel, care istoriseau câte semne și minuni a făcut Dumnezeu prin ei între neamuri. Și după ce au tăcut ei, a răspuns Iacov, zicând: Bărbați frați, ascultați-mă! Simon a istorisit cum Dumnezeu încă de la început S-a îngrijit să ia dintre neamuri un popor pentru numele Său. Și cu aceasta se potrivesc cuvintele profeților, precum este scris: După acestea Mă voi întoarce și din nou voi clădi cortul cel căzut al lui David, și pe cele dărâmate ale lui din nou le voi clădi și pe el îl voi îndrepta, ca să-L caute pe Domnul ceilalți oameni și toate neamurile asupra cărora s-a chemat numele Meu, zice Domnul Cel ce a făcut acestea. Din veac Îi sunt cunoscute lui Dumnezeu toate lucrurile Lui. De aceea eu socotesc să nu-i tulburăm pe cei ce dintre păgâni se întorc la Dumnezeu, ci să le scriem să se ferească de întinările idolilor și de desfrâu și de animale sugrumate și de sânge. Căci Moise își are din timpuri vechi propovăduitorii săi în toate cetățile și este citit în sinagogi în fiecare sâmbătă. Atunci Apostolii și preoții, cu toată Biserica, au hotărât să aleagă bărbați dintre ei și să-i trimită în Antiohia cu Pavel și cu Barnaba: Pe Iuda, cel numit Barsaba și pe Sila, bărbați cu vază între frați, prin mâinile lor scriind acestea: Apostolii și preoții și frații, fraților care sunt dintre neamuri în Antiohia și în Siria și în Cilicia, salutare! Deoarece am auzit că unii dintre noi, fără să fi avut porunca noastră, au venit și v-au tulburat cu vorbele lor și v-au răvășit sufletele, zicând că voi trebuie să vă tăiați împrejur și să păziți legea, noi într-un singur gând am hotărât să trimitem la voi bărbați aleși, împreună cu iubiții noștri Barnaba și Pavel, oameni care și-au pus viața pentru

numele Domnului nostru Iisus Hristos. Drept aceea, i-am trimis pe Iuda și pe Sila, care prin cuvânt vă vor vesti și ei aceleași lucruri. Aceasta, pentru că Duhul Sfânt și noi am hotărât asupra-vă să nu vi se pună nicio altă povară pe deasupra celor ce sunt de neapărată trebuință: Să vă feriți de cele jertfite idolilor și de sânge și de animale sugrumate și de desfrâu; de vă veți păzi de ele, bine veți face. Fiți sănătoși! Fiind ei așadar cu calea deschisă, au coborât la Antiohia; și adunând mulțimea, au dat scrisoarea. Și citind-o aceia, s-au bucurat de mângâiere. Iar Iuda și Sila, fiind și ei profeți, prin multe cuvântări i-au mângâiat pe frați și i-au întărit” (Faptele Apostolilor 15,1-32).

Auzind răspunsul evreilor la întrebarea Lui, Domnul Hristos le spune că tocmai la ei se referă această parabolă, fapt pentru care nu vor ajunge în Împărăția cerurilor, pe care Dumnezeu o va deschide neamurilor care o vor merita. Prin aceste cuvinte, Mântuitorul repetă afirmația făcută la vindecarea slugii sutașului roman: „Și vă spun Eu vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor șede la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în Împărăția cerurilor, iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 8,11-12). Din cauză că nu L-au acceptat pe Mântuitorul, care a afirmat despre Sine: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine” (Ioan 14,6), evreii nu vor ajunge în Împărăția lui Dumnezeu, unde intră numai cei ce cred în Iisus Hristos, se botează în numele Lui și săvârșesc fapte bune.

Cuvintele Mântuitorului adresate iudeilor: „Împărăția lui Dumnezeu se va lua de la voi și se va da neamului care va face roadele ei” „erau o sentință de dezmoștenire care va rămâne valabilă peste veacuri”¹.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 298.

„Împărăția lui Dumnezeu este un dar, așa că ea poate fi luată de la cineva și dată altcuiva. Aici se vede clar că Domnul Hristos nu vorbește despre o schimbare a lucrătorilor viei în cadrul lui Israel, ci despre o înlocuire a lui ca și întreg”¹.

Ca o concluzie la pilda rostită de El și la răspunsul primit de la ascultători, Mântuitorul le-a spus: „*Au n-ați citit niciodată în Scripturi: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns să fie în capul unghiului. De la Domnul a fost aceasta și este lucru minunat în ochii noștri?*”.

În cuvintele Sale, Domnul Hristos redă o prorocie din cartea Psalmilor (Psalmul 117,22-23). „Situția descrisă de Mântuitorul este clară: Niște zidari ridică o clădire importantă, folosind materialele puse la îndemână. Se împiedică însă mereu de o piatră, pe care o dau cu mânie la o parte, pentru ca, până la urmă, să-și dea seama că tocmai această piatră se potrivește exact în locul cel mai important. În Vechiul Testament citim: «*Așa zice Domnul: Iată, Eu am pus la temelie Sionului o piatră, o piatră de încercare, de mare preț, piatra din capul unghiului, o piatră bine pusă la temelie lui; și cel ce va crede în ea nu se va clătina!*» (Isaia 28,16). Astfel, «*piatra din capul unghiului*» este o piatră de temelie, desigur cea care realiza îmbinarea a două laturi ale temeliei unei clădiri. Dacă privim astăzi la ceea ce a mai rămas din templul de la Ierusalim, vedem pietre care au uneori mai mult de 10 metri lungime și ne dăm seama ce însemna pentru o astfel de zidire «*piatra din capul unghiului*»².

„Pentru niște învățători de Lege, cum erau preopinenții Domnului Hristos, răspunsul Acestuia era clar, mai ales că se asocia cu profețiile mesianice din Vechiul Testament, pe care ei le cunoșteau foarte bine. Era ca și cum le-ar fi spus: Cel nesocotit astăzi va ajunge să fie cel mai important, «*piatra din capul*

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 167.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 184-185.

unghiului», adică aceea care ține toată construcția. Mântuitorul era cel nesocotit de iudei, aceasta a vrut să le spună. Și ei au înțeles, dar n-au fost de acord cu El, nu L-au crezut, nu L-au luat în serios pentru că erau din categoria lucrătorilor viei, aceia care nu i-au primit nici pe proroci, și care nu-L primeau acum nici pe El. Ba chiar, ca și aceia, îl vor și omorî, ca pe fiul din parabolă¹.

„*«Piatra cea din capul unghiului» este Iisus Hristos, însă în zidirea poporului lui Israel, așa cum și-au imaginat-o responsabili săi religioși, nu s-a găsit loc pentru El, Care a fost dat deoparte. Și totuși, El «a ajuns să fie în capul unghiului». Așa a fost voia lui Dumnezeu: «De la Domnul a fost aceasta și este lucru minunat în ochii noștri». Astfel, profeția Mântuitorului nu se oprește la omorârea Sa. El prevestește și preamărirea Sa, pentru că Dumnezeu Tatăl «L-a înviat din morți și L-a așezat de-a dreapta Sa, în ceruri, mai presus decât toată Începătoria și Stăpânia și Puterea și Domnia și decât tot numele ce se numește, nu numai în veacul acesta, ci și în cel viitor. Și pe toate I le-a supus sub picioare și, mai presus de toate, L-a dat pe El cap Bisericii, care este trupul Lui, plinătatea Celui ce pe toate întru toți le plinește» (Efeseni 1,20-23). Traseul istoriei mântuirii este parcurs astfel până la punctul său culminant².*

„Sfântul Ioan Gură de Aur înțelege prin expresia *«piatra din capul unghiului»* pe Domnul nostru Iisus Hristos, Cel înviat. Vorbind despre sensul *«pietrei din capul unghiului»*, Sfântul Teofilact al Bulgariei are aceeași viziune, zicând: Mântuitorul, după ce a înviat din morți, S-a pus *«în capul unghiului»*, adică s-a făcut cap Bisericii, împreunând pe iudei și pe păgâni într-o credință. Căci precum piatra care într-o zidire stă în capul unghiului, unind doi pereți și pe amândoi îi ține, așa și Domnul Hristos, într-o credință,

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, pp. 297-298.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Op. cit.**, p. 185.

pe toți împreună ne-a legat, pentru că Biserica este cea care ne ține pe noi împreună și ne unește prin credință”¹.

Această interpretare a „*pietrei din capul unghiului*” o găsim pentru prima dată exprimată de Sfântul Apostol Pavel, care le-a scris efesenilor: „*Aduceți-vă aminte că odinioară voi, păgânii cu trupul, numiți «netăiere împrejur» de către cei numiți «tăiere împrejur» - făcută de mână în trup - în vremea aceea erați fără Hristos, înstrăinați de cetățenia lui Israel și străini de așezămintele făgăduinței, lipsiți de nădejde și fără de Dumnezeu în lume. Dar acum, întru Hristos Iisus, voi care altădată erați departe, ați devenit aproape prin sângele lui Hristos. Căci El este pacea noastră, El, Care în trupul Său a făcut din cele două lumi una, adică a surpat peretele cel din mijloc al despărțirii - ura -, desființând legea poruncilor în opreliștile ei, pentru ca să-i clădească întru Sine pe cei doi într-un singur om nou, făcând pace, și prin cruce, omorând în ea ura, să-i împace cu Dumnezeu pe amândoi, uniți într-un singur trup. Și, venind, a binevestit pace vouă celor de departe și pace celor de aproape; că prin El și unii și alții într-un singur Duh avem calea deschisă spre Tatăl. Prin urmare, voi nu mai sunteți străini, și nici venetici, ci sunteți concetățeni ai sfinților și casnici ai lui Dumnezeu, zidiți pe temelie Apostolilor și a profeților; piatra cea din capul unghiului fiind Însuși Iisus Hristos, întru Care toată zidirea, bine încheiată laolaltă, crește spre a fi locaș sfânt întru Domnul; întru El sunteți și voi zidiți împreună, spre a fi locaș al lui Dumnezeu întru Duhul” (Efeseni 2,11-22).*

„Domnul nostru Iisus Hristos dă sens istoriei. Prin El, toate lucrurile capătă un sens. El nu este unul dintre întemeietorii de religii, ci El este Totul”². „*El este chipul nevăzutului Dumnezeu, Întâi-Născut a toată zidirea, pentru că întru El au fost zidite toate,*

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 167-168.

² Andrei, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, *Op. cit.*, p. 325.

cele din ceruri și de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute, fie Tronuri, fie Domnii, fie Începătorii, fie Stăpânii. Toate prin El și pentru El s-au zidit și El este mai înainte decât toate, și toate întru El se țin împreună. Și El este Capul trupului, al Bisericii, El, Care este Începutul, Întâiul-Născut din morți, ca să fie El Cel dintâi întru toate. Căci în El a binevoit Dumnezeu să sălășluiască toată plinătatea și prin El pe toate întru El să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, pace făcând prin El, prin sângele crucii Sale” (Coloseni 1,15-20).

„Ca să nu mai rămână nicio îndoială asupra faptului că evreii vor fi dezmoșteniți de către Dumnezeu, pentru propria lor atitudine, Mântuitorul, folosind în continuare metafora pietrei, a mai adăugat, prinzându-i pe ascultătorii Săi ca într-un clește din care nu există nicio scăpare: *«Cine va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cine va cădea îl va strivi»*”¹.

„Cum adică? Întâlnirea cu Domnul Hristos poate însemna sfărâmare, strivire? La un moment dat, Sfântul Apostol Petru a mărturisit că Fiul lui Dumnezeu întrupat are *«cuvintele vieții veșnice»*. Ce vrea să zică aceasta? Pentru unii Mântuitorul este Cel care avea cuvintele vieții celei veșnice, iar pentru alții înseamnă sfărâmare, strivire? Cum trebuie să înțelegem aceste cuvinte? *«Dumnezeu Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata I-a dat-o Fiului, și putere I-a dat să facă judecată, pentru că El este Fiul Omului»* (Ioan 5,22 și 5,27), încât este imposibil să nu ne confruntăm cu Fiul lui Dumnezeu întrupat, într-un fel sau altul. Recunoscându-L, primim cuvintele vieții veșnice; negându-L, ne zdrobim noi înșine încercând să-L lovim. Așa cum vor păți și cei care Îl vor da morții. Pe drumul Damascului, Hristos cel viu i-a spus lui Saul, viitorul Apostol Pavel: *«Saule, Saule de ce mă prigonești? Nu-i așa că-ți este greu să lovești cu piciorul în țepușă?»* (Faptele Apostolilor 9,4-5). Sigur că este greu. Cine ar îndrăzni să lovească

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 298.

cu piciorul gol în capul ascuțit al unei sulite? Cu siguranță că cel care s-ar zdrobi ar fi piciorul, nu vârful sulitei”¹.

„Mesajul parabolei îi vizează și pe lucrătorii cei noi ai viei Domnului, adică pe păstorii Bisericii, fiindcă este lucru înfricoșător să te comporți cu neglijență față de Hristos, *«piatra cea din capul unghiului»*. Era înfricoșătoare slujirea păstorilor lui Israel; textele profetice anunță o pedeapsă gravă pentru păstorii necredincioși. Dacă însă a fost înfricoșătoare slujirea Legii celei Vechi, care era numai *«umbra bunurilor viitoare»* (Evrei 10,1), și dacă a fost cumplită pedeapsa lucrătorilor necredincioși ai lui Israel, *«cu cât mai aspră credeți voi că va fi pedeapsa meritată de cel ce L-a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu și I-a nesocotit sângele testamentului prin care s-a sfințit, și a batjocorit Duhul harului?»* (Evrei 10,29)”².

„Iar arhieriei și fariseii, auzindu-I parabola, au înțeles că despre ei vorbește. Și căutând să-L prindă, s-au temut de mulțime, pentru că îl socotea profet”.

Din pilda lucrătorilor răi ai viei învățăm să împlinim poruncile lui Dumnezeu și să ne ridicăm la înălțimea chemării noastre. Să nu ne asemănăm conducătorilor evreilor, care erau mereu cu numele lui Dumnezeu pe buze, dar faptele lor erau departe de vorbele lor, ceea ce L-a făcut pe Dumnezeu să afirme cu amărăciune: *„Poporul acesta Mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de Mine”* (Marcu 7,6). Să nu fim creștini numai cu numele sau cu vorba, ci și cu fapta, pentru că Mântuitorul a zis: *„Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne, va intra în Împărăția cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri”* (Matei 7,21).

¹ **Ibidem**, pp. 298-299.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 186.

Pilda lucrătorilor celor răi

(altă interpretare)

„Interpretarea acestei parabole este dintre cele mai dificile, întrucât textul ei conține prea multe elemente de absurd, precum ar fi stăpânul care trimite neîncetat mesageri și pe însuși fiul său, în ciuda experienței, mereu repetate, a uciderii lor”¹, fiindcă „lucrătorii tocmiți, în loc să-i livreze stăpânului recolta cerută, îi trimit trupul mort al câte unui mesager”².

„În această pildă nu este vorba de simple devieri și obnubilări ale receptivității (opacitate mentală, superficialitate, supralicitare a lumescului sau abuz al spiritului critic). Este vorba de transformarea blocajului în agresiune. Este vorba de o non-receptivitate furioasă, de un refuz, care se manifestă ofensiv, mergând până la crimă. Lucrătorii nevrednici ai viei nu sunt nici indiferenți, nici inadecvați față de mesajul care li se transmite. Nevrednicia lor devine vrednicia de a respinge, de a anula. Înainte de a înțelege sau nu ceea ce li se cere, ei vor suprimarea sursei care li se adresează”³.

„Lucrătorii tocmiți să lucreze via în absența stăpânului sfârșesc prin a nu-i recunoaște dreptul de proprietate: Nu numai că nu-i dau partea cuvenită din rodul obținut, dar îi maltratează și îiucid mesagerii, iar la urmă îi omoară fiul, sperând, astfel, dreptul la moștenire. În fond, ceea ce lucrătorii pun în discuție este autoritatea celui care i-a angajat: Autoritatea lui

¹ **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, p. 115.

² **Ibidem**, p. 118.

³ **Ibidem**, p. 120.

asupra bunurilor sale și autoritatea lui asupra lor. Nu poate fi întâmplător că, în toate cele trei Evanghelii în care este relatată, parabola lucrătorilor răi ai viei este rostită într-un context în care arhieriei, cărturarii și bătrânii Îi cer Domnului Hristos să-și explice autoritatea: Cu ce putere, în numele a ce și al cui face ceea ce face? Sună întrebarea lor. «*Cu ce putere faci tu acestea? Și cine ți-a dat această putere?*» (Matei 21,23, Marcu 11,28 și Luca 20,2)¹.

„Autoritatea stăpânului viei este, în primul rând, autoritatea celui îndreptățit prin lege ca deținător al pământului, autoritatea conferită de proprietate. La Sfinții Evangheliști Matei și Marcu este adăugată îndreptățirea celui care a investit în proprietatea sa: A împrejmuț-o, a înzestrat-o cu teasc și turn, a pregătit-o pentru exploatare, cu alte cuvinte a creat-o ca dispozitiv fertil. Stăpânul (analog al lui Dumnezeu) are deci, de partea sa, autoritatea ordinii și a creației. El face posibil și garantează rodul, ca expresie a buneii rânduiei a lumii. El este temelia viei și a câștigului lucrătorilor. Vierii însă vor beneficiul întregii construcții, fără a accepta temelia. Cu alte cuvinte, vor să construiască pe nisip și nu pe stânca autorității legitime care i-a înființat”².

„Imaginea neo-testamentară a autorității nu este niciodată conotată autoritar. Când Mântuitorul menajează opacitatea celor din afară o face tocmai pentru a nu le limita libertatea, fie ea și libertatea de a nu-L asculta. La fel, când avertizează asupra minunilor înșelătoare ale prorocilor mincinoși (Matei 24,24 și Marcu 13,22) sau când îi dojenește pe cei care, pentru a crede, vor «*semne și minuni*» (Ioan 4,48). A convinge prin miracole este, pentru El, o înșelătorie, un mod nefiresc de a induce supunere. Autoritatea adevărată este cea pe care o recunoști în mod liber. Nu e nici autoritatea legii, nici cea a cutumei (tradiției), nici cea

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 122.

a carismei personale sau a unei competențe livești (ca aceea a cărturarilor). Este autoritatea pe care o alegi. Căreia îi răspunzi, căreia îi faci credit. Nu ea ți se impune samavolnic, prin dictat, ci tu ești acela care o investește, care o configurează ca autoritate. Stăpânul viei nu uzează de forță decât la urmă, când toate încercările de dialog sunt definitiv eșuate. Până atunci, răbdarea sa frizează inexplicabilul: Este mereu în postura celui care emite apeluri încrezătoare (mai multe rânduri de mesageri, printre care fiul său cel iubit), este mereu cel care cere o recunoaștere echitabilă. O cere, nu o instituie în mod unilateral. Admite, iarăși și iarăși, lipsa de ecou, ostilitatea, violența. Este un exemplu paradoxal de autoritate care se amână pe sine, în speranța unei reacții adecvate, a unei consimțiri binevoitoare. Tot astfel, Domnul Hristos are autoritate asupra ascultătorilor Săi numai în măsura în care aceștia Îi confirmă și Îi hrănesc autoritatea. Este un fel de a spune că are atâta autoritate câtă I se oferă. Acesta este unul dintre misterele receptivității Sale. De altfel, textele evanghelice vorbesc adeseori despre autoritate ca despre o virtute delegată. Mântuitorul Însuși și-a primit întreaga autoritate «*în cer și pe pământ*» de la Tatăl (Matei 28,18 și Ioan 5,27). Orice fel de autoritate se validează, în ultimă instanță, prin mandat divin: Și cea a îngerilor (Luca 1,26), și cea a Apostolilor (Matei 10,1 și II Corinteni 10,8) și cea a conducătorilor lumesti (Ioan 19,10-11 și Romani, 13,1-3)¹.

„La prima vedere, lucrătorii cei răi ai viei nu par să fie decât simpli contestatari ai autorității existente. În realitate, fac mult mai mult: Ei substituie autorității legitime o autoritate fără temeii în ea însăși și anume propria lor autoritate. A nu accepta nicio autoritate înseamnă, de obicei, a accepta totuși una: Autoritatea personală, fiindcă nu poți contesta ceva în numele a nimic. Lucrătorii cei răi ai viei nu sunt anarhiști, ei

¹ **Ibidem**, pp. 123-124.

sunt insurgenți aflați în serviciul profilului și a profitului propriu, devenit idol. Ei nu practică doar suspendarea autorității, ci înstrăinarea ei, transferul prerogativelor ei asupra unei autorități fără autoritate: Eul sufocat de el însuși și, prin aceasta, ușor confiscabil de «*puterea fiarei*» (Apocalipsa 17,13). Refuzând să lucreze pentru proprietarul viei, ei sfârșesc prin a nu mai lucra nici pentru ei înșiși. Dimpotrivă, își asigură un final catastrofal, o criză letală, de natură să favorizeze ceasul răului”¹.

„S-a discutat îndelung despre sensul citatului de la sfârșitul parabolei: «*Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns să fie în capul unghiului. De la Domnul a fost aceasta și este lucru minunat în ochii noștri*» (Psalmul 117,22-23). Exegeții au adoptat, în principal, trei direcții: a. Discontinuitatea dintre parabola propriu-zisă și citat. Este drept că ne aflăm dinaintea unui caz special: Pilda lucrătorilor răi ai viei este singura din Noul Testament care se încheie cu un citat. O anumită tensiune între părțile ei este de necontestat: Parabola valorifică o metaforă agrară, citatul una arhitecturală. Pilda se încheie într-un mod nefericit, în vreme ce textul psalmului trimite spre un final triumfal. Diferența de registru dintre cele două componente ale compoziției scripturistice constituie, pentru unii interpreți, o probă a faptului că citatul a fost adăugat ulterior, de Biserica timpurie. Alții observă că raportul dintre partea expozitivă a parabolei și versetul psalmic este raportul - curent în tradiția iudaică - dintre mașal (pildă) și nimșal (aplicația parabolei, explicația ei). Cu toate acestea, în textul de care ne ocupăm, există o legătură strânsă, cu nuanță profetică, între uciderea «*fiului cel iubit*» și «*piatra nesocotită de zidari*», ajunsă apoi «*în capul unghiului*»: Este legătura dintre jertfă și înviere. Parabola nu ne spune doar că via va fi dată altor lucrători mai vrednici,

¹ **Ibidem**, p. 127.

ci și că, în cele din urmă, jertfa culminează în răscumpărare, iar moartea în miracolul învierii”¹.

„Încercarea de a înțelege această pildă în afara conflictului direct dintre Domnul Hristos și autoritățile templului, respectiv între misiunea încredințată Fiului lui Dumnezeu de către Tatăl și opacitatea față de ea a conducătorilor evrei, nu poate duce decât la speculații vagi”².

„Totuși, ce legătură există între Fiu și piatră? Și ce fel de piatră este cea invocată în citatul din psalmi? Este o piatră de temelie, fundamentul pe care se înalță orice construcție? Sau este piatra care încununează construcția, cea din vârf, fără de care construcția nu poate fi socotită încheiată?”³.

„Asocierea dintre fiu și piatră are un consistent preambul vetero-testamentar, unde se vorbește, în mai multe locuri, despre o «*odraslă*» a Domnului (mai aproape de sensul Septuagintei ar fi, poate, termenul «vlăstar», «ramură» răsărită din seminția lui David), care Îi va înălța Tatălui Său un templu pe măsură (II Regi 7,12-16; Isaia 4,2; Ieremia 23,5 și Zaharia 3,8-9). «*Odrasla*» va fi «*piatra moștenirii*» (Zaharia 4,7) din vârful noii construcții. S-a vorbit și despre un joc de cuvinte, plauzibil în context semitic, între «fiu» (ben) și «piatră» (eben). Ipoteza însă este greu de susținut, de vreme ce Domnul Hristos nu vorbea în ebraică, ci în aramaică, unde «fiu» se spune «bar». Pasajele din Vechiul Testament semnalate mai sus au, toate, ecouri directe în Noul Testament. Mântuitorul este piatra cea neluată în seamă de constructori și ajunsă în capul unghiului (Faptele Apostolilor 4,10-11; I Corinteni 3,11-12; Efeseni 2,20 și I Petru 2,4-10). Rămâne deschisă întrebarea cu privire la sensul exact al pietrei din capul unghiului. Exegeza deosebește între o accepțiune orizontală a

¹ **Ibidem**, pp. 127-128.

² **Ibidem**, p. 128.

³ **Ibidem**, p. 129.

termenului și una verticală. În plan orizontal, piatra unghiulară este cea care leagă la colț (și ține laolaltă) două ziduri alăturate, ceea ce se poate întâmpla fie la nivelul bazei construcției (caz în care unghiul face parte din structura temeliei), fie la nivelul acoperișului, caz în care piatra unghiulară are și aspectul unui ornament de tipul balustradei, care să prevină căderea peste cei de jos (cf. Deuteronom 22,8). Este însă clar că, în acest înțeles, o clădire are cel puțin patru asemenea pietre și că aceasta intră în contradicție cu unicitatea Fiului lui Dumnezeu întrupat. Coroborând diferitele locuri în care apar termenii «*piatra cea din capul unghiului*», în limba greacă «*κεφαλή γωνίας*» (kefali gonias), în limba latină «*lapis summus angularis*» sau «*caput anguli*» și «*ακρογωνιαίος λίθος*» (akrogonieos lithos), în latină «*summus angularis*», se poate conchide că sensul de temelie, fundație și cel de cheie de boltă se referă, în egală măsură, la locul Fiului lui Dumnezeu în lucrarea de creare a lumii și în cea de zidire duhovnicească. Fiul lui Dumnezeu este și întemeietorul templului interior (fundația lui) (cf., între altele, Matei 7,24), și locuitorul lui (I Corinteni 3,16; II Corinteni 6,16 și Ioan 14,20), și încununarea lui. Fără o fundație solidă, o clădire nu poate fi începută și fără cheie de boltă ea nu poate fi socotită încheiată. Amândouă sunt expresia aceleiași autorități. De modul cum adopți autoritatea legitimă drept temelie depinde modul cum o primești ca încununare. Refuzul autorității te situează între a fi neîntemeiat și a fi neterminat, fără punct de sprijin și fără țintă. Iar în cele din urmă suspensia opțiunii te destramă: Temelia devine obstacol, «*piatră de împiedicare*» și «*piatră de poticnire*» (cf. Romani 4,32-33, unde se preia textul din Isaia 28,16 și Isaia 8,14), iar cheia de boltă se prăbușește peste tine (cf. Daniel 2,34-35). Subminat din interior și (sau) desființat din afară, lucrătorul rău se va pierde. «*Cine va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cine va cădea îl va strivi*». Revenind la textul parabolei,

vom spune că lucrătorii răi vor fi lipsiți exact de ceea ce voiau ei să obțină: Moștenirea averii. Nerecunoașterea autorității apare, astfel, nu ca o răzmeriță oarecare, ci ca o criză de statut, ca o ieșire din rânduiala tradiției. Celui care nu admite niciun ascendent, celui care nu acceptă nicio raportare la ordinea care îl include, la instanța care îl face posibil, nu i se poate transmite nimic. Cine nu are deprinderea de a privi în sus, pe deasupra capului propriu, cine nu știe să admire, să respecte, să compună cu o superioritate exterioară sinelui propriu, pe scurt, cine nu crede decât în propria autoritate sfârșește prin a fi dezmoștenit. Nu poate fi răsplătit, nu i se poate promite nimic. Modelul moștenitorului este Iisus Hristos Însuși, Care este numit «*moștenitor a toate*» (Evrei 1,2). Numai consimțirea la autoritatea Lui mijlocitoare făgăduiește viață veșnică, aduce răsplată și garantează «*moștenire nestricăcioasă, neîntinată și neveștejită*» (Galateni 3,18; Tit 3,7; Coloseni 3,24 și I Petru 1,4). Cu alte cuvinte, nu uzurpând autoritatea devii moștenitor, ci, dimpotrivă, adăugând-o vieții tale. Recunoașterea autorității nu este dispreț de sine, ci pasul decisiv pentru obținerea unui drept: Dreptul de a accede la receptivitate, de a participa la moștenirea Moștenitorului”¹.

„Respingerea autorității, a oricărei autorități, este simptomul unei relații deficiente cu «deasupra», cu topografia «vârfului». În această postură - postura autorității supreme - este înfățișat Domnul Hristos dinaintea lui Ponțiu Pilat: «*Nu avem împărat decât pe cezarul!*» (Ioan 19,15) - strigă mulțimea. La fel strigaseră și supușii «*omului de neam mare*» plecat să-și ia investitura de a domni: «*Nu vrem ca acesta să domnească peste noi!*» (Luca 19,14). La fel gândesc și lucrătorii cei răi ai viei: Nimeni deasupra noastră! Niciun stăpân în afară de noi! Rezultatul este transformarea temeliei în piodică și a cheii de boltă în avalanșă zdrobitoare. Ceea ce pentru credincioși este

¹ **Ibidem**, pp. 129-132.

adevăr fondator (Isaia 28,16), pentru necredincioși este piatră de poticnire (Isaia 8,14). Iar neglijarea fundației provoacă surparea pe drept a vârfului (cf. Psalmul 84,11, care asociază adevărul cu pământul - temelia - și dreptatea cu cerul - cheia de boltă). La punerea temeliei lucrează, alături de Domnul Hristos, profeții și Apostolii - cf. Efeseni 2,20 -, dar piatra din capul unghiului este doar El. Parabola culminează prin a avertiza că inaptitudinea pentru colaborare liberă cu o autoritate binevoitoare declanșează mecanismul autonom al unei autorități rectificatoare”¹.

¹ **Ibidem**, pp. 132-133.

Pilda nunții fiului de împărat

„Împărăția cerurilor asemănatu-s-a unui împărat care a făcut nuntă fiului său. Și și-a trimis slujitorii să-i cheme la nuntă pe cei poștiți, dar ei n-au vrut să vină. Iarăși a trimis alte slugi, zicând: Spuneți-le celor chemați: Iată, mi-am pregătit ospățul; juncii mei și cele îngrășate s-au junghiat și toate sunt gata. Veniți la nuntă! Dar ei, fără să țină seama, s-au dus, unul la țarina sa, altul la neguțătoria lui; iar ceilalți, punând mâna pe slugile lui, le-au batjocorit și le-au ucis. Și auzind împăratul de acestea, s-a umplut de mânie și, trimițând oștile sale, au nimicit pe ucigașii aceia și cetății lor i-au dat foc. Apoi a zis către slugile sale: Nunta este gata, dar cei poștiți n-au fost vrednici. Mergeți deci la răspântiile drumurilor și pe câți veți găsi, chemați-i la nuntă. Și ieșind slugile acelea la drumuri, au adunat pe toți câți i-au găsit, și răi și buni, și s-a umplut casa nunții cu oaspeți. Iar intrând împăratul ca să privească pe oaspeți, a văzut acolo un om care nu era îmbrăcat în haină de nuntă și i-a zis: Prietene, cum ai intrat aici fără haină de nuntă? El însă a tăcut. Atunci împăratul a zis slugilor: Legați-l de picioare și de mâini și aruncați-l în întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Căci mulți sunt chemați, dar puțini aleși” (Matei 22,1-14).

„Ca și în parabola celor poștiți la cină, și în această pildă este vorba despre răspândirea Evangheliei, pe care poporul ales a respins-o, însă aceasta le-a fost vestită neamurilor. Totuși în privința celor care resping cuvântul lui Dumnezeu, această parabolă aduce în atenție faptul că ei comit o insultă mai serioasă și primesc o pedeapsă înspăimântătoare. Chemarea la ospățul de nuntă este o invitație din partea unui împărat. Ea vine din partea

unei persoane învestite cu autoritatea de a porunci și conferă o înaltă onoare. Cu toate acestea, onoarea nu este apreciată. Autoritatea împăratului este disprețuită. În timp ce invitația adresată de gospodarul care a dat o cină mare a fost privită cu indiferență, invitația împăratului este tratată prin insultă și crimă. Cei invitați i-au disprețuit pe slujitorii săi, i-au batjocorit și i-au ucis. Când a văzut că invitația sa este ignorată, gospodarul a declarat că niciunul dintre cei chemați nu va gusta din cina lui. Dar în privința celor care l-au disprețuit pe împărat, acesta a hotărât să facă mai mult decât să anuleze privilegiul de a sta la masă în prezența lui. El *«și-a trimis oștile sale, care i-au nimicit pe ucigașii aceia și cetății lor i-au dat foc»*¹.

Domnul Hristos își începe parabola prin cuvintele: *„Împărăția cerurilor asemănatu-s-a unui împărat care a făcut nuntă fiului său”*.

„Sfinții Părinți spun că împăratul din parabolă este Însuși Dumnezeu, Care l-a făcut nuntă Fiului Său. Întruparea Fiului lui Dumnezeu nu este doar o logodire, ci o unire reală a Creatorului cu creatura prin intermediul omului. În cartea Apocalipsei, Sfântul Evanghelist Ioan vorbește despre ospățul de nuntă a Mirelui Hristos cu Biserica Sa: *«Să ne bucurăm și să ne veselim și să-I dăm slavă, căci nunta Mielului a sosit și mireasa Lui s-a pregătit. Și i s-a dat ei să se înveșmânteze cu vison curat, luminos, căci visonul sunt faptele cele drepte ale sfinților. Și mi-a zis: Scrie: Fericiți cei chemați la cina de nuntă a Mielului!»* (Apocalipsa 19,7-9)².

„Fiul pentru care s-a pregătit nunta este Domnul Hristos”³.

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 229.

² Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 88.

³ Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 144.

„Casa nunții este considerată Biserica”¹.

„Împărăția cerurilor nu poate fi cuprinsă în cuvinte; poate fi doar asemănată cu ceva care ne este cunoscut nouă îndeaproape în lumea aceasta. Printre altele, se poate asemana cu o nuntă. Nunta este prilej de bucurie între oameni. Împărăția cerurilor este bucurie, așadar pe bună dreptate poate fi asemănată cu o nuntă”².

„Marele ospăț la care suntem chemați simbolizează bucuria și fericirea din Împărăția cerurilor. Întotdeauna banchetele te destind cu mâncarea și băutura bună, cu compania prietenilor, cu conversația plăcută și cu atmosfera de intimitate. Banchetul exprimă suprema bucurie, și Dumnezeu l-a creat pe om pentru bucurie. Durerea și tristețea sunt străine vieții dumnezeiești; ele sunt rezultatul intrării păcatului în lume. Nicio bucurie pământească nu se poate compara cu cea pe care o au moștenitorii Împărăției cerurilor, de aceea Sfântul Apostol Pavel a scris: «*Pe cele ce ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*» (I Corinteni 2,9). Același Apostol a fost răpit până la al treilea cer, unde «*a auzit cuvinte de nespus, pe care nu-i este îngăduit omului să le grăiască*» (II Corinteni 12,4). Fericirea este însuși destinul omului. Dumnezeu l-a creat pe om pentru a fi veșnic fericit, nu pentru o fericire trecătoare. În Împărăția cerurilor Îl vom vedea pe Dumnezeu față către față. Fericirea este ținta existenței umane, care nu este atinsă în această lume efemeră. Fericirea de pe pământ este o umbră a celei din Împărăția cerurilor, întrucât își are originea într-o formă de plăcere trupească și materială, pe când «*Împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și băutură*» (Romani 14,17)³.

¹ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 89.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 144.

³ Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, Episcop Vicar, *Op. cit.*, pp. 238-239.

Mântuitorul Își continuă parabola: „Și împăratul și-a trimis slujitorii să-i cheme la nuntă pe cei poftiți, dar ei n-au vrut să vină”.

„Slugile trimise de împărat îi reprezintă pe profeți”¹, fiindcă „în pregătirea ospățului de nuntă al Fiului Său, Dumnezeu a trimis secole de-a rândul proroci care să vestească apropierea banchetului și să-i pregătească pe iudei pentru primirea Mirelui Hristos. Când a venit în lume Fiul lui Dumnezeu, I-a fost trimis ca Înaintemergător Sfântul Ioan Botezătorul, ca să strige: «Pregătiți calea Domnului, drepte faceți-I cărările» (Matei 3,3). Dar precum pe vechii profeți nu i-a ascultat decât o mână de aleși, tot așa și acum, puțini au plecat urechea la glasul Sfântului Ioan Botezătorul”².

Invitații care au refuzat să participe la nunta fiului împăratului îi reprezintă pe evrei, care deși au fost capabili să dea naștere din sânul lor lui Mesia, nu au vrut să-L accepte ca Mântuitor.

Domnul Hristos spune mai departe: „Împăratul a trimis alte slugi, zicând: Spuneți-le celor chemați: Iată, mi-am pregătit ospățul; juncii mei și cele îngrășate s-au junghiat și toate sunt gata. Veniți la nuntă! Dar ei, fără să țină seama, s-au dus, unul la țarina sa, altul la neșă, iar ceilalți, punând mâna pe slugile lui, le-au batjocorit și le-au ucis”.

„O parte dintre cei invitați disprețuiesc total onoarea care li s-a făcut unul plecând la țarină, altul la neșă. Așadar, manifestă nepăsare și dispreț. Atitudinea celor din a doua categorie întrece, însă, orice imaginație. Nu manifestă nici nepăsare, nici dispreț, ci cruzime: Pun mâna pe slujitori și pe unii îi batjocoresc, iar pe alții îi omoară. Slujitorii nevinovați cad, astfel, victimă unei cruzimi neînțelese”³.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 75.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 144.

³ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 172.

„Slujitorii trimiși de această dată de împărat îi simbolizează pe Sfinții Apostoli și pe cei împreună-lucrători cu ei”¹, „care și-au desfășurat activitatea în Israel, unii dintre ei având de îndurat suferințe și chiar martiriu”².

„Țarina înseamnă trupul cu patimile sale de țărână, iar neguțătoria reprezintă lăcomia, averea, îmbogățirea cu lucrurile stricăcioase ale acestei lumi. Fiecare dintre invitați s-a dus la idolul său, nici nu au vrut să audă de mire”³.

„Grupul al doilea de slujitori ai împăratului nu numai că a fost respins, ci slugile acestea au fost maltratate fără niciun motiv de către cei invitați și chiar ucise”⁴.

„Exact așa s-a întâmplat cu Sfinții Apostoli și cu primii creștini, pentru că iudeii i-au prigonit, iar pe Sfântul Arhidiacon Ștefan, pe Sfântul Apostol Iacov și pe mulți alții i-au ucis”⁵.

În timpul activității Sale publice, Domnul Hristos i-a pus în gardă pe Sfinții Apostoli și pe succesorii acestora despre ceea ce se va întâmpla cu ei: *„De vă urăște pe voi lumea, să știți că pe Mine mai înainte de voi M-a urât. Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al ei; dar pentru că nu sunteți din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea vă urăște lumea. Aduceți-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul ei. Dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi. Luați seama la voi înșivă. Că din pricina Mea vă vor da în adunări și veți fi bătuiți în sinagogi și veți sta înaintea conducătorilor și a împăraților, spre mărturie lor. Atunci vă vor da pe voi la chinuri și vă vor ucide și veți fi urâți de toate*

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 145.

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 75.

³ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 147.

⁴ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 75.

⁵ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 147.

neamurile din pricina numelui Meu” (Ioan 15,18-20; Marcu 13,9 și Matei 24,9).

Deși este enorm de greu și inuman, iar unora li se pare nedrept și chiar absurd să fie prigoniți, batjocoriți, supuși la cazne și omorâți pentru credința în Dumnezeu care ne iubeste, pentru că „*Dumnezeu este iubire*” (I Ioan 4,8), cu toate acestea, Sfântul Apostol Pavel a spus că „*prin multe ne cazuri trebuie să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu*” (Faptele Apostolilor 14,22). În acest sens citim într-o rugăciune adresată Domnului Hristos: „Strălucirea Ta este mângâierea și odihna celor ce s-au ostenit pentru Tine în ne cazuri și în tot felul de chinuri”¹, pentru că „aceasta constituie răsplata supremă a unei vieți sfinte, de obicei plină de mari încercări, pe care sfinții le înfruntă cu răbdare, slăvind pe Dumnezeu în pătimiri”².

În cele ce urmează vom arăta că avertismentul Mântuitorului adresat Sfinților Săi Apostoli și succesorilor acestora s-a împlinit întocmai. Astfel, la porunca regelui Iudeii Irod Agrippa I, Sfântul Apostol Petru a fost „*aruncat în temniță, dându-l la patru străji de câte patru ostași ca să-l păzească, vrând să-l scoată în fața poporului, după Paști. Așadar, Petru era păzit în temniță; iar de către Biserică se făcea neconținut rugăciune către Dumnezeu pentru el. Dar când Irod era să-l scoată afară, în noaptea aceea Petru dormea între doi ostași, legat cu două lanțuri, iar în fața ușii paznicii păzeau temnița. Și iată, un înger al Domnului a venit, iar în încăperea a strălucit lumină. Și lovindu-l pe Petru în coastă, îngerul l-a trezit, zicând: Scoală-te repede! Și lanțurile i-au căzut de la mâini. Și i-a zis îngerul: Încinge-te și încălță-ți*

¹ *Acatistier*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2016, p. 77.

² **Constantin Cornițescu**, Ο ανθρωπισμός κατά τον Ιερόν Χρυσόστομον, Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, Tesalonic, 1971, pp. 125-126.

sandalele! Și el a făcut așa. Și i-a zis lui: Îmbracă-ți haina și urmează-mă! Și ieșind, mergea după înger; și nu știa că adevărat este ceea ce s-a făcut de către înger, ci i se părea că vede vedenie. Și trecând ei de straja întâi și de a doua, au ajuns la poarta de fier care duce în cetate; și ea li s-a deschis singură. Și ieșind, au trecut într-o uliță, și deodată îngerul s-a îndepărtat de la el. Și Petru, venindu-și în sine, a zis: Acum cu adevărat știu că Domnul l-a trimis pe îngerul Său și m-a scăpat din mâna lui Irod și din toate câte aștepta poporul iudeilor Și chibzuind el, a venit la casa Mariei, mama lui Ioan, cel numit și Marcu, unde mulți erau adunați și se rugau. Și bătând Petru la poartă, o slujnică cu numele Rodi s-a dus să asculte. Și cunoscând ea vocea lui Petru, de bucurie n-a deschis ușa, ci a alergat înlăuntru și a spus că Petru stă în fața porții. Iar ei au zis: Ai înnebunit. Dar ea stăruia că așa este. Iar ei ziceau: Este îngerul lui. Dar Petru bătea mereu în poartă. Și deschizându-i, l-au văzut și au rămas uimiți. Și făcându-le semn cu mâna să tacă, le-a istorisit cum l-a scos pe el Domnul din temniță” (Faptele Apostolilor 12,4-17).

„Prin mâinile Apostolilor se făceau multe semne și minuni în popor; și toți erau într-un cuget în pridvorul lui Solomon. Și nimeni dintre ceilalți nu îndrăznea să li se alătore, dar poporul îi preamărea. Și din ce în ce mai mult se adăugau cei ce credeau în Domnul, mulțime de bărbați și de femei, încât scoteau pe cei bolnavi în ulițe și-i puneau pe paturi și pe târgi pentru ca, atunci când vine Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul din ei. Și se aduna și mulțimea din cetățile dimprejurul Ierusalimului, aducând bolnavi și bântuiți de duhuri necurate, și toți se vindecau. Și sculându-se arhiereul și toți cei împreună cu el - cei din neamul saducheilor -, s-au umplut de invidie. Și au pus mâna pe Apostoli și i-au aruncat în temnița obștească. Dar în timpul nopții un înger al Domnului a deschis ușile temniței și scoțându-i afară, le-a zis: Mergeți și stați drept și

grăiți-i poporului în templu toate cuvintele Vieții acesteia. Și ei, auzind, au intrat de dimineață în templu și învățau. Dar venind arhiereul și cei împreună cu el, au adunat sinedriul și tot sfatul bătrânilor filor lui Israel și au trimis la temniță să-i aducă. Dar slujitorii, ducându-se, nu i-au găsit în temniță; și s-au întors și au dat de veste, zicând: Temnița am găsit-o încuiată cu toate întăriturile, iar pe paznici, stând la uși; dar când am deschis, înlăuntru n-am găsit pe nimeni. Când au auzit cuvintele acestea, căpetenia templului și arhieriei erau nedumeriți cu privire la ei, ce-ar putea să fie aceasta. Dar venind cineva, le-a dat de veste: Iată, bărbații pe care i-ați pus în temniță sunt în templu, stând în picioare și învățând poporul. Atunci ducându-se căpetenia împreună cu slujitorii, i-au adus, dar nu cu sila, că se temeau de popor să nu-iucidă cu pietre. Și, aducându-i, i-au pus în fața sinedriului. Iar arhiereul i-a întrebat, zicând: Oare nu cu poruncă v-am poruncit noi vouă să nu mai învățați în numele acesta? Și iată, ați umplut Ierusalimul cu învățătura voastră și vreți să aduceți asupra noastră sângele acestui om! Iar Petru și Apostolii, răspunzând, au zis: Noi trebuie să-L ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni. Dumnezeuul părinților noștri L-a înviat pe Iisus pe Care voi L-ați omorât spânzurându-L pe lemn. Pe Acesta Dumnezeu L-a înălțat, prin dreapta Sa, Stăpânitor și Mântuitor, ca să-i dea lui Israel pocăință și iertare de păcate. Și martori ai acestor cuvinte suntem noi și Duhul Sfânt pe Care Dumnezeu L-a dat celor ce-L ascultă. Iar ei, auzind, mai tare se mâniiau și se sfătuiu să-i omoare. Dar ridicându-se în sinedriu un fariseu cu numele Gamaliel, învățător de lege, cinstit de tot poporul, a poruncit să-i scoată pe oameni afară puțin și le-a zis: Bărbați israeliți, luați aminte la voi înșivă, ce aveți să faceți cu oamenii aceștia. Că înainte de zilele acestea s-a ridicat Teudas, zicând că el este cineva, căruia i s-au alăturat un număr de bărbați ca la patru sute, care a fost ucis, și toți câți l-au ascultat au fost risipiți

și nimiciți. După aceasta s-a ridicat Iuda Galileeanul, în zilele numărătorii, și a atras popor mult după el; și acela a pierit, și toți câți au ascultat de el au fost împrăștiți. Și acum v-o spun eu vouă: Feriți-vă de oamenii aceștia și lăsați-i; că dacă planul acesta sau acest lucru e de la oameni, de la sine se va nimici; dar dacă-i de la Dumnezeu, nu veți putea voi să-i nimiciți; ba nu cumva să vă pomeniți și luptători împotriva lui Dumnezeu! Și l-au ascultat. Și chemându-i pe Apostoli și bătându-i, le-au poruncit să nu mai vorbească în numele lui Iisus, și le-au dat drumul. Iar ei au plecat din fața sinedriului, bucurându-se că au fost învredniciți să sufere necinste pentru numele Lui. Și-n toată ziua, în templu și pe-acasă, nu încetau să învețe și să-L binevestească pe Hristos Iisus” (Faptele Apostolilor 5,12-42).

Evreii însă nu i-au prigonit pe Sfinții Apostoli și pe succesorii acestora numai în Ierusalim și Israel, ci și în afara țării. Așa este cazul lui Saul, viitorul Apostol al neamurilor, care însă a fost convertit la credința creștină, devenind din mare prigonitor al Bisericii cel mai mare Apostol. Despre toate acestea citim în cartea Faptele Apostolilor: „Saul pustia Biserica; intrând prin case și târând bărbați și femei, îi arunca în temniță și, încă suflând amenințare și ucidere împotriva ucenicilor Domnului, a mers la arhiereu și a cerut de la el scrisori către sinagogile din Damasc ca, dacă va afla acolo pe vreunii, atât bărbați cât și femei, că merg pe Calea aceasta, să-i aducă legați la Ierusalim. Și a fost că pe când mergea el și se apropia de Damasc, deodată o lumină din cer a strălucit împrejurul lui. Și, căzând el la pământ, a auzit un glas, zicându-i: Saule, Saule, de ce Mă prigonești? Iar el a zis: Cine ești, Doamne? Și glasul i-a zis: Eu sunt Iisus, Cel pe care tu Îl prigonești. Greu îți este să izbești cu piciorul în țepușă. Și el, tremurând și înspăimântat fiind, a zis: Doamne, ce voiești Tu să fac? Iar Domnul i-a zis: Ridică-te, intră în

cetate și ți se va spune ce trebuie să faci. Iar bărbații care mergeau cu el pe cale stăteau încremeniți, auzind glasul, dar nevăzând pe nimeni. Și Saul s-a ridicat de la pământ; dar, deși avea ochii deschiși, nu vedea nimic. Și luându-l de mână, l-au dus la Damasc. Și trei zile a fost fără vedere; și n-a mâncat, nici n-a băut. Și era în Damasc un ucenic cu numele Anania. Și Domnul i-a zis în vedenie: Anania! Iar el a zis: Iată-mă, Doamne! Și Domnul a zis către el: Scoală-te și mergi pe ulița care se cheamă Ulița Dreaptă și caută în casa lui Iuda pe un om din Tars, cu numele Saul; că, iată, se roagă, și a văzut în vedenie pe un bărbat cu numele Anania intrând înlăuntru și punându-și mâinile peste el ca să-și recapete vederea. Și a răspuns Anania: Doamne, despre bărbatul acesta am auzit de la mulți câte rele le-a făcut el sfinților Tăi în Ierusalim; și aici are putere de la arhierii să-i lege pe toți cei ce cheamă numele Tău. Și i-a zis Domnul: Du-te, pentru că acesta Îmi este Mie vas ales, ca să-Mi poarte numele înaintea neamurilor și a regilor și a fiilor lui Israel; căci Eu îi voi arăta câte trebuie el să pătimească pentru numele Meu. Și a mers Anania și a intrat în casă și, punându-și mâinile peste el, a zis: Frate Saul, Domnul Iisus, Cel Care ți S-a arătat pe calea pe care veneai, m-a trimis ca să-ți recapete vederea și să te umpli de Duh Sfânt. Și îndată au căzut de pe ochii lui ca niște solzi; și-a recăpătat vederea și, ridicându-se, a fost botezat. Și luând mâncare, s-a întărit. Și a stat cu ucenicii din Damasc câteva zile. Îndată după aceea Îl propovăduia în sinagogi pe Iisus, că Acesta este Fiul lui Dumnezeu. Și se mirau toți cei ce-l auzeau și ziceau: Oare nu el este cel care i-a prigonit în Ierusalim pe cei ce cheamă numele acesta? Și nu pentru aceea a venit el aici, ca să-i ducă legați la arhierii? Și Saul mai mult se întărea și-i tulbura pe iudeii care locuiau în Damasc, dovedind că Acesta este Hristos” (Faptele Apostolilor 8,3 și 9,1-22).

Sfântul Apostol Pavel a avut parte la rândul lui de mari prigoane, prin care relele săvârșite de el împotriva creștinilor, înainte de convertire, s-au întors asupra lui din plin. Pe când acesta propovăduia în Damasc învățătura Domnului Hristos, *„iudeii s-au sfătuit să-l omoare. Dar lui Saul i s-a făcut cunoscută uneltirea lor. Iar ei zi și noapte păzeau porțile, ca să-l ucidă. Și luându-l ucenicii lui noaptea, l-au coborât peste zid întrun coș, lăsându-l jos”* (Faptele Apostolilor 9,23-25).

În timpul primei călătorii misionare, Sfinții Pavel și Barnaba au propovăduit cuvântul lui Dumnezeu în Antiohia Pisidiei, *„iar păgânii, auzind, se bucurau și slăveau cuvântul lui Dumnezeu; și câți erau rânduiți spre viață veșnică au crezut; iar cuvântul Domnului se răspândea prin tot ținutul. Dar iudeii au întăritat pe femeile cucernice și de cinste și pe fruntașii cetății și au ridicat prigoană împotriva lui Pavel și a lui Barnaba și i-au scos din hotarele lor”* (Faptele Apostolilor 13,48-50).

Evreilor din Antiohia Pisidiei nu le-a fost de ajuns faptul că i-au prigonit și alungat pe Sfinții Pavel și Barnaba din cetatea lor, ci au plecat după ei până în altă cetate, numită Listra, pe drum alăturându-li-se și câțiva iudei din Iconiu. Despre acest episod citim în cartea Faptele Apostolilor: *„Pavel și Barnaba au intrat împreună în sinagoga iudeilor din Iconiu și în așa fel au vorbit, încât o mare mulțime dintre iudei și dintre păgâni au crezut. Dar iudeii care n-au crezut au răsculat sufletele păgânilor și le-au înrăit împotriva fraților. Așadar, ei au stat acolo multă vreme, cu îndrăznire grăind întru Domnul, Cel ce pentru cuvântul harului Său dădea mărturie făcând semne și minuni prin mâinile lor. Și mulțimea din cetate s-a dezbinat; și unii țineau cu iudeii, iar alții țineau cu Apostolii. Iar când păgânii și iudeii, împreună cu maimarii lor, s-au pornit să-i ocărăscă și să-i ucidă cu pietre, ei și-au dat seama și au fugit în cetățile Licaoniei, la Listra și Derbe și în ținutul dimprejur; și binevesteau acolo. Și în Listra era șezând*

jos un om neputincios de picioare, fiind olog din pânțele maicii sale și care nu umblase niciodată. El îl asculta pe Pavel când vorbea. Iar acesta, cătând spre el și văzând că are credință să fie vindecat, a zis cu glas puternic: Ridică-te drept pe picioarele tale! Și el a sărit și a umblat. Iar mulțimile, văzând ceea ce făcuse Pavel, și-au ridicat glasul în limba licaonă, zicând: Zeii, luând chip de oameni, s-au coborât la noi. Și pe Barnaba îl numeau Zeus; iar pe Pavel, Hermes, fiindcă el era purtătorul cuvântului. Iar preotul lui Zeus, al cărui templu era în fața cetății, a adus la porți tauri și cununi și împreună cu mulțimile voia să le aducă jertfă. Și auzind Apostolii Barnaba și Pavel, și-au rupt veșmintele și au sărit în mulțime, strigând și zicând: Bărbaților, de ce faceți asta? Și noi suntem oameni tot atât de pătimitori ca și voi, care însă vă binevestim vouă ca de la deșertăciunile acestea să vă întoarceți către Dumnezeu Cel-Viu, Care a făcut cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt într-însele și Care în veacurile trecute a lăsat ca toate neamurile să meargă în căile lor, deși El pe Sine nu S-a lăsat nemărturisit, făcându-vă bine, dându-vă din cer ploi și timpuri roditoare, umplându-vă inimile de hrană și de bucurie. Și acestea zicând, de-abia au potolit mulțimile să nu le aducă jertfă. Dar de la Antiohia Pisidiei și de la Iconiu au venit iudei care, înduplecând mulțimile, l-au lovit pe Pavel cu pietre; și l-au târât afară din cetate, crezând că a murit” (Faptele Apostolilor 14,1-19).

Un episod identic s-a petrecut cu Sfântul Apostol Pavel în Tesalonic și Bereea. „Pavel, Sila și Timotei au venit la Tesalonic, unde era o sinagogă a iudeilor. Și după obiceiul său, Pavel a intrat la ei și în trei sâmbete le-a grăit din Scripturi, tâlcuindu-le și arătând că: Hristos trebuia să pătimească și să învie din morți, și că: Acesta, Iisus pe Care vi-L vestesc eu, El este Hristosul. Și unii dintre ei au crezut și au trecut de partea lui Pavel și a lui Sila, și mare mulțime de păgâni evlavioși și nu puține dintre

femeile de frunte. Dar iudeii, umplându-se de invidie și luând cu ei câțiva oameni răi din cei de rând, au adunat gloată și tulburau cetatea; și ducându-se la casa lui Iason, căutau să-i scoată afară înaintea poporului. Dar, negăsindu-i, au târât pe Iason și pe câțiva frați la mai-marii cetății, strigând că aceia care au întors toată lumea pe dos au venit și aici și Iason i-a primit la el; și ei toți lucrează împotriva poruncilor cezarului, spunând că este un alt împărat, Iisus. Și au tulburat mulțimea și pe mai-marii cetății care au auzit acestea. Și numai după ce au luat chezășie de la Iason și de la ceilalți, le-au dat drumul. Iar frații de îndată i-au trimis noaptea la Bereea pe Pavel și pe Sila; care, ajungând acolo, au intrat în sinagoga iudeilor. Dar aceștia erau mai buni la suflet decât cei din Tesalonic; ei au primit cuvântul cu toată osârdia, zilnic cercetând Scripturile, dacă ele sunt așa. Și au crezut mulți dintre ei și dintre femeile de cinste ale păgânilor și nu puțini dintre bărbați. Dar când iudeii din Tesalonic au aflat de cuvântul lui Dumnezeu că a fost vestit de Pavel și în Bereea, au venit și acolo, întărâtând și tulburând mulțimile. Și atunci l-au trimis frații de îndată pe Pavel să plece spre mare; iar Sila și Timotei au rămas acolo” (Faptele Apostolilor 17,1-14).

Pe când Apostolul neamurilor se găsea în Ierusalim, evreii au pus mâna pe el, cu gândul de a-l omorî, însă acesta a fost salvat la intervenția tribunului. Despre aceasta citim în Sfânta Scriptură: „Pavel a intrat în templul din Ierusalim, iar iudeii din Asia, văzându-l în templu, au întărâtat toată mulțimea și au pus mâna pe el strigând: Bărbați israeliți, dați ajutor! Acesta este omul care pe toți de pretutindeni îi învață împotriva poporului și a legii și a locului acestuia; ba încă a adus în templu și păgâni și a spurcat acest loc sfânt. - Că ei îl văzuseră mai înainte în cetate pe Trofim Efeseanul împreună cu el și credeau că Pavel l-a adus în templu -. Și s-a mișcat toată cetatea și s-a făcut adunare de popor; și punând mâna pe Pavel, l-au tras afară din templu și

îndată au închis porțile. Dar când căutau ei să-l omoare, a ajuns veste la tribunul cohorței cum că tot Ierusalimul s-a tulburat. Acela, luând îndată oșteni și sutași, a alergat la ei; iar ei, văzând pe tribun și pe ostași, au încetat să-l mai bată pe Pavel. Atunci tribunul s-a apropiat, a pus mâna pe el și a poruncit să fie legat cu două lanțuri; și a întrebat cine este el și ce a făcut. Iar în mulțime unii strigau una, alții alta; și neputând el să cunoască adevărul din pricina zarvei, a poruncit să fie dus în tabără. Iar când a ajuns la trepte, a trebuit să fie purtat pe sus de ostași, din pricina întărâtării mulțimii, că mulțime de popor mergea după el, strigând: Omoară-l! Iar când s-a făcut ziuă, iudeii au făcut sfat împotriva lui și s-au legat cu blestem, zicând că nici nu vor mânca și nici nu vor bea până nu-l vor ucide pe Pavel. Și cei care făcuseră între ei acest jurământ erau mai mult de patruzeci; și ducându-se ei la arhieriei și la bătrâni, au zis: Noi ne-am legat cu blestem să nu gustăm nimic până ce nu-l vom ucide pe Pavel; așadar, acum voi împreună cu sinedriul faceți-i cunoscut tribunului să-l coboare mâine la voi, ca având să cercetați mai cu de-amănuntul cele despre el; iar noi suntem gata să-l ucidem înainte ca el să se apropie” (Faptele Apostolilor 21,26-36 și 23,12-15). Planul acestor bărbați de a-l asasina pe Sfântul Pavel a ajuns la urechile unui nepot al Apostolului, care i-a dat de veste tribunului, iar Apostolul neamurilor a fost dus noaptea, în mare taină, la Antipatrida și numai așa a scăpat cu viață.

În cele ce urmează nu vom mai vorbi despre bătăile și prigoanele suferite de Sfinții Apostoli, ci vom prezenta martiriul unora dintre ei, dar și a altor sfinți, prin care s-a împlinit întocmai avertismentul Domnului Hristos adresat lor.

Vom începe cu cel dintâi martir al Bisericii. Sfântul Ștefan, unul dintre cei șapte diaconi, „era plin de har și de putere și făcea minuni și semne mari în popor. Și s-au ridicat unii din sinagoga ce se zicea a liberților și a cirenenilor și a alexandrinilor și a

celor din Cilicia și din Asia, care se luau la întrebări cu Ștefan și nu puteau să stea împotriva înțelepciunii și a Duhului cu care el vorbea. Atunci au pus pe niște bărbați să zică: L-am auzit spunând cuvinte de blasfemie împotriva lui Moise și a lui Dumnezeu. Și au întărâtat poporul și pe bătrâni și pe cărturari și, năvălind asupra-i, l-au răpit și l-au dus în sinedriu” (Faptele Apostolilor 6,8-12). Sfântul Ștefan a rostit o cuvântare în fața fruntașilor iudeilor, pe care a încheiat-o cu o muștrare severă: „Voi, cei tari în cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi, voi pururea stați împotriva Duhului Sfânt, precum părinții voștri, așa și voi! Pe care dintre proroci nu l-au prigonitorit părinții voștri? Ei i-au omorât pe cei ce au prevestit sosirea Celui Drept, ai Cărui vânzători și ucigași v-ați făcut voi acum, voi, care întru rânduială de îngeri ați primit Legea și n-ați păzit-o! Iar ei, auzind acestea fremătau de furie în inimile lor și scrâșneau din dinți împotriva lui. Iar Ștefan, fiind plin de Duh Sfânt și privind la cer, a văzut slava lui Dumnezeu și pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu. Și a zis: Iată, văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu! Iar ei, strigând cu glas mare, și-au astupat urechile și într-un cuget s-au năpustit asupra lui. Și scoțându-l afară din cetate, îl loveau cu pietre. Iar martorii și-au pus hainele la picioarele unui tânăr numit Saul. Și îl loveau cu pietre pe Ștefan, care se ruga și zicea: Doamne Iisuse, primește duhul meu! Și, îngenunchind, a strigat cu glas mare: Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta! Și zicând acestea, a adormit” (Faptele Apostolilor 7,51-60).

În anul 44, Irod Agrippa I, regele Iudeii (41-44), a declanșat o prigoană împotriva Bisericii „și l-a ucis cu sabia pe Iacov, fratele lui Ioan” (Faptele Apostolilor 12,2). „Iacov, fiul lui Zevedeu și fratele Sfântului Evanghelist Ioan a fost primul Apostol care și-a dat viața pentru credința în Domnul Hristos”¹.

¹ Biblia sau Sfânta Scriptură..., Faptele Apostolilor 12,2, nota b.

Cu excepția Sfântului Evanghelist Ioan, toți ceilalți Apostoli au suferit moarte martirică, cei mai mulți dintre ei fiind omorâți de păgâni, ceea ce dovedește că în spatele oricărei hotărâri de a prigoni, de a supune la cazne sau de a martiriza un creștin, fie că această decizie este dusă la îndeplinire de un evreu, un păgân sau un om fără Dumnezeu, stă întotdeauna diavolul, care „*de la început a fost ucigător de oameni*” (Ioan 8,44).

În cele ce urmează vom prezenta martiriul Sfinților Apostoli Andrei și Toma, dintre care primul a primit cununa muceniciei în Europa, iar cel de-al doilea în Asia, la o distanță de peste șase mii de kilometri, pentru a vedea că ambii prigonitori le-au cerut celor doi Apostoli să jertfească idolilor pentru a le fi cruțată viața, așa cum se va întâmpla în aproape toate cazurile de martiri creștini din istorie.

Întrucât un manual de martirizare a celor care au îmbrățișat credința creștină nu există, iar prigonitorii acestora din diverse colțuri ale lumii și din epoci diferite n-au avut cum să se cunoască între ei, dar cu toții le-au cerut creștinilor să se lepede de Hristos și să aducă jertfe zeilor pentru a scăpa cu viață, este clar că această idee le era întotdeauna insuflată de vrăjmașul, căruia i se închinau păgânii prin intermediul cultelor idolatre, fiindcă așa cum a scris psalmistul, inspirat de Dumnezeu, „*toți zeii păgânilor sunt demoni*” (Psalmul 95,5).

Pe când Sfântul Apostol Andrei propovăduia Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu în Tesalia (o provincie a Greciei), „într-una din nopți, i S-a arătat Mântuitorul și i-a spus: Ia-ți crucea și urmează-Mi degrabă în Patras, căci curând vei trece din această viață. După ce s-a trezit din somn, Apostolul le-a relatat ucenicilor săi viziunea avută, și au pornit cu toții spre Patras”¹. „Sfântul a intrat în cetate și a tras la un om numit Sosie, care de multă vreme

¹ **Dumitru Manolache**, *Sfântul Apostol Andrei la Dunărea de Jos*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2001, p. 152.

era bolnav la pat. A fost suficient ca Apostolul să-l atingă, iar acesta s-a tămăduit¹.

„În Patras, Sfântul Andrei a săvârșit mai multe minuni². Astfel, „unor orbi le-a redat vederea și pe malul mării a vindecat un lepros, iar acesta, de bucurie, a alergat gol prin oraș, strigând: Dumnezeuule, Îți mulțumesc că mi-ai trimis pe omul Tău. Îți mulțumesc Ție, Care m-ai miluit pe mine, cel despre care toți și-au pierdut nădejdea, iar Tu singur Te-ai îndurat³”.

„Un sclav al proconsulului roman Egeatus era chinuit de o boală grea și își aștepta sfârșitul, părăsit de toți, între gunoaiile cetății. Sfântul l-a tămăduit și robul s-a întors în casa proconsulului, relatându-i minunea stăpânei sale, Maximila, care și ea era grav bolnavă, iar doctorii nu aveau ce să-i facă. Femeia a trimis după Apostol și, de îndată ce omul lui Dumnezeu s-a atins de ea, Maximila s-a însănătoșit⁴”.

„În timpul acesta, proconsulul Egeatus nu era în cetate, ci la Roma, cu treburi, și l-a lăsat înlocuitor pe fratele lui, Stratocles. Acesta avea un sclav preferat, numit Alcman, posedat de ceva vreme de un duh necurat, care îl chinuia atât de rău, încât trebuia legat. La sfatul Maximilei, Stratocles a trimis după Apostol, iar de îndată ce acesta a intrat în casă, duhul cel rău a ieșit din Alcman. Uimiți de puterea lui Dumnezeu care se revărsa prin Sfântul Andrei, Maximila și Stratocles au crezut în Domnul Hristos și s-au botezat, devenind unii dintre cei mai buni ucenici ai Apostolului⁵”.

„Sfântul Andrei a săvârșit numeroase minuni în Patras, vindecând paralitici, orbi și leproși, care au îmbrățișat credința

¹ **A. Pascu**, *Viața Sfântului Apostol Andrei, între realitate și poveste*, Editura Meteor Publishing, București, 2015, p. 37.

² *Άγιος Ανδρέας, Πάτρας*, 1998, p. 22.

³ **Dumitru Manolache**, *Op. cit.*, p. 153.

⁴ **A. Pascu**, *Op. cit.*, pp. 37-38.

⁵ **Ibidem**, pp. 38-39.

creștină. Cei nou botezați erau foarte entuziaști, încât au distrus idolii din cetate, iar unii dintre ei și-au vândut averile și cu banii obținuți i-au ajutat pe cei săraci și au început să construiască o biserică în oraș¹.

„Întorcându-se de la Roma, Egeatus a aflat că soția și fratele lui au devenit creștini și a fost cuprins de mânie, poruncind ca Apostolul să fie aruncat în temniță².

„Supunându-se unor mari riscuri, Stratocles și Maximila s-au furișat în închisoare la Sfântul Andrei și i-au cerut mai multe sfaturi duhovnicești. Se crede că acolo Apostolul l-a uns pe Stratocles episcop³.

„Gestul proconsulului a produs tulburare în rândul locuitorilor cetății, care au început să strige că Sfântul Andrei nu a greșit cu nimic și au cerut să fie eliberat din închisoare. Temându-se de mulțime, Egeatus i-a cerut Apostolului să se lepede de Hristos și să jertfească zeilor, pentru a-l putea elibera, dar întrucât acesta a refuzat⁴, „a poruncit să fie bătut și apoi răstignit pe o cruce din lemn de măslin. Pentru ca supliciul să dureze cât mai mult, proconsulul le-a ordonat soldaților ca mâinile și picioarele celui condamnat la moarte să nu fie pironite pe cruce, ci doar legate cu niște frânghii⁵.

Aflând prin ce fel de moarte Îl va slăvi pe Dumnezeu, „Sfântul Andrei s-a considerat nevrednic de a pătimi pe o cruce ca cea a Domnului Hristos, de aceea i-a rugat pe ostași să-i facă o cruce în formă de X⁶ și să-l răstignească cu capul în jos.

¹ **Ibidem**, p. 38.

² **Dumitru Manolache**, *Op. cit.*, p. 153.

³ **A. Pascu**, *Op. cit.*, p. 39.

⁴ **Dumitru Manolache**, *Op. cit.*, p. 153.

⁵ **A. Pascu**, *Op. cit.*, p. 39.

⁶ **Ibidem**, p. 41.

„Apostolul a fost dus pe malul mării”¹, „acolo s-a dezbrăcat de hainele sale, pe care le-a dat soldaților, apoi a fost întins pe pământ și bătut, după care mâinile și picioarele i-au fost legate cu frânghii de lemnul crucii în formă de X”², „care este numită până astăzi «Crucea Sfântului Andrei»”³.

„Timp de o zi și o noapte, Apostolul și-a rostit de pe cruce ultima sa predică”⁴. „Impresionată și îndurerată de nedreptatea făcută, o mulțime de oameni s-a îndreptat spre palatul proconsulului și a făcut presiuni asupra lui, ca să-l coboare de pe cruce pe Sfântul Andrei. Egeatus s-a temut de mulțime și s-a dus el însuși să-l dezlege pe cel pe care îl condamnase la moarte, dar Apostolul nu a fost de acord să renunțe la martiriu, când era atât de aproape de a se întâlni cu Domnul Hristos și nimeni din cei de față nu a reușit să-i desfacă funiile, fiindcă mâinile le amorțeau când se apropiau de Sfânt”⁵.

Simțind că sfârșitul îi este aproape, „Sfântul Andrei s-a rugat foarte intens lui Dumnezeu și a fost învăluit de o lumină strălucitoare, ca cea a fulgerului, care, timp de o jumătate de oră, i-a orbit pe toți cei prezenți. Când lumina a dispărut, Apostolul și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu”⁶.

Pe când se găsea în India, unde i-a rânduit Dumnezeu să răspândească învățătura Domnului Hristos, Sfântul Apostol Toma a ajuns în hotarele Calamidiei, unde stăpînea regele Muzdie, și, în urma propovăduirii lui, mulți dintre cei de acolo au îmbrățișat credința creștină. Printre cei care au crezut în Domnul Hristos se număra și o femeie de neam bun, cu numele de Sindichia. Aceasta

¹ *Άγιος Ανδρέας...*, p. 22.

² **Dumitru Manolache**, *Op. cit.*, pp. 153-154.

³ **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu**, *Sfinți daco-romani și români*, Ediție electronică, Apologeticum, 2006, p. 14.

⁴ **Dumitru Manolache**, *Op. cit.*, p. 154.

⁵ **A. Pascu**, *Op. cit.*, pp. 39-40.

⁶ **Ibidem**, p. 40.

era rudenie cu Migdonia, cumnata regelui, care auzind cele istorisite de Sindichia despre Apostolul Toma, i-a zis: Vreau și eu să-l văd pe omul care vorbește despre Dumnezeu cel adevărat și să-i ascult învățătura. Sindichia i-a spus: Dacă voiești într-adevăr să-l vezi și să-l ascuți pe Apostolul lui Dumnezeu, schimbă-ți hainele și îmbracă-te ca o femeie din popor, pentru a nu fi recunoscută și apoi vino cu mine. Migdonia a făcut precum i s-a cerut și mergând împreună cu Sindichia, l-au aflat pe Apostolul Toma în mijlocul unei mulțimi de oameni simpli și săraci, cărora acesta le vorbea despre Mântuitorul lumii. Alăturându-se și ele acelor oameni, ascultau învățăturile Sfântului despre Domnul Hristos, despre judecata Lui, precum și despre Împărăția lui Dumnezeu și despre iad.

Auzind toate acestea, Migdonia a fost pătrunsă la inimă și a crezut în Domnul Hristos. Apoi, întorcându-se acasă, se gândea neîncetat la cuvintele Apostolului și vorbea despre Mântuitorul cu Sindichia, rudenia ei, și se aprindea cu mai multă dragoste către Fiul lui Dumnezeu întrupat. Iar din acel moment ea a început a se îndepărta de cei necredincioși, ca de niște vrăjmași ai lui Dumnezeu și s-a ferit de discuțiile lor, de ospete și de toate desfătărilor lumești. De asemenea, Migdonia nu mai voia să se apropie ca o soție de bărbatul ei, încât a ajuns să aibă mare supărare cu el. Carizie, soțul Migdoniei, era dregător la curtea regală și bun prieten al regelui Muzdie, pe care l-a rugat să o trimită pe regina Tertiana, sora Migdoniei, la aceasta, pentru a o îndupleca să nu se mai îndepărteze de el, ca soție. Regina s-a dus la sora ei și a întrebat-o pentru ce nu i se mai supune soțului. Migdonia i-a răspuns: Pentru că este păgân și vrăjmaș al lui Dumnezeu, iar eu sunt roaba lui Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu, și nu voiesc să fiu întinată de acest om necredincios și necurat. Tertiana a vrut să afle și ea cine este Iisus Hristos, iar Migdonia i-a vorbit despre propovăduirea Sfântului Apostol

Toma și a învățat-o despre adevărata credință în Dumnezeu. Voind să cunoască mai cu de-amănuntul învățătura Domnului Hristos, Tertiana a dorit să-l vadă pe Apostolul Toma și să-i asculte propovăduirea. Sfătuindu-se cu Migdonia, regina a trimis în taină după Apostolul Toma, pe care l-a rugat să le vorbească despre Mântuitorul lumii. Ascultând cuvintele Apostolului, Tertiana a crezut în Iisus Hristos și cele două femei au cerut să fie botezate în numele Lui. După ce le-a curățat prin apa sfântului botez, Sfântul Toma le-a mai învățat să păzească poruncile lui Dumnezeu și să facă fapte bune. Iar ele, punând în inimile lor toate cele grăite de Apostol, au hotărât să-și închine întreaga viață lui Dumnezeu, trăind în curăție, fără să se mai apropie de bărbații lor, ca unii ce erau necredincioși.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, Sfântul Toma a tămăduit numeroși bolnavi și a săvârșit multe minuni în regatul lui Muzdie, încât tot mai mulți credeau în Domnul Hristos, nu numai din poporul cel simplu, ci și de la curtea regală. Chiar și unul dintre fiii regelui, pe nume Azan, a îmbrățișat credința creștină și a fost botezat de Apostolul Toma.

Întorcându-se de la Migdonia, regina Tertiana își petrecea zilele și nopțile în rugăciune și post și nu se mai pleca dorinței bărbatului ei. Atunci regele, mirându-se de schimbarea soției sale, i-a zis lui Carizie, prietenul său: Voind să-ți dobândesc pe femeia ta, am pierdut-o și pe a mea, care este acum mai rea decât a ta. Iar regele și Carizie au cercetat cu de-amănuntul, pentru a cunoaște pricina înstrăinării soțiilor lor, și au aflat că un străin, pe nume Toma, care propovăduia credința în Iisus Hristos, le-a întors pe cele două de la petrecerea împreună cu ei. De asemenea, au mai aflat că și Azan, fiul regelui, dar și multe dintre căpeteniile și dintre slugile casei regale și din poporul cel simplu, în număr foarte mare, credeau în Domnul Hristos, datorită propovăduirii

Apostolului Toma. Atunci regele s-a aprins de mânie asupra lui Toma și, prinzându-l, l-a aruncat în temniță.

Când Apostolul a fost adus înaintea regelui, pentru a fi judecat, acesta l-a întrebat: Cine ești tu, rob sau liber? Iar Toma i-a răspuns: Sunt robul Aceluia asupra căruia tu nu ai stăpânire. Regele i-a zis: Văd că ești rob viclean și, fugind de la stăpânul tău, ai venit pe pământul acesta ca să răzvrătești poporul și să ne întorci soțiile împotriva noastră. Spune-mi, deci, cine este stăpânul tău? Apostolul i-a răspuns: Stăpânul meu este Domnul cerului și al pământului, Dumnezeu și Făcătorul a toată făptura, Care m-a trimis să propovăduiesc numele Lui cel sfânt și să-i întorc pe oameni de la rătăcirea lor. Regele i-a zis: Renunță la vorbele tale cele viclene, amăgitorule, și ascultă porunca mea: După cum, prin amăgire, ai îndepărtat soțiile noastre ca să nu se mai unească cu noi, tot așa să le întorci înapoi la noi! Căci de nu vei face aceasta, ca soțiile noastre să fie cu noi în dragostea și în unirea de mai înainte, te voi pedepsi cumplit. Apostolul i-a răspuns: Nu se cade ca roabele lui Hristos să se unească cu bărrbații cei fără de lege; nici nu este cu dreptate ca femeile cele credincioase să fie necinstite de păgâni și necredincioși.

Auzind acestea, regele Muzdie a poruncit slujitorilor lui să aducă niște plăci de fier înroșite în foc și l-a silit pe Apostol să stea cu picioarele goale pe ele. Când plăcile au fost aduse, deodată a ieșit apă de sub ele și le-a răcit. După aceea Apostolul a fost aruncat într-un cuptor cu foc și lăsat acolo toată noaptea, însă a doua zi a ieșit de acolo viu și nevătămat. Atunci Carizie l-a sfătuit pe rege, zicându-i: Poruncește străinului să se închine și să aducă jertfă Soarelui, zeul nostru, pentru că în acest chip se va mânia pe el Dumnezeu lui, care îl păzește nevătămat. La porunca regelui, Apostolul a fost dus înaintea idolului zeului Soare, pentru a i se închina, însă când Toma s-a rugat adevăratului Dumnezeu idolul s-a topit ca ceara în fața Apostolului. Văzând

această minune, creștinii de la curtea regelui s-au bucurat și mulți dintre cei ce erau de față, care nu auziseră despre Domnul Hristos, au crezut în El. Atunci Muzdie, mâniindu-se mai tare, se gândea cum să-l piardă pe Toma, dar temându-se de popor și de slugile sale care îmbrățișaseră credința creștină, a ieșit cu Apostolul din cetate, fiind urmat de ostașii săi, iar mulțimile adunate socoteau că regele vrea să vadă o minune săvârșită de el. După ce au mers împreună o bucată de drum, regele le-a poruncit la cinci dintre ostași să-l ducă pe Toma în muntele din apropiere, unde să-l străpungă cu sulitele, iar el s-a dus în cetatea Axium. Azan, fiul regelui, și Sifor, un bărbat de neam bun, care și el fusese botezat de Apostol, înțelegând ceea ce avea să se întâmple, au alergat după Sfântul Toma și, ajungându-l din urmă, plângeau pentru el. Apostolul le-a cerut ostașilor să-i îngăduie să se roage, și înălțând rugăciuni către Dumnezeu, l-a hirotonit preot pe Sifor și diacon pe Azan, poruncindu-le să aibă grijă de cei din cetate care credeau în Domnul Hristos și să se sârguiască mereu să sporească numărul lor.

Ajungând în muntele despre care le poruncise regele, cei cinci ostași l-au străpuns toți deodată cu sulitele pe Sfântul Toma, care și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu.

Domnul Hristos le-a spus celor ce vor crede în El și vor avea de îndurat chinuri pentru credința lor: *„Nu vă temeți de cei ceucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă; ci mai degrabă temeți-vă de acela care poate ca și sufletul și trupul să le piardă în gheenă, pentru că în lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți: Eu am biruit lumea”* (Matei 10,28 și Ioan 16,33).

Pentru a vedea puterea lui Dumnezeu, dar și diversele și neașteptatele forme pe care le-a luat ajutorul acordat de Mântuitorul celor care de bunăvoie au acceptat să-și jertfească viața pentru credința în El, în continuare vom prezenta exemplele unor mucenici care au fost supuși la cazne, dar nu au simțit

chinurile, trupurile le-au fost maltratate în mod barbar, dar au rămas nevătămate ori s-au vindecat, instrumentele de tortură s-au defectat și i-au vătămat pe alții, caznele s-au întors asupra chinuitorilor, unii creștini au vrut să mijlocească pe lângă puternicii vremii pentru a-i elibera pe cei condamnați la moarte, dar aceștia au refuzat, preferând să moară pentru credința în Domnul nostru Iisus Hristos și multe altele.

Sfântul Sfințit Mucenic Irineu, Episcop de Sirmium

„La începutul secolului al IV-lea, Sfântul Irineu a ajuns episcop de Sirmium, reședința provinciei romane Pannonia Inferioară”¹, care era locuită pe atunci de daco-romani, precum și de traci romanizați”².

„În acea vreme, ierarhii puteau fi căsătoriți sau necăsătoriți. Sfântul Irineu a preferat să își întemeieze de tânăr o familie și în anul 304 avea copii mici”³.

„În urma mai multor edicte anticreștine emise de împărații Dioclețian și Maximian, în provinciile din regiunea Iliria, unde creștinii erau numeroși, a început cea mai grea persecuție cunoscută până atunci în Imperiul Roman. În timpul acesteia, Irineu a fost arestat și dus înaintea lui Probus, guvernatorul provinciei. Dregătorul păgân i-a cerut episcopului creștin să se supună poruncii împărătești și să jertfească zeilor, renunțând la credința sa în Domnul Hristos, însă acesta i-a răspuns: «*Cel ce jertfește zeilor și nu lui Dumnezeu, cu moarte să piară*» (Ieșire 22, 20). Probus i-a spus tânărului ierarh că va rămâne în viață dacă aduce jertfe înaintea idolilor, dar dacă refuză să se lepede

¹ **Preot Profesor Dr. Ioan Rămureanu**, *Sfântul martir Irineu, episcopul*, articol publicat în volumul: „Sfinți români și apărători ai Legii strămoșești”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987, p. 144.

² **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu**, *Op. cit.*, p. 18.

³ **Ibidem**.

de Hristos va muri în chinuri. Sfântul Irineu însă i-a răspuns: Mi s-a poruncit să primesc mai degrabă chinurile decât să jertfesc demonilor, tăgăduindu-L pe Dumnezeu. Guvernatorul a insistat ca episcopul să aducă jertfe zeilor, dacă nu vrea să fie supus la cazne, dar acesta, cu chipul transfigurat, i-a mărturisit: Mă bucur dacă mă vei chinui, pentru că în acest fel voi fi părtaș suferințelor Domnului Hristos. Atunci dregătorul a poruncit ca ierarhul să fie supus la cazne. Pe când soldații îl chinuiau cu multă cruzime, Probus i s-a adresat din nou, îndemnându-l să jertfească zeilor, dar Sfântul Irineu i-a răspuns că pentru el suferințele sunt o dreaptă mărturisire a credinței pe care o are în Dumnezeu, Căruia I-a jertfit dintotdeauna”¹.

„Venind părinții, soția, copiii și rudeniile episcopului în acel loc și văzând cum era chinuit, îl sfătuiau să se supună poruncii împăratului. Iar copiii lui, îmbrățișându-i picioarele, îl rugau: Tată, ai milă de tine și de noi! Toți plângeau pentru tinerețea lui și-l îndemnau cu lacrimi și cu suspine să jertfească zeilor, zicându-i: Ai milă de floarea tinereții tale!. Dar Sfântul Irineu le-a răspuns cu cuvintele Domnului Hristos: *«Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri; dar de cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri»* (Matei 10,32-33)”². „La acest răspuns, Probus a poruncit ca episcopul să fie dus sub pază la închisoare, unde a fost ținut mai multe zile și supus la felurite chinuri”³.

„După un timp oarecare, guvernatorul a poruncit ca mucenicul să-i fie înfățișat la miezul nopții, îndemnându-l și de această dată să jertfească zeilor, pentru a fi cruțat de alte cazne,

¹ **Preot Profesor Dr. Ioan Rămureanu**, *Art. cit.*, p. 144.

² **Ibidem**, p. 145.

³ **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu**, *Op. cit.*, p. 18.

însă Sfântul Irineu, plin de curaj, i-a răspuns: Fă ceea ce ți s-a poruncit, dar așa ceva să nu aștepti de la mine! Mânios, dregătorul a poruncit ca ierarhul să fie bătut cu vergi, dar acesta a mărturisit plin de nădejde: Îl am pe Dumnezeu, Căruia am învățat să mă închin din copilărie. Lui mă închin. El mă întărește în toate și Lui Îi aduc jertfă, iar zeilor făcuți de mâini omenești nu li se cuvine nicio cinstire. Probus i-a zis mucenicului că îl va omori. La auzul acestor cuvinte, episcopul a grăit cu nădejde: Eu sunt ferit continuu de moarte, căci prin suferințele pe care tu crezi că mi le-ai cauzat, dar pe care eu nu le simt, primesc de la Dumnezeu viața veșnică”¹.

„Guvernatorul l-a întrebat pe mucenic dacă are părinți, soție și copii, iar acesta i-a răspuns că nu are. Nedumerit, dregătorul l-a întrebat din nou: Dar cei pe care i-am văzut că plângeau lângă tine și îți cereau să te supui poruncii împăratului, cine erau? Sfântul i-a răspuns că era familia lui, însă Domnul Hristos ne-a atras luarea aminte când a spus: *«Cel ce-și iubește pe tatăl său ori pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine; cel ce-și iubește pe fiul său ori pe fiica sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine»* (Matei 10,37), după care a adăugat că el nu cunoaște și nu are vreun alt părinte, în afară de Dumnezeu”².

„Căutând să-l înduioșeze pe episcop, Probus l-a îndemnat: Jertfește zeilor măcar pentru copiii tăi! Dar mucenicul i-a răspuns: Copiii mei au același Dumnezeu pe care-L am și eu, Care poate să-i mântuiască, iar tu fă ceea ce ți s-a poruncit! Tulburat, dregătorul, care nu voia să-l facă martir, i-a zis: Tinere, te sfătuiesc să jertfești zeilor, ca să nu te dau pe mâna chinuitorilor! Sfântul i-a replicat: Fă ceea ce vrei, însă vei vedea

¹ Preot Profesor Dr. Ioan Rămureanu, *Art. cit.*, p. 145.

² *Ibidem*, pp. 145-146.

chiar acum câtă putere de răbdare îmi va da Domnul Hristos față de cursele tale”¹.

„Fiind mânios pentru că nu l-a putut convinge pe ierarh să se lepede de Hristos, guvernatorul a poruncit să i se taie capul cu sabia, iar trupul să-i fie aruncat în apele râului Sava, un afluent al Dunării. Primind această sentință de condamnare la moarte ca pe o biruință, mucenicul s-a rugat: Îți mulțumesc, Doamne, Iisuse Hristoase, Care în diferite chinuri mi-ai dat tărie și prin acestea m-ai socotit vrednic să mă fac părtaș slavei Tale celei nepieritoare”².

„După ce a ajuns la podul care se numește al lui Basent, episcopul și-a ridicat mâinile spre cer și s-a rugat fierbinte: Doamne Iisuse Hristoase, Care ai binevoit să pătimești pentru mântuirea lumii, fă să se deschidă cerurile, ca îngerii să primească sufletul robului Tău, Irineu, cel ce moare pentru numele Tău și pentru poporul Tău, care sporește în credința Bisericii”³. „De asemena, Îți cer și mă rog milostivirii Tale să binevoiești a-i întări pe creștini în credința cea adevărată. După ce a rostit această rugăciune, soldații i-au tăiat capul cu sabia și i-au aruncat trupul în râul Sava, în 6 aprilie 304”⁴.

Sfântul Mare Mucenic Mina

Spre sfârșitul secolului al III-lea, un tânăr creștin din Egipt, numit Mina, a intrat în armata imperială romană, fiind trimis în cetatea Cotiani din Frigia. Datorită calităților sale, tânărul a fost promovat, până când a ajuns să ocupe un post de conducere.

În acea perioadă a fost declanșată o prigoană cruntă împotriva creștinilor, care erau siliți să aducă jertfe idolilor, iar

¹ **Ibidem**, p. 146.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**.

⁴ **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu**, *Op. cit.*, p. 19.

dacă refuzau, erau omorâți, ostașii având obligația de a-i aresta și schingiui. Neacceptând acest lucru, Mina a renunțat la cariera militară „și s-a retras în pustie, preferând să trăiască împreună cu fiarele decât cu oamenii care nu Îl cunoșteau pe Dumnezeu”¹.

După câțiva ani de nevoițe în deșert, în timpul unei mari sărbători păgâne, Mina s-a înapoiat în cetatea Cotiani și a început să propovăduiască cu mult curaj învățătura Domnului Hristos, în fața numeroșilor participanți la sărbătoare.

Mirat de îndrăzneala Sfântului, Pirrus, guvernatorul cetății, a poruncit soldaților să pună mâna pe el și să-l aducă înaintea lui. Aflând cine este, guvernatorul l-a aruncat în temniță, pentru a putea sta cu el de vorbă, pe îndelete, după încheierea sărbătorii.

A doua zi dimineța, când Mina i-a fost înfățișat, Pirrus l-a acuzat că a dezertat din armata romană și că defaimă zeii, dar i-a spus că dacă se leapădă de Hristos și jertfește idolilor va fi eliberat din temniță, va primi daruri și va fi repus în funcția de conducere din armată pe care o ocupase înainte de a se retrage în pustie, însă dacă refuză, va fi supus la cazne.

Mina a respins cu hotărâre propunerea guvernatorului, spunându-i că nu se teme nici de chinuri, nici de moarte.

La auzul acestor cuvinte, Pirrus a poruncit ca fostul militar să fie dezbrăcat de haine și bătut cu vine de bou. Cu toate că mai mulți soldați, pe rând, îl loveau cu cruzime pe mucenic, încât sângele îi curgea șiroaie, iar trupul i s-a umplut de răni, acesta nu scotea niciun vaiet de durere, de parcă nu trupul lui ar fi fost bătut și rănit.

Un privitor din mulțime, fiind cuprins de milă, s-a apropiat de Sfântul Mina și l-a sfătuit să jertfească zeilor, de ochii lumii, pentru a scăpa cu viață, după care să se închine în voie Domnului Hristos, care pentru atâta lucru nu se va supăra pe el.

¹ *Viața și minunile Sfântului Mare Mucenic Mina*, Editura Meteor Publishing, București, 2015, p. 14.

Mucenicul i-a repetat aceleia cuvintele rostite de Mântuitorul: „*Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri; dar de cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor, de acela Mă voi lepăda și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri*” (Matei 10,32-33), zicându-i că în loc să aducă sacrificii zeilor, pentru a scăpa cu viață, preferă să se jertfească pe sine pentru credința în Domnul Hristos, care îi dă putere să rabde caznele și îi va oferi viața veșnică în Împărăția cerurilor.

Auzind aceste cuvinte, Pirrus a poruncit soldaților să-l lege pe mucenic de un copac și să-i scrijelească trupul gol cu gheare de fier, după care să îl frece cu o bucată de pânză foarte aspră. În tot timpul acestui supliciu Sfântul cânta imne de laudă lui Dumnezeu.

Mirându-se de tăria mai presus de fire a martirului, guvernatorul a dat ordin ca tot trupul să-i fie ars cu făclii aprinse, dar acesta nu a scos nici măcar un geamăt de durere.

Atunci Pirrus le-a spus soldaților să aștearnă pe pământ cioburi de sticlă și cuie de fier ascuțite, peste care să târască trupul legat al lui Mina, întrebându-l pe mucenic dacă se leapădă de Hristos. Drept răspuns, acesta i-a reprodus cuvintele Mântuitorului: „*Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă; ci mai degrabă temeți-vă de acela care poate ca și sufletul și trupul să le piardă în gheenă*” (Matei 10,28).

În continuare guvernatorul a poruncit ca Sfântul Mina să fie bătut cu vergi de plumb, iar soldații l-au lovit vreme îndelungată, cu multă cruzime, crezând că îl vor convinge să jertfească idolilor, dar mucenicul nu s-a lepădat de Hristos.

Văzând că toate caznele sunt în zadar, Pirrus a dat ordin să-i fie tăiat capul mucenicului în afara cetății, trupul să-i fie aruncat în foc, iar cenușa să-i fie împrăștiată de vânt.

Pe când ieșea din Cotiani, Mina le-a spus unor creștini care erau de față să-i ia trupul după ce va fi martirizat și să-l ducă în Alexandria, pentru a-l îngropa acolo.

În 11 noiembrie 304 capul Sfântului Mina a fost tăiat cu sabia, iar sufletul său a fost primit de Domnul Hristos în Împărăția cerurilor, fiind așezat în ceata mucenicilor.

Sfântul Mare Mucenic și Tămăduitor Pantelimon

Împăratul Dioclețian a pornit o cruntă prigoană împotriva creștinilor, în timpul căreia i-a fost adus la cunoștință faptul că un tânăr medic, numit Pantelimon, era creștin. „Împăratul i-a cerut Sfântului să jertfească zeilor dacă vrea să-și cruțe viața și să nu moară asemenea celorlați creștini omorâți de el în persecuție și asemenea episcopului Antim al Nicomidiei. Sfântul Pantelimon i-a răspuns împăratului: Toți cei care au murit pentru Iisus Hristos au aflat viața veșnică. Dacă episcopul Antim, care era bătrân și cu un trup firav, a fost în stare să rabde chinuri pentru Domnul Hristos, cu atât mai mult eu, fiind tânăr și viguros, trebuie să rabd fără nicio frică toate chinurile care îmi vor fi rânduite. Eu îmi voi socoti viața pustie dacă nu voi muri pentru Hristos”¹.

Auzind aceste cuvinte, Dioclețian a poruncit ca Sfântul să fie supus la cazne.

Astfel, „Pantelimon a fost legat de un stâlp și trupul i-a fost sfâșiat cu gheare de fier, iar rănile arse cu făclii aprinse. În acel moment, Domnul Hristos i-a apărut acestuia sub chipul preotului Ermolae, care l-a botezat, și i-a spus: Nu te teme, căci Eu sunt cu tine și îți voi fi de ajutor în tot ceea ce vei suferi pentru Mine. Îndată după această viziune, brațele călăilor au rămas fără vlagă,

¹ *Sfântul Mare Mucenic Pantelimon. Doctorul doctorilor. Viața, minunile și Acatistul*, Editura Metocului Mănăstirii Sfântului Pantelimon de la Muntele Atos, Moscova, 2001, pp. 17-20.

de parcă erau amorțite, uneltele de tortură le-au căzut din mâini și torțele s-au stins, iar rănille Sfântului s-au vindecat”¹.

Atunci împăratul a poruncit ca mucenicul să fie aruncat într-un cazan cu plumb topit, dar Domnul Hristos „i s-a arătat din nou sub chipul preotului Ermolae, l-a luat de mână și a intrat împreună cu el în cazan. În acel moment, focul s-a stins și plumbul s-a răcit. Văzând aceasta, împăratul a poruncit ca Sfântul să fie aruncat în mare legat de un pietroi, însă piatra s-a făcut ușoară, iar mucenicul a umblat pe apă ca pe uscat și a ieșit la țarm cântând și proslăvind pe Dumnezeu”².

„Dioclețian a poruncit atunci ca arena orașului Nicomidia să fie umplută cu fiare sălbatice, iar Pantelimon să fie aruncat între ele, pentru a fi sfâșiat de viu, dar animalele au devenit blânde și au venit să se gudure la picioarele mucenicului. Mulțimea adunată a rămas uimită de aceasta și numeroși dintre cei de față au crezut în Iisus Hristos. Împăratul s-a aprins de mânie și a dat ordin ca să fie omorâți toți cei care și-au mărturisit credința în Hristos, precum și toate fiarele sălbatice. Trupurile celor uciși au fost luate și înmormântate de rudele lor, dar cele ale animalelor au fost lăsate să fie mâncate de câini și de păsări, însă acestea nu s-au atins de ele, iar după mai multe zile nu miroseau, încât Dioclețian a poruncit să fie îngropate”³.

„Împăratul a dat ordin ca Sfântul Pantelimon să fie legat de o roată cu lame ascuțite și să fie lăsat să se rostogolească de pe o înălțime în fața populației întregului oraș. Prin puterea lui Dumnezeu, mucenicul a ieșit nevătămat din această roată, care a omorât însă numeroși păgâni în rostogolirea ei”⁴.

¹ *Sfântul Pantelimon - Mare doctor fără de arginți*, traducere din limba rusă de Natalia Lozan, Editura Ortodoxia, București, 2016, p. 7.

² *Ibidem*, p. 8.

³ *Ibidem*, pp. 8-9.

⁴ *Ibidem*, p. 9.

„Dioclețian l-a întrebat pe Pantelimon cine l-a învățat să săvârșească vrăji atât de mari. Acesta i-a răspuns că nu face farmece, iar credința creștină a deprins-o de la preotul Ermolae”¹. Atunci împăratul a poruncit ca bătrânul preot și cei doi ucenici ai lui, Ermip și Ermocrat, să fie aduși înaintea lui, cerându-le să jertfească zeilor. Aceștia au refuzat, „mărturisindu-și credința în Domnul Hristos, iar în timp ce se rugau lui Dumnezeu, a avut loc un cutremur puternic de pământ, care a dărâmat idolii dintr-un templu păgân din localitate”². Auzind ce s-a întâmplat de la preoții templului respectiv, Dioclețian a ordonat ca Pantelimon să fie aruncat în temniță, iar cei trei creștini să fie schingiuiți, apoi să li se taie capul.

A doua zi, împăratul l-a chemat pe Sfântul Pantelimon și i-a spus că Ermolae, Ermip și Ermocrat s-au lepădat de Hristos și au jertfit idolilor, iar pentru aceasta au primit dregătorii importante, să facă și el la fel. Sfântul nu s-a lăsat înșelat de aceste cuvinte amăgitoare, încât Dioclețian a poruncit „să fie bătut cu sălbăticie, să i se taie capul cu sabia și trupul să-i fie ars”³.

Sfântul Pantelimon a fost dus de soldați „în afara orașului și legat de un măslin uscat. În momentul în care călăul a vrut să-l lovească cu sabia, aceasta s-a îndoit ca ceara”⁴, „pentru că mucenicul nu-și încheiase încă rugăciunea. Înfricoșați, ostașii au exclamat: Mare este Dumnezeul creștinilor! Și căzând la picioarele Sfântului, i-au zis: Robule al lui Dumnezeu, roagă-te să fim dezlegați de păcatele noastre, pentru că noi am împlinit doar porunca împăratului. Pe când mucenicul se ruga, s-a auzit un glas din cer, care i-a spus că porțile raiului îi sunt deschise și cununa îi este pregătită. După ce și-a terminat rugăciunea,

¹ *Sfântul Mare Mucenic Pantelimon...*, p. 24.

² *Sfântul Pantelimon - Mare doctor...*, p. 9.

³ *Sfântul Mare Mucenic Pantelimon...*, p. 27.

⁴ *Sfântul Pantelimon - Mare doctor...*, p. 10.

Pantelimon i-a îndemnat pe ostași să-i taie capul, însă aceștia au refuzat. Văzând aceasta, Sfântul le-a zis: Dacă nu veți îndeplini cele poruncite, nu veți căpăta milă de la Hristos! Atunci oștenii i-au sărutat trupul Sfântului, iar unul dintre ei i-a tăiat capul, însă în loc de sânge a curs lapte, măslinul de care acesta era legat a înverzit și a rodit îmbelșugat, încât mulți dintre cei care erau de față au crezut în Iisus Hristos”¹.

Sfânta Mare Muceniță Ecaterina

Sfânta Ecaterina s-a născut în Alexandria, în jurul anului 287, într-o familie de vază, una dintre ramurile descendente ale dinastiei ptolemeilor, care a condus destinele Egiptului între anii 305 și 30 î.Hr. Tatăl ei, păgânul Constus, era guvernatorul orașului, iar „mama ei era creștină, dar în ascuns, din cauza persecuției anticreștine sângeroase declanșate de împărații Dioclețian și Maximian”².

În tinerețe, Ecaterina a îmbrățișat și ea credința creștină.

Pe atunci a sosit în Alexandria împăratul Maximian (286-305), pentru celebrarea unei mari sărbători păgâne, la care a invitat să ia parte cât mai multă lume din cetate și din împrejurimi.

După ce au început să se aducă numeroase jertfe idolilor, Sfânta Ecaterina s-a dus la templul în care se afla împăratul și i-a spus că închinarea la zei este o înșelăciune diavolească, singurul Dumnezeu adevărat fiind cel al creștinilor.

Maximian a așteptat să se încheie sărbătoarea păgână, după care a chemat-o pe Sfânta Ecaterina la palatul lui din Alexandria. În urma discuțiilor purtate, împăratul a înțeles că Ecaterina nu vrea să se lepede de Hristos și să jertfească idolilor, de aceea, la

¹ *Sfântul Mare Mucenic Pantelimon...*, p. 28.

² *Viața și Acatistul Sfintei Mare Mucenițe Ecaterina, fecioara cea preaițeleaptă*, Editura Agapis, București, 2010, p. 4.

porunca lui, fecioara a fost bătută crunt cu vine de bou, încât s-a înroșit pământul de sângele ei, apoi a fost aruncată o perioadă de timp în temniță, fără să i se dea nimic de mâncare, însă mirele ei, Hristos, i-a purtat de grijă, încât rănilor i s-au vindecat în chip miraculos și aceasta nu a suferit de foame.

După câteva zile, văzând-o cât este de frumoasă, deși fusese desfigurată în bătăi și lăsată în temniță fără mâncare, Maximian i-a cerut muceniței să jertfească zeilor, pentru a scăpa de cazne, apoi să se căsătorească cu el, dar aceasta a refuzat din nou.

„Crezând că o va înspăimânta pe Ecaterina și o va convinge să se supună împăratului, eparhul Hursaden i-a zis lui Maximian: Împărate, eu m-am gândit la o tortură prin care o vei birui pe această fecioară. Poruncește să fie prinse patru roți de lemn într-o osie și să fie fixate împrejurul lor sulițe și alte fiare ascuțite. Două roți să se rotească în partea stângă și două în partea dreaptă, iar în mijlocul lor să fie legată fata și, cum se vor învârti roțile, îi vor sfârteca tot trupul. Însă înainte de a începe supliciul, să se rotească roțile în gol înaintea fecioarei, pentru ca, văzându-le, să se înfricoșeze de această caznă cumplită și să se supună voii tale, iar de nu o va face, atunci să sufere moarte îngrozitoare. Acest sfat a fost pe placul împăratului, care a dat ordin să se facă acel fel de roți. Și fiind adusă Sfânta lângă teribilul instrument de tortură, roțile au fost învârtite înaintea ei, pentru a o înspăimânta. Apoi Maximian i-a zis: Vezi tu ce caznă ți-a fost pregătită, prin care vei suferi moarte cumplită dacă nu te vei închina zeilor? Iar fecioara i-a răspuns: De multe ori ți-am făcut cunoscut gândul meu, de aceea nu mai pierde vremea, ci fă ceea ce voiești. Văzând împăratul că nu o poate înfricoșa cu nimic pentru a o face să se lepede de Hristos, a poruncit să o lege între roți și să le învârtă repede, pentru ca fiarele cele ascuțite să o sfărtece în bucăți și să o facă să sufere o moarte îngrozitoare. Când călăii au vrut să înceapă supliciul, un înger a dezlegat-o pe muceniță din legături,

a sfârșit roțile în bucăți, iar acelea, sărind din locul lor, i-au rănit și omorât pe numeroși păgâni, încât mulțimea care era de față, văzând această minune, a strigat: Mare este Dumnezeuul creștinilor!”¹.

Înțelegând Maximian că prin amăgiri și cazne nu o poate îndupleca pe muceniță să se lepede de Hristos și să jertfească zeilor, a dat poruncă să-i fie tăiat capul în afara zidurilor cetății.

Soldații au condus-o pe Sfânta Ecaterina afară din Alexandria și au îndeplinit porunca împăratului, dar când i-au tăiat capul cu sabia, „în loc de sânge a curs lapte, iar îngerii i-au luat în acel ceas trupul și l-au dus în Muntele Sinai”², în locul în care Moise a văzut rugul care ardea și nu se mistuia.

Sfântul Sfințit Mucenic Haralambie

Sfântul Haralambie a fost preot sau episcop în Magnezia, din Asia Mică. El „era cunoscut în tot ținutul acela pentru credința sa cea tare și pentru râvna cu care Îl propovăduia pe Hristos”³, atrăgând la creștinism numeroși păgâni.

Împăratul roman Septimiu Sever a declanșat o prigoană împotriva creștinilor, iar în anul 202, Luchian, guvernatorul Magneziei, a dispus arestarea lui Haralambie.

Dregătorul lumesc i-a cerut slujitorului lui Dumnezeu să se lepede de Hristos și să jertfească idolilor, dacă vrea să-i fie cruțată viața, dar acesta a refuzat categoric, mai ales pentru că era în vârstă de o sută treisprezece ani și știa că nu mai are mult de trăit pe acest pământ. Doi ostași au primit porunca de a jupui întreg trupul Sfântului cu gheare metalice, iar pe

¹ **Ibidem**, pp. 34-35.

² **Ibidem**, p. 41.

³ *Sfântul Mucenic Haralambie, ocrotitorul împotriva bolilor*, Selecția și adaptarea textelor de Ciprian Voicilă, Editura Meteor Publishing, București, 2016, p. 15.

când aceștia îl chinuiau cumplit, Haralambie le-a spus plin de blândețe: „Vă mulțumesc, fraților, că jupuind trupul meu cel bătrân, m-ați înnoit, îmbrăcându-mi sufletul cu haina cea nouă a suferințelor pentru Hristos”¹.

Văzând răbdarea cu care Sfântul îndura supliciu și faptul că, în permanență, acesta se ruga pentru călăii lui, „cei doi ostași care îl chinuiau, numiți Porfirie și Vaptos, L-au mărturisit pe Hristos, iar trei femei, care priveau cum bătrânul era torturat fără milă, au lepădat credința idolească și au crezut în Iisus Hristos”². Luchian a poruncit ca și aceștia să fie supuși caznelor, apoi să li se taie capetele cu sabia.

Guvernatorul avea un om de încredere plin de râvnă, numit Luchie. Văzând acesta că lumea crede în Hristos din cauza Sfântului, a luat un instrument de tortură în mâini și a început să îl schingiuiască pe bătrân cu ură. Dar în acel moment mâinile i-au fost retezate de la coate, de o putere nevăzută, rămânându-i atârinate de trupul lui Haralambie. Surprins de aceasta, guvernatorul s-a apropiat și „l-a scuiat în față pe Sfânt, însă capul i s-a răsucit la spate”³.

Speriați de cele întâmplate, locuitorii cetății l-au rugat pe Sfânt să nu răsplătească răul cu rău, iar acesta le-a răspuns: „Viu este Domnul Dumnezeu, că nu este răutate în inima mea, nici vicleșug în gura mea. Domnul Hristos i-a pedepsit pe chinuitori. El ne va dărui nouă viață veșnică și pe păgâni îi va pierde”⁴. Auzind aceste cuvinte, mai mulți dintre cei de față au devenit creștini și Luchie i-a cerut bătrânului să-i fie milă de el. Haralambie s-a rugat lui Dumnezeu, iar mâinile chinuitorului au fost lipite la loc și capul lui Luchian și-a revenit. Căzând la

¹ **Ibidem**, p. 22.

² **Ibidem**, p. 23.

³ **Ibidem**, p. 25.

⁴ **Ibidem**.

picioarele Sfântului, Luchie l-a rugat să îl boteze, ceea ce s-a întâmplat, iar dregătorul Luchian a încetat o vreme prigoana împotriva creștinilor.

La scurt timp după aceasta, Luchian s-a întâlnit cu împăratul Septimiu Sever, în Antiohia Pisidiei, și i-a relatat cele întâmplate în cetatea Magnezia. „Împăratul a poruncit ca trei sute de soldați să-l prindă pe Haralambie, să-l chinuie și să-l aducă în Antiohia”¹.

Ostașii s-au dus în grabă la Magnezia, au pus mâna pe Sfânt, pe care l-au găsit sănătos, i-au bătut piroane de fier ascuțite în tot trupul, l-au legat, i-au împletit barba cea lungă ca pe o funie și l-au tras de ea, apoi l-au urcat pe un cal, pentru a-l duce în Antiohia.

După ce au parcurs o bucată din drum, calul pe care ședea Haralambie a grăit cu glas omenesc, muștrându-i pe soldați și poruncindu-le să-l dezlege pe Sfânt. Înfricoșându-se, aceștia l-au dezlegat pe bătrân și au continuat călătoria până la Antiohia, unde „schingiuirea Sfântului a fost condusă de împăratul însuși”², care „a dat poruncă să-i fie înfiptă o țepușă în piept și să fie ars, însă Haralambie a scăpat nevătămat”³. Văzând aceasta, Sever a poruncit ca mucenicul să fie dezlegat, pentru a sta de vorbă. Ca să-i dovedească împăratului că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat, Haralambie a alungat, în numele Acestuia, un duh necurat dintr-un bărbat posedat de diavol și a înviat un tânăr, încât Septimiu Sever a afirmat: „Cu adevărat mare este Dumnezeuul creștinilor, iar mulți dintre cei care erau de față au crezut în Iisus Hristos”⁴. Însă eparhul Crisp, care îi ura pe creștini, i-a spus împăratului că Sfântul

¹ **Ibidem**, p. 27.

² **Ibidem**, p. 15.

³ **Ibidem**, p. 28.

⁴ **Ibidem**, p. 31.

este vrăjitor. Atunci Sever i-a cerut lui Haralambie să jertfească idolilor, dacă nu vrea să fie supus la cazne, dar a rămas surprins de răspunsul mucenicului, care a afirmat: „Chinurile îmi sunt de mare folos, căci, cu cât trupul îmi este zdrobit mai tare în bătăi, cu atât mai mult se bucură duhul meu. Auzind aceste cuvinte, împăratul le-a poruncit ostașilor să ia făclii aprinse și să-i ardă fața și barba Sfântului. Soldații au îndeplinit porunca, însă un foc mare a ieșit din barba mucenicului, arzându-i pe șaptezeci de păgâni care erau de față”¹.

Împăratul a hotărât să lucreze cu viclenie împotriva lui Haralambie, pe care l-a dat în grija unei femei văduve, cu scopul de a fi necinstit. „Când Sfântul s-a apropiat de casa văduvei, s-a sprijinit de un stâlp din lemn, iar acesta a odrăslit și a crescut un copac mare, care a acoperit cu ramurile sale casa femeii. Înfricoșată, văduva l-a rugat pe mucenic să iasă de sub acoperișul ei, pentru că nu este vrednică să aibă în casă un om ca el. Sfântul i-a grăit femeii cu blândețe, zicându-i: «Fiică, îndrăznește, căci ai aflat har la Dumnezeu. Crede în El, pentru că este milostiv»², iar aceasta a îmbrățișat credința creștină. Vecinii văduvei, văzând cele întâmplare, au crezut și ei în Iisus Hristos și au cerut să fie botezați de către Haralambie.

Împăratul, înțelegând că atâta vreme cât Sfântul este în viață credința creștină se va răspândi tot mai mult, a poruncit să i se taie capul cu sabia.

Sfântul Haralambie „a trăit 113 ani, fiind cel mai bătrân mucenic din câți prăznuiește Biserica lui Hristos”³. Acesta „L-a mărturisit pe Domnul Hristos la acea vârstă înaintată cu vigoarea, curajul și entuziasmul unui tânăr”⁴.

¹ **Ibidem**, p. 32.

² **Ibidem**, p. 43-44.

³ **Ibidem**, p. 114.

⁴ **Ibidem**, p. 15.

Mântuitorul spune în continuarea parabolei: „*Și auzind împăratul de acestea, s-a umplut de mânie și, trimițând oștile sale, au nimicit pe ucigașii aceia și cetății lor i-au dat foc*”.

„Împăratul din parabolă s-a mâniat crunt. Este firesc! Astfel că, și-a trimis oștile care i-au ucis pe toți cei implicați în batjocorirea slujitorilor, iar cetății lor i-au dat foc. Crudă răzbunare, iar, aparent, și nedreaptă! Că s-a răzbunat pe cei ucigași, plătindu-le după fapta lor, în virtutea Legii Talionului, se înțelege. Dar, a nimici și cetatea, dându-i foc, este, parcă, prea mult. Ne întrebăm: Oare au fost vinovați, de crima lor, toți locuitorii ei: Femei, bătrâni, copii etc.? Cu siguranță, nu! Și atunci, cum trebuie să înțelegem atitudinea împăratului care, într-o interpretare simbolic-spirituală, nu este altul decât Dumnezeu? Probabil că, individual, nu au fost vinovați. Dar, adesea, Dumnezeu pedepsește, în mod pedagogic păcatul și răul săvârșit, nu numai individual, ci și colectiv, tocmai pentru a fi mai bine înțeles, de cei prezenți sau de posteritate, faptul că păcatele personale, individuale, au consecințe și colective. Doar așa înțelese, faptele de cruzime, individuale, pot fi corectate de către ceilalți prin faptul de a nu fi aprobate sau repetate. Reprobarea și condamnarea lor este singura atitudine care trebuie să aibă loc în astfel de cazuri. Probabil că locuitorii respectivei cetăți nu au aprobat fapta concetățenilor lor. Dar, prin lipsă de atitudine și prin nepăsare, tacit, au trecut cu vederea răul comis. Și Dumnezeu, ca un bun, drept, dar, uneori, neînțeles pedagog, prin pedepsirea lor colectivă, a vorbit și altora despre raportul dintre păcat, responsabilitate și pedeapsă”¹.

„Mai înainte ca alți invitați să ia parte la festivitatea de nuntă a fiului său, deja pregătită, împăratul plin de mânie și-a trimis garda sa personală pentru a-i executa pe ucigașii slujitorilor

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 172.

săi și pentru a da foc cetății lor, fiind foarte evident că Domnul Hristos se referă aici la distrugerea Ierusalimului”¹.

Mântuitorul nu a vorbit doar voalat despre căderea Cetății Sfinte a evreilor, pentru că în ziua intrării Sale triumfale în Ierusalim, pe „*când S-a apropiat și a văzut cetatea, a plâns pentru ea, zicând: Dacă cel puțin acum, în această zi a ta, ai fi cunoscut și tu cele ce sunt spre pacea ta! Dar acum s-au ascuns de ochii tăi. Căci vor veni zile peste tine când dușmanii tăi vor săpa șanț în jurul tău și te vor împresura și te vor strâmtora din toate părțile. Și te vor face una cu pământul, pe tine și pe fiii tăi care sunt în tine, și nu vor lăsa în tine piatră pe piatră, pentru că nu ai cunoscut vremea cercetării tale*” (Luca 19,41-44).

Pedeapsa profețită de Domnul Hristos s-a produs la finele revoltei iudaice din anii 66-70 d.Hr., când romanii, sub conducerea lui Titus, au distrus Ierusalimul. De asemenea, între anii 132-135 d.Hr., a avut loc o nouă revoltă a iudeilor, care a fost înăbușită în sânge de romani. În urma acesteia, Ierusalimul a fost nimicit, fiind arat cu plugurile, iar populația evreiască a fost trimisă în robie pe întinsele teritorii ale Imperiului Roman. Împăratul Adrian a ridicat aici o cetate păgână numită Aelia Capitolina, închinată zeului Jupiter Capitolinul, în care iudeilor nu le era permis să intre.

„Omorându-i pe Sfinții Apostoli și pe ucenicii acestora, evreii și-au pecetluit respingerea milei lui Dumnezeu”².

Mântuitorul Își continuă parabola: „*Apoi împăratul a zis către slugile sale: Nunta este gata, dar cei poftiți n-au fost vrednici. Mergeți deci la răspântiile drumurilor și pe câți veți găsi, chemați-i la nuntă. Și ieșind slugile acelea la drumuri, au adunat pe toți câți i-au găsit, și răi și buni, și s-a umplut casa nunții cu oaspeți*”.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 75.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 230.

„Sângele vărsat al Sfinților Apostoli și al ucenicilor acestora, precum și îndărătnicia iudeilor, au întors fața lui Dumnezeu de la ei și au îndreptat-o către celelalte neamuri, către păgânii de atunci”¹. „Dacă prima invitație se limita doar la evrei, cea de-a doua îi viza pe păgâni. Or, acceptarea păgânilor la cină subliniază universalitatea mântuirii, dimensiunea misionară a Bisericii, în acord cu misiunea Domnului Hristos, Care vedea în participarea păgânilor la cină universalitatea Evangheliei Sale”².

Dacă în timpul activității Sale publice Mântuitorul a afirmat: „*Nu sunt trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel*” (Matei 15,24) și le-a poruncit Sfinților Săi Apostoli: „*În calea păgânilor să nu mergeți și în cetate de samarineni să nu intrați*” (Matei 10,5), după învierea Sa din morți, Domnul Hristos le-a spus ucenicilor Săi: „*Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin*” (Matei 28,18-20).

Din moment ce Mântuitorul „*întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit*” (Ioan 1,11), Sfântul Apostol Pavel le-a spus evreilor: „*Vouă trebuia să vi se grăiască mai întâi cuvântul lui Dumnezeu, dar de vreme ce îl lepădați și vă judecați pe voi înșivă nevrednici de viața cea veșnică, iată, ne îndreptăm către păgâni, fiindcă așa ne-a poruncit nouă Domnul*” (Faptele Apostolilor 13,46).

„Intrarea în sala nunții reprezintă botezul”³.

Domnul Hristos spune în continuarea parabolei: „*Iar intrând împăratul ca să privească pe oaspeți, a văzut acolo un*

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Op. cit.*, p. 432.

² Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 88.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 75.

*om care nu era îmbrăcat în haină de nuntă și i-a zis: Prietene, cum ai intrat aici fără haină de nuntă? El însă a tăcut*¹.

„Cercetarea înfățișării oaspeților este Judecata de Apoi”², fiindcă vedem că „împăratul îi lasă pe oaspeți să petreacă între ei și apare doar în timpul ospățului”².

„La evreii din vechime exista tradiția ca invitații la nuntă să treacă pe la garderobă să îmbrace peste hainele de rând veșmântul banchetului. Omul din pildă nu a făcut așa”³. „Când împăratul a intrat în sala de nuntă, ca să-și vadă oaspeții, adevăratul caracter al fiecăruia a fost dat în vileag. Pentru fiecare invitat la ospăț fusese pregătită o haină de nuntă. Acest veșmânt era un dar din partea împăratului. Prin faptul că îl purtau, invitații își arătau respectul față de cel care le oferise banchetul. Dar unul dintre participanți era îmbrăcat în hainele lui obișnuite. El refuzase să facă pregătirea cerută de împărat, disprețuind oferta de a purta haina care îi fusese pregătită și care costase foarte mult. În acest fel, el l-a insultat pe împărat”⁴.

Păgânii au fost chemați să îmbrățișeze învățătura Domnului Hristos, însă și aceștia, asemenea evreilor, trebuie să împlinescă poruncile Scripturii, „*fiindcă nu cei ce aud Legea sunt drepți la Dumnezeu, ci cei ce împlinesc Legea*” (Rom. 2,13). Simpla apartenență la Biserică nu mântuiește pe nimeni, ci este necesar ca noi să împlinim ceea ce ne învață Biserica.

Luminânda din Săptămâna Mare spune: „Cămara Ta, Mântuitorul meu, o văd împodobită și îmbrăcămintele nu am, ca să intru într-însa. Luminează-mi haina sufletului meu, Dătătorule de lumină și mă mântuiește”. Pentru a avea acces în Împărăția cerurilor trebuie să ne împodobim haina sufletului cu virtuți, pe

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem**, p. 227.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Op. cit.*, p. 186.

⁴ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 231.

care le lucrăm ajutați de harul lui Dumnezeu. În acest sens citim în Sfânta Scriptură: „*Așadar, ca niște sfinți și iubiți aleși ai lui Dumnezeu, îmbrăcați-vă cu simțăminte de îndurare, de bunătate, de smerenie, de blândețe, de îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții și iertând unul altuia dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva; așa cum Hristos v-a iertat vouă, tot astfel să iertați și voi. Mai presus de toate acestea, îmbrăcați-vă întru iubire, care este legătura desăvârșirii. Și în inimile voastre să domnească pacea lui Hristos, întru care ați fost chemați ca să fiți un singur trup; și fiți mulțumitori*” (Coloseni 3,12-15).

„Sfântul Ioan Gură de Aur a scris și el în acest sens: Nu avem nevoie de hainele acestea țesute din aur, care ne împodobesc trupul, ci de hainele acelea care ne împodobesc sufletul. Viața și fapta bună sunt haina de nuntă”¹.

„Faptul că acest oaspete de la nuntă a fost luat de pe drum semnifică momentul neașteptat, când schimbi haina pământească cu cea cerească a sărbătorii veșnice și pentru care trebuie să fii mereu pregătit. De altfel, metafora «îmbrăcării» cu o altă haină, specifică celuilalt tărâm, este accentuată, în mod expres, și de către Sfântul Apostol Pavel, care le-a scris corintenilor: «*Nu dorim să ne scoatem haina, ci pe deasupra să ne îmbrăcăm cu cealaltă, pentru ca ceea ce este muritor să fie înghițit de viață*» (II Corinteni 5,4). Același Apostol mai spune că botezul este îmbrăcare în Hristos: «*Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat*» (Galateni 3,27); adică, îmbrăcare în moartea și învierea lui Hristos (cf. Romani 6,3 urm.). Cu alte cuvinte, în botez primim, deodată, haina noii făpturi marcată atât de moartea față de păcat, cât și de învierea, cu Hristos, la o nouă viață. Așadar, există o haină, care odată îmbrăcată, te transpune din efemer, în veșnic, și din muritor, în nemuritor. Trupul firesc va fi îmbrăcat de Dumnezeu în trup duhovnicesc, iar acesta îl va

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 173.

«absorbi» pe cel dintâi, într-un fulgerător proces de transfigurare. Haina, ca semn distinctiv al acestui proces, se îmbracă încă de aici și, din acest moment, ea nu este alta decât virtutea. Virtutea îl transformă pe om dintr-unul vechi, într-unul nou; din păcătos, în sfânt; din firesc, în duhovnicesc; din stricăcios, în nestricăcios. La ospățul comuniunii cu Dumnezeu suntem chemați cu toții, cei ce suntem creștini, și care am devenit, prin botez, virtual membri ai casei Sale. Mulți, însă, refuză invitația Lui la comuniune cu El și nesocotesc «haina nunții». Găsindu-ne fără această haină, Împăratul ne va repudia. Dar, de fapt pedeapsa ne-am dat-o noi înșine, când am refuzat să îmbrăcăm «haina nunții», adică a virtuții. În Apocalipsă 19,8 ni se explică în ce constă haina de nuntă: «*visonul curat, luminos, sunt faptele neprihănite ale sfinților*». Potrivit cărții profetului Isaia, cel care ne oferă haina de nuntă este chiar Dumnezeu: «*Să se bucure sufletul meu întru Domnul, să salte de veselie sufletul meu întru Dumnezeul meu, că m-a îmbrăcat cu haina mântuirii, cu veșmântul veseliei m-a acoperit, ca unui mire mi-a pus mie cunună și ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă*» (Isaia 61,10)¹.

„Cât privește omul fără haină de nuntă, el este omul păcătos, omul trupesc. Or, unul ca acesta nu poate să încapă printre cei care sunt îmbrăcați cu veșmântul de nuntă al harului Sfântului Duh. Un astfel de om nu poate să se facă părtaș nunții cerești și cinei celei duhovnicești”².

Împăratul l-a întrebat pe omul fără haină de nuntă „cu ce drept a intrat la banchet, dar el tăcea, și astfel nu ni se spune cum a ajuns el acolo fără îmbrăcămintea cuvenită. Să se fi strecurat fără să fi fost invitat și îi era rușine că fusese descoperit? Sau pătrunderea sa fără îngăduință să fi fost o insultă deliberată adusă gazdei, iar tăcerea sa un gest de sfidare? El a fost invitat, însă era

¹ **Ibidem**, pp. 174-175.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Op. cit.*, p. 186.

iresponsabil, iar poftirea la sărbătorea nunții a venit mai degrabă decât se așteptase și l-a găsit nepregătit¹.

Mântuitorul Își încheie parabola prin cuvintele: „*Atunci împăratul a zis slugilor: Legați-l de picioare și de mâini și aruncați-l în întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Căci mulți sunt chemați, dar puțini aleși*”.

„Revoltat de faptul că invitatul nu avea haină de nuntă, dar și de tăcerea sa, împăratul a poruncit ca acesta să fie aruncat «în întunericul cel mai din afară», adică în locul celor condamnați. «*Plângerea și scrâșnirea dinților*» despre care se vorbește aici fac parte din chinurile acestui întuneric, din muncile iadului. Acestea sunt manifestările exterioare ale muștrărilor de conștiință²”.

Demn de remarcat este faptul că „acest invitat s-a condamnat singur³. Împăratul doar a constatat faptul că el nu era pregătit să ia parte la nunta fiului său.

„În tabloul festivității, pentru care profeții aduc invitația, a cărei pregătire este vestită de Apostoli și care este respinsă cu dispreț de oaspeții invitați, banchet la care iau parte cei nepoftiți și la care nu au acces decât cei îmbrăcați în haină de nuntă, Domnul Hristos zugrăvește sărbătoarea mântuirii. Cercetarea înfățișării oaspeților este Judecata de Apoi, iar întunericul cel mai din afară simbolizează iadul. Astfel, prin această pildă este conturat planul de răscumpărare al lumii, de la apariția profeților, cuprinzând căderea Ierusalimului, până la Judecata de Apoi. Această schițare a istoriei planului de răscumpărare al lumii susține transferul misiunii la păgâni, căci Israelul a respins-o⁴”.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, pp. 227-228.

² Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 186.

³ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 231.

⁴ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 75.

„În parabola nunții fiului de împărat Mântuitorul ne-a arătat că toți oamenii sunt chemați la Cina Domnului. Ne dă însă libertatea să ne ducem sau nu. Textul pildei se încheie printr-o vorbă intrată în tezaurul de sintagme celebre din istoria omenirii: «*Mulți sunt chemați, dar puțini aleși*». Fericiți cei puțini! Și să ne ajute Bunul Dumnezeu ca noi să fim printre cei puțini. Și să ne rugăm lui Dumnezeu ca cei puțini să fie cât mai mulți!”¹.

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Tâlcuri...*, p. 402.**

Pilda nunții fiului de împărat **(altă interpretare)**

„În parabola nunții fiului de împărat, gazda petrecerii se adresează unei categorii umane pre-definite: Cei apropiați, cei dinăuntru, cei incluși, din principiu în lotul aleșilor. Pe baza acestei selecții facile, pilda se putea încheia simplu: Cei dinăuntru sunt oaspeți subînțeleși, sunt cei întâi chemați, iar, de vreme ce ei nu se conformează apelului, sunt lăsați în afară, fără ezitare și fără reiterarea obstinată a invitației. Numai că, după refuzul lor, parabola abia începe. Invitația se repetă, incluzând un cerc mult mai larg de comensali”¹.

„Pe această deschidere atotcuprinzătoare cade accentul relatării, nu pe autoexcluderea primilor oaspeți invitați. Domnul Hristos are însă nevoie de un contrast instructiv: Cei care mizează pe prezumția de a fi înăuntru, cei care par îndreptățiți să fie prezenți la petrecerea de nuntă vor fi absenți, iar cei care, potrivit unei unanime convenții sociale și morale, par, din capul locului, excluși, vor fi de față. Nicio etichetă exterioară nu garantează faptul de a fi ales. Vedem și din alte pilde, nu fariseul sigur pe sine a fost recompensat, ci vameșul, care și-a mărturisit păcatele. Nu preotul și levitul care au trecut nepăsători pe lângă cel rănit au fost dați ca exemplu pozitiv, ci samarineanul cel milostiv. Nu li se garantează participarea la banchetul de pe urmă nici celor care zic toată ziua «*Doamne, Doamne!*» (Matei 7,21), nici celor care invocă o ascendență glorioasă, precum cea din părintele Avraam (Matei 3,9 și Luca 3,8). Chemarea este totală,

¹ **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, p. 187.

nediscriminatorie, de o generozitate impecabilă. După reacțiile meschine ale primilor invitați, sunt acceptați în marea sală a ospățului și răi și buni. Nu e singurul loc din Evanghelia în care această surprinzătoare toleranță se face auzită. Țarina lasă neghina să se amestece cu grâul, năvodul pescarului adună tot felul de pești, și buni, și răi, soarele răsare „*peste cei răi și peste cei buni și ploaia cade și peste cei dreți și peste cei nedreți*“ (Matei 5,45), iar cei dubioși, dezmoșteniții și păcătoșii de rând sunt invitați de-a valma la nuntă¹.

„Prin invitația sa generală, Mântuitorul șterge, practic, linia de demarcație dintre înăuntru și afară. Cei de pe margine au acces la centru, dacă nu sunt chiar împinși spre centru. Se vizează recuperarea celor care n-au nimic de oferit, a celor pierduți (ca în parabolele, celebre, despre fiul risipitor, oaia rătăcită, drahma pierdută). Pe scurt, este vorba de a aduce înăuntru tocmai pe cei care își duc viața în afara cetății și a elitei citadine”².

„Suntem înclinați să acordăm o greutate aparte mențiunii despre răspântiile drumurilor, unde slujitorii sunt trimiși pentru a aduce noi oaspeți. Firește, detaliul pare strict topografic. Dar el poate indica și extinderea invitației asupra celor care se află la răscruce de drum, încă neangajați existențial, încă nesiguri, necoți, dilematici. Cei ale căror fapte nu sunt, întotdeauna, la înălțimea credinței lor, sau cei care fac răul, chiar dacă, în adâncul lor, vor binele (Romani 7,19). Nu numai că Domnul Hristos nu îi lasă în afara chemării Sale, dar El Însuși nu rămâne în afara lor. Mântuitorul nu predică niciodată de la un amvon al distanței incriminatoare. Nu vorbește, neapărat, din alt loc decât acela în care se află păcătoșii. Dimpotrivă, stă cu ei la masă, le dă curaj, îi mângâie, îi asumă”³.

¹ **Ibidem**, pp. 187-188.

² **Ibidem**, p. 189.

³ **Ibidem**, pp. 189-190.

„Invitația la nuntă se face în doi timpi: Mai întâi un anunț fără dată precisă, apoi un apel explicit: Oamenii sunt, într-o primă fază, poftiți, iar apoi chemați. Anunțul prealabil le dă invitaților răgazul necesar pentru a se pregăti. Îi pune în condiția așteptării, a atenției veghetoare, orientate către momentul banchetului. Urmează chemarea propriu-zisă: La început țintită, selectivă, apoi din ce în ce mai largă, până la a fi universală, pentru că *«Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină»* (I Timotei 2,4). Abia într-un al treilea episod are loc alegerea celor selectați, judecata despărțitoare. Dar, până să ajungem la acest al treilea episod, să observăm că nu doar celor poftiți inițial li se cere să se pregătească. Gazda însăși se pregătește: *«Iată, mi-am pregătit ospățul, acum toate sunt gata»*. Domnul Hristos participă, simetric, la pregătirea pe care o solicită oaspeților. Este El Însuși implicat, cu o «hărnicie» eficientă, în acțiunea Sa primitoare: *«Mă duc să vă pregătesc loc»* (Ioan 14,3). *«Și Eu vă rânduiesc vouă împărăție, așa cum Tatăl Meu Mi-a rânduit-o Mie»* (Luca 22,29). Împărăția nu este un peisaj static, abstract, de o omogenitate gata-făcută, ci este o *«casă cu multe lăcașuri»*, un agregat viu, care lasă spațiu de joc diferențelor, valorii de unicat a fiecărei persoane, croielii multicolore a inepuizabilei firi omenești. Împărăția e mai bogată decât lumea, mai încăpătoare decât ea. De aceea, oricât de mare ar fi numărul celor care îi trec pragul, încă mai este loc. Se poate spune, așadar, că nu doar omul credincios așteaptă actualizarea Împărăției: Împărăția este și ea într-o iradiantă stare de așteptare, de pregătire ospitalieră: ea se reconfigurează fără încetare, pentru a hrăni în mod adecvat fiecare aspirant la multele sale lăcașuri”¹.

„Parabola ne spune însă că, uneori, cei invitați nu răspund așteptărilor Împărăției. Porțile ei totuși nu se închid.

¹ **Ibidem**, pp. 190-191.

Mântuitorul nu demobilizează dinaintea niciunui refuz. Nu reacționează neapărat la ostilitate prin ostilitate (cu unele excepții semnificative, despre care vom vorbi mai jos). Când nu reușește într-un loc, încearcă în altul. Când nu e primit într-un sat, merge în alt sat (Luca 9,56). Lărgeste mereu cercul, riscă din nou, lasă în urmă toate piedicile, se îndreaptă spre alții, spre toți¹.

„După anunțul preliminar și după chemarea expresă la banchet, urmează însă și un episod sever: Selecția, judecata. Asocierea dintre ospăț și alegere (respectiv excludere punitivă) apare și în alte locuri din Evanghelie: *«Și vă spun Eu vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor ședea la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în Împărăția cerurilor, iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților»* (Matei 8,11-12). După strângerea laolaltă a nuntașilor, are loc o inspecție drastică: Se separă *«oile de capre»* (Matei 25,31-46), se despart peștii cei buni de peștii cei răi (Matei 13,47-50), se aruncă neghina în foc și grâul în hambar (Matei 13,24-30), sarea care și-a pierdut gustul se aruncă afară (Luca 14,34-35). Trei teze sunt de semnalat în legătură cu această suită a lucrurilor: 1. Selecția nu precedă apelul, ci vine la urmă. Primul gest este al unei receptivități necondiționate. Judecata este ultimă, nu inițială. Și până ca ea să se producă, bunii și răii, grâul și neghina, oile și caprele sunt lăsate să coexiste, au o șansă de supraviețuire, asemenea șansei tuturor de a participa la nuntă. 2. Judecata nu se pronunță decât de la nivelul instanței supreme. Nu se judecă peștii între ei, nu fac ordine în staul oile și caprele. Unul singur este cel care condamnă și cel care răsplătește. În acest sens citim în Sfânta Scriptură: *«Nu vă răzbuțați singuri, iubiților, ci dați-i loc mâniei grăite de Domnul, căci scris este: A Mea este răzbunarea; Eu voi răsplăti»* (Romani 12,19). 3. Există un mister al criteriilor după care se face

¹ **Ibidem**, p. 191.

selecția finală, un coeficient de imprevizibil care suspendă orice garanție de eligibilitate. Cei care se cred îndreptățiți să capete nu pot fi siguri că vor căpăta, iar cei care nu se cred îndreptățiți și nu așteaptă nimic primesc. În rezumat, povestea se desfășoară pe două paliere: a. Sunt chemați toți. Mai întâi cei dinăuntru, care însă declină invitația și se dovedesc, prin aceasta, nevrednici, iar apoi cei din afară, care vin. b. Dintre cei care vin, nu toți sunt aleși. Oricum, dintre cei chemați prima dată nu este ales nimeni. Parabola este, în această privință, o ilustrare a avertismentului Domnului Hristos conform căruia «*cei dintâi vor fi cei din urmă și cei din urmă, întâi*» (Marcu 20,16). Rămâne să ne întrebăm acum ce sens au, în cadrul parabolei, scuzele celor care nu dau curs invitației împăratului și ce înseamnă hainele nepotrivite ale oaspetelui tăcut care stârnește mânia gazdei și primește o pedeapsă necruțătoare. Să le luăm pe rând¹.

„Drept scuze sunt invocate obligații legate de țarină și de negustorie. Disproporția dintre prestigiul invitației și fastul banchetului, pe de o parte, și meschinăria scuzelor, pe de alta, este flagrantă. A răspunde unui împărat că nu-i poți onora invitația fiindcă ai unele probleme cu țarina sau cu comerțul este o probă de pusilanimitate la limita ridicolului. Exegeza a mers până la a vedea în înșiruirea pretextelor invocate o componentă umoristică a textului. Discursurile lor sunt, în fond, ridicole. În definitiv, este vorba de nesimțire, de incapacitatea de a discerne între accesoriu și esențial, de suspensia nătângă a criteriilor: Îți lipsește, în chip cronic, intuiția prilejului, nu știi să acorzi atenție lucrurilor cu adevărat importante. Este un păcat comun, obtuzitatea cea mai răspândită la nivelul masei umane: Neglijența, lipsa de grijă pentru ce e în afara imediatului².”

¹ **Ibidem**, pp. 191-193.

² **Ibidem**, pp. 193-194.

„S-a observat, pe bună dreptate, că există o simetrie semnificativă între prioritățile mărunte invocate de unii pentru neparticiparea la banchet și ierarhia priorităților recomandată de Domnul Hristos celor care vor să-și asume condiția de ucenici ai Săi. Nu poți deveni Apostol, nu poți lua parte la însoțirea finală cu Împărăția, dacă ești prizonier în aici și acum, dacă ești preocupat obsesiv de rezolvarea treburilor curente, oricât de imperative ar fi ele în aparență: *«Doamne, mai întâi dă-mi voie să merg să-l îngrop pe tatăl meu. Mai întâi îngăduie-mi să-mi iau rămas-bun de la cei de acasă»* (Luca 9,59-61). Ți se cere să optezi. Drastic. Definitiv. *«Niciunul care pune mâna pe plug și se uită îndărăt nu este potrivit pentru Împărăția lui Dumnezeu»* (Luca 9,62). Lepădarea de avere (Luca 12,13-21 și 14,33), de cei apropiați (Luca 14,26), de corvezile domestice sunt criteriile de neevitat ale alegerii. *«Cel ce va fi pe acoperișul casei, iar lucrurile lui în casă, să nu se coboare să le ia; de asemenea: Cel ce va fi în țarină, să nu se întoarcă înapoi»* (Luca 17,31)¹.

„Ar fi greșit să se înțeleagă că parabola și toate sugestiile evanghelice de acest tip încurajează utopia spectrală a unei lumi «dez-lumite» până la decorporalizare. Că suntem împinși spre o sumbră epură de gheață. Nu un asemenea mesaj putea veni de la Fiul lui Dumnezeu făcut om. Nu se așteaptă de la noi să ne tăiem singuri picioarele și să ne scoatem ochii, cum pare să poruncească lectura literală a unui pasaj precum: *«Iar dacă mâna ta sau piciorul tău îți devine piatră de poticnire, taie-l și aruncă-l de la tine; că mai bine-ți este să intri în Viață ciung sau șchiop decât să ai două mâini sau două picioare și să fii aruncat în focul cel veșnic. Și dacă ochiul tău îți devine piatră de poticnire, scoate-l și aruncă-l de la tine; că mai bine-ți este să intri în Viață cu un singur ochi decât să ai doi ochi și să fii aruncat în gheena focului»* (Matei 18,8-9). Nu ni se propune să depășim omenescul

¹ **Ibidem**, pp. 194-195.

prin dezumanizare. Ni se atrage doar atenția că eul propriu, obiceiurile, cei apropiați, averea, afacerile și puzderia de ocupații cotidiene își pierd înțelesul și sensul dacă devin «închisori», dacă obturează zenitul, dacă dincolo de ele nu mai percepem nimic. Ele pot fi un conținut de viață, o obsesie epuizantă, dar nu un sens de viață. Sensul nu se găsește în ele. Sensul se poate manifesta în perimetrul lor, dar numai ca ceva adăugat, ca un «bonus» venit din afara lor, dintr-o altă dimensiune, dintr-un alt cer. Avertismentul parabolei bate, deci, în altă direcție decât aceea a unei etici chinuitoare și trebuie căutat în registrul simbolic: Vine un moment când ai de hotărât ce înseamnă cu adevărat acasă, care este țarina cu adevărat fertilă, ce vei alege între un ritual de înmormântare și o promisiune de înviere. Vine o vreme - și ea vine o singură dată - când ești invitat la o altă nuntă decât cele obișnuite, când grija judecății finale prevalează asupra trebăluiei prin ograda proprie, când e preferabil să fi dur cu deprinderile și înclinațiile care te robesc în mod obișnuit, pentru a reintra în dialog cu reperele, uitate de regulă, ale nevoii tale de eternitate. Și, dacă atunci când vine o asemenea vreme găsești o sumedenie de scuze pentru a te deroba, nu trebuie să te mire că intră de îndată în joc mecanismele lui prea târziu. Invitația se suspendă, ușile se închid. În loc să pătrunzi în salonul de nuntă, rămâi într-o sală a așteptării fără termen, a exteriorității indefinite. Dar rămâi acolo unde ai ales să rămâi. Nu gazda te-a exclus, ci propria ta decizie. Cu alte cuvinte, pierzi pe mâna ta, dislocat de o tendință încăpățânată de auto-ajutorare, în care securitatea personală și cea familială îți epuizează toate resursele. Te irosești în efortul de a (te) agonisi și îți pierzi identitatea în efortul de a o consolida în datele ei contingente¹.

„Instalat în salahoria repetitivă a cotidianului, în cadența grijilor curente, riști să pierzi din vedere timpul mesianic. În

¹ **Ibidem**, pp. 195-197.

termeni heideggerieni, «a-fi-în-lume» ajunge, astfel, să se mărginească la ce este de procurat, ce este de făcut, ce este urgent, ce este de neocolit în activitatea de zi cu zi. A fi în lume înseamnă a fi ocupat, a fi sufocat de griji, a nu avea timp (o boală endemică a contemporaneității). De fapt, este vorba de a nu mai avea decât timpul «malaxorului» lumesc. Oferta banchetului este oferta ieșirii din timpul cronologic, oferta regăsirii timpului «mare», timpul sărbătorii finale, al Împărăției, care reazăz lucrurile în ierarhia lor adevărată. Este timpul depășirii imediatului imperativ, timpul în care redescoperi experiența bucuriei și a libertății. Iar a trăi în acest timp recuperat sfârșește prin a se răsfrânge și asupra timpului «mic»: Sărbătorescul devine un model și pentru ocupațiile contingente, pentru viața pământească în genere”¹.

„Parabola nunții fiului de împărat conține și un episod nu lipsit de o anumită brutalitate, în ciuda contextului sărbătoresc. Printre oaspeți, împăratul întâlnește un personaj care nu este îmbrăcat în haine de nuntă. Admonestat cu un apelativ ironic: «Prietene», musafirul tace. Pedeapsa este promptă și radicală: Va fi legat și aruncat «în întunericul cel mai din afară». La o primă lectură, situația descrisă este cel puțin stranie. După refuzul primilor invitați, cei aduși la nuntă sunt luați de pe toate drumurile și înghesuiți de-a valma în marea încăpere anume pregătită pentru invitați. Dar ei sunt luați pe nepregătite, sunt culeși cu japca, fără preaviz și fără exigențe vestimentare prestabilite. E mai curând de mirare faptul că prost îmbrăcat a fost găsit doar un singur invitat. Este limpede că gazda nu are, în privința vestimentației pe care o incriminează, o problemă de gust și că, prin urmare, altele trebuie să fie motivațiile reacției sale. Există o îndelungată tradiție a descifrării parabolei în termenii unei pioase cuviințe. Pentru Origen, de pildă, lipsa hainei potrivite semnalează lipsa unor calități etice esențiale, cum ar fi milostenia sau bunătatea

¹ **Ibidem**, pp. 197-198.

sufletească. Klyne Snodgrass antologhează câteva texte ilustrative din ambianța iudaică și din cea timpuriu creștină, în care tema hainei pe care o poartă aleșii apare în mod explicit. Se vorbește despre haine de slavă și haine ale vieții, se invocă prezența impozantă a celor care au părăsit întunericul acestui veac și au fost dăruiți de Dumnezeu cu veșminte de slavă. Îmbrăcați în alb, ei au lepădat hainele muritoare și au luat haine nemuritoare. Prorocul Isaia spune în acest sens: «*Să se bucure sufletul meu întru Domnul, căci m-a îmbrăcat în veșmântul mântuirii și cu mantia veseliei, ca unui mire mi-a pus mie cunună și ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă*» (Isaia 61,10). Dar cel mai apropiat pasaj de spiritul parabolei nunții fiului de împărat îl găsim în Talmudul Babilonian: Un rege își invită supușii la banchet, fără să precizeze data. Cei înțelepți se îmbracă frumos și așteaptă la ușa palatului, socotind că nimic nu poate lipsi dintr-o gospodărie regală și că, deci, banchetul poate începe oricând. Cei nătângi își văd în continuare de treabă, cu gândul că pentru a organiza un banchet e nevoie de timp. Dar regele îi cheamă dintr-odată la masă pe toți. Cei înțelepți apar împodobiți, iar nătângii neîngrijiți și murdari. Gazda se bucură de cei dintâi, dar se mânie pe ceilalți. Înțelepții capătă încuviințarea să se așeze, să mănânce și să bea, în vreme ce nătângii care nu s-au pregătit pentru banchet trebuie să rămână în picioare și să privească. Parabola din Talmud este un comentariu la textul din Vechiul Testament: «*În toată vremea, veșmintele să-ți fie albe și untdelemnul să nu lipsească de pe creștetul tău*» (Ecclesiastul 9,8). Ne aflăm, evident, în același spațiu hermeneutic cu parabolele așteptării: Trebuie să fii mereu pregătit, gata să schimbi haina pământească cu cea a sărbătorii. Aici este necesar să facem precizarea că termenul grecesc «*ἐνδύμα*» (endyma) ar putea fi înțeles nu doar ca îmbrăcămintă, ci și ca ținută, purtare, atitudine. Nu poți veni la o nuntă împărătească fără să te integrezi în atmosfera generală. Trebuie să arăți îngrijit, să te

cureți (de toate soiurile de întinăciune), să te porți cuviincios, după regula hotărâtă de gazdă și, mai ales, să te bucuri deplin, să intri în comuniune cu ceilalți participanți la banchet. În pilda nunții fiului de împărat oaspetele inadecvat are mai curând aerul unui intrus, asemenea tâlharului care nu intră în staulul oilor pe ușă, ci «*sare pe aiurea*» (Ioan 10,1). Este inutil să speculăm prea mult în jurul eventualelor motivații ale mâniei împăratului. Franz Stern se întreabă dacă purtarea musafirului nu a fost cumva lipsită de respect, de umilință, sau dacă nu cumva a refuzat, din nesupunere, hainele de gală care, conform tradițiilor locale, se ofereau, la intrare, celor cu veșminte nepotrivite. Dan Otto Via vede în apariția dizarmonică a oaspetelui nedorit expresia unei incapacități de a înțelege contextul în care se află sau semnului unei duble personalități, al unei schizoide rupturi lăuntrice: Insul vrea, în același timp, să participe la nuntă, dar și să-și păstreze obiceiurile anterioare. Tăcerea celui chestionat - și, ulterior, exclus - ar fi, după alții, dovada unei naturi primitive: El era nătâng și needucat, ar fi pătruns printre ceilalți oaspeți doar ca să înfulece. Cu asemenea presupuneri, parabola se reduce la o simplă problemă de etichetă. În fapt, ea leagă tema chemării atotcuprinzătoare de aceea, complementară, a exigenței ultime. Nu oricine răspunde invitației este apt să intre la banchet. Să observăm, totuși, alături de B. T. D. Smith, că finalul pildei este, numeric (și simbolic) vorbind, mai degrabă încurajator. Dintre toți cei prezenți, unul singur este dat afară. S-ar zice că o încheiere de tipul «Mulți chemați, puțini excluși» ar fi fost mai apropiată de litera parabolei. Invitația la nuntă este însoțită de judecată, dar și de o iertare masivă¹.

„Mult mai sângeros, mai neiertător - și mai greu de explicat - este pasajul în care împăratul, mânios pe cei care i-au ucis mesagerii, ordonă, la rândul lui, uciderea lor și le incendiază

¹ **Ibidem**, pp. 198-201.

cetatea. Suntem confrunțați, dintr-odată, cu un chip răzbunător și distructiv al suveranului. Nu mai există îndurare, nu mai există deschidere totalizantă pentru buni și răi deopotrivă. Textul amintește mai curând de parabola lucrătorilor celor răi ai viei și pare o intercalare neverosimilă în narațiunea Evanghelistului. S-a observat, chiar, că episodul nu este lipsit de o anumită notă de absurd. E greu de imaginat ca un împărat să-și incendieze propria cetate și asta în timp ce, în castelul lui, are loc un mare banchet. Soluția la îndemână este interpretarea alegorică: Autorul Evangheliei, sau poate Biserica primară, a vrut să evoce, prin acest episod, distrugerea Ierusalimului survenită în anul 70 d.Hr. ca efect al uciderii Domnului Hristos. Dar este cel puțin la fel de plauzibil ca paragraful în discuție să fie, în intenția Evanghelistului, o referire la distrugerea Cetății Sfinte din anul 586 î.Hr., în urma repetatelor respingeri ale mesagerilor lui Dumnezeu de către poporul ales”¹.

„Aceste modalități de a salva, prin alegorie, aspectul rebarbativ al textului dovedesc buna intenție a unor comentatori de a elimina din corpul parabolei și al discursului Mântuitorului în genere dimensiunea rigorii. Tematica judecății aspre, a unei perspective postume sumbre, este antipatică. Se dorește exaltarea bunătății iubitoare a Domnului Hristos în detrimentul dreptății Lui, care este întotdeauna misterioasă, paradoxală, necodificabilă, dar niciodată laxă, negociabilă, acomodantă. Mântuitorul nu este o icoană a cumsecădeniei lacrimogene, iar promisiunea mântuirii nu este o mângâiere pe creștet. Ea încurajează fără să moleșească. A răspunde chemării la nuntă înseamnă a reacționa prompt și responsabil: A livra, a rodi, a participa. Textul evanghelic nu vrea să fie doar dătător de speranță și de consolare. El invită la veghe, la preocupare îngrijorată pentru ziua de pe urmă, la făptuire justificatoare. Iar ipoteza excluderii, a eșecului, respectiv

¹ **Ibidem**, pp. 201-202.

a deciziei punitive, este mereu actuală. Domnul Hristos are și postura unui păzitor al pragului sever, neînduplecat. Stă lângă uși și, când este cazul, le închide drastic. Fără conceptul judecății, n-ar mai fi nevoie de mântuire. Orice sentiment al urgenței și al importanței vieții, al dreptății și chiar al lui Dumnezeu ar fi diminuat, dacă nu chiar cu desăvârșire pierdut”¹.

„La început am lămurit ce înseamnă, potrivit textului evanghelic, a fi în afara sau în interiorul mesajului Mântuitorului. Cui îi vorbește Domnul Hristos? Am constatat că discursul Lui nu exclude pe nimeni, că vizează, în final, o descoperire globală, fără discriminare, dar că ceea ce nu poate (respectiv nu vrea) să facă este să constrângă libertatea ascultătorilor Săi. Este dreptul fiecăruia să rămână în afară, să adopte o formă sau alta de nereceptivitate, de surzenie programatică, cu toate riscurile pe care le implică o asemenea atitudine”².

¹ **Ibidem**, pp. 202-203.

² **Ibidem**, p. 211.

Pildele slujitorului credincios și înțelept și a furului care vine noaptea

„Privegheați, că nu știți în care zi vine Domnul vostru. Să cunoașteți însă aceasta, că de-ar ști stăpânul casei la care ceas al nopții vine furul, ar priveghea și n-ar lăsa să i se spargă casa. De aceea și voi fiți gata, că în ceasul în care nu gândiți va veni Fiul Omului. Cine este oare slujitorul credincios și înțelept, pe care stăpânul l-a pus peste slugile sale ca să le dea hrană la timp? Fericit e slujitorul acela pe care, venind stăpânul, îl va găsi făcând așa. Adevăr vă grăiesc că-l va pune peste toate avuțiile sale. Dar dacă slujitorul acela, rău fiind, va zice în inima sa: Stăpânul meu întârzie, și va începe să-i bată pe cei ce slujesc împreună cu el, să mănânce și să bea cu bețivii, stăpânul aceluia slujitor va veni în ziua când el nu se așteaptă și-n ceasul pe care nu-l știe și-l va despica în două și partea lui o va pune cu fățarnicii. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 24,42-51).

„Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece. Iar despre ziua aceea și despre ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din cer, nici Fiul, ci numai Tatăl. Luați aminte, privegheați și vă rugați, că nu știți când va fi vremea aceea. E ca un om care a plecat departe, și-a lăsat casa, a dat puterea pe mâna slugilor, fiecăruia lucrarea lui, iar portarului i-a poruncit să vegheze. Așadar, privegheați, că nu știți când va veni stăpânul casei: Seara, ori la miezul nopții, ori la cântatul cocoșilor, ori dimineața; ca nu cumva venind fără veste, să vă găsească dormind. Iar ceea ce vă spun vouă le spun tuturor: Privegheați!” (Marcu 13,31-37).

„Voi fiți asemenea oamenilor care-și așteaptă stăpânul când se va întoarce de la nuntă, ca venind el și bătând, îndată să-i deschidă. Fericite sunt slugile acelea pe care stăpânul, când vine, le va afla veghind. Adevăr vă spun, că se va încinge și le va pune la masă și, apropiindu-se, le va sluji. Fie că va veni la straja a doua, fie că va veni la straja a treia, fericite sunt ele de le va găsi așa. Dar s-o știți pe asta, că de-ar ști stăpânul casei în care ceas vine furul, ar veghea și n-ar lăsa să i se spargă casa. Așadar; și voi fiți gata, că Fiul Omului vine în ceasul în care nu gândiți. Și I-a zis Petru: Doamne, parabola aceasta o spui pentru noi sau pentru toți? Și a zis Domnul: Cine este iconomul credincios și înțelept pe care stăpânul îl va pune peste slugile sale, ca să le dea la vreme măsura lor de grâu? Fericită este sluga aceea pe care, când vine stăpânul ei, o va găsi făcând așa. Adevăr vă spun că peste toate avuțiile sale o va pune. Dar dacă sluga acea va zice în inima sa: Stăpânul meu întârzie să vină, și va începe să-i bată pe slujitori și pe slujnice și să mănânce și să bea și să se îmbete, va veni stăpânul acelei slugi în ziua în care ea nu gândește și în ceasul în care ea nu știe și o va tăia în două, iar partea ei o va pune cu cei necredincioși. Și sluga aceea care a știut voia stăpânului și n-a pregătit nimic, nici n-a făcut după voia lui, va fi bătută mult. Iar cea care n-a știut, dar a făcut lucruri vrednice de bătaie, va fi bătută puțin. De la cea căreia i s-a dat mult, mult se va cere; și de la cea căreia i s-a încredințat mult, mai mult se va cere” (Luca 12,36-48).

Pilda slujitorului credincios și înțelept este prezentată de către Evangheliștii sinoptici în variante diferite, Sfinții Matei și Luca adăugându-i și „scurta parabolă a furului care vine noaptea, inspirată probabil dintr-o întâmplare reală, o spargere petrecută recent, despre care vorbea toată lumea”¹.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 54.

În pilda slujitorului credincios și înțelept slugile „așteaptă reîntoarcerea acasă a stăpânului, o reîntoarcere anunțată chiar de el și care, deși greu de anticipat temporal, este inevitabilă”¹.

Făcând o comparație între situația din această parabolă și lumea reală, trebuie să fim conștienți că „starea actuală a lumii create este următoarea: Creatorul e absent de pe scena creaturilor sale, iar creaturile sunt absente de pe scena, transcendentă, a Creatorului. Am fost alungați din raiul Lui și L-am alungat din locuința noastră. Numai că - ni se spune - această «surghiunire» reciprocă, această centrifugalitate instalată între lumesc și supralumesc, este episodică. Întruparea este pecetea unei reîntâlniri ireversibile. Dar reîntâlnirea trebuie așteptată. Nu trebuie să ne ia pe nepregătite, somnolenți, netrebnici, îndărătnici. Așteptarea trebuie să fie felul nostru de a fi, câtă vreme Cel Anunțat este absent”².

„Din parabolele așteptării rezultă însă că așteptarea nu e o formă de pasivitate, de moțăială, petrecută cu ochii spre orizont. Nu ni se cere să ne ocupăm cu așteptarea, să practicăm așteptarea în sine, inertă și inarticulată. Ni se cere să așteptăm slujind, asumându-ne o activitate utilă, îndeplinind o îndatorire, o sarcină. Așteptarea adaugă mereu faptului de a aștepta o bună administrare a timpului parcurs în așteptare. Plecând, stăpânul lasă fiecăruia lucrarea lui: Portarul trebuie să fie oricând gata să deschidă poarta, slujitorul pus peste celelalte slugi trebuie să le dea hrană la timp. Intervalul rezervat așteptării nu tolerează netrebnicia, iresponsabilitatea, abuzul față de semeni, nepăsarea, suspensia oricărei rigori, necredința, bazate, toate, pe anticiparea imatură a unei infinite amânări a sorocului”³.

¹ **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, p. 141.

² **Ibidem**, p. 142.

³ **Ibidem**, p. 143.

„Pe de altă parte, focalizarea tenace asupra unei activități precis definite, de natură să umple intervalul dintre clipa prezentă și apariția viitoare, neștiută, a celui așteptat, nu trebuie să se ia pe sine drept scop. Ea este metabolismul așteptării, conținutul ei, dar nu are un sens autonom. Fapta nu trebuie, cu alte cuvinte, să slăbească ținta așteptării, să uite, vreun moment, de orientarea ei transcendentă. Ea va fi, în același timp, aplicată și desprinsă de imediat, eficientă și gratuită, atentă simultan la efectul ei pragmatic și la cerul translucid pe care se proiectează. Așteptarea se întreține prin faptă, dar fapta se legitimează prin fondul ei, incoruptibil, de așteptare. A cădea, monomaniac, în mecanica productivității, a te epuiza în execuție oarbă, decerebrată, fără dialog cu depărtarea și cu zenitul, e a te sustrage întâlnirii cu cel așteptat, adică a nu-l mai aștepta. Te apuci de lucru pentru a acoperi înțelept intervalul pe care îl ai în față și rămâi apoi prizonier în interval. Uiți rațiunea pentru care te-ai mobilizat. Te plafonezi în aici, pierzând dimensiunea totodată relativizantă și salutară a lui dincolo. Trăiești în imediatețea timpului cotidian și ratezi timpul cel mare al sorocului eshatologic. Cu alte cuvinte, înlocuiești expectativa seminală prin cronologie stearpă”¹.

„Între timpul mic și timpul mare există complementaritate, dar și o misterioasă contradicție. Cel instalat (temporar) în ciclul terestru știe că el se va încheia pe neașteptate, fie că e vorba de a doua venire a Celui Așteptat, fie că e vorba de finalul contingent, adică de moartea individuală. Așteptarea este, cu alte cuvinte, un mod de a conlucra cu neașteptatul, o neîntreruptă raportare la inanticipabil. Întrucât Cel Așteptat vine pe neașteptate, singurul fel în care poți obține întâlnirea cu El este să faci din posibilul surprizei, din arbitrarul neașteptatului, substanța așteptării Sale. Numai cel care așteaptă, mereu treaz, e pregătit pentru ceea ce vine pe neașteptate. Cel care așteaptă suspendă, de fapt, caracterul

¹ **Ibidem**, p. 144.

neașteptat al venirii pe neașteptate. Această paradoxală situație este sporită și de contrastul dintre impredictibilul venirii Celui Așteptat și imperativul punctualității în distribuirea hranei, transmis de stăpân slujitorului pus să-i administreze gospodăria în absența sa. Nu știm când se întoarce Domnul, dar, până una alta, trebuie să ne îndeplinim îndatoririle la timp. A fi riguros pe un fond de incertitudine, a fi exact într-un context nesistematizabil și nemăsurabil, aceasta este regula de viață pe care Domnul Hristos o recomandă ucenicilor Săi¹.

„A fi prezent aici, fără să fii nicio clipă absent de dincolo e un exercițiu spiritual universal. Repetarea numelui lui Dumnezeu, rugăciunea continuă a inimii, sau măcar o scurtă privire aruncată, la miezul zilei, spre cer, se regăsesc în arsenalul tehnic al tuturor religiilor. Un rol asemănător poate avea referința constantă la perspectiva morții sau trezia constantă a interogativității. Prin ele, planimetria vieții zilnice capătă dimensiunea unui joc secund tonifiant. Cotidianul rămâne integral asumat, dar se lasă absorbit totodată și în alt registru, echivalent unei ieșiri din scară, unei rupturi de nivel. Plafonul imanent se deschide, făcând loc unui zbor invers, restaurator. S-ar spune că cel care așteaptă are vocația de a fi prezent și în imediat, și în transcendență. Cum spune Søren Kierkegaard, așteptarea fericirii cerești reușește ceea ce altfel pare imposibil, anume să fie în două locuri deodată: Lucrează în ceruri și de asemenea și pe pământ².

„Cel care așteaptă pare, așadar, să fie înzestrat cu o virtute rară și subtilă: Virtutea de a trăi simultan în timp și în afara lui, în certitudinea imediatului și în incertitudinea perspectivei ultime, în liniștea funcțională a cotidianului și în neliniștea zilei de pe urmă. S-ar zice că parabolele așteptării cer slujitorului care se află în condiția de a aștepta o calificare ieșită din comun, o structură

¹ **Ibidem**, pp. 149-150.

² **Ibidem**, p. 150.

aparte: El trebuie să reziste unei solicitări contradictorii, unei dedublări riscante; trebuie, în fond, să fie deopotrivă prezent în lume și absent din ea, să consimtă la destinul său pământesc, știind însă că e vorba de un destin de tranzit. A fi între oameni și a fi, totodată, cu Dumnezeu nu e o îndeletnicire la îndemâna oricui. Textele nu încurajează, totuși, vreo excepție. Ceea ce ni se cere nu este să avem geniul așteptării, ci, dimpotrivă, umilitatea ei. Ni se cere să nu ne instalăm, confortabil și suficient, în subînțelesurile vieții curente, să nu acordăm actualității dimensiuni monumentale”¹.

„Așteptarea nu e altceva decât facultatea de a te mișca privind în sus, spre o altă lume decât lumea din care faci parte. Să adăugăm că o formă tradițională a așteptării este însăși rugăciunea și că nimeni nu știe să roage și să se roage mai bine decât robul, când se află dinaintea stăpânului său”².

„În avantaj este doar robul care veghează, robul care nu se lasă ispitit de somn, mai cu seamă când stăpânul lipsește. Robul acesta, care rămâne treaz și își îndeplinește toate îndatoririle, va fi tratat, la întoarcerea stăpânului, ca un oaspete privilegiat: Stăpânul însuși se va încinge și îl va servi la masă. Cu alte cuvinte, cel care așteaptă devine, la capătul așteptării, una cu obiectul așteptării sale. Devine stăpân. Slujind, binemerită să fie slujit”³.

„Întrucât în Evanghelia după Matei parabola slujitorului credincios și înțelept este adresată Sfinților Apostoli, este limpede că morala ei are de-a face și cu rostul și exigențele pe care trebuie să le ilustreze clerul, ierarhia bisericească, presupusă a administra corect intervalul absenței stăpânului. Aceasta o confirmă și exegeza modernă, dar și cea a primelor veacuri creștine. Ni se vorbește deci, între altele, despre misiunea încredințată de

¹ **Ibidem**, pp. 150-151.

² **Ibidem**, p. 152.

³ **Ibidem**.

Dumnezeu preoților. Ca și în pasajele din II Timotei 2,24 și Tit 1,7, ei sunt puși, adică au un mandat, o delegație să păstorească comunitatea semenilor lor în intervalul, saturat de așteptare, dintre ziua de azi și Ziua Judecării. Esențial este faptul că ei nu sunt puși în postura unor căpetenii severe, a unor distribuitori de porunci, a unor stăpâni. Ceea ce li se cere este să dea hrană la timp celor pe care îi păstoresc, adică să le fie de folos, să-i slujească. Atât. Stăpânul nu le-a încredințat, cu alte cuvinte, rolul său, ci i-a făcut mai mari într-o activitate subalternă: Nobilă, de neînlocuit, dar auxiliară. A operat, așadar, un transfer temporar de responsabilitate”¹.

„La prima vedere, parabolele pe care le comentăm sunt construite pe opoziția fermă dintre somn și veghe, și dintre claritatea zilei și întunericul nocturn. Trebuie totuși să observăm că nici somnul, nici noaptea nu sunt monoton negative, după cum nici simpla insomnie sau perpetuitatea diurnă nu sunt condiții suficiente (și cu atât mai puțin optime) pentru a mijloci experiența așteptării lucide. În definitiv, toate cele zece fecioare (așadar și cele înțelepte) dorm (cum doarme și agricultorul din parabola seminței care crește singură), ceea ce dovedește, pe de o parte, că somnul ca atare nu este interzis în mod formal și, pe de alta, că faptul de a nu dormi nu este, în sine, suficient pentru a semnala buna așezare eshatologică a celui care așteaptă. Slujitorul credincios și înțelept nu se distinge, în primul rând, prin virtutea de a rămâne treaz, ci prin conștiințiozitatea cu care își îndeplinește, în absența stăpânului, sarcina care i-a fost încredințată. A fi pregătit înseamnă nu atât a ieși din ritmul vieții zilnice, cât a avea o constantă prezență de spirit, a asuma așteptarea activă ca mod de viață, ca speranță în act. Important este ca «*ori de veghem, ori de dormim, împreună cu El să viețuim*» (I Tesaloniceni 5,10). Cu alte cuvinte, avem de-a face

¹ **Ibidem**, p. 153.

cu un tip de veghe care este deasupra alternanței dintre trezie și somn: Ca și cum ochiul închis afară înăuntru se deșteaptă, ca și cum somnul trebuie să se instaleze fără adormirea totală a conștiinței vigile. Cel care așteaptă nu face, în timpul nopții, decât să treacă de la așteptarea alertă, dinamică, la așteptarea latentă. Cine e pregătit nu trebuie să fie mai puțin pregătit când doarme. A fi pregătit tocmai asta înseamnă: a fi pregătit tot timpul, oricând, chiar și în episoadele crepusculare din curgerea orelor. Așteptarea omogenizează fragmentele timpului. Practicată ca mod de a fi, așteptarea nu poate fi intermitentă. Ea devine o însușire constantă a omului, o facultate constitutivă. Când dormi nu ești mai puțin inteligent, mai puțin iubitor, mai puțin cinstit decât atunci când ești treaz. La fel, nu ești mai puțin dedicat Împărăției, mai nepăsător față de majestatea ei plină de consecințe. Somnul devine vinovat numai dacă merge până la părăsirea de sine, până la împietrirea ultimă. Iar acest tip de somn poate surveni și în timpul stării de veghe. La somnul diurn, la cei care trăiesc, zi de zi, în semitrezia unei conștiințe adumbrite se referă, mai curând, textele. Sau la cei care se prăbușesc în somn ca într-un refugiu, ca într-o amnezie autoindusă, ca într-un teritoriu protejat, cu o aparentă (falsă) capacitate de vindecare. Dar din această stare nu se iese prin simpla demonizare a somnului firesc, sau prin alunecarea într-o îngrijorată neliniște. Nu trezie stearpă, ci trezvie monahală, nu neodihnă isterică, ci atenție calmă, dar constantă, purtare de grijă, efort de a fi mereu în gardă, iată obiectivul acestor parabole. În toate textele la care ne referim, somnul este, așadar, mai curând o metaforă a derapajului, a rătăcirii, a inconștienței”¹.

„Scurta parabolă a furului care vine noaptea pune de asemenea la încercare (ca și simbolismul somnului și al nopții) coerența monocoloră a simțului comun. Într-un context în care

¹ **Ibidem**, pp. 154-156.

personajul principal, cel care urmează să vină, cel așteptat, nu este altul decât Dumnezeu Însuși, recursul la figura categoric negativă a furului este stupefiantă. Poate fi a doua venire a Domnului Hristos asemănată cu un atac tâlhăresc, cu o spargere? Ei bine, Evanghelia nu ezită să sugereze că cele două tipuri de evenimente au ceva în comun. «*Precum un fur noaptea, așa vine ziua Domnului*» se spune în Epistola I către Tesaloniceni. Caracterul neașteptat al Parusiei, survenirea fără veste a apoteozei finale, are - s-ar zice - ceva amenințător: Mântuire pentru unii, pedeapsă pentru alții, fericire pentru unii, catastrofă pentru alții. Dimensiunea dureroasă și ultimativă a momentului face posibilă analogia cu durerile făcerii - și chin, și euforie înnoitoare - (Ioan 16,21) și cu potopul «*Și precum a fost în zilele lui Noe, așa va fi și în zilele Fiului Omului: Mâncau, beau, se însurau, se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie și a venit potopul și i-a pierdut pe toți*» (Luca 17,26-27)¹.

„În cazul de față, analogia dintre atacul de noapte al hoțului și irumperea neașteptată a Zilei de pe urmă valorifică, în primul rând, câteva asemănări certe: Instantaneitatea, imprevizibilul, precum și vulnerabilitatea celui care nu se așteaptă sau așteaptă nepregătit²».

„Semnificative sunt însă și deosebirile. Mai întâi este de observat că, în vreme ce în toate celelalte parabole cei care trebuie să vegheze sunt toți slugi, în pilda furului care vine noaptea cel care ratează momentul este stăpânul casei. Rolurile se inversează: Hoțul este Fiul Omului, iar stăpânul nevigilent este cel aflat în culpă, un indiciu rapid al faptului că ierarhiile și criteriile curente nu sunt relevante pentru evaluarea finală. A te ține treaz este o exigență universală. Și stăpânul, și slugile pot fi prinși în delict de somnolență. Și unul, și ceilalți ar veghea, dacă ar ști. Dar nu știu.

¹ **Ibidem**, p. 160.

² **Ibidem**, p. 161.

Prin urmare, vor fi luați prin surprindere. Aici însă intră în joc o diferență esențială pentru a defini calitatea așteptării: nu e sigur că furul va veni, dar e sigur că vremea Împărăției va veni. Nu vrem să vină furul, dar vrem să vină Domnul Hristos. Cel care așteaptă un hoț lucrează cu o ipoteză (indezirabilă). Cel care așteaptă Ziua de Apoi se mișcă în orizontul unei certitudini (dorite). Fapt este că și răul (potențial), și binele (promis) trebuie așteptate cu aceeași prezență de spirit, în aceeași, ecvanimă, stare de veghe”¹.

¹ **Ibidem**, pp. 161-162.

Pilda celor zece fecioare

„Împărăția cerurilor se va asemăna cu zece fecioare care, luându-și candelile, au ieșit întru întâmpinarea mirelui. Dar cinci dintre ele erau nebune și cinci înțelepte. Cele nebune, luându-și candelile, n-au luat cu ele și untdelemn. Iar cele înțelepte, odată cu candelile și-au luat și untdelemn în vase. Dar întârziind mirele, au ațipit toate și au adormit. Iar la miezul nopții s-a făcut strigare: Iată, vine mirele! Ieșiți întru întâmpinarea lui! Atunci s-au deșteptat toate fecioarele acelea și și-au împodobit candelile. Iar cele nebune le-au zis celor înțelepte: Dați-ne din untdelemnul vostru, că nouă ni se sting candelile. Dar cele înțelepte le-au răspuns, zicând: Nu, ca nu cumva să nu ne ajungă nici nouă și nici vouă. Mai bine mergeți la cei ce vând și cumpărați-vă. Deci, plecând ele să cumpere, a venit mirele, iar cele ce erau gata au intrat cu el la nuntă și ușa s-a închis. Mai pe urmă au sosit și celelalte fecioare, zicând: Doamne, Doamne, deschide-ne! Iar el, răspunzând, le-a zis: Adevăr vă spun, nu vă cunosc pe voi! Drept aceea, privegheați, că nu știți ziua și nici ceasul în care va veni Fiul Omului” (Matei 25,1-13).

Cu toate că această parabolă începe cu cuvintele: „Împărăția cerurilor se va asemăna cu zece fecioare”, din context constatăm că „Împărăția lui Dumnezeu nu este comparată cu fecioarele, ci cu nunta”¹ la care acestea au fost invitate.

În această pildă Domnul Hristos spune că „zece fecioare și-au luat candelile și au ieșit întru întâmpinarea mirelui”. „Făcliile cu care fecioarele s-au dus ca să-l întâmpine pe mire erau protejate de un abajur, de aceea ele așteptau cu candelile

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, pp. 213-214.

aprinse, căci, dacă se întâmplă ca mirele să vină pe neașteptate, nu este ușor să aprinzi candela în grabă”¹.

Mirele despre care se vorbește în parabolă este Domnul Hristos Însuși. Acest lucru îl vedem din discuția pe care Acesta a purtat-o cu fariseii și cărturarii, care I-au reproșat: „*«Ucenicii lui Ioan țin posturi dese și fac rugăciuni; tot așa și ai fariseilor; dar ai Tăi mănâncă și beau»*. Iar Iisus le-a zis: *«Puteți oare să-i faceți pe nuntași să postească în timp ce mirele este cu ei? Dar vor veni zile când mirele se va lua de la ei; atunci, în acele zile, vor posti»*” (Luca 5,33-35).

Nunta din această pildă este ospățul din Împărăția lui Dumnezeu. Referindu-se la acesta, după ce a instituit Sfânta Euharistie, la Cina cea de Taină, Mântuitorul le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Adevărat, adevărat zic vouă, că de acum nu voi mai bea din acest rod al viței până în ziua aceea când îl voi bea cu voi, nou, în Împărăția Tatălui Meu*” (Matei 26,29).

În continuarea parabolei, Domnul Hristos menționează că „*cinci dintre fecioare erau nebune și cinci înțelepte*”.

Cu toate că în limba română cinci dintre fecioare sunt numite „nebune”, termenul folosit în textul original grecesc care vorbește despre acestea este cel de „μωραί” (more), iar „μωρός” (moros) nu înseamnă „dement”, „debil mintal”, „alienat” ori „smintit”, ci „nesăbuit” sau „nesocotit”.

Termenul folosit în antiteză în originalul grecesc față de fecioarele nebune, pentru a le desemna pe cele cinci fecioare înțelepte, nu este cel de „σοφές” (sofes), cu toate că „σοφός” (sofos) este cuvântul consacrat pentru „înțelept”, ci în Noul Testament este utilizat termenul de „φρόνιμοι” (fronimi), ori „φρόνιμος” (fronimos) s-ar traduce mai exact prin „chibzuit” sau „cuminte”.

¹ **Ibidem**, p. 214.

În pofida acestei traduceri, sensul parabolei rostite de Mântuitorul este limpede și nealterat în limba română.

Din această lămurire înțelegem în ce constă „nebunia” unora dintre fecioare, precum și „înțelepciunea” celorlalte.

„Încă din vechime fecioarele nebune din această pildă au fost interpretate ca referindu-se la poporul ales, iar cele înțelepte ca referindu-se la neamuri”¹.

Evreii au fost identificați cu fecioarele nebune din această pildă din două motive.

În primul rând acest lucru s-a petrecut pentru că iudeii, deși formau poporul ales, în Vechiul Testament se închinau adeseori la zeii altor neamuri. Din această cauză, Dumnezeu i-a dat profetului Osea o poruncă neobișnuită, și anume să se căsătorească cu o prostituată: *„Și a zis Domnul către Osea: «Du-te, ia-ți o femeie desfrânată și să ai copii de desfrânată; căci țara nu face decât să se desfrâneze, abătându-se de la Domnul». Atunci el s-a dus și și-a luat de soție pe Gomer, fiica lui Diblaim. Și ea a rămas însărcinată și i-a născut un fiu. Și Domnul a zis către el: «Pune-i numele Izreel; căci iată puțină vreme mai este și Eu voi răzbuna vărsările de sânge ale lui Izreel asupra casei lui Iehu și voi face să înceteze regatul casei lui Israel. Și în ziua aceea voi sfărâma arcul lui Israel în valea lui Izreel». Și ea a rămas din nou însărcinată și a născut o fată. Și i-a zis atunci Domnul: «Pune-i numele Lo-Ruhama (Nemiluita), fiindcă Eu nu voi mai avea milă de casa lui Israel, ca să-i iert păcatele. Voi avea însă milă de fiii lui Iuda și-i voi mântui întru Domnul, Dumnezeul lor; dar nu-i voi mântui cu arc, nici cu sabie, nici cu război, nici cu care de luptă, nici cu cai și nici cu călăreți». Și ea a înțărcat-o pe Lo-Ruhama și a rămas din nou însărcinată și a născut încă un fiu. Iar El i-a zis: «Pune-i numele Lo-Ami (Nu este poporul Meu),*

¹ **Ibidem**, p. 57.

fiindcă voi nu sunteți poporul Meu, iar Eu nu sunt Dumnezeul vostru»” (Osea 1,2-9).

După ce Gomer l-a născut pe cel de-al doilea fiu al lui Osea, Dumnezeu i-a poruncit acestuia să se căsătorească cu încă o femeie, tot de moravuri ușoare, după cum singur mărturisește: „*Și mi-a zis Domnul: «Mai du-te și iubește o femeie care iubește lucrurile rele, o adulteră, așa cum Dumnezeu îi iubește pe fiii lui Israel în timp ce ei cată spre dumnezei străini și se dau în vânt după dulciuri cu stafide». Și am cumpărat-o cu cincisprezece arginți, un omer de orz și un nebel de vin. Și i-am zis: Multe zile vei ședea la mine în așteptare: să nu desfrânezi, să nu fii a altui bărbat, iar eu îți voi fi la fel. Că multe zile vor ședea fiii lui Israel în așteptare, fără un rege, fără un principe, fără jertfă și fără altar și fără preoție și fără Urim. Și după aceasta se vor întoarce fiii lui Israel și-L vor căuta pe Domnul, Dumnezeul lor; și pe David, regele lor; și în zilele de apoi se vor minuna întru Domnul și întru bunătățile Lui” (Osea 3,1-5).*

Prorocului Osea i s-a poruncit să se căsătorească cu cele două femei păcătoase pentru ca, prin gestul lui, să le arate evreilor, care formau poporul ales, că Dumnezeu consideră închinarea la dumnezei străini drept adulter.

Al doilea motiv pentru care evreii sunt identificați cu fecioarele nebune din parabolă se datorează faptului că Domnul Hristos „*întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit” (Ioan 1,11).*

Văzând Mântuitorul atitudinea evreilor, care nu L-au acceptat ca Mesia, le-a atras luarea aminte: „*Vă spun Eu vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor ședea la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în Împărăția cerurilor, iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 8,11-12).*

Întrucât noi, creștinii, nu ne închinăm la idoli, zei sau dumnezei străini, deci Îi suntem fideli lui Dumnezeu, Care L-a trimis în lume pe Fiul Său pentru noi și a noastră mântuire, putem fi considerați, pe bună dreptate, drept fecioarele înțelepte din această parabolă.

La aceeași concluzie ne trimit și candelile menționate aici, pentru că psalmistul David a afirmat: *„Legea Ta este o candelă pentru picioarele mele și o lumină pentru cărările mele”* (Psalmul 118,105).

Sfântul Ioan Botezătorul a spus că *„Legea prin Moise s-a dat, dar harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos”* (Ioan 1,17), iar Apostolul neamurilor a mărturisit că *„dacă Testamentul cel dintâi ar fi fost fără cusur, nu s-ar fi căutat loc pentru un al doilea”* (Evrei 8,7). Din aceste afirmații înțelegem că Vechiul Testament a fost nedesăvârșit, el fiind doar o *„călăuză spre Hristos”* (Galateni 3,24). De asemenea, de vreme ce *„sfârșitul Legii este Hristos, spre îndreptățire fiecăruia care crede”* (Romani 10,4), iar evreii nu L-au acceptat pe Domnul Hristos drept Mesia, înseamnă că ei au căzut din chemarea de popor ales.

După învierea Sa din morți, Mântuitorul le-a poruncit Sfinților Apostoli: *„Mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; dar cel ce nu va crede, se va osândi”* (Matei 28,19-20 și Marcu 16,16). Același lucru i l-a spus Domnul Hristos și lui Nicodim: *„Adevăr, adevăr îți spun, de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în Împărăția lui Dumnezeu”* (Ioan 3,5). Întrucât nu toate popoarele au acceptat învățătura Mântuitorului, unele preferând să se închine la diferiți zei și dumnezei, nici reprezentanții altor religii nu pot fi identificați cu fecioarele înțelepte din parabolă.

Astfel, cele cinci fecioare înțelepte îi simbolizează pe creștini, pe când evreii și ceilalți necreștini, asemenea fecioarelor nebune, nu vor avea acces în Împărăția cerurilor, pentru că Domnul Hristos a spus foarte clar: „*Cel ce nu este cu Mine este împotriva Mea; și cel ce nu adună cu Mine, risipește*” (Luca 11,23). Sfântul Ioan Botezătorul a afirmat și el: „*Cel ce crede în Fiul are viață veșnică; iar cel ce nu ascultă de Fiul nu va vedea Viața, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el*” (Ioan 3,36).

Mântuitorul își continuă parabola, spunând că „*Fecioarele cele nebune, luându-și candelile, n-au luat cu ele și untdelemn. Iar cele înțelepte, odată cu candelile și-au luat și untdelemn în vase*”.

Cele cinci fecioare din această pildă care sunt considerate nebune fie „și-au uitat vasele cu untdelemn în graba ieșirii lor, fie au fost atât de nesocotite încât au trecut cu vederea posibilitatea întâzierii mirelui și nu și-au dat seama că vor avea nevoie de untdelemn pentru a-și umple candelile din nou”¹.

Untdelemnul, despre care se vorbește aici, poate fi înțeles în două feluri. Acesta simbolizează, în primul rând, învățătura cea adevărată a Domnului Hristos, propovăduită de Sfinții Apostoli, pe care o păstrează doar Biserica Ortodoxă, de vreme ce celelalte culte creștine fie au adăugat la aceasta, fără să aibă vreo bază scripturistică, fie au eliminat din ea, fără rost și fără discernământ. Moise a atras luarea aminte asupra acestui fapt încă din Vechiul Testament: „*Să nu adăugați nimic la cuvântul pe care vi-l poruncesc eu, nici să lăsați ceva din el; păziți poruncile Domnului, Dumnezeului vostru, pe care vi le poruncesc eu astăzi*” (Deuteronom 4,2). Mântuitorul a spus și El în acest sens: „*Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece, pentru că mai lesne este să treacă cerul și pământul decât să cadă o cirtă din Lege*” (Matei 24,35 și Luca 16,17).

¹ **Ibidem**, p. 214.

De asemenea, untdelemnul din candelele celor cinci fecioare înțelepte mai simbolizează faptele cele bune ale creștinilor. Sfântul Apostol Pavel a scris că toți creștinii sunt datori să împlinească fapte bune, „*fiindcă noi suntem făptura lui Dumnezeu, zidiți în Hristos Iisus spre fapte bune, pe care Dumnezeu le-a gătit mai înainte, pentru ca noi să umblăm întru ele*” (Efeseni 2,10).

Domnul Hristos Își continuă relatarea parabolei, spunând că „*mirele a întârziat, iar toate fecioarele au ațipit și au adormit*”.

Din cuvintele Mântuitorului vedem că „toate fecioarele, atât cele înțelepte, cât și cele nebune au adormit. De aici înțelegem că somnul lor nu este de condamnat, ci doar neglijența fecioarelor nebune de a nu pregăti untdelemn pentru candelele lor”¹.

Faptul că toate cele zece fecioare au adormit în așteptarea mirelui are două înțelesuri. Pe de o parte, somnul lor înseamnă moartea trupului, care în limbaj liturgic este numită „adormire” și de care nu poate scăpa nimeni dintre oameni, pentru că „*orice trup se învechește ca o haină, că aceasta-i legea veșnică: Cu moarte să moară. Precum în frunzișul unui copac stufoș unele frunze cad, altele cresc, așa-i cu generațiile cărnii și sângelui: Unele mor, altele se nasc*” (Isus Sirah 14,17-18). Din acest motiv, regele și psalmistul David întreabă retoric: „*Cine este omul care va trăi și nu va vedea moartea?*” (Psalmul 88,48).

Moartea este consecința păcatului, fiindcă „*păcatul, odată săvârșit, odrăsește moarte*” (Iacov 1,15), însă a muri nu este păcat.

Cu toate acestea, pentru oamenii păcătoși moartea este un adevărat blestem, pentru că „în ce fapte te va găsi moartea, în acelea vei fi judecat”², fără posibilitatea de a te pocăi pentru păcatele din timpul vieții.

¹ **Ibidem**, p. 58.

² *Patericul...*, p. 285.

Pe de altă parte, ațipirea și adormirea celor zece fecioare se referă la faptul că înaintea celei de a doua veniri a Domnului Hristos, ca Judecător al lumii, creștinii vor trece printr-o perioadă de inactivitate duhovnicească.

În Sfânta Evanghelie după Matei citim că după Cina cea de Taină „*Iisus a mers împreună cu ucenicii într-un loc numit Ghetsimani și le-a zis: «Ședeți aici, până ce Mă voi duce acolo ca să Mă rog». Și luând cu Sine pe Petru și pe cei doi fii ai lui Zevedeu, a prins a se întrista și a se mâhni. Atunci le-a zis: «Întristat de moarte Îmi este sufletul. Rămâneți aici și privegheați împreună cu Mine». Și mergând puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ, rugându-Se și zicând: «Părintele Meu, de este cu puțință, treacă pe-alături de Mine paharul acesta! Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu». Și a venit la ucenici și i-a găsit dormind și i-a zis lui Petru: «Așa, un ceas n-ați fost în stare să privegheați împreună cu Mine! Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită. Că duhul este osârduitor, dar trupul, neputincios». Ducându-Se iarăși, a doua oară, S-a rugat, zicând: «Părintele Meu, de nu-i cu puțință să treacă pe-alături de Mine acest pahar, ca să nu-l beau, facă-se voia Ta!». Și venind iarăși, i-a aflat dormind, că le erau ochii îngreuiți. Și lăsându-i, iarăși S-a dus și S-a rugat a treia oară, spunând aceleași cuvinte. Apoi a venit la ucenici și le-a zis: «De-acum dormiți și odihniți-vă! Iată, ceasul s-a apropiat și Fiul Omului Se va da în mâinile păcătoșilor. Sculați-vă să mergem; iată, s-a apropiat cel care Mă vinde»” (Matei 26,37-46). După cum Sfinții Apostoli Petru, Iacov și Ioan au adormit cu trupul în Grădina Ghetsimani, tot așa vor adormi creștinii, însă din punct de vedere spiritual, înaintea celei de a doua veniri în lume a Domnului Hristos.*

Sfântul Apostol Pavel i-a scris în acest sens lui Timotei: „*Și pe aceasta s-o știi, că în zilele din urmă vor veni vremuri grele. Că oamenii vor fi iubitori de sine, iubitori de arginți, lăudăroși,*

trufași, blasfemiatori, neascultători de părinți, nerecunoscători, pângăritori, fără inimă, neînduplecați, clevetitori, neînfrânați, cruzi, dușmani ai binelui, trădători, obraznici, orbiți de trufie, iubitori mai mult de plăceri decât de Dumnezeu, având înfățișarea credinței celei bune, dar tăgăduindu-i puterea” (II Timotei 3,1-5). Vorbind despre oamenii de atunci, Mântuitorul a spus că „frate pe frate va da la moarte, și tată pe fiu; și copiii se vor răzvrăti împotriva părinților și-i vor ucide” (Marcu 13,12).

Unii Părinți duhovnicești ai Bisericii, care au primit de la Dumnezeu darul înainte-vederii, au scris că în vremurile de pe urmă se vor construi multe biserici și se vor deschide mănăstiri noi, iar cele vechi vor fi restaurate, toate bucurându-se de o bunăstare materială fără precedent în istoria Bisericii. Cupolele lăcașurilor de cult, și chiar ale clopotnițelor, vor fi poleite cu aur, dar preoții, întrucât vor proveni din rândul oamenilor de atunci, nu se vor îngriji de sufletele credincioșilor încredințați spre păstorire, ci numai de bisericile din zid sau de „cărămizile lui faraon”.

Domnul Hristos spune în continuarea pildei că „*la miezul nopții s-a făcut strigare: Iată, vine mirele! Ieșiți întru întâmpinarea lui!*”.

„Întâmpinarea mirelui cu făclii și întârzierea sosirii sale până noaptea târziu, despre care vorbește Mântuitorul în această parabolă, nu sunt simple ficțiuni, ci fapte reale, confirmate de datinile nupțiale israeliene moderne. În legătură cu aceasta, informațiile din diferite părți ale Țării Sfinte ne dau un tablou foarte divers, deosebindu-se în detalii de la sat la sat, dar trăsătura comună aproape tuturor este că punctul culminant și începerea festivităților nunții constă în intrarea nocturnă a mirelui în casa părinților săi. După ce ziua a fost petrecută în dans și în alte distracții, ceremonia nunții are loc la căderea nopții. În momentul acela, mireasa este condusă cu făclii la casa mirelui. În cele din urmă, un crainic anunță sosirea mirelui, care trebuie să rămână

afară din casă. În acel moment femeile o lasă pe mireasă singură și se duc cu făclii să-l întâmpine pe mirele care apare în fruntea cetei sale de prieteni”¹.

„Atât întâmpinarea mirelui cu făclii, cât și așteptarea de ore întregi a sosirii mirelui sunt frecvent menționate în informațiile contemporane asupra nunților din Țara Sfântă. Chiar și în zilele noastre, motivația curentă pentru întârziere este faptul că nu se poate ajunge la un acord asupra darurilor convenite rudelor miresei. A neglija această târguială, adesea foarte însuflețită, poate fi interpretată ca o insuficientă considerație față de neamurile miresei; pe de altă parte, tocmeala trebuie interpretată ca un compliment adus mirelui pentru faptul că viitoarele sale rude arată în acest mod că o cedează pe mireasă numai cu cea mai mare împotrivire”².

„Plasarea începutului ceremoniei nunții noaptea, întâmpinarea mirelui cu făclii și amânarea sosirii sale până la miezul nopții din această parabolă indică cea de-a doua venire în lume a Domnului Hristos”³, în care „mirele este Mântuitorul, cele zece fecioare reprezintă comunitatea creștină în așteptare, zăbovirea mirelui este amânarea Parusiei, subita sa sosire este neașteptatul eveniment al celei de-a doua veniri, iar aspra respingere a fecioarelor nebune este Judecata de Apoi”⁴.

Despre cea de-a doua venire în lume a Fiului lui Dumnezeu întrupat citim în Sfânta Scriptură *„că noi, cei vii, cei rămași până la venirea Domnului, nu le-o vom lua înaintea celor adormiți, dar toți ne vom schimba, deodată, într-o clipire de ochi, la trâmbița de apoi. Că la un semn poruncitor, la glasul arhanghelului și-n trâmbița lui Dumnezeu, Însuși Domnul Se va pogori din cer, și*

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 212.

² *Ibidem*, p. 213.

³ *Ibidem*, p. 211.

⁴ *Ibidem*, p. 57.

cei morți întru Hristos vor învia întâi. Căci trâmbița va suna și morții vor învia nestrăcioși. Și Domnul îi va trimite pe îngerii Săi cu sunet mare de trâmbiță, și pe cei aleși ai Săi îi vor aduna din cele patru vânturi, de la marginile cerurilor până la marginile lor” (I Tesaloniceni 4,15-16; I Corinteni 15,51-52 și Matei 24,31). „Și precum fulgerul iese de la răsărit și se arată până la apus, tot așa va fi și venirea Fiului Omului. Iar soarele se va întuneca și luna nu-și va mai da lumina, stelele vor cădea din cer și puterile cerului se vor clătina. Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului și vor plânge toate semințiile pământului și-L vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă” (Matei 24,27 și 24,29-30).

În această pildă nu este menționată mireasa alături de mire pentru că Biserica este mireasa Domnului Hristos. Sfântul Apostol Pavel a scris în acest sens „că bărbatul îi este cap femeii, așa cum și Hristos îi este cap Bisericii, El, Mântuitorul trupului. Bărbaților, iubiți pe femeile voastre așa cum și Hristos a iubit Biserica și pe Sine S-a dat pentru ea, ca s-o sfințească, curățind-o prin baie de apă întru cuvânt, ca s-o înfățișeze Săși Biserică slăvită, fără să aibă pată sau zbârcitură sau altceva de acest fel, ci să fie sfântă și fără prihană. Așa sunt datori bărbații să-și iubească femeile, ca pe propriile lor trupuri. Cel ce-și iubește femeia, pe sine se iubește. Că nimeni vreodată nu și-a urât trupul; dimpotrivă, fiecare îl hrănește și-l încălzește, precum și Hristos Biserica; pentru că noi suntem mădulare ale trupului Său, din carnea Lui și din oasele Lui” (Efeseni 5,23 și 5,25-30).

Mântuitorul continuă relatarea parabolei: „Atunci s-au deșteptat toate acele fecioare și și-au împodobit candelarele. Iar cele nebune le-au zis celor înțelepte: Dați-ne din untdelemnul vostru, că nouă ni se sting candelarele. Dar cele înțelepte le-au răspuns, zicând: Nu, ca nu cumva să nu ne ajungă nici nouă și nici vouă. Mai bine mergeți la cei ce vând și cumpărați-vă”.

Când s-a anunțat sosirea mirelui, toate fecioarele s-au trezit din somn și și-au aprins candelile ori le-au adăugat untdelemn celor care încă ardeau. Abia atunci fecioarele cele nebune au observat că nu aveau suficient untdelemn, încât riscau să li se stingă candelile. Le-au cerut celorlalte fecioare să le dea din untdelemnul lor, însă au fost refuzate pe bună dreptate. Din cuvintele Domnului Hristos, puse în gura celor cinci fecioare înțelepte, vedem foarte clar că nimeni nu poate face atât de multe fapte bune încât să ofere din prisosul acestora și altora. Mântuitorul le-a spus în acest sens celor ce cred în El: *„Așa și voi, când veți face toate cele poruncite vouă, să ziceți: Suntem slugi netrebnice, pentru că am făcut ceea ce eram datori să facem”* (Luca 17,10). În consecință, cei care susțin teoria meritelor prisositoare ale sfinților, conform căreia aceștia au săvârșit mai multe fapte bune decât le erau necesare pentru a se mântui, iar prisosul acestora se adună într-o vistierie a Bisericii, de unde episcopul Romei poate acorda indulgențe altor credincioși, care nu au suficiente fapte bune pentru a se mântui, este dovedită total nefondată și falsă.

Cu toate că fecioarele înțelepte nu le puteau ajuta pe cele nebune cu untdelemn din candelile lor, le-au dat un sfat bun, trimițându-le să și-l procure de la cei care îl vindeau.

Acest îndemn al Domnului Hristos, pus în gura fecioarelor înțelepte, arată că oamenii care pe parcursul vieții lor, din diverse motive, nu au săvârșit fapte bune, adică nu s-au rugat, nu au postit, nu au fost smeriți, nu au făcut milostenie, nu au oferit ospitalitate străinilor, nu au fost răbdători, nu i-au iertat pe semenii lor, nu și-au iubit aproapele etc., mai au totuși o șansă, pentru că Dumnezeu *„nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă păcătosul din calea lui și să fie viu”* (Iezechiel 33,11). Această șansă uriașă este să facă milostenie, pentru că beneficiarii ei sunt recunoscători și se roagă lui Dumnezeu pentru cei care

i-au miluit. Din acest motiv Sfântul Iacov a scris că „*mila este biruitoare asupra judecării*” (Iacov 2,13), în sensul că un om lipsit de fapte bune ar trebui să fie osândit de Dumnezeu, însă dacă a făcut fapte de milostenie cu semenii săi, Dumnezeu nu îl va judeca după dreptate, ci cu milă. Acest aspect l-a avut în vedere Mântuitorul când a spus: „*Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui*” (Matei 5,7).

Fapte de milostenie se pot face cu oamenii nevoiași sau cu cei aflați în orfelinate, azile de bătrâni, spitale ori în alte instituții. De asemenea, donații pot fi oferite bisericilor sau mănăstirilor, pentru că la fiecare sfântă slujbă preoții se roagă „pentru mila, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu ctitori și binefăcători”¹.

Domnul Hristos a spus în continuarea parabolei: „*Deci, plecând fecioarele să cumpere untdelemn, a venit mirele, iar cele ce erau gata au intrat cu el la nuntă și ușa s-a închis*”

La sosirea mirelui, sau la cea de-a doua venire în lume a Domnului Hristos, Acesta îi va judeca pe toți oamenii, iar cei vrednici vor intra împreună cu El în Împărăția lui Dumnezeu. Desfășurarea Judecării de Apoi și deschiderea porților raiului pentru cei care merită acest lucru o citim în Evanghelia după Matei: „*Iar când va veni Fiul Omului întru slava Sa și toți sfinții îngeri cu El, atunci va șede pe tronul slavei Sale. Și se vor aduna în fața Lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții precum desparte păstorul oile de capre. Și va pune oile de-a dreapta Sa, iar caprele de-a stânga. Atunci Împăratul va zice celor din dreapta Sa: «Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Că am flămânzit și Mi-ați dat să mănânc; am însetat și Mi-ați dat*

¹ *Liturgier*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2012, p. 46.

să beau; străin am fost și M-ați primit; gol, și M-ați îmbrăcat; bolnav, și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine». Atunci Îi vor răspunde dreptii, zicând: «Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? Sau însetat și Ți-am dat să bei? Sau când Te-am văzut străin și Te-am primit, sau gol și Te-am îmbrăcat? Sau când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la Tine?». Și răspunzând Împăratul, le va zice: «Adevăr vă spun, întrucât ați făcut unuia dintre acești foarte mici frați ai Mei, Mie Mi-ați făcut» (Matei 25,31-40).

În continuarea parabolei, Domnul Hristos a spus: „*Mai pe urmă au sosit și celelalte fecioare, zicând: Doamne, Doamne, deschide-ne! Iar el, răspunzând, le-a zis: Adevăr vă spun, nu vă cunosc pe voi!*”.

După ce fecioarele înțelepte au intrat cu mirele la nuntă, respectiv creștinii care au săvârșit suficiente fapte bune au fost judecați și au intrat în Împărăția cerurilor, au venit și ceilalți creștini, care întârziaseră cu faptele bune, cerând să intre în rai.

Dacă fecioarele cele nebune ar fi cumpărat untdelemn pentru candelă, sau mai bine zis dacă creștinii lipsiți de fapte bune ar fi făcut milostenie, nu ar fi existat niciun motiv să nu fie primiți în Împărăția cerurilor. Însă în parabolă se menționează doar faptul că aceste fecioare s-au întors, nu că au și cumpărat untdelemn, de aceea Domnul Hristos, în calitate de Judecător al lumii, nu le-a permis acestor creștini accesul în împărăția lui Dumnezeu.

„Când cele cinci fecioare nebune au cerut să intre în spațiul serbării, răspunsul Dreptului Judecător nu a fost unul tranșant punitiv. El a invocat mai curând o criză de cunoaștere și de recunoaștere: «Adevăr vă spun, nu vă cunosc pe voi!». Acest pasaj amintește de textul: «Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne, va intra în Împărăția cerurilor» (Matei 7,21), precum și de altele două: «Niciodată nu v-am cunoscut pe voi» (Matei 7,23) și «Nu știi de unde sunteți» (Luca 13,25). Blocarea accesului nu este,

propriu-zis, o interdicție. Este absența totală a petentului din spațiul așteptării, absență care se traduce într-o gravă pierdere de identitate. Cel care cere să intre fără a fi intrat deja în spațiul unei expectative lucide și încrezătoare nu este recognoscibil din punctul de vedere al mirelui. De vreme ce, înainte de a solicita intrarea, n-ai intrat în dialog cu instanța de la care aștepti deschidere, de vreme ce n-ai avut nicio inițiativă și n-ai anticipat prin niciun gest trecerea pragului spre meta-lumea sărbătorii cerești, ești în situația de a nu avea chip, de a nu fi un partener bine profilat al mării întâlniri. Ca să-l cunoști pe cel așteptat, trebuie, cu alte cuvinte, să fii recunoscut de el, ca unul care a indicat mai de mult, într-un fel sau altul, intenția contactului. Pe scurt, nu poți intra la petrecere neanunțat. E nevoie de o parolă, de un mic ritual al salutului reciproc, de reciprocitatea unei pre-întâlniri. Dacă n-ai trecut printr-o asemenea experiență niciodată, n-ai nicio șansă. Rămâi afară. Gazda nu te-a perceput niciodată în anturajul ei potențial. «*Nu știu de unde sunteți*», nu știu de unde să vă iau, n-am nicio experiență de comunicare cu voi - spune mirele. Pentru a fi preluat, trebuie să fii situat, să ai un amplasament de demaraj, conform Sfântului Apostol Pavel care a afirmat: «*Dacă-L tăgăduim, și El ne va tăgădui*» (II Timotei 2,12). Dar a începe să bați la ușă abia când ușa ți se închide în față e o întreprindere perdantă. Începutul trebuie pus la timp. Iar așteptarea nu e altceva decât a începe la timp, a arvuni din vreme recunoașterea celui așteptat, întâlnirea cu el. Altfel spus, a începe să-l simți prezent încă din intervalul absenței lui¹.

Fecioarele nebune care nu au intrat în rai reprezintă două categorii de creștini. Pe de o parte, pe cei aflați încă în viață la Judecata de Apoi, care conștientizând că nu au fapte bune, au încercat să facă milostenie cu semenii aflați în lipsuri, însă nu au mai avut cu cine, pentru că sosise deja sfârșitul lumii.

¹ **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, pp. 163-164.

Cea de-a doua categorie de creștini este formată din cei răposați, care în decursul vieții lor pământești nu au săvârșit fapte bune. Aceștia sperau totuși că după mutarea lor din viața cea trecătoare familia și cunoscuții rămași pe pământ vor săvârși slujbe de pomenire și vor face milostenie în numele lor, dar au constatat cu durere că acest lucru nu s-a întâmplat. De aici înțelegem că lucrarea propriei mântuirii reprezintă responsabilitatea fiecărui creștin în parte. Din acest motiv, Mântuitorul a afirmat: *„Trebuie să fac, până este ziuă, lucrările Celui ce M-a trimis pe Mine; căci vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze”* (Ioan 9,4). Ziua de care vorbește aici Domnul Hristos întruchipează viața, iar noaptea simbolizează moartea.

În Sfânta Evanghelie după Matei este înfățișată sentința finală, dată de Dumnezeu Judecătorul, la sfârșitul lumii, creștinilor lipsiți de fapte bune, cărora le va spune: *„Duceți-vă de la Mine, blestemaților; în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui. Că am flămânzit și nu Mi-ați dat să mănânc; am însetat și nu Mi-ați dat să beau; străin am fost și nu M-ați primit; gol, și nu M-ați îmbrăcat; bolnav și în temniță, și nu M-ați cercetat». Atunci vor răspunde și ei, zicând: «Doamne, când Te-am văzut flămând sau însetat sau străin sau gol sau bolnav sau în temniță și nu ți-am slujit?». Atunci le va răspunde, zicând: «Adevăr vă spun, întrucât nu ați făcut unuia dintre acești foarte mici, nici Mie nu Mi-ați făcut». Și vor merge aceștia la osânda veșnică”* (Matei 25,41-46).

În pilda rostită de Mântuitorul, constatăm că toate cele zece fete, fie înțelepte, fie nebune, erau fecioare, deci niciuna nu se întinase cu păcatul, abătându-se de la calea lui Dumnezeu. Cu toate acestea, cinci dintre ele au intrat la nuntă, adică în Împărăția cerurilor, iar cinci au fost încuiate afară. Oare Dumnezeu a fost nedrept cu ele? Cu siguranță nu. Fecioria este o calitate foarte importantă, adică a crede în Domnul Hristos este un lucru mare,

însă simpla credință nu este suficientă pentru a ne mântui, ci creștinii sunt datori să săvârșească fapte bune. Sfântul Iacov a scris în acest sens: „*Ce folos, frații mei, dacă cineva zice că are credință, dar fapte nu are? Oare poate credința să-l mântuiască? Dacă un frate sau o soră sunt goi și lipsiți de hrana zilnică și cineva dintre voi le-ar zice: Mergeți în pace, încălziți-vă și săturați-vă, dar fără să le dea cele trebuincioase trupului, care-ar fi folosul? Așa și credința: Dacă nu are fapte, doar în ea însăși e moartă. Dar va zice cineva: Tu ai credință, iar eu am fapte; arată-mi credința ta fără fapte, și eu din faptele mele îți voi arăta credința mea. Tu crezi că unul este Dumnezeu? Bine faci; dar și demonii cred și se cutremură. Dar vrei tu să înțelegi, omule nesocotit, că credința fără fapte este moartă?*” (Iacov 2,14-20).

Fecioarele care nu au intrat la nuntă cu mirele reprezintă și cultele creștine care s-au abătut de la învățătura Domnului Hristos, rătăcind calea spre Împărăția lui Dumnezeu.

Mântuitorul și-a încheiat parabola cu un avertisment: „*Drept aceea, privegheați, că nu știți ziua și nici ceasul în care va veni Fiul Omului?*”.

Locul oamenilor nu este pe pământ, ci noi am fost alungați aici în urma păcatului strămoșesc săvârșit de protopărinții Adam și Eva în grădina Edenului, de aceea Sfântul Apostol Pavel a afirmat că „*noi nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie, pentru că cetatea noastră este în ceruri*” (Evrei 13,14 și Filipeni 3,20). Întrucât mirele nu a primit la nuntă fecioarele cele bune, adică Dumnezeu Judecătorul le-a refuzat creștinilor lipsiți de fapte bune accesul în Împărăția cerurilor, Domnul Hristos le atrage luarea aminte tuturor creștinilor aflați pe pământ să fie mereu pregătiți, pentru că nimeni nu știe când va avea loc cea de-a doua Sa venire în lume, pentru a nu fi încuiați și ei în afara Împărăției lui Dumnezeu. Vorbind despre sfârșitul lumii, cu altă ocazie Mântuitorul a afirmat „*că de ziua și de*

ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri. Și precum a fost în zilele lui Noe, tot așa va fi și venirea Fiului Omului; că precum în zilele acelea de dinainte de potop oamenii mâncau și beau, se însurau și se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie, și n-au știut până ce a venit potopul și i-a luat pe toți, tot așa va fi și venirea Fiului Omului. Și cum a fost în zilele lui Lot: Locuitorii Sodomei mâncau, beau, cumpărau, vindeau, sădeau și zideau, dar în ziua când a ieșit Lot din Sodoma a plouat din cer cu foc și pucioasă și i-a nimicit pe toți. La fel va fi în ziua în care Se va arăta Fiul Omului” (Matei 24,36-39 și Luca 17,28-30). Apoi Domnul Hristos a adăugat: „De aceea și voi fiți gata, că în ceasul în care nu gândiți va veni Fiul Omului. Luați aminte la voi înșivă, să nu vi se îngreueze inimile de îmbuibare și de beție și de grijile vieții, și ziua aceea să vină peste voi fără veste” (Matei 24,44 și Luca 21,34).

Momentul celei de-a doua veniri a Domnului Hristos în lume este o taină pentru toți oamenii, însă de vreme ce aceștia nu își cunosc nici măcar propriul sfârșit, trebuie să fie pregătiți în permanență pentru a se înfățișa înaintea Dreptului Judecător.

Cu toate că nimeni dintre oameni nu știe când va avea loc sfârșitul lumii, Sfânta Scriptură ne prezintă anumite semne prevestitoare ale acestuia. Astfel, în Sfânta Evanghelie după Matei citim că „șezând Iisus pe Muntele Măslinilor, s-au apropiat de El ucenicii, doar între ei, și I-au zis: «Spune-ne, care este semnul venirii Tale și al sfârșitului veacului?». Și, răspunzând, Iisus le-a zis: «Luați aminte să nu vă amăgească cineva. Că mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt Hristos, și pe mulți îi vor amăgi. Atunci, de vă va spune cineva: Iată, aici este Hristos, sau acolo, să nu-l credeți. Că se vor scula hristoși mincinoși și profeți mincinoși și vor face semne mari și minuni, ca să-i amăgească, de va fi cu puțință, și pe cei aleși»” (Matei 24,3-5 și 23-24).

Din nefericire, hristoși mincinoși și falși profeți există tot mai mulți în ultimul timp, ceea ce dovedește că trăim vremurile de pe urmă. În cele ce urmează vom vorbi doar despre patru dintre aceștia: Mirza Ghulam Ahmad (1835-1908) s-a născut într-o familie de musulmani din India. Acesta s-a declarat Hristos revenit pe pământ, dar și Mahdi, un fel de Mesia al musulmanilor. Nirmala Srivastava (1923-2011) s-a născut în India, dintr-un tată hinduist și o mamă creștină. Aceasta s-a autoproclamat Mângâietorul făgăduit de Domnul Hristos sau Duhul Sfânt întrupat. Ryuho Okawa, născut la 7 iulie 1956 în Japonia, pretinde că are abilitatea de a comunica cu spiritele Domnului Hristos, a lui Mahomed, Buddha și Confucius și este întruparea ființei spirituale supreme, numită El Cantare. Jose Luis de Jesus Miranda (1946-2013) s-a năcut în Puerto Rico. Acesta a declarat că este omul Iisus Hristos, dar și Antihristul, în același timp.

Mântuitorul le-a mai spus Sfinților Apostoli, și celor ce prin propovăduirea lor au crezut în El: *„Veți auzi de războaie și de zvonuri de războaie; luați seama să nu vă înspăimântați, căci toate trebuie să fie, dar încă nu-i sfârșitul. Că neam peste neam se va ridica și împărăție peste împărăție, și va fi foamete și ciumă și cutremur mare pe-alocuri. Dar toate acestea sunt doar începutul durerilor. Dar mai înainte de toate acestea își vor pune mâinile pe voi și vă vor prigoni, predându-vă sinagogilor și temnițelor, cu de-a sila ducându-vă la împărați și la dregători din pricina numelui Meu. Și fi-va pentru voi aceasta prilej de mărturisire; puneți deci în inimile voastre să nu vă gândiți de mai înainte ce veți răspunde; că Eu vă voi da gură, și înțelepciune căreia toți potrivnicii voștri nu-i vor putea sta împotrivă, nici să-i răspundă. Și veți fi predați și de părinți și de frați și de rudeni și de prieteni; și vor ucide dintre voi, și de toți veți fi urâți din pricina numelui Meu”* (Matei 24,6-8 și Luca 21,12-17).

Înainte de a doua venire în lume a Domnului Hristos, Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu va fi vestită la toate popoarele. Mântuitorul a spus în acest sens: „*Și această Evangheliă a Împărăției va fi propovăduită în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile*” (Matei 24,14).

Semnul cel mai evident și mai lesne de recunoscut al apropierii iminente a sfârșitului lumii va fi cârmuirea lui Antihrist.

Utilizând textele Sfintei Scripturi care vorbesc despre acest ultim conducător de pe pământ, înaintea sfârșitului lumii, precum și profețiile unor Părinți ai Bisericii în acest sens, în cele ce urmează, vom încerca să alcătuim o descriere cât mai exactă a lui Antihrist și a perioadei în care acesta se va afla pe pământ.

În cartea Facerii citim că „*Dan va judeca pe poporul său ca pe una din semințiile lui Israel. Dan va fi șarpe la drum, viperă la potecă, înveninând piciorul calului ca să cadă călărețul*” (Facere 49,16-17). Pornind de la această profeție Părinții Bisericii susțin că Antihrist va fi evreu, din seminția lui Dan, și că se va naște în Galileea, dintr-o femeie desfrânată. Din adolescență îi va uimi pe toți cu inteligența sa, mai ales după vârsta de doisprezece ani, când plimbându-se prin grădină cu mama lui, i se va arăta Satana, care îi va cere să intre în el. Auzind aceasta, băiatul se va cutremura de spaimă, dar diavolul îi va spune: „Nu te teme și nu te înspăimânta, căci eu te voi înălța pe tine”, iar băiatul va fi de acord. Ca urmare a acestui fapt, Antihrist va dobândi puteri de neimaginat, încât „*va face semne mari, până la a face ca foc să se coboare din cer pe pământ, înaintea oamenilor. Dar arătarea aceluia va fi prin lucrarea Satanei, cu toată puterea și cu tot felul de semne și minuni mincinoase*” (Apocalipsa 13,13 și II Tesaloniceni 2,9).

Cu trecerea anilor, Antihrist va fi tot mai renumit și apreciat între evrei, care datorită inteligenței sale remarcabile

și a falselor minuni îl vor alege să le fie conducător. În această calitate va realiza visul de milenii al evreilor, rezidirea templului din Ierusalim, și se va strădui să câștige încrederea tuturor, comportându-se ca un om cu frica lui Dumnezeu, plin de dragoste, blând, drept, preocupat de soarta săracilor, încât nimeni nu va ști că el este Antihrist.

Dumnezeu însă îi va trimite pe pământ pe Enoh și pe Ilie, ca înaintemergători ai celei de a doua veniri în lume a Domnului Hristos. Aceștia vor anunța sfârșitul lumii, chemând popoarele la pocăință, și îl vor demasca pe Antihrist și fățărnicia lui.

Despre venirea profetului Ilie în lume, la sfârșitul acesteia, Dumnezeu a grăit prin gura lui Maleahi: *„Iată, Eu vi-l voi trimite pe Ilie prorocul mai înainte de a veni ziua Domnului cea mare și înfricoșătoare”* (Maleahi 3,23).

Despre activitatea desfășurată de Enoh și Ilie, timp de trei ani și jumătate pe pământ, Dumnezeu ne descoperă în cartea Apocalipsei: *„Și celor doi martori ai Mei le voi da putere și ei vor profeți, îmbrăcați în sac, o mie două sute șazeci de zile. Aceștia sunt cei doi măslini și cele două sfeșnice care stau înaintea Domnului pământului. Și dacă va vrea cineva să-i vatăme, foc le iese din gură și-i mistuie pe vrăjmași; și dacă ar vrea cineva să-i vatăme, tot așa trebuie și el ucis. Aceștia au puterea să închidă cerul, pentru ca ploaia să nu plouă în zilele prorociei lor, și putere au peste ape să le schimbe în sânge și să lovească pământul cu orice fel de plagă, ori de câte ori vor voi”* (Apocalipsa 11,3-6).

Minunile lui Enoh și Ilie, mărturia acestora despre cea de-a doua venire în lume a Domnului Hristos, dar mai ales deconspirarea lui Antihrist vor trezi mânia acestuia, care îi va omorî. Despre sfârșitul celor doi citim în cartea Apocalipsei: *„Și când își vor isprăvi mărturia, fiara care se ridică din adânc va face război cu ei și-i va birui și-i va omorî. Și leșurile lor vor zăcea în piața cetății celei mari, acolo unde a fost răstignit și*

Domnul lor. Și timp de trei zile și jumătate, oameni din popoare și din seminții și din limbi și din neamuri le vor privi leșurile și nu vor îngădui ca trupurile lor moarte să fie puse în mormânt. Și cei ce locuiesc pe pământ se vor bucura și se vor veseli și își vor trimite daruri unii altora, pentru că acești doi profeți i-au chinuit pe locuitorii pământului. Și după cele trei zile și jumătate, duh de viață de la Dumnezeu a intrat în ei și au stat pe picioarele lor și frică mare a căzut peste cei ce se uitau la ei. Și au auzit un glas puternic din cer, zicându-le: «Suiți-vă aici!» Și s-au suit la cer într-un nor; și dușmanii lor au privit la ei. Și în ceasul acela s-a făcut cutremur mare și a zecea parte din cetate s-a prăbușit și au pierit în cutremur șapte mii de oameni, iar ceilalți s-au înfricoșat și I-au dat slavă Dumnezeului Cerului» (Apocalipsa 11,7-13).

În urma minunilor săvârșite de Enoh și Ilie, a propovăduirii acestora despre cea de-a doua venire în lume a Domnului Hristos, a învierii și a înălțării lor la cer, la care va fi martoră o lume întreagă, o parte dintre evrei se va converti la creștinism. Despre aceasta citim în cartea profetului Isaia: „Și va fi în ziua aceea că rămășița lui Israel nu se va mai aduna laolaltă, iar cei mântuiți ai lui Iacov nu vor nădăjdui în cei ce i-au năpăstuit, ci vor nădăjdui în Dumnezeu cel sfânt al lui Israel, întru adevăr, și rămășița din Israel se va întoarce la Dumnezeu cel Puternic” (Isaia 10,20-21).

Sfântul Apostol Pavel a scris și el că „lui Israel i s-a făcut împietrire în parte, până ce va intra tot numărul neamurilor” (Romani 11,25), adică evreii nu Îl vor accepta pe Domnul Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu și Mesia cel făgăduit până când toate popoarele vor recunoaște aceasta. Apostolul neamurilor însă precizează: „Chiar dacă numărul fiilor lui Israel ar fi ca nisipur mării, doar rămășița se va mântui” (Romani 9,27), în sensul că numai o parte dintre evrei Îl va accepta pe Domnul Hristos.

Convertirea unora dintre evrei la creștinism va stârni ura turbată a lui Antihrist față de toți creștinii.

În timpul acela va fi un război nimicitor în lumea întreagă, care va duce la o mare criză mondială. Cu inteligența sa, Antihrist va concepe un plan pentru ieșirea din criză, care va necesita aplicarea unor măsuri unitare pe tot globul, și va propune o conducere unică în întreaga lume. Cei mai mulți oameni vor vedea în această guvernare mondială singura cale cu putință pentru a ocoli noi războaie și pentru a aduce omenirii o epocă pașnică și înfloritoare și vor cere ca Antihrist să fie conducătorul lumii.

Despre acel moment citim în cartea Apocalipsei că *„zece regi sunt împreună cu fiara. Aceștia au un singur gând și tăria și puterea lor i-o dau fiarei”* (Apocalipsa 17,12-13). Prorocul Daniel a scris și el că la sfârșitul lumii *„se vor ridica zece regi, iar după ei se va ridica un altul, care-i va întrece pe toți cei de dinainte cu răutățile lui și va subjuga trei regi”* (Daniel 7,24). Din aceste profeții înțelegem că zece conducători ai unor țări vor accepta de bunăvoie ca Antihrist să preia conducerea întregii lumi, pe când trei vor refuza, însă Antihrist îi va înfrânge prin puterea armelor.

După ce va deveni singurul conducător al lumii întregi, Antihrist va convoca la Ierusalim o adunare generală a tuturor religiilor, cu scopul de a le uni într-una singură, sub călăuzirea sa ca unic îndrumător spiritual. Impresionați de calitățile sale de excepție, dar mai ales de minunile săvârșite, reprezentanții religiilor vor fi de acord cu aceasta. Atunci Antihrist, *„omul nelegiurii, fiul pierzării, potrivnicul, se va înălța mai presus de tot ce se numește Dumnezeu sau e făcut pentru închinare, așa încât să se așeze el în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept Dumnezeu”* (II Tesaloniceni 2,3-4), pentru că va porunci ca în toate bisericile, sinagogile, templele, moscheile, lăcașurile de cult și casele de adunare din lume să-i fie așezat chipul, iar oamenii să-i aducă închinare ca lui Dumnezeu. De asemenea, va fi interzisă oficierea oricărui serviciu religios, în afara celui în

cinstea lui Antihrist, încât Sfânta Liturghie și celelalte slujbe ale Bisericii nu se vor mai putea săvârși.

În cartea Apocalipsei citim că „*i se va insufla duh chipului fiarei, pentru ca chipul fiarei să și grăiască și să facă în așa fel ca toți cei ce nu se vor închina chipului fiarei să fie uciși*” (Apocalipsa 13,15). Părinții Bisericii identifică acest idol sau statuie vorbitoare a lui Antihrist cu „urâciunea pustirii”, despre care au profețit Domnul Hristos și prorocul Daniel. Mântuitorul le-a atras luarea aminte oamenilor zilelor de pe urmă cu privire la această acțiune a lui Antihrist: „*Când veți vedea ceea ce s-a spus prin profetul Daniel, urâciunea pustirii stând în locul cel sfânt, atunci cei din Iudeea să fugă în munți; cel ce va fi pe casă să nu se coboare ca să-și ia lucrurile din casă; iar cel din țarină să nu se întoarcă înapoi ca să-și ia haina. Dar vai de cele însărcinate și de cele ce alăptează în zilele acelea! Rugați-vă însă ca fuga voastră să nu fie iarna, nici sâmbăta. Că mare necaz va fi atunci, cum n-a mai fost de la începutul lumii până acum, și nici nu va mai fi. Și vor fi semne în soare, în lună și în stele, iar pe pământ spaimă întru neamuri și nedumerire din pricina vuietului mării și al valurilor. Și oamenii își vor da duhul de frică și de așteptarea celor ce vor să vină peste lume; că puterile cerurilor se vor clătina*” (Matei 24,15-21 și Luca 21,25-26).

Transformarea Bisericii lui Dumnezeu, trupul tainic al lui Hristos, într-un loc de închinare adusă lui Antihrist constituie o „urâciune” înaintea lui Dumnezeu, iar aceasta pustiește sufletele oamenilor, care ajung să fie lipsite de prezența Duhului Sfânt.

Prorocul Daniel a profețit că „*de la vremea când va înceta jertfa cea neconținută, când se va așeza urâciunea pustirii: O mie două sute și nouăzeci de zile*” va dura cârmuirea lui Antihrist (Daniel 12,11). Despre aceasta citim și în cartea Apocalipsei: „*Și i s-a dat fiarei gură să grăiască vorbe mari și blasfemii; și putere i s-a dat să lucreze timp de patruzeci și două de luni.*”

Și gura și-a deschis-o spre blasfemii împotriva lui Dumnezeu, să-I blasfemieze numele și locuința, pe cei ce locuiesc în cer. Și i s-a dat să facă război asupra sfinților și să-i biruie; și i s-a dat ei stăpânire peste toată seminția și poporul și limba și neamul. Și i se vor închina ei toți cei ce locuiesc pe pământ, ale căror nume nu sunt de la întemeierea lumii scrise în cartea vieții Mielului înjunghiat” (Apocalipsa 13,5-8). Din cele două profeții menționate înțelegem că guvernarea mondială a lui Antihrist va dura timp de trei ani și jumătate.

Întrucât puținii creștini adevărați de atunci vor recunoaște lucrarea satanică a lui Antihrist și vor refuza să i se închine, acesta va declanșa o prigoană cruntă împotriva lor, aceasta fiind cea mai cumplită persecuție din istoria omenirii.

De asemenea, Antihrist va dori să dețină controlul complet asupra tuturor oamenilor, „și pe toți, pe cei mici și pe cei mari, și pe cei bogați și pe cei săraci, și pe cei liberi și pe robi îi va face să-și pună semn pe mâna lor cea dreaptă sau pe frunte, încât nimeni să nu poată cumpăra sau vinde, fără numai cel ce are semnul: Numele fiarei sau numărul numelui fiarei. Aici e înțelepciunea! Cine are pricepere, să socotească numărul fiarei; că e număr de om. Și numărul ei este șase sute șazeci și șase” (Apocalipsa 13,16-18).

Unii interpreți ai Sfintei Scripturi consideră că Antihrist nu va fi om, ci un diavol cu chip de om. Acest text din cartea Apocalipsei însă lămurește fără echivoc faptul că ultimul conducător de pe pământ va fi om, pentru că omul a fost adus în existență de Dumnezeu în cea de-a șasea zi a creației, de aceea șase este numărul omului, iar această cifră repetată de trei ori, adică șase sute șazeci și șase, ne-a fost descoperită ca reprezentând numărul celui mai înverșunat dușman al Domnului Hristos din întregul neam omenesc, care va fi Antihrist.

Cei ce vor accepta semnul lui Antihrist pe frunte sau pe mâna dreaptă vor fi aspru pedepsiți de Dumnezeu. Despre aceasta citim în cartea Apocalipsei: *„Dacă cineva i se închină fiarei și chipului ei și-i primește semnul pe fruntea sau pe mâna lui, va bea și el din vinul mâniei lui Dumnezeu, turnat neamestecat în cupa mâniei Sale, și se va chinui în foc și în pucioasă dinaintea sfinților îngeri și dinaintea Mielului. Și fumul chinului lor se suie în vecii vecilor. Și nici ziua și nici noaptea nu au odihnă cei ce se închină fiarei și chipului ei, și oricine primește semnul numelui ei”* (Apocalipsa 14,9-11).

Mânia lui Dumnezeu asupra celor ce se vor închina lui Antihrist și îi vor accepta semnul nu se va manifesta doar în viața de apoi, ci și în zilele viețuirii lor pe pământ. La aceasta se vor adăuga ispitele cumplite ale dracilor, care în vremurile de pe urmă nu vor mai rămâne în iad, ci vor bântui toți prin lume, cunoscând prea bine că sfârșitul stăpânirii lor asupra acesteia este aproape. Despre aceasta citim în cartea Apocalipsei: *„Vai vouă, pământule și mare, căci diavolul a coborât la voi având mare mânie, fiindcă el știe că puțină vreme are”* (Apocalipsa 12,12).

Pedepsele trimise de Dumnezeu asupra oamenilor păcătoși în timpul stăpânirii lui Antihrist pe pământ le prezintă Sfântul Apostol Ioan în cartea Apocalipsei: *„Și-am auzit glas mare din templu, zicându-le celor șapte îngeri: «Duceți-vă și vărsați pe pământ cele șapte cupe ale mâniei lui Dumnezeu!».* Și s-a dus cel dintâi și și-a vărsat cupa pe pământ. Și s-a ivit o bubă rea și vătămătoare pe oamenii care aveau semnul fiarei și care se închinau chipului fiarei. Și al doilea înger și-a vărsat cupa în mare; și s-a făcut sânge ca al unui mort, și toată suflarea vieții care este în mare a murit. Și cel de al treilea și-a vărsat cupa în râuri și în izvoarele apelor; și ele s-au prefăcut în sânge. Și l-am auzit pe îngerul apelor, zicând: *«Drept ești Tu, Cel ce ești și Cel ce erai, Sfinte, că ai judecat acestea; de vreme ce ei au*

vărsat sângele sfinților și profeților; tot sânge le-ai dat să bea. Vrednici sunt!». Și-am auzit zicându-se din altar: «Da, Doamne Dumnezeule Atotțiitorule, adevărate și drepte sunt judecățile Tale!». Și al patrulea înger și-a vărsat cupa în soare; și i s-a dat lui să-i dogorească pe oameni cu foc. Și oamenii au fost dogorâți cu mare arșiță și au hulit numele lui Dumnezeu Care are putere peste plăgile acestea, și nu s-au pocăit ca să-I dea slavă. Și al cincilea și-a vărsat cupa pe scaunul fiarei; și împărăția ei s-a întunecat și oamenii își mușcau limbile de durere, și din pricina durerilor și a bubelor lor L-au hulit pe Dumnezeul cerului, dar de faptele lor nu s-au pocăit. Și al șaselea înger și-a vărsat cupa peste râul cel mare, peste Eufrat, și apa lui a secat ca să fie gătită calea împăraților de la Soare-Răsare. Al șaptelea înger și-a vărsat cupa în văzduh; și din templul cerului, de la tron, a ieșit o voce mare, strigând: «S-a făcut!». Și au fost fulgere și vuiete și tunete și s-a făcut cutremur mare, așa cum de când e omul pe pământ n-a mai fost un cutremur atât de mare. Și cetatea cea mare s-a rupt în trei părți, și cetățile păgânilor s-au prăbușit. Și de Babilonul cel mare s-a amintit înaintea lui Dumnezeu, pentru ca El să-i dea paharul vinului aprinderii mâniei Lui. Și toate insulele au pierit și munții nu s-au mai aflat. Și grindină mare ca talantul s-a prăvălit din cer peste oameni. Și oamenii L-au hulit pe Dumnezeu din pricina plăgii cu grindină, căci mare era plaga aceasta, foarte mare” (Apocalipsa 16,1-12 și 16,17-21).

În Sfânta Scriptură citim că „Dumnezeu este milostiv și îndurat, și îndelung răbdător și mult milostiv și-I pare rău de ce este rău” (Ioil 2,13). Sfântul Apostol Petru a scris și el că „Dumnezeu rabdă îndelung, nevrând ca vreunul dintre oameni să piară, ci ca toți să ajungă la pocăință” (II Petru 3,9). Problema oamenilor din timpul lui Antihrist, pe care o menționează Sfântul Apostol Ioan în cartea Apocalipsei, constă în faptul că în pofida pedepselor repetate venite asupra lor din partea lui Dumnezeu,

pentru numeroasele păcate săvârșite, aceștia nu se vor căi și nu își vor schimba modul viețuirii.

Căința sinceră pentru păcatele săvârșite nu se manifestă doar prin simpla părere de rău sau regretul acestora, ci ea trebuie să ducă la acțiuni concrete din partea omului, care să o dovedească pe deplin. În ceea ce îi privește pe necreștini, aceștia sunt datori să primească învățătura mântuitoare a Domnului Hristos, adică să se boteze, și să fie creștini practicanți, nu doar cu numele. În acest sens vom prezenta ceea ce s-a întâmplat în Ierusalim, în ziua Cincizecimii, când în urma cuvântării Sfântului Apostol Petru, cei prezenți *„au fost pătrunși la inimă și au zis către Petru și ceilalți Apostoli: «Bărbați frați, ce să facem?»*. Iar Petru le-a zis: *«Pocăiți-vă, și fiecare din voi să se boteze în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; și veți primi darul Sfântului Duh»*. Drept aceea, cei ce i-au primit cuvântul s-au botezat; și în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete. Și stăruiau în învățătura Apostolilor, în părtășie, în frângerea pâinii și în rugăciuni” (Faptele Apostolilor 2,37-38 și 41-42).

Dacă vorbim despre creștinii care au rătăcit calea lui Dumnezeu și au ajuns în mocirla păcatului, aceștia trebuie să se căiască și să își mărturisească în fața preotului duhovnic păcatele săvârșite. Sfântul Apostol Ioan a scris în acest sens că *„dacă ne mărturisim păcatele noastre, Dumnezeu este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească de toată nedreptatea”* (I Ioan 1,9). Din nefericire, există unele culte creștine care au desființat Sfânta Taină a Spovedaniei, iar reprezentanții acestora afirmă că ei își mărturisesc păcatele înaintea lui Dumnezeu și obțin iertarea din partea Lui în mod nemijlocit. Sfântul Iacov însă ne-a îndemnat foarte clar: *„Mărturișiți-vă unul altuia păcatele”* (Iacov 5,16). Aceasta nu înseamnă că orice creștin are puterea de a ierta păcatele oamenilor, ci numai Sfinții Apostoli

și succesorii acestora, cărora Domnul Hristos le-a spus: „*Așa cum Tatăl M-a trimis pe Mine, tot astfel vă trimit și Eu pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: «Luați Duh Sfânt, cărora le veți ierta păcatele, li se vor ierta; cărora le veți ține, ținute vor fi»*” (Ioan 20,21-23).

Părintele Ilie Cleopa le-a atras luarea aminte celor care nu se spovedesc că în zadar își regretă păcatele săvârșite și degeaba plânge Maica Domnului și se roagă Fiului ei pentru păcatele nespovedite ale oamenilor, fiindcă acestea nu sunt iertate de Dumnezeu Judecătorul.

Importanța capitală a Sfintei Taine a Spovedaniei o remarcăm în ultima stihiră a celui de-al doilea paraclis al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu¹, unde citim că Maica Domnului a înviat o femeie moartă, care i se rugase mereu în timpul vieții, pentru ca aceasta să își poată mărturisi păcatul care ar fi osândit-o la iad.

Dovada clară și de necontestat a pocăinței sincere este nerepetarea păcatelor pe care le-am săvârșit până acum și revenirea la calea lui Dumnezeu. Aceasta o înțelegem din cuvintele Sfântului Apostol Petru: „*Pocăiți-vă și întoarceți-vă, ca să vi se șteargă păcatele*” (Faptele Apostolilor 3,19). Același Apostol a scris în cea de-a doua sa epistolă: „*Cei care au scăpat de întinăciunea lumii, prin cunoașterea lui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și se încurcă din nou în păcate, aceștia sunt niște învinși și li s-au făcut cele de pe urmă mai rele decât cele dintâi. Căci mai bine era pentru ei să nu fi cunoscut calea dreptății, decât după ce au cunoscut-o, să se întoarcă de la porunca sfântă, dată lor. Cu ei s-a întâmplat adevărul din zicală: Câinele se întoarce la vărsătura lui și porcul scâldat în noroiul mocirlei lui*” (II Petru 2,20-22).

¹ *Paraclise*, volumul I, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015, pp. 64-65.

Părăsirea unui păcat care ne-a stăpânit o vreme nu este deloc ușoară, ci necesită din partea omului o luptă lăuntrică permanentă, purtată pe parcursul întregii vieți. Sfântul Apostol Pavel a descris în mod magistral acest antagonism: „*În mine, adică în trupul meu, nu locuiește ce e bun. Că a vrea binele se află în mine, dar pe a face nu-l află; căci nu fac binele pe care-l vreau, ci răul pe care nu-l vreau, pe acela îl săvârșesc. Că după omul cel lăuntric mă bucur de legea lui Dumnezeu; dar în mădularele mele o altă lege văd că se luptă cu legea minții mele și mă face rob legii păcatului, care este în mădularele mele. Așadar, cu mintea eu îi slujesc legii lui Dumnezeu, iar cu trupul, legii păcatului*” (Romani 7,18-19; 7,22-23 și 7,25).

Scriitorul bisericesc Teognost a afirmat în capitolele sale „Despre făptuire, contemplație și preoție”: „Noi nu vom fi pedepsiți și osândiți de Dumnezeu pentru că am păcătuit, odată ce am primit o fire nestatornică și schimbăcioasă. Ci, fiindcă păcătuiind, nu ne-am pocăit, nici nu ne-am întors de la calea cea rea spre Domnul”¹.

De aici înțelegem că încercările și necazurile trimise de Dumnezeu asupra oamenilor pentru păcatele lor nu au un rol pedepsitor, ci au menirea de a-i face să conștientizeze că au rătăcit calea lui Dumnezeu, pentru a se îndrepta. În acest sens vom prezenta un exemplu celebru din Vechiul Testament: Primăvara „*la vremea când regii se pornesc în războaie, regele David l-a trimis pe Ioab, și împreună cu el pe slujitorii lui și întregul Israel, și i-au nimicit pe fiii lui Amon și au împresurat Raba; iar David a rămas în Ierusalim. Și a fost că spre seară, când David s-a ridicat din așternutul său și se plimba pe acoperișul casei regale, a văzut de acolo, de pe acoperiș, o femeie scâldându-se; iar femeia era foarte*

¹ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, Ediția a II-a, Editura Harisma, București, 1994, vol. IV, pp. 284-285.

frumoasă la vedere. Atunci David a trimis și a cercetat să vadă cine este acea femeie. Și unul i-a spus: «Oare nu este aceasta Batșeba, fiica lui Eliam, femeia lui Urie Heteul?». Iar David a trimis soli și a luat-o; și a intrat la ea și s-a culcat cu ea. Și după ce ea s-a curățit de necurăția ei, s-a întors la casa sa. Femeia a zămislit; și a trimis și i-a dat de știre lui David, zicând: «Iată, eu sunt însărcinată». Atunci David a trimis la Ioab, zicând: «Trimite-mi-l pe Urie Heteul!». Iar Ioab l-a trimis pe Urie la David. Urie a sosit și s-a dus la el, iar David l-a întrebat despre ce face Ioab, ce face poporul, cum merge războiul. Și a zis David către Urie: «Du-te la casa ta și spală-ți picioarele!». Iar Urie a ieșit din casa regelui, în timp ce pe urma lui venea un mertic de la masa regală. Urie a dormit la ușa casei regelui, laolaltă cu toți slujitorii stăpânului său, și nu s-a dus la casa lui. Și i s-a spus lui David că Urie nu se dusesse la casa lui. Atunci David a zis către Urie: «Oare nu vii de pe drum? De ce nu te-ai dus la casa ta?». Iar Urie a zis către David: «Chivotul și Israel și Iuda locuiesc în corturi, stăpânul meu Ioab și slujitorii stăpânului meu își au tabăra pe pământ gol; cum să intru eu în casa mea și să mănânc și să beau și să mă culc cu femeia mea? Așa cum sufletul tău e viu, eu nu voi face așa ceva!». Și a zis David către Urie: «Mai rămâi aici, astăzi, iar mâine o să-ți dau drumul». Și a rămas Urie în Ierusalim, în ziua aceea și în cea următoare. Apoi David l-a poftit la el, iar acela a mâncat și a băut în fața lui; și l-a îmbătat, dar, când a venit seara, acela s-a dus să doarmă în așternutul lui, cu slujitorii stăpânului său, și nu s-a dus acasă la el. Și dacă s-a făcut dimineață, David a făcut o scrisoare către Ioab și i-a trimis-o prin mâna lui Urie. Iar în scrisoare se spunea: «Pune-l pe Urie în fruntea primei linii de bătaie, apoi retrageți-vă de dinapoia lui, în așa fel încât el să fie rănit și să moară». Și a fost că atunci când Ioab pusesese cetatea sub pândă, l-a pus pe Urie într-un loc unde știa el că sunt ostași mai viteji. Atunci ostașii cetății au ieșit și s-au bătut cu Ioab; și au

căzut câțiva din popor, dintre oamenii lui David, și a murit și Urie Heteul. Apoi Ioab a trimis și l-a înștiințat pe David despre toate trebile războiului, așa cum trebuiau ele spuse regelui. Și i-a poruncit solului, zicând: «După ce vei sfârși cu toate trebile războiului și i le vei spune regelui, dacă el se va aprinde de mânie și-ți va zice: De ce ați mers atât de aproape de cetate ca s-o loviți? Oare nu știați că aceia vor săgeta de pe zid? Cine l-a lovit pe Abimelec, fiul lui Ierubaal? Oare nu o femeie a aruncat de pe zid asupra-i o piatră de râșniță, și el a murit la Teveț? De ce s-a apropiat el de zid? Atunci să zici: A murit și slujitorul tău Urie Heteul». Solul lui Ioab a mers la rege în Ierusalim și a venit și i-a spus lui David tot ceea ce îi spusese Ioab, despre toate trebile războiului. Iar David s-a mâniat foarte tare pe Ioab. Și a zis David către sol: «De ce v-ați apropiat de cetate să vă luptați? Oare nu știați că veți fi răniți de pe zid? Cine l-a lovit pe Abimelec, fiul lui Ierubaal? Oare nu o femeie a aruncat de pe zid asupra-i o piatră de râșniță, și el a murit la Teveț? De ce v-ați apropiat de zid?». Și a zis solul către David: «Oamenii aceia au fost mai tari decât noi și au ieșit la câmp împotriva noastră, iar noi i-am gonit până la poarta cetății. Acolo arcașii au tras de pe zid asupra slujitorilor tăi și au murit câțiva dintre slujitorii regelui și a murit și slujitorul tău Urie Heteul». Și a zis David către sol: «Așa să-i spui lui Ioab: Faptul acesta să nu te tulbure, căci sabia ucide o dată într-un fel și altă dată în alt fel. Întețește lupta împotriva cetății și nimicește-o! Așa să-l încurajezi!». Și dacă femeia lui Urie a auzit că Urie, bărbatul ei, a murit, a plâns după bărbatul ei. Și când s-a isprăvit vremea jeliului, David a trimis și a adus-o în casa lui; iar ea i-a devenit soție și i-a născut un fiu. Dar fapta lui David s-a arătat rea în ochii Domnului. Domnul l-a trimis atunci la David pe profetul Natan. Acesta a intrat la el și i-a zis: «Într-o cetate erau doi oameni: Unul bogat și altul sărac. Cel bogat avea foarte multe turme și cirezi, iar cel sărac n-avea nimic, în afară de o mieușea

mică, pe care o cumpărase și pe care a ținut-o și a hrănit-o; și ea a crescut laolaltă cu el și copiii lui: Din pâinea lui mânca și din paharul lui bea și la sânul lui dormea și-i era ca o fiică. La omul bogat a poposit un călător, dar el nu s-a îndurat să ia din turmele lui și din cirezile lui ca să gătească pentru călătorul care venise la el, ci a luat mieluşeaua omului sărac și a gătit-o pentru oaspetele său». Atunci David s-a mâniat cu mare aprindere împotriva aceluia om; și a zis David către Natan: «Viu este Domnul: Vinovat de moarte este omul care a făcut aceasta; de șapte ori va plăti mieluşeaua, de vreme ce a făcut o faptă ca aceasta și n-a avut milă!». Atunci Natan a zis către David: «Tu ești omul care a făcut aceasta! Așa grăiește Domnul, Dumnezeul lui Israel: Eu sunt Cel ce te-a uns rege peste Israel; tot Eu sunt Cel ce te-a scăpat din mâna lui Saul și ți-am dat casa domnului tău și pe femeile domnului tău la sânul tău și ți-am dat casa lui Israel și pe a lui Iuda; iar dacă aceasta e puțin, îți voi da mai mult. De ce ai nesocotit tu cuvântul Domnului, ca să faci ceea ce e rău în ochii Lui? Pe Urie Heteul l-ai ucis cu sabia; i-ai luat soția ca să-ți fie fie femeie, iar pe el l-ai ucis cu sabia fiilor lui Amon. Și acum: Sabia nu se va îndepărta niciodată din casa ta, de vreme ce tu M-ai nesocotit pe Mine și ai luat-o pe soția lui Urie Heteul ca să-ți fie fie femeie. Așa grăiește Domnul: Iată, Eu voi ridica împotriva-ți rău chiar din casa ta și pe femeile tale le voi lua de dinaintea ochilor tăi și le voi da aproapelui tău, iar el se va culca cu femeile tale la lumina zilei; căci tu ai făcut această faptă pe ascuns, dar Eu voi face lucrul acesta în văzul întregului Israel și în fața acestui soare». Atunci David a zis către Natan: «Am păcătuit împotriva Domnului». Iar Natan a zis către David: «Domnul ți-a îndepărtat păcatul: Nu vei muri. Dar pentru că tu, prin fapta aceasta, le-ai dat vrăjmașilor Domnului pricină ca să-L hulească, fiul tău, care ți s-a născut, va muri negreșit». Natan s-a întors la casa sa. Iar Domnul a lovit pruncul pe care femeia lui Urie Heteul i-l născuse lui David, iar

acela s-a îmbolnăvit. Și David s-a rugat Domnului pentru prunc. Și a postit David cu post aspru și a rămas toată noaptea culcat pe pământ. Iar bătrânii casei sale s-au ridicat și au venit la el ca să-l scoale de pe pământ, dar el n-a vrut, și nici n-a mâncat pâine cu ei. Și a fost că în ziua a șaptea a murit pruncul; dar slujitorii lui David s-au temut să-i spună lui David că pruncul murise; căci ziceau: «Noi i-am vorbit la vremea când pruncul era încă viu, dar el nu ne-a ascultat; cum îi vom spune oare acum că pruncul e mort? Căci asta îi va face și mai rău». David i-a văzut atunci pe slujitorii săi șoptind și a înțeles că pruncul murise. Și a zis David către slujitorii săi: «A murit pruncul?». Iar ei au zis: «A murit». Atunci David s-a ridicat de pe pământ și s-a spălat și s-a uns și și-a schimbat hainele și a intrat în casa lui Dumnezeu și I s-a închinat. Apoi a intrat în casa lui și a cerut pâine să mănânce; ei i-au pus pâine dinainte, iar el a mâncat. Iar slujitorii săi i-au zis: «Ce înseamnă oare aceasta, ce-ai făcut tu în legătură cu pruncul? În timp ce el încă trăia, tu posteai și privegheai, dar după ce a murit te-ai ridicat și ai mâncat și ai băut». Iar David a zis: «Câtă vreme pruncul încă trăia, am postit și am plâns, căci ziceam: Cine știe dacă Domnul va avea milă de mine și pruncul va trăi? Dar acum, dacă a murit, la ce bun să mai postesc? Voi putea eu să-l mai aduc înapoi? Eu mă voi duce la el, dar el nu se va mai întoarce la mine»» (II Regi 11,1-27 și 12,1-23). Din relatarea scripturistică am văzut păcatul lui David, dar și căința lui, precum și faptul că primul lucru pe care l-a făcut după moartea pruncului a fost acela că I s-a închinat lui Dumnezeu în templu. În urma muștrării regelui de către Dumnezeu, prin gura prorocului Natan, acesta a conștientizat gravitatea faptelor sale, pe care le-a regretat profund, iar, în consecință, a compus renumitul Psalm 50.

Cu toate că pruncul născut de Batșeba a murit, căința sinceră a regelui David a fost primită de Dumnezeu, încât el a mai domnit vreme îndelungată peste poporul ales. Astfel, citim în

Sfânta Scriptură a Vechiului Testament că „zilele în care David a domnit peste Israel au fost patruzeci de ani; șapte ani a domnit în Hebron și treizeci și trei de ani în Ierusalim” (III Regi 2,11).

De asemenea, al doilea fiu al regelui David născut din Batșeba, pe nume Solomon, i-a urmat acestuia la tron, deși regele a avut peste zece soții, mai multe fiitoare și nouăsprezece fii¹, întrucât în Vechiul Testament poligamia nu era considerată păcat. Bunăoară, chiar despre regele Solomon citim în Sfânta Scriptură că „era iubitor de femei, iar în afară de fiica lui faraon, el și-a luat multe femei străine: Moabite, amonite, sirience, idumee, hetite și amonite, încât avea șapte sute de soții și trei sute de fiitoare” (III Regi 11,1 și 11,3).

¹ Pe lângă Batșeba, regele David a mai avut de soții pe: Micol, fiica regelui Saul, predecesorul său la tron (I Regi 18,20-27), pe Abigail, fosta soție a lui Nabal (I Regi 25,1-42), pe Ahinoam (I Regi 25,43), pe Maaca, fiica lui Talmai, regele Gheșurului (II Regi 3,3), pe Haghita (II Regi 3,4), pe Abital (II Regi 3,4) și pe Eglă (II Regi 3,5), iar „David și-a mai luat femei și fiitoare, din Ierusalim, după ce a venit din Hebron” (II Regi 5,13).

De asemenea, pe când „regele David era bătrân și îndelungat în zile, slujitorii îl înveleau cu haine și nu se încălzea. Iar slujitorii săi au zis: «Să se caute pentru rege o tânără fecioară; ea îi va sta regelui aproape și-i va ține de cald și va dormi cu el, iar domnul nostru, regele, se va încălzi». Așa că au căutat o fată frumoasă prin toate hotarele lui Israel; și au aflat-o pe Abișag Șunamita și au adus-o la rege. Fata era foarte frumoasă la chip și-i ținea regelui de cald și-i slujea, dar el n-a cunoscut-o” (III Regi 1,1-4).

În afară de Solomon, David a mai avut următorii fii și fiice: Amnon (II Regi 3,2), Chileab (II Regi 3,3), Abesalom (II Regi 3,3), Adonia (II Regi 3,4), Șefatia (II Regi 3,4), Itream (II Regi 3,5), Șamua (II Regi 5,14), Șobab (II Regi 5,14), Natan (II Regi 5,14), Ibhar (II Regi 5,15), Elișua (II Regi 5,15), Nefeg (II Regi 5,15), Iafia (II Regi 5,15), Elișama (II Regi 5,16), Eliada (II Regi 5,16), Elifelet (II Regi 5,16), Samae (II Regi 5,16), Iesivat (II Regi 5,16), Natan (II Regi 5,16), Galamaan, (II Regi 5,16), Ievaar (II Regi 5,16), Teisus (II Regi 5,16), Elfalat (II Regi 5,16), Naged (II Regi 5,16), Nafec (II Regi 5,16), Ionatan (II Regi 5,16), Leasamis (II Regi 5,16), Baalimat (II Regi 5,16) și Elifaat (II Regi 5,16).

În timpul lui Antihrist oamenii vor fi înspăimântați de încercările și necazurile care vor veni asupra lor, dar fiind lipsiți de credința în Dumnezeu, nu se vor căi, asemenea regelui David, ci vor încerca să își ia viața. În acest sens, citim în cartea Apocalipsei că *„în zilele acelea oamenii vor căuta moartea și nu o vor afla; și vor dori să moară și moartea va fugi de ei”* (Apocalipsa 9,6). Părinții Bisericii spun că în timpul lui Antihrist oamenii vor încerca să își taie venele cu cuțitul, dar lama acestuia se va îndoi, se vor spânzura, dar funia se va rupe, se vor împușca, dar gloanțele vor fi moi și nu îi vor vătăma, se vor arunca în gol de pe clădiri înalte și vârfuri de stânci, dar nu vor muri, vor bea băuturi otrăvitoare, dar acestea nu le vor curma zilele, vor sări în apă adâncă, dar aceasta nu îi va înghiți. Chiar dacă oamenii din timpul lui Antihrist nu vor reuși să își pună capăt zilelor, aceasta nu înseamnă că încercările lor de a-și lua viața, precum și rănilor cauzate de acestea vor fi lipsite de durere.

În cele ce urmează, vom prezenta exemplul unui personaj foarte renumit din Noul Testament, care a procedat asemenea oamenilor din timpul lui Antihrist, însă el a reușit să-și ducă până la capăt gândul cel păcătos. După ce Apostolul Iuda a văzut că Domnul Hristos, pe care el Îl vânduse căpeteniilor evreilor, a fost condamnat la moarte, *„a fost cuprins de căință și le-a înapoiat arhierilor și bătrânilor cei treizeci de arginți, zicând: «Am greșit, vânzând sânge nevinovat».* Iar ei i-au zis: *«Ce ne privește pe noi? Tu vei vedea!».* Și el, aruncând arginții în templu, a plecat de acolo; și ducându-se, s-a spânzurat și căzând, a plesnit pe la mijloc și toate măruntaiele i s-au vărsat” (Matei 27,3-5 și Faptele Apostolilor 1,18).

Păcatul lui Iuda de a-L vinde pe Mântuitorul lumii a fost enorm, însă mai grav este că acesta și-a pus singur capăt zilelor, ratându-și astfel șansa de a mai fi vreodată iertat de Dumnezeu. Să fim convinși că Domnul nostru Iisus Hristos, care ne-a

poruncit: „*Jubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc*” (Matei 5,44) l-ar fi iertat și pe Iuda, apostolul vânzător, dacă acesta l-ar fi cerut-o, de vreme ce, când era pe cruce, s-a rugat pentru cei ce l-au răstignit, zicându-I lui Dumnezeu Tatăl: „*Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!*” (Luca 23,34).

Dacă diavolul însuși s-ar smeri și s-ar căi înaintea lui Dumnezeu, ar fi iertat de păcatele sale și și-ar relua locul în ceata îngerească, din care a căzut datorită mândriei. În acest sens există o relatare în Viețile Sfinților: „*Un drac cu numele Zerefer a luat chip de om, s-a dus la cuviosul Antonie cel Mare și a început a plânge și a se tângui înaintea lui. Cuviosul l-a întrebat: «De ce plângi și te tânguești așa, omule?»*. Iar diavolul cel viclean a răspuns: «*Eu, sfinte părinte, pentru mulțimea fărădelegilor mele nu sunt om, ci diavol*». Iar bătrânul l-a întrebat: «*Și ce voiești ca să-ți fac ție, frate?*» (pentru că socotea cuviosul că acesta din multă smerenie se numea pe sine diavol). Și a zis diavolul: «*Nimic altceva nu îți cer sfinte părinte, decât numai să te rogi lui Dumnezeu, să-ți arate Domnul dacă ar primi pocăința diavolului, sau nu ar primi-o? Pentru că dacă acceptă pocăința aceluia, atunci o primește și pe a mea, căci am făcut fapte ca și el*». Bătrânul i-a răspuns: «*Voi face cum voiești. Du-te acasă, iar mâine dimineață să vii să-ți spun ce mi-a descoperit Domnul*». Diavolul a plecat, iar noaptea bătrânul și-a întins cuvioasele sale mâini către cer și s-a rugat lui Dumnezeu să-i descopere dacă l-ar ierta pe diavol, în cazul în care acesta s-ar pocăi. Îndată un înger al Domnului i s-a arătat și i-a zis: «*Așa grăiește Domnul Dumnezeu: De ce te rogi pentru diavoli? Pentru că cel care a venit ieri la tine cu vicleșug nu era om, ci diavol*». Și a zis bătrânul către înger: «*De ce nu mi-a descoperit Domnul Dumnezeu vicleșugul diavolului și l-a ascuns de mine?*». Iar îngerul i-a răspuns: «*Nu te tulbura de lucrul acesta,*

căci este de la Dumnezeu, spre folosul celor ce păcătuiesc, ca să nu deznădăjduiască păcătoșii, ci să se pocăiască, cunoscând că Preabunul Dumnezeu nu-și întoarce fața Sa de la nimeni, dacă se întoarce prin pocăință la El. Drept aceea, când diavolul va veni la tine și te va întreba, să-i spui acestea: Să știi că iubitorul de oameni Dumnezeu niciodată nu-și întoarce fața de la cel ce se pocăiește. chiar diavol de ar fi și iată, făgăduiește să te ierte și pe tine, numai să împlinești cele poruncite de El. Iar când te va întreba: Care sunt cele poruncite de Domnul, să-i spui că astfel grăiește Dumnezeu: Te știi pe tine cine ești și de unde ai venit să mă ispitești, căci tu ai răutatea cea veche și nu poți fi bunătare nouă, fiind de demult începător al răului și acum nu vei începe să faci binele. Căci după ce te-ai deprins cu mândria, cum ai putere să te smerești și să te pocăiești? Dar ca să nu ai nici o scuză în ziua judecății, că ai vrut să te pocăiești, dar Domnul nu te-a iertat, iată ce trebuie să faci și Domnul te va ierta pe tine (dacă vei voi): Trei ani de zile să stai într-un loc și întorcându-te la răsărit ziua și noaptea, să strigi cu glas mare și să zici: Dumnezeule, miluiește-mă pe mine răutatea cea veche. Aceasta să o zici de o sută de ori. Apoi tot de o sută de ori să zici: Dumnezeule, mântuiește-mă pe mine înșelăciunea cea întunecată, și să mai zici de o sută de ori: Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, urâciunea pustiirii și astfel să strigi neîncetat către Dumnezeu, pentru că nu ai trup ca să te ostenești sau să slăbești. Și după ce vei împlini acestea cu gând smerit, atunci vei fi primit în starea ta cea dintâi și te vei număra cu îngerii lui Dumnezeu». Acestea zicând îngerul către cuviosul Antonie, s-a depărtat de la el. A doua zi a venit diavolul și a început să se tânguiască de departe ca un om și ajungând la bătrân i s-a închinat. Bătrânul i-a zis: «M-am rugat lui Dumnezeu precum ți-am făgăduit și Domnul mi-a spus că te iartă, dacă împlinești cele ce îți poruncește». Iar diavolul a zis: «Ce poruncește Domnul Dumnezeu să fac?». Bătrânul i-a zis: «Domnul îți poruncește așa:

Să stai nemișcat trei ani într-un loc, privind spre răsărit și să strigi ziua și noaptea de o sută de ori: Dumnezeule, miluiește-mă pe mine răutatea cea veche, apoi tot de o sută de ori să spui: Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, înșelăciunea cea întunecată. Și tot de o sută de ori să zici: Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, urâciunea pustiirii. Și când vei împlini acestea, te vei număra cu îngerii lui Dumnezeu, în aceeași stare în care ai fost la început». Iar Zerefer lepădând îndată chipul înșelător al pocăinței, a izbucnit în râs și a zis bătrânului: «O călugăre, dacă aș fi vrut să mă numesc răutate veche, înșelăciune întunecată și urâciune a pustiirii, de la început aș fi făcut aceasta ca să mă mântuiesc. Acum să mă numesc răutate veche? Să nu fie aceasta, pentru că eu fac isprăvi minunate și toți se tem de mine și mi se supun și oare aș putea să mă numesc eu singur înșelăciune întunecată sau urâciune a pustiirii? Nicidecum călugăre, căci încă stăpânesc peste cei păcătoși și ei mă iubesc pe mine; eu sunt în inimile lor și ei umblă după voia mea; iar ca să mă fac rob netrebnic și prost prin pocăință, nu voiesc bătrâne rău, nu, nu, să nu fie aceasta, ca adică din cinstea cea mare pe care o am, să mă duc într-o necinste ca aceea?»». Acestea zicând și răcnind, diavolul s-a făcut nevăzut. Iar bătrânul, sculându-se la rugăciune, a mulțumit lui Dumnezeu, zicând: «Adevărat ai grăit, Doamne Dumnezeule, că răutatea veche nu poate fi bunătate nouă și începătorul răutăților nu se face făcător de bunătăți noi»¹.

Când în Împărăția cerurilor, numărul demonilor căzuți din ceata îngerească va fi plinit de cel al oamenilor cu viață sfântă, atunci va avea loc cea de-a doua venire a Domnului Hristos în lume. Iar în ziua aceea „soarele se va întuneca și luna nu-și va mai da lumina. Și stelele vor cădea din cer și puterile cele din ceruri se vor clătina. Și atunci Îl vor vedea pe Fiul Omului venind pe nori, cu putere multă și cu slavă. Și atunci pe îngerii Săi îi va trimite

¹ *Viețile Sfinților*, Tipografia Gutemberg, București, 1904, vol. 5, luna ianuarie, pp. 811-815.

și pe aleșii Săi îi va aduna din cele patru vânturi, de la marginea pământului până la marginea cerului și atunci va răsplăti fiecăruia după faptele lui” (Marcu 13,24-27 și Matei 16,27).

În urma celei de a doua veniri în lume a Domnului Hristos, viața pe pământ va înceta să mai existe sub forma pe care o cunoaștem noi astăzi. Oamenii care vor fi atunci în viață se vor transforma, ca și cum ar fi trecut prin moarte, cei morți vor învia, iar Dumnezeu Judecătorul îi va judeca pe toți, răsplătind fiecăruia după faptele lui. Atunci cei bineplăcuți lui Dumnezeu „vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor, unde pe cele ce ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El” (Matei 13,43 și I Corinteni 2,9). Antihrist va fi aruncat de viu „în iezorul cel de foc, unde arde pucioasă” (Apocalipsa 19,20), iar diavolii și păcătoșii care au ascultat de ei, dar nu s-au căit pentru faptele lor, vor fi aruncați „în cuptorul de foc. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților, unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge” (Matei 13,42 și Marcu 9,44).

În parabola celor zece fecioare rostită de Domnul Hristos am văzut că toate fecioarele îl așteptau pe mire și doreau să intre cu el la nuntă, însă numai cinci dintre ele s-au învrednicit de aceasta, iar cinci au fost încuiate afară. Noi suntem creștini, iar Biserica noastră păstrează învățătura cea adevărată a Domnului Hristos, încât suntem asemenea fecioarelor din această pildă. Întrucât știm prea bine că mirele, adică Domnul Hristos, va veni pentru a răsplăti fiecăruia după faptele sale, atunci să ne străduim să fim fecioare înțelepte, împlinindu-I poruncile, pentru că Mântuitorul a spus: „*Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este cel ce Mă iubește; iar cel ce Mă iubește pe Mine, iubit va fi de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui”* (Ioan 14,21).

Pilda talanților

„Un om oarecare plecând departe, și-a chemat slugile și le-a dat pe mână avuția sa. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui și a plecat. Îndată, mergând, cel ce luase cinci talanți a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți. De asemenea și cel cu doi a câștigat alți doi. Iar cel ce luase un talant s-a dus, a săpat o groapă în pământ și a ascuns argintul stăpânului său. După multă vreme a venit și stăpânul acelor slugi și a făcut socoteala cu ele. Și apropiindu-se cel care luase cinci talanți, a adus alți cinci talanți, zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat, iată alți cinci talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se și cel cu doi talanți, a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat, iată alți doi talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se apoi și cel care primise un talant, a zis: Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat. Și temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată, ai ce este al tău. Și răspunzând stăpânul său i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer de unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat? Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarafi, și eu, venind, aș fi luat ce este al meu cu dobândă. Luați deci de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți. Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are și ce are i se va

lua. Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 25,14-30).

„Un om de neam mare s-a dus într-o țară îndepărtată ca să-și ia domnie și să se întoarcă. Și chemând zece slugi ale sale, le-a dat zece mine și le-a zis: Neguțătoriți cu ele până ce voi veni! Dar cetățenii lui îl urau și au trimis în urma lui solie, zicând: Nu vrem ca acesta să domnească peste noi! Și a fost că atunci când el s-a întors, după ce-și luase domnia, a zis să fie chemate slugile acelea cărora le dăduse banii, ca să știe cine ce a neguțătorit. Și a venit cea dintâi, zicând: Doamne, mina ta a adus încă zece mine. Și i-a zis stăpânul: Bine, slugă bună, fiindcă întru puțin ai fost credincioasă, să ai stăpânire peste zece cetăți. Și a venit a doua, zicând: Mina ta, Doamne, a adus încă cinci mine. Iar el i-a zis și acesteia: Să ai și tu stăpânire peste cinci cetăți. A venit și cealaltă, zicând: Doamne, iată-ți mina, pe care am păstrat-o într-un ștergar, că m-am temut de tine, pentru că ești om aspru; iei ce n-ai pus și seceri ce n-ai semănat. Și i-a zis stăpânul: Din cuvintele tale te voi judeca, slugă vicleană! Ai știut că sunt om aspru, că iau ce n-am pus și secer ce n-am semănat; atunci, de ce n-ai dat banul meu schimbătorilor de bani? Și eu, venind, l-aș fi luat cu dobândă. Și le-a zis celor care stăteau de față: Luați de la el mina și dați-o celui care are zece mine. Și ei i-au zis: Doamne, acela are zece mine. Vă spun vouă că acelaia ce are i se va da; iar de la cel ce nu are și ceea ce are i se va lua. Iar pe acei vrăjmași ai mei, care n-au vrut ca eu să domnesc peste ei, aduceți-i aici și tăiați-i în fața mea!” (Luca 19,12-27).

„Sfântul Evanghelist Matei a consemnat parabola talanților după intrarea triumfală a Domnului Hristos în Ierusalim, adică în urma declanșării ultimului episod din viața pământească a Mântuitorului. Acum va avea loc confruntarea supremă cu maimarii cetății, va fi pusă la încercare fidelitatea ucenicilor Săi și

va avea loc răstignirea, marele Său gest multiplicator. Talantul întrupării și sămânța Împărăției lui Dumnezeu sădită de Domnul Hristos prin faptă și cuvânt vor da rod însutit și înmiit¹.

„În acest context, apare cu claritate înțelesul pildei talanților, care reia și dezvoltă ideea privegherii cu credincioșie și responsabilitate, ilustrată deja prin parabola slujitorului credincios și înțelept, prezentată de Sfântul Evanghelist Matei la sfârșitul capitolului anterior. În amândouă aceste pilde sunt puse față-n față comportarea și apoi răsplata «slujitorului credincios» (Matei 24,45) sau a «slugii bune și credincioase» (Matei 25,21) și a slujitorului leneș, rău și viclean. Important este faptul că în amândouă aceste parabole despre credincioșie un spațiu mai larg îl ocupă prezentarea slujitorului necredincios. Din faptul că Mântuitorul îi pune în gardă pe ucenicii Săi împotriva lipsei de credincioșie deducem că avem de-a face cu un demers polemic. Ideea va fi reluată cu o nouă forță în dramatica evocare a Judecării de Apoi (Matei 25,31-46), unde credincioșii și necredincioșii vor fi foarte mirați să audă că au împlinit sau au neglijat imperativele privegherii evanghelice. De altfel, tema apărea deja în partea finală a Predicii de pe Munte: «Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne, va intra în Împărăția cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri» (Matei 7,21). În acest grup de pilde din capitolele 24 și 25 ale Evangheliei după Matei putem discerne diferite imagini ale lipsei de credincioșie. În pilda slujitorului credincios și înțelept (Matei 24,45-51) este vorba de o necredincioșie dovedită printr-o viață supusă patimilor trupești, cu violențe, mâncare și băutură. În parabola celor zece fecioare (Matei 25,1-13) necredincioșia se manifestă prin lipsa de prevedere: Fecioarele nebune n-au luat cu ele untdelemn; iar în pilda talanților, necredincioșia constă în lene. Trăsătura comună a tuturor acestor forme de

¹ Andrei Pleșu, *Op. cit.*, pp. 181-182.

necredincioșie este lipsa sau insuficiența unei lucrări sau a unei activități concrete. Ceea ce înseamnă că, în lumina învățaturii Domnului Hristos, așa cum ne-o transmite Evanghelia de la Matei, privegherea este o așteptare activă și responsabilă”¹.

În parabola talanților (minelor) prezentată de Sfântul Evanghelist Luca citim că „*Un om de neam mare s-a dus într-o țară îndepărtată ca să-și ia domnie și să se întoarcă. Dar cetățenii lui îl urau și au trimis în urma lui solie, zicând: Nu vrem ca acesta să domnească peste noi! Și el s-a întors, după ce-și luase domnia, și a zis: Pe acei vrăjmași ai mei, care n-au vrut ca eu să domnesc peste ei, aduceți-i aici și tăiați-i în fața mea!*”.

În anul 63 î.Hr. Palestina a fost cucerită de romani, devenind o provincie a marelui imperiu, care era condusă de regi locali, numiți de împăratul de la Roma.

Când regele Irod cel Mare a murit, în anul 4 î.Hr., acesta i-a lăsat regatul moștenire lui Arhelau, cu condiția să fie confirmat de împăratul roman, sub al cărui protectorat Irod a reușit să unifice provinciile Țării Sfinte. Arhelau s-a născut în anul 22 î.Hr. și „era fiul cel mai mare al lui Irod de la soția samariteancă Malthace”².

„Astfel, în urma morții tatălui său, Arhelau a călătorit la Roma pentru a obține confirmarea domniei sale ca rege al Iudeii”³.

Înainte însă de a face această călătorie, poporul s-a răzvrătit împotriva lui în Ierusalim în timpul sărbătorii Paștilor evreilor. Soldații lui Arhelau au înăbușit revolta în sânge, 3.000 de oameni fiind uciși în fața templului din Ierusalim. După aceasta, Arhelau s-a îmbarcat în Cezareea Palestinei și a plecat la Roma ca să ceară favorurile împăratului Octavian Augustus. Dar revolta de

¹ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, pp. 204-205.

² *Dicționar biblic*, Editura „Cartea creștină”, Oradea, 1995, p. 614.

³ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 65.

la Ierusalim nu fusese complet stinsă, și trupele romane au trebuit să pacifice țara în perioada în care Arhelau și fratele său Irod Antipa se aflau la Roma, fiecare încercând să obțină coroana regatului pentru el. „În același timp, o solie iudaică formată din 50 de persoane s-a dus și ea la Roma pentru a se opune numirii lui Arhelau ca rege”¹. În această situație, împăratul Octavian Augustus a decis să împartă regatul lui Irod cel Mare între fiii acestuia. Arhelau a primit Iudeea (cu capitala la Ierusalim), Samaria și Idumeea, și titlul de etnarh, cu promisiunea că va fi făcut rege dacă se va arăta vrednic. Irod Antipa a primit Galileea și Perea (teritoriul dincolo de Iordan), și titlul de tetrah. Un alt fiu al lui Irod cel Mare, Irod Filip (pe care Evangheliile îl numesc doar Filip), a primit Batanaea, ținutul muntos al Trahonitidei și Auranitidia (parte din Idumeea), cu titlul de tetrah.

După ce s-a întors acasă, Arhelau s-a răzbunat crunt pe evreii care nu și-l doreau de rege. „Răzbunarea sângeroasă pe care a suferit-o poporul după ce Arhelau s-a întors n-a fost uitată niciodată”².

Domnia lui Arhelau a fost marcată de tiranie și revolte, acesta „având cea mai rea reputație dintre toți fiii lui Irod cel Mare. Arhelau a ofensat sensibilitatea religioasă a evreilor prin faptul că s-a căsătorit cu Glaphyra, văduva fratelui său vitreg Alexandru”³.

„Domnia represivă a lui Arhelau a devenit insuportabilă, încât o delegație a aristocrației din Iudeea și Samaria s-a dus la Roma ca să-l avertizeze pe împăratul Octavian Augustus că dacă nu-l îndeapărtează pe etnarh de la putere va avea loc o revoltă generală. În anul 6 d.Hr. Arhelau a fost detronat și exilat la Viena

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ *Dicționar biblic...*, p. 614.

iar Iudeea a devenit provincie romană, administrată de prefecti numiți de împărat¹.

Arhelau a murit în anul 18 d.Hr.

Astfel, „puterea de a domni a omului de neam mare, pe care urma s-o primească de la o autoritate mai înaltă (un rege de la împărat), despre care se vorbește în pilda talanților (minelor), se referă la un cadru istoric bine cunoscut, anume călătoria întreprinsă de Arhelau la Roma, în anul 4 î.Hr., pentru a obține confirmarea imperială asupra regatului său².

„Domnul Hristos a întrebuițat această întâmplare în cadrul parabolei talanților (minelor) ca un eveniment adresat ascultătorilor Săi împotriva unui fals sentiment de siguranță. Așa cum neașteptata și răzbunătoarea întoarcere a lui Arhelau i-a surprins pe oponentii săi, tot atât de neașteptat vă va surprinde nimicirea și pe voi³, dacă nu împliniți poruncile lui Dumnezeu.

„Menționarea unui fapt istoric într-o pildă nu face decât să înlesnească perceperea dimensiunii parabolice a relatării, în sensul că puterea și slava Fiului Omului vor fi incomparabil mai mari la a doua Sa venire decât s-au arătat în timpul viețuirii Sale pe pământ. Ideea centrală însă este aceea că întoarcerea nu va avea loc curând, ci după un timp foarte îndelungat⁴.

Domnul Hristos își începe parabola prin cuvintele: „*Un om oarecare plecând departe, și-a chemat slugile și le-a dat pe mână avuția sa. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui și a plecat*”.

„*Un om de neam mare s-a dus într-o țară îndepărtată ca să-și ia domnie și să se întoarcă. Și chemând zece slugi ale*

¹ **Ibidem.**

² *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, Luca 19,12, nota a.

³ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 65.

⁴ *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, Luca 19,12, nota a.

sale, le-a dat zece mine și le-a zis: Neguțătoriți cu ele până ce voi veni!"

„*Omul oarecare*” sau „*omul de neam mare*” despre care vorbește Mântuitorul în această pildă este Dumnezeu, iar „*slugile*” sunt „oamenii, de la cei mai mari până la cei mai mici”¹.

Cel mai mare talant pe care Dumnezeu i l-a oferit omului este darul vieții și poziția sa privilegiată în raport cu restul lumii materiale, de aceea psalmistul I se adresează admirativ lui Dumnezeu: „*Ce este omul, că-Ți amintești de el? Sau fiul omului, că-l cercetezi pe el? Micșoratu-l-ai cu puțin față de îngeri, cu mărire și cu cinste l-ai încununat și l-ai pus peste lucrul mâinilor Tale, pe toate le-ai supus sub picioarele lui, oile și boii, toate, chiar și fiarele câmpului, păsările cerului și peștii mării, cele ce străbat cărările mărilor. Doamne, Dumnezeul nostru, cât de minunat este numele Tău în tot pământul!*” (Psalmul 8,4-9).

Omul nu a apărut la voia întâmplării. El nu este rezultatul unui joc al hazardului, nici o simplă marionetă în mâna unui destin orb. Nu s-a născut în urma unei înlănțuiri aleatorii de elemente și reacții chimice și fizice, precum nu este niciun suflet vinovat, închis într-un trup, ca într-o temniță, și azvârlit în lume, pentru a ispăși vreo vină.

Crearea omului a fost cugetată și dorită de Dumnezeu în veșnicie, căci omul exista virtual în paradigmele divine, înainte de a se face lumea văzută, sau chiar îngerii.

Rolul deosebit al omului în creație se observă prin aceea că toate au fost create de Dumnezeu prin cuvânt. Domnul a zis: „*Să fie*” (Facere capitolul 1) și s-au făcut. Pe om însă Dumnezeu l-a creat cu mâinile Sale (Facere 2,7). De la început i-a oferit o cinste deosebită. Și „singur omul din toate cele văzute și cugetate a fost zidit de Dumnezeu ca o ființă îndoită, având trup și suflet”².

¹ **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, p. 171.

² *Filocalia*..., vol. VI, p. 57.

Actul creației omului este unul, dar are un caracter bifurcat, pentru că și omul este unul, dar este compus din suflet spiritual și trup material. Cartea Facerii ne spune că: „*Luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie*” (Facere 2,7). „Geneza nu spune că Dumnezeu a alcătuit întâi trupul și apoi a suflat suflare de viață în fața lui, ci numai că «*l-a făcut luând țărână din pământ și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie*». Nu se menționează nicio succesiune temporară în crearea lui Adam. Omul ca ființă specială este creat în mod simultan în întregimea sa. Prin menționarea caracterului bifurcat al actului de creare a omului, cartea Facerii vrea să spună numai că omul este constituit din două componente: Din trup și suflet, și că trupul e din materia generală, iar sufletul are o înrudire specială cu Dumnezeu”¹. „Dacă totuși Geneza vorbește de suflarea sufletului viu în Adam, în mod deosebit de formarea trupului lui, este pentru a arăta că sufletul rațional nu este din pământ sau din materie, ca trupul”².

Legătura strânsă și indestructibilă dintre om și creație, se vede din aceea că întreaga creație era pregătită pentru om, care este creat în cea de-a șasea zi, dar el este luat din țărână, deci din creație. Astfel omul aparține ființial creației, al cărei fiu este, dar al cărei preot devine, prin suflarea de viață primită de la Dumnezeu.

„Suflarea lui Dumnezeu sădește în om nu atât viața biologică, căci aceasta o au și animalele, care nu primesc o însuflare de la Dumnezeu, ci viața înțelegerii și a comuniunii cu

¹ **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București 1978, vol. I, p. 388.

² **Idem**, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987, p. 171.

Sine, adică viața spirituală”¹. „Harul necreat este implicat în actul creator însuși și sufletul primește în același timp viața și harul, căci harul este suflarea lui Dumnezeu. Harul Duhului Sfânt este principiul adevărat al existenței noastre”², iar „sufletul este darul lui Dumnezeu făcut omului”³.

„Sufletul uman este creat de Dumnezeu într-un mod special, întrucât este înzestrat cu însușiri înrudite cu cele ale lui Dumnezeu: Conștiința, rațiunea cognitivă, libertatea”⁴. „Sufletul este baza persoanei umane. El este baza tuturor puterilor și a calităților omului și chiar baza trupului”⁵.

„Harul Sfântului Duh trece prin mijlocirea sufletului la trup”⁶. Din această cauză, „ca receptacol al unui har special, trupul lui Adam se deosebește de celelalte făpturi”⁷. Dar „omul, deși este din două părți, este totuși unul. În om se realizează unirea între cele două lumi”⁸, spirituală și materială.

Sufletul nu este totuna cu spiritul, la fel cum trupul nu este totuna cu materia. Sufletul este spiritual, la fel cum trupul este material. Sufletul aparține lumii spirituale, el nu este compus, pentru că spiritul este simplu, nu se compune, dar este de esență

¹ **Idem**, *Teologia Dogmatică...*, p. 392.

² **Ibidem**, p. 391, nota 40.

³ **Alexandre Schmemmann**, *Euharistia taina Împărăției*, Editura Anastasia, București, p. 60.

⁴ **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Teologia Dogmatică...*, p. 387.

⁵ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979, vol. VIII, p. 153, nota 321.

⁶ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977, vol. VII, p. 243.

⁷ **Părintele Galeriu**, *Jertfă și răscumpărare*, Editura Harisma, București, 1991, p. 63.

⁸ *Filocalia...*, vol. VI, p. 58, nota 31.

spirituală. Lumea spirituală este vastă și are trei categorii de existențe: Dumnezeu, îngerii și sufletele umane (unite cu trupurile materiale până la moartea trupului și după a doua venire a Domnului Hristos). Când spunem spirit, ne referim la întreaga lume spirituală, nu ne limităm la sufletul uman, dar când vorbim de suflet, ne referim strict la partea spirituală din om. Să facem o analogie: Când vorbim de materie, nu înțelegem doar trupul uman, ci universul material cu toate formele lui de subzistență, dar când ne referim la trup, înțelegem efectiv corpul (uman sau animal), compus din elementele materiale. La fel este și cu spiritul și sufletul. Spiritul este un întreg univers, o lume, deci este mai mult decât sufletul, care este doar o parte din lumea spirituală.

Trupul „este un organ unit cu sufletul spre manifestarea lui”¹, dar „omul nu are suflet, ci este suflet, el este corp”². „Sufletul nu este prezent doar într-o parte a trupului, ci în tot trupul și într-un mod negrăit se unește deopotrivă cu fiecare parte a trupului”³. Sfânta Scriptură spune în acest sens că „*sufletul omului este un sfeșnic de la Domnul; el cercetează toate cămările trupului*” (Proverbele lui Solomon 20,27).

La om sufletul nu este situat într-o parte a trupului (în inimă sau în creier de exemplu), ci este în tot trupul. Omul nu are sufletul ca pe un accesoriu adăugat lui, de care s-ar putea lipsi. Omul este suflet și este trup. Ființa umană este compusă din aceste două elemente. Fără suflet, ar fi animal, fără trup, ar

¹ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, Editura Harisma, București, 1994, vol. III, p. 41.

² **Paul Evdokimov**, *Ortodoxia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996, p. 69.

³ **Pr. Dr. Vasile Răducă**, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996, p. 89.

fi înger. Omul este sinteza creației, singurul compus din suflet spiritual și trup material.

În primele cinci zile ale creației și chiar în ziua a șasea, la început, Dumnezeu crează mediul în care va veni omul, condițiile de existență ale acestuia. „Nu omul a fost creat pentru lume, ci lumea pentru om”¹, în sensul că lumea fără om nu ar putea exista, ea nu ar avea un sens, o finalitate.

„Lumea aceasta este gătită ca un palat pentru omul-împărat ce avea să apară după aceea”², pentru a stăpâni și a întregi creația, căci „toată lumea aceasta văzută a fost făcută înainte de el, pentru el”³. „Scopul lumii nu se găsește în sine; ea a fost creată pentru om, iar omul pentru Dumnezeu”⁴.

„Dumnezeu, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, pentru om a creat cerul, marea, pământul, aerul, și toate cele din ele, animalele, plantele și semințele, pentru el au fost create soarele și stelele, pentru el căile lunii și munții, pentru el ziua și noaptea, pentru el toate cele văzute. Chiar și lucrurile nefolositoare la prima vedere, precum animalele sălbatice și copacii neroditori, au un rol bine determinat în slujba omului. Omul a fost creat ultimul ca o încoronare a întregii opere, ca și cap”⁵, „fiind așezat în lume ca într-un palat împărătesc”⁶.

„Întreaga creație materială a fost produsă pentru om, de aceea prima notă caracteristică a raportului dintre lumea materială și om este că el n-a venit într-o lume străină și ostilă, ci într-una făcută pentru el. Sfântul Ioan Gură de Aur arată că armonia dintre lume și om nu este rezultatul unei întâmplări sau al unei forțe oarbe, ci opera iubirii, a voinței Creatorului. De aceea, omul a

¹ **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Chipul...*, p. 121.

² *Filocalia...*, vol. VII, p. 433, nota 16.

³ **Ibidem**, p. 432.

⁴ **Pr. Dr. Vasile Răducă**, *Op. cit.*, p. 55.

⁵ **Constantin Cornițescu**, *Op. cit.*, pp. 45-46.

⁶ **Ibidem**, p. 47.

fost creat ultimul; nu că ar fi ultima dintre ființe, dimpotrivă: Cine creează pe comesean înainte de a pregăti masa? Nu trebuie oare ca palatul să fie terminat pentru a putea intra împăratul? Lumea materială este astfel destinată hrănirii noastre. Ea este ca o doică a unui copil de împărat¹, pentru că „toate au fost făcute spre slava lui Dumnezeu și spre folosul nostru. Astfel, lumea își dobândește rațiunea numai prin om, care-i este necesar. Dar chiar conferindu-i omului această putere imensă, Dumnezeu rămâne totuși Stăpânul Universului, în fața căruia omul nu se poate sustrage. Acest fapt reiese din opreliștea impusă lui Adam asupra unui pom din rai”².

„Această stăpânire a lumii materiale a primit-o omul prin investire din partea lui Dumnezeu, încât nu poate fi considerat stăpân absolut, deoarece Acesta este numai Dumnezeu, și nici definitiv, deoarece stăpânirea este exercitată de către om numai câtă vreme se află în comuniune cu Dumnezeu”³.

Omul este luat din creație, își are originea în ea, deci nu poate exista fără ea, dar lumea fără om ar fi goală, nu ar avea sens, nu ar tinde spre o finalitate și ar fi stearpă. Vedem că omul și creația se condiționează reciproc.

„Omul apare numai la sfârșit, pentru că el are nevoie de toate cele anterioare, iar cele anterioare nu-și găsesc sensul decât în om”⁴. „Lumea materială și animală, oricât ar fi ea de minunată în puterea și raționalitatea ei armonioasă, de o complexitate de necuprins, dacă ar fi fără om, ar fi fără sens”⁵. „Fără om,

¹ **Diacon Constantin Voicu**, *Teologia muncii la Sfântul Ioan Gură de Aur și actualitatea ei*, în revista «Mitropolia Ardealului», numerele 3-5, 1975, pp. 239-240.

² **Ibidem**, pp. 241-242.

³ **Constantin Cornițescu**, *Op. cit.*, p. 49.

⁴ **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Teologia Dogmatică...*, p. 333.

⁵ **Idem**, *Chipul...*, pp. 247-248.

Dumnezeu ar rămâne un abis de taină nerevelată”¹. Deci omul are nevoie de toate ale lumii, ca și condiții necesare vieții lui, dar și lumea are nevoie de om, pentru că acesta dă sens creației și numai prin el Dumnezeu se revelează lumii materiale.

„Între celelalte creaturi omul este «mare și minunat» și în fața lui Dumnezeu mai cinstit decât toată creația. Valoarea lui deosebită se reflectă în poziția excepțională pe care o ocupă în raport cu celelalte creaturi, în modul în care a fost creat și în purtarea de grijă deosebită pe care Dumnezeu i-o arată în toate clipele vieții sale, prin care îl înalță din poziția de creatură modestă până la tronul Creatorului. Omul a fost așezat de la început în centrul creației, al cărei sens și istorie le determină. Întreaga lume dobândește sens datorită omului. Fără om creația ar fi rămas incompletă, lipsită de valoare și de neînțeles. Creația întregă s-a constituit într-o scară pregătită în vederea apariției omului și câmpul lui de acțiune în continuare. Această legătură a creat o solidaritate vrednică de invidiat între scopul omului și al lumii și permite participarea materiei la fericirea sau nefericirea omului. Câtă vreme omul era încununat cu slavă și cu cinste, întreaga creație și-a păstrat strălucirea. Când omul a fost pedepsit ca rob nevrednic și nerecunoscător, întreaga natură a fost părtașă la soarta lui, devenind stricăcioasă”².

„Universul este, oarecum, cuprins în trupul uman, pentru că trupul omului rezumă în sine, ca o lume în mic, nivelurile de existență ale lumii materiale. Pe de altă parte, omul depășește universul prin calitățile sale spirituale, iar universul este prezent în toate lucrările omului”³.

¹ *Filocalia*...vol. VII, p. 144, nota 73.

² **Constantin Cornițescu**, *Op. cit.*, pp. 44-45.

³ **Pr. Dr. Vasile Răducă**, *Op. cit.*, p. 107.

„Dacă există o lume văzută, este numai pentru că există omul ca subiect care să o poată vedea în chip conștient”¹. Omul „privește conștient toate, le conduce pe toate, ca un chip al lui Dumnezeu. El este conștiința stăpânitoare și transformatoare a lumii, în el se descoperă rostul lumii. Fără om, lumea ar fi lipsită de rost, de sens, de lumină. Existența ar fi lipsită de o latură esențială a ei sau de cea mai însemnată. Fără om, lumea n-ar fi de ea însăși”².

Dar „omul este o ființă nesfârșit mai bogată, mai adâncă, mai complexă, ca să poată fi închis în lume; are o aspirație nesfârșit mai înaltă, ca să poată fi satisfăcută de lume”³, de aceea „nu relația omului cu natura, ci relația sa cu Dumnezeu este cea care-i revelează misterul ultim al existenței sale”⁴.

„Omul conține toate planurile acestui univers, sintetizează în sine crearea treptată a celor cinci zile, iar el este a șasea zi, a desăvârșirii acestei creații”⁵, de aceea „omul este mai prețios decât tot restul creației”⁶ materiale. Valoarea omului este dată mai ales în structura sa spirituală. În acest sens Mântuitorul a spus: „*Ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul? Sau ce ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său?*” (Marcu 8,36-37).

Dumnezeu a îmbinat lumea spirituală și cea materială în om, acesta fiind o sinteză a lor, punctul în care cele două lumi se întâlnesc și comunică între ele. În această privință, omul are o poziție unică în univers, fiind singurul care are în sine două lumi.

¹ *Filocalia*..., vol. VIII, p. 499, nota 879.

² *Filocalia*..., vol. VII, p. 433, nota 17.

³ **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Chipul...*, p. 121.

⁴ **Panayotis Nellas**, *Omul-animă îndumnezeit*, Editura DEISIS, Sibiu, 1994, p. VII.

⁵ **Paul Evdokimov**, *Op. cit.*, p. 72.

⁶ **Arhimandritul Sofronie**, *Rugăciunea - experiența vieții veșnice*, Editura DEISIS, Sibiu, 1998, p. 84.

„Omul este o lume mică ce are în sine toate ale lumii mari”¹. „Omul este un microcosmos, adică o chintesență reprezentativă a marelui cosmos, al lumii întregi”², el „este a treia dimensiune logică a ceea ce există, este o necesitate ontologică”³. „Prin alcătuirea lui, omul este, deci, cea mai complexă făptură a lui Dumnezeu”⁴.

„Privilegiul unic al omului de a fi microcosmos, îi dă libertatea de mișcare în amândouă ordinele de existență, putând să gândească lucrurile materiale în forme abstracte și să simbolizeze pe cele spirituale în forme concrete”⁵.

„În om se văd toate rațiunile creaturilor, atât ale celor sensibile, cât și ale celor înțelese și înțelegătoare. El este rațiunea atotcuprinzătoare a tuturor rațiunilor create”⁶. El este numai „exterior limitat, dar lăuntric fără limite”⁷.

Omul este cea mai înaltă și mai perfectă creatură la care poate ajunge lumea materială. Mai mult de atât, lumea nu poate da.

„Trupul uman este în întregime un aparat de o sensibilitate nesfârșit de complexă. În el este percepută în mod nesfârșit de variat toată vibrația lumii cu formele ei în continuă mișcare,

¹ **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia Ortodoxă*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1986, p. 427.

² **Nichifor Crainic**, *Sfințenia-împlinirea umanului*, Trinitas, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1993, p. 163.

³ **Teodor M. Popescu**, *Meditații Teologice*, Editura Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, București, 1997, p. 63.

⁴ **Nichifor Crainic**, *Nostalgia Paradisului*, Editura Moldova, Iași, 1994, p. 251.

⁵ **Ibidem**, p. 20.

⁶ *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980, vol. IX, p. 303, nota 638.

⁷ **Arșavir Acterian**, *Cum am devenit creștin*, Editura Harisma, București, 1994, p. 87.

precum tot prin el se exprimă relația la fel de complexă a persoanei umane cu lumea”¹.

Trupul omului este materie organizată. „Cea mai înaltă formă de organizare o primește materia în trupul omenesc, devenită în el cea mai intimă spiritului. În ochii omului, materia a devenit mijloc de comunicare a înțeleșurilor spiritului din ele”².

„Trupul omenesc însă, nu-și mai află identitatea în tendințele lui spre lumea din care a fost luat, ci în direcția mișcării sufletului. Materia luată din univers, în trupul omenesc, în unire cu sufletul, este subiectivată și personalizată. În acest sens trupul omenesc are o mare importanță în procesul de orientare a materiei în direcția spiritului”³. Și „precum lucrul lui Dumnezeu este să cârmuiască lumea, așa a sufletului este să-și cârmuiască trupul”⁴.

„Omul este un pelerin sau un meteor spiritual, în continuă mișcare între lume și Dumnezeu, meteor conștient și liber, mereu pe drum. Este în lume și vrea să fie mai presus; are nevoie de lume, dar ca de un drum în care nu se fixează niciodată definitiv într-o etapă, ci urcă spiritual mereu mai sus”⁵.

În limba latină omul este numit „homo” și termenul vine de la pământ, humă, pentru că din pământ a fost luat trupul lui. În limba greacă omul este numit „άνθρωπος” (antropos), care vine de la άνω αθρείν (ano atrin), și înseamnă „a privi în sus”. Deci omul a fost plămădit din pământ (trupul său), dar pentru a privi spre înălțimi, pentru a tinde în sus, spre Dumnezeu (prin sufletul

¹ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică...*, p. 382.

² Sfântul Dionisie Areopagitul, *Opere complete*, traducere, introducere și note de Pr. Dumitru Stăniloae, Editura Paideia, București, 1996, p. 69, nota 35.

³ Pr. Dr. Vasile Răducă, *Op. cit.*, p. 93.

⁴ *Filocalia...*, vol. IV, p. 17.

⁵ Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos lumina lumii și îndumnezeitorul omului*, Editura Anastasia, 1993, p. 24.

său), dar nu singur, ci împreună cu întreaga creație, pentru că „lumea este făcută pentru a fi umanizată, nu omul pentru a fi asimilat lumii, naturii”¹.

„Sufletul uman poate aduna și influența prin trup întreaga lume”², pentru că „nu spiritul este făcut pentru a fi materializat, ci materia pentru a fi spiritualizată”³.

„Dumnezeu i-a făcut omului cinstea de a-i da libertatea, așa încât binele să aparțină în fapt celui care îl alege”⁴. Astfel, „omul e dat lui însuși prin creație”⁵ și de aceea, „nu depinde numai de Dumnezeu, ci și de el însuși, pentru că este ființă conștientă, liberă și responsabilă. El nu este cel care doar se bucură de o stare aparte, ci și o ființă care are o misiune de împlinit, în calitate de ființă personală care participă la cele două lumi. Prin ființa și scopul său, omul este, după Sfântul Grigorie de Nyssa, partener și colaborator al lui Dumnezeu”⁶.

„Dumnezeu a creat toate formele de existență pentru o solidaritate între ele. A creat și materia ca o formă de existență, pentru ca spiritul să-și arate frumusețea în formele ei”⁷. „Materia n-a fost făcută fără niciun rost. Ea este făcută ca mijloc de revelare a spiritului divin în mod indirect, dar în mod mai intim și al spiritului uman. Omul a primit cinstea deosebită de a da materiei sensuri și funcții spirituale, de a o spiritualiza, de a o face să se transfigureze deplin, în Dumnezeu, prin el”⁸. „Materia

¹ **Idem**, *Teologia Dogmatică...*, p. 12.

² **Ibidem**, p. 376.

³ **Idem**, *Chipul...*, p. 313.

⁴ **Paul Evdokimov**, *Taina iubirii*, Editura Christiana, București, 1994, p. 71.

⁵ **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Chipul...*, p. 51.

⁶ **Pr. Dr. Vasile Răducă**, *Op. cit.*, p. 103.

⁷ **Sfântul Dionisie Areopagitul**, *Op. cit.*, p. 64, nota 6.

⁸ **Ibidem**, p. 69, nota 35.

este făcută să fie copleșită de spirit și să devină, prin aceasta, transparentă”¹.

„Dumnezeu a făcut lumea ca să fie transfigurată prin Dumnezeu, cu colaborarea oamenilor, să fie făcută străvezie și mediu al puterilor dumnezeiești. Aceasta este destinația întregului cosmos: Ca omul să vadă și să se unească prin el cu Dumnezeu în modul cel mai intens”².

„În om, ființă care se găsește între două realități într-un tot diferit din punct de vedere ontologic, «care se împărtășește» și dintr-una și din cealaltă, elementele din care lumea este compusă au posibilitatea și chemarea «maturizării» lor într-un mod conștient”³.

„Omul nu este un «aruncat în lume», ca un condamnat, cum zice Heidegger, ci pus în ea ca pe un drum pe care are să înainteze spre Dumnezeu, ca țintă a drumului, având să ajungă la El cu tot ce a învățat bun din ea”⁴.

„În componența naturii umane, cele două firi (spirituală și materială) nu se juxtapun ci se întrepătrund în așa fel, ca fiecare din elementele lumii să participe la inteligibil”⁵ (la Dumnezeu). „În ființa umană înlănțuirea fizică a elementelor lumii există, dar în om ele primesc și o posibilitate nouă: Aceea de a intra, prin intermediul omului, în comuniune cu Dumnezeu”⁶.

„Omul în rugăciunea lui contemplativă aduce în fața lui Dumnezeu întreaga lume sensibilă și inteligibilă, pe care o rezumă și o conține în el ca microcosmos”⁷, pentru că implică și trupul în rugăciune. „Fără participarea trupului, viața duhovnicească

¹ *Filocalia...*, vol. X, p. 90, nota 82.

² **Sfântul Dionisie Areopagitul**, *Op. cit.*, p. 128, nota 89.

³ **Pr. Dr. Vasile Răducă**, *Op. cit.*, p. 102.

⁴ **Ibidem**, p. 122.

⁵ **Ibidem**, p. 102.

⁶ **Ibidem**.

⁷ **Nichifor Crainic**, *Sfințenia...*, p. 164.

ar risca să fie alcătuită doar din idei generoase și din decizii aparținând voinței, însoțite uneori de sentimente superficiale¹. Prin trup, omul dovedește că vrea să se apropie de Dumnezeu și aduce cu sine lumea întreagă, ca pe o ofrandă lui Dumnezeu.

„Numai omul se poate uni prin spiritul său creat cu materia creată și, în același timp, numai el se deschide conștient lui Dumnezeu și infinității Lui”². „Sensul cosmic al omului se dezvăluie tocmai în aceea că prin om și cu ajutorul lui, făptura participă la viața spirituală”³. Nici „nu este posibilă relația (comuniunea existențială) între făpturi și Ziditorul lor, decât prin persoana umană”⁴ și Dumnezeu voiește ca „prin oameni, slava Sa dumnezeiască să strălucească asupra celor lipsite de rațiune”⁵.

Omul „nu este o realitate nici izolată, nici pasivă, ci zaua de legătură între sensibil și inteligibil, și locul unde sensibilul își schimbă calitățile (se îndumnezeiește). Din acest mod de existență deducem atât măreția, cât și responsabilitatea omului”⁶.

Dumnezeu l-a creat pe om ca pe un alt înger, închinător mixt, compus din trup material și suflet spiritual, pentru că nu trebuia să se mărginească închinarea numai la cele de sus (adică la îngeri), ci să fie și jos, pe pământ, unii închinători, ca să se umple toate de slava lui Dumnezeu, odată ce sunt ale lui Dumnezeu.

„Omul este înger în trup sau, mai exact, a fost creat pentru a fi înger în trup, adică spirit exprimat în formă materială și materie

¹ **Placide Deseille**, *Nostalgia Ortodoxiei*, Editura Anastasia, București, 1995, p. 172.

² **Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae**, *Chipul...*, p. 148.

³ **Leonid Uspensky**, *Teologia icoanei*, Editura Anastasia, București, 1994, p. 108.

⁴ **Christos Yannaras**, *Heidegger și Areopagitul*, Traducere de Nicolae Șerban Tanașoca, Editura Anastasia, București, 1996, p. 100.

⁵ **Placide Deseille**, *Op. cit.*, p.99.

⁶ **Pr. Dr. Vasile Răducă**, *Op. cit.*, pp. 102-103.

exprimată în formă spirituală”¹. Față de oameni însă, „îngerii au puteri și daruri mai mari, dar ei nu poartă povara și răspunderea unui trup, cu grija, cu ispitele și cu primejdiile omenești”². Totuși omul este ființa preferată a lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu Cuvântul s-a făcut om și nu înger.

Omul a fost creat ca stăpân al creației văzute, căci a zis Dumnezeu: „*Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și îl supuneți; și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietățile ce se mișcă pe pământ și peste tot pământul*” (Facere 1,28).

„Stăpânirea omului asupra lumii se exercită prin rațiune, prin care cunoscând legile dumnezeiești sădite în natură stăpânește peste animale și peste lumea materială, pe care o transformă. Dacă în ceea ce privește constituția trupului omul le este inferior animalelor, care îi sunt superioare în ceea ce privește puterea și agilitatea, prin rațiune suplinește aceste lipsuri și se impune asupra lor. Într-adevăr, calul este mai iute decât omul, boul mai puternic, vulturul mai agil și leul mai tare. Chiar dacă omul nu are picioare puternice, asemenea calului, picioarele animalelor îl slujesc. În timp ce niciun animal nu le poate subjugă pe celelalte, omul, prin abilitățile primite de la Dumnezeu, utilizează toate animalele în lucrarea lui, atunci când este cazul. Omul nu are aripi, asemenea păsărilor, dar prin aripile duhului se înalță nu doar până la zece sau douăzeci de stadii, nici numai până la cer, ci până la tronul lui Dumnezeu”³.

„Omul este chemat în existență și întronizat în creație printr-o misiune ce i se încredințează”⁴, pentru că „lui i s-a dat

¹ Nichifor Crainic, *Nostalgia...*, p. 20.

² Teodor M. Popescu, *Op. cit.*, p. 90.

³ Constantin Cornițescu, *Op. cit.*, p. 58.

⁴ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1978, vol. II, p. 31.

măreța misiune de a stăpâni materia prin spirit, de a o face transparentă pentru ordinea spirituală și dumnezeiască¹.

„Omul își arată demnitatea sa, privilegiată, față de toate celelalte creaturi, atât prin dimensiunea sa spirituală, cât și prin ținuta sa trupească², pentru că el este singura ființă verticală de pe pământ. Măreția lui se vede și în aceea că „după crearea omului, Dumnezeu s-a odihnit (Facere 2,2), n-a mai apărut o ființă superioară lui pe pământ³”.

Omul a fost făcut stăpânul universului material. Ca dovadă avem faptul că nu Dumnezeu dă nume animalelor, ci Adam, primul om. Sfânta Scriptură spune: „Și Domnul Dumnezeu, Care făcuse din pământ toate fiarele câmpului și toate păsările cerului, le-a adus la Adam, ca să vadă cum le va numi; așa ca toate ființele vii să se numească precum le va numi Adam. Și a pus Adam nume tuturor animalelor și tuturor păsărilor cerului” (Facere 2,19-20). „Când omul dă nume animalelor în rai, el apare în amănunțimea demnită de colaborator al lui Dumnezeu, de continuator la opera creației⁴”.

„Omul a fost creat ca stăpân al lumii sensibile. Lui i se supuneau toate. Trupul se supunea sufletului, iar sufletul lui Dumnezeu, în largul proces de participare al întregii creații la Dumnezeu⁵. „Lui Adam i se supuneau toate, fiindcă el însuși era subordonat legii dumnezeiești⁶”. După cădere însă, cele din lume nu i se mai supun omului, nu mai ascultă de el, dar îi respectă calitatea de stăpân, pentru că nu voiesc să se ridice deasupra lui.

Referatul biblic mărturisește că la crearea omului, Dumnezeu a zis: „Să facem om după chipul și după asemănarea

¹ **Ibidem**, vol. I, p. 443.

² **Pr. Dr. Vasile Răducă**, *Op. cit.*, p. 117.

³ **Părintele Galeriu**, *Op. cit.*, p. 61.

⁴ **Nichifor Crainic**, *Nostalgia...*, p. 39.

⁵ **Pr. Dr. Vasile Răducă**, *Op. cit.*, p. 171.

⁶ **Nichifor Crainic**, *Sfințenia...*, pp. 164-165.

Noastră” (Facere 1,26) și așa l-a făcut pe el. Dreptul Iov îl întreabă pe Dumnezeu: „*Ce este omul, ca să-Ți bați capul cu el și ca să-i dai luarea Ta aminte? De ce îl cercetezi în fiecare dimineață și de ce îl urmărești în orice clipă? Când vei înceta să mă privești?*” (Iov 7,17-19). Dumnezeu îl privește pe om pentru că îl iubește. Când se uită la el, Își privește propriul chip imprimat în om, pentru că „omul este fața umană a lui Dumnezeu”¹. „Omul este în lume chipul văzut al Dumnezeului Celui nevăzut și în om, Dumnezeu revelează însuși sensul creației. Omul devine conștiința și stăpânul creației”².

„Ca și chip al lui Dumnezeu, omul este expresia celei mai înalte valori care există în lume. Această valoare se manifestă prin forța minții sale, prin suveranitatea asupra lumii și prin efortul virtuților sale de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu”³.

„Fiind plăsmuit după chipul lui Dumnezeu, omul este alcătuit teologic”⁴. „Atunci când omul spune «exist», el traduce în termeni umani ceva din absolutitatea lui Dumnezeu, care spune «*Eu sunt cel ce sunt*» (Ieșire 3,14)”⁵, pentru că „omul este un abis afundat în abisul luminos al existenței lui Dumnezeu”⁶.

„Pentru a ilustra ceea ce am numi astăzi responsabilitatea omului în fața lui Dumnezeu, parabola talanților face apel la imaginea unui stăpân puternic și bogat, care-și încredințează bunurile slujitorilor săi. Acest om este liber să facă ce vrea cu bunurile sale. El le încredințează unor slugi. Nu este vorba de lucrători, ci de slujitori ai săi, de oameni din personalul casei sale.

¹ Paul Evdokimov, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, Editura Anastasia, București, 1993, p. 115.

² Părintele Galeriu, *Op. cit.*, p. 61.

³ Diacon Constantin Voicu, *Op. cit.*, p. 238.

⁴ Panayotis Nellas, *Op. cit.*, p. 23.

⁵ Paul Evdokimov, *Iubirea...*, p. 116.

⁶ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Chipul...*, p. 69.

Faptul este important²¹, pentru că „în Sfânta Scriptură și în Orient slugile regelui erau socotiți cei mai înalți dregători ai săi”²².

„În pilda prezentată în Evanghelia după Matei, slugilor li se încredințează sume foarte mari și de aceea ei pot fi considerați drept un fel de guvernatori de provincii”²³.

„În perioada scrierii cărților biblice, valoarea de schimb a monedelor depindea de natura și greutatea metalului din care erau confecționate. În epoca patriarhilor se practica schimbul în natură, produsele fiind evaluate prin cântărire. Trecerea la sistemul monetar s-a făcut treptat, încheindu-se abia în epoca profetilor. La început, aurul și argintul folosite ca mijloc de schimb circulau în forme și dimensiuni diferite; pentru a li se stabili valoarea, trebuiau cântărite de fiecare dată. De aceea, denumirile măsurilor curente de greutate s-au dat și celor dintâi monede propriu-zise. După ce forma și greutatea acestora s-a standardizat (începând din secolul al VII-lea î.Hr.), n-a mai fost necesară cântărirea lor. Denumirile și valorile monetare menționate în Sfânta Scriptură se prezintă astfel: Un siclu din aur = 11,424 grame, un siclu din argint = 14,540 grame, un statir din aur = 8,600 grame, o drahmă (dinar) din argint = 4,550 grame, o mină din aur = 571,200 grame, o mină din argint = 727,000 grame, un talant din aur = 34,272 kilograme, un talant din argint = 43,620 kilograme. Codrantul, leptaua, asariul și obolul, mici subdiviziuni monetare din aramă, unele cântărind sub 1 gram, serveau la darea restului și la micile cumpărături zilnice. Mina și talantul nu erau monede, ci denumiri ale sumelor monetare mari. Puterea de cumpărare a acestor monede, în vremea Mântuitorului, rezultă din informația că dinarul reprezenta salariul zilnic al unui

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 205.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 250.

³ *Ibidem*, p. 130.

muncitor agricol (Matei 20,13) și asigura întreținerea unui om pe timp de 24 ore (Matei 20,2; Luca 10,35 și Marcu 14,5)¹.

„Talanțul era cel mai mare număr folosit în calculul monetar din Orientul Apropiat. Un talant din aur cântărea 34,272 de kilograme, iar unul din argint, 43,620 de kilograme. Sfântul Evanghelist Matei precizează că talanții primiți de slujitori erau din argint, fiindcă *«cel ce luase un talant s-a dus, a săpat o groapă în pământ și a ascuns argintul stăpânului său»*. Dacă facem un calcul matematic², vom constata că cinci talați din argint valorau 218,100 kilograme, iar doi talanți din argint erau echivalentul a 87,240 kilograme.

O mină din aur era echivalentul a 571,200 de grame, iar o mină din argint valora 727,000 de grame.

„Comentatorii Sfintei Scripturi s-au întrebat la care realitate din viața duhovnicească se aplică talanții despre care este vorba în această pildă. Este vorba despre darurile noastre naturale? Dar în concepția Sfântului Evanghelist Matei nimic nu este dar «natural», în sensul modern al cuvântului, ci totul este dar de la Dumnezeu. Sunt talanții bogățiile pământești și răspunderile fiecăruia în societate sau în Biserică? Sunt ei Evanghelia și, în general, cuvântul lui Dumnezeu sau credința și harul Domnului Hristos? Sunt frații care trebuie ajutați și câștigați pentru mântuire?»³.

„Talanții sunt toate darurile cele sufletești și trupești, începând cu viața noastră, la care se adaugă: Sănătatea, bunătatea, inteligența, îndemânarea în orice meserie, toate talentele, precum vocea de excepție, darul de a picta sau de a sculpta, capacitatea de a inventa, de a chivernisi bine, precum și toate bogățiile pământești, adică: Pietrele prețioase, dobitoacele, păsările și peștii.

¹ *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, p. 1833.

² **Calinic Botoșăneanu**, *Op. cit.*, p. 73.

³ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 206.

Toate câte le are omul i-au fost dăruite de Milostivul Dumnezeu după puterea fiecăruia, ca Unul care știe puterile noastre. El, care este Creatorul cerului și al pământului, a știut ce face și toate le-a făcut cu marea Sa înțelepciune, după cum a afirmat prorocul David: «*Cât de mărite sunt lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciunea Ta le-ai făcut; umplutu-s-a pământul de zidirea Ta*» (Psalmul 103,25)¹.

Un părinte al Bisericii a spus că „prin cei cinci talanți din parabolă se înțeleg cele cinci simțuri cu care ne-a înzestrat Dumnezeu, cei doi talanți reprezintă sufletul și trupul omului, iar un talant simbolizează ființa cea una a omului. Cele cinci simțuri i-au fost date omului ca să se folosească de ele spre mântuire. Omul trebuie să-L slujească pe Dumnezeu cu trup și suflet, să se îmbogățească întru cunoștința lui Dumnezeu și întru fapte bune. De asemenea, omul întreg trebuie să fie al lui Dumnezeu”².

Din moment ce Domnul Hristos „insistă în această pildă asupra fidelității active a slujitorilor, poate că nu ar trebui să ne întrebăm prea mult ce sunt talanții, ci fiecare creștin să devină conștient de ceea ce a primit de la Dumnezeu și de răspunderea pe care i-a încredințat-o Mântuitorul”³.

Din nefericire, există unii oameni care pretind că nu au primit niciun dar din partea lui Dumnezeu. Acestora le răspunde renumitul scriitor rus Lev Tolstoi într-una din scrierile sale: „Un om nemulțumit cu ceea ce avea cârtea împotriva lui Dumnezeu, zicând: Dumnezeu le împarte bogății tuturor, numai mie nu-mi dă nimic! Cum aș putea să-mi croiesc și eu un drum în viață dacă nu am nimic? Auzindu-l, un bătrân s-a apropiat de el, l-a apucat de mâna dreaptă, și i-a zis: Pentru o mie de ruble ai accepta ca această mână să-ți fie amputată? Nu, negreșit că nu, a răspuns

¹ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 171.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 171.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 206-207.

bărbatul. Dar mâna stângă? Nici aceea. Ai accepta ca ochii să-ți fie scoși pentru zece mii de ruble? Ferească Dumnezeu! Nu mi-aș da un ochi pentru nimic în lume. Atunci bătrânul i-a spus: Vezi ce bogății ți-a dat ție Dumnezeu? Și tu te plângi mereu, în loc să-I mulțumești¹.

„Ceea ce ne frapează în această parabolă este faptul că stăpânul nu este la fel de darnic cu toți slujitorii, fiindcă nu-și împarte avuția cu aceeași generozitate. Dar, în același timp, fiecare dintre slujitori este chemat să cultive darurile primite, punându-le în slujba celorlalți, pentru că cel ce l-a îngropat se înțelege că l-a ținut doar pentru sine, trăind în egoism și refuzând să folosească vreodată pe cineva cu ceva din ceea ce promise²”.

„Plecând de la faptul că Dumnezeu nu ne dă tuturor același număr de talanți trebuie să admitem că Dumnezeu creează inechitatea. Oricât ar putea părea de îndrăzneță sau chiar periculoasă această afirmație, ea corespunde într-un totuși realității. Noi nu suntem înzestrați în mod egal de către Dumnezeu pentru că nu suntem la fel de buni, la fel de frumoși, la fel de inteligenți, la fel de sănătoși, la fel de dotați cu diferitele daruri duhovnicești etc., și aceasta pentru că El nu ne-a vrut un fel de «bancă» umană uniformă, ci a considerat diversitatea mai folositoare și mai interesantă decât uniformitatea. Numai omul plânge după egalitatea startului, deși nu ne dăm toți silința la fel, în viață, pentru a ajunge la timp la linia de sosire. Ne plângem cu toții de inegalitatea șanselor, deși e clar că nu toți ne folosim de acestea la fel de bine. În această pildă, redată de Sfântul Evanghelist Matei, din trei slujitori, numai doi și-au

¹ **Preot Iosif Trifa**, *Povestiri religioase*, ediția a VI-a, Editura „Oastea Domnului”, Sibiu, 2000, p. 39.

² **Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților**, *Op. cit.*, p. 148.

folosit talanții, fiindcă cel cu un talant a refuzat să lucreze și a îngropat darul primit în pământ¹.

„Ei bine, cunoscând Dumnezeu mai dinainte că puterile și râvna oamenilor sunt diferite, de vreme ce ne-a lăsat liberi și nu ne-a programat viața ca unor roboți, ne-a dăruit fiecăruia talanți după aceste puteri și după râvna fiecăruia².”

„Talanții nu sunt împărțiți în mod arbitrar. Cel care are capacitatea de a folosi cinci talanți primește cinci. Cel care poate lucra doar cu doi primește doi. Cel care poate folosi numai un singur talant primește unul. Nimeni nu trebuie să se plângă de faptul că nu a primit mai multe daruri, deoarece Acela care a împărțit aceste daruri este la fel de mulțumit prin dezvoltarea talanților fiecăruia, indiferent dacă sunt mari sau mici. Cel căruia i-au fost încredințați cinci talanți trebuie să înapoieze rezultatul obținut prin utilizarea a cinci talanți. Cel care are doar un talant, trebuie să înapoieze rezultatul obținut prin folosirea unuia singur. Dumnezeu așteaptă rezultatele, „după cât are cineva, nu după cât nu are” (II Corinteni 8,12)³.”

„Oricât de puțini ar fi, talanții trebuie folosiți. Întrebarea care ar trebui să ne preocupe cel mai mult nu este: Cât de mult am primit? Ci mai degrabă: Ce fac eu cu ceea ce am? Datoria noastră principală față de Dumnezeu și față de semenii noștri este aceea de a ne dezvolta toate capacitățile⁴. „Dumnezeu îi încredințează fiecărui om responsabilitatea de a face tot ce poate mai bine⁵.”

„Când a dat unora mai mult și altora mai puțin, nu înseamnă că cel ce a primit mai puțin a fost necinstit de Dumnezeu, căci tot același Stăpân a dat și unuia și altuia. Dar Dumnezeu a știut

¹ **Ibidem**, p. 149.

² **Ibidem**.

³ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 243.

⁴ **Ibidem**.

⁵ **Ibidem**, p. 244.

cât poate să folosească și unul, și altul, și mai ales ca oamenii în lumea aceasta să fie necesari unii altora, căci dacă ar fi fost toți la fel, atunci n-ar mai fi trebuit să se ajute unul pe altul și n-ar mai fi existat nici iubire între oameni”¹.

„În aparență, darurile pe care le primim sunt diferite: Cinci talanți, doi talanți, unul singur. În realitate, ni se încredințează atât cât avem noi capacitatea de a primi. Și atât cât e nevoie în economia globală a comunității și a lumii. Se dă fiecăruia după puterea lui, conform celor afirmate și de Sfântul Apostol Petru: «Fiecare după darul pe care l-a primit» (I Petru 4,10). Sfântul Apostol Pavel a scris și el în acest sens: *«Iar în ceea ce privește darurile duhovnicești, nu vreau, fraților, ca voi să fiți în necunoștință. Sunt felurimi de daruri duhovnicești, dar e Același Duh; și sunt felurimi de slujiri, dar e Același Domn; și felurimi de lucrări sunt, dar Același Dumnezeu este Cel care pe toate în toți le lucrează. Și arătarea Duhului i se dă fiecăruia spre folosul tuturor. Unuia i se dă prin Duhul cuvânt de înțelepciune; iar altuia, cuvânt de cunoaștere, potrivit Aceluiași Duh; și unuia într-Același Duh i se dă credință; iar altuia, darurile vindecărilor, într-Același Duh; unuia, faceri de minuni; iar altuia, profeție; unuia, deosebirea duhurilor; iar altuia, felurimea limbilor; iar altuia, tălmăcirea limbilor. Și pe toate acestea Unul și Același Duh le lucrează, fiecăruia în parte împărțindu-i după cum vrea El. Că după cum trupul este unul și are multe mădulare, dar toate mădularele trupului, deși multe, sunt un trup, așa-i și cu Hristos. Pentru că noi toți într-un Duh ne-am botezat, pentru ca să fim un singur trup - fie iudei, fie elini, fie robi, fie liberi - și toți la un Duh ne-am adăpat. Că nici trupul nu este un singur mădular; ci multe. Dacă piciorul ar zice: Pentru că nu sunt mână, eu nu sunt din trup, asta nu înseamnă că el nu e din trup; și dacă urechea ar zice: Pentru că nu sunt ochi, eu nu sunt din trup, asta*

¹ Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 171.

nu înseamnă că ea nu e din trup. Și dacă tot trupul ar fi ochi, unde ar fi auzul? Și dacă ar fi tot auz, unde ar fi mirosul? Dar așa cum e, Dumnezeu a pus mădularele în trup, pe fiecare din ele, așa cum a vrut El. Dacă ele toate ar fi un singur mădular, unde-ar fi trupul? Dar așa cum e, sunt multe mădulare, dar un singur trup. Și nu poate ochiul să-i zică mâinii: N-am nevoie de tine! Sau, tot așa, capul să le zică picioarelor: N-am nevoie de voi! Dimpotrivă, cu mult mai mult: mădularele trupului socotite a fi mai slabe, ele sunt mai trebuincioase; și pe cele ce ni se par că sunt mai de necinste ale trupului, pe acelea cu mai multă cinstire le încingem, și cele necuviincioase ale noastre au parte de mai multă cuviință, de care cele cuviincioase ale noastre nu au nevoie. Dar Dumnezeu a întocmit astfel trupul, dând mai multă cinstire celui căruia îi lipsește, ca să nu fie dezbinare în trup, ci mădularele să se îngrijească deopotrivă unele de altele» (I Corinteni 12,1 și 12,4-25). Nu atât despre cantitatea darurilor încredințate este vorba, cât despre calitățile lor specifice. Fiecare dispune de o înzestrare distinctă, de un talent particular, pe care nu-l poate delega altora. Fructificarea a ceea ce ai primit îți revine în întregime. Ești solicitat să fii un bun administrator al «*harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu*» (I Petru 4,10). De altfel și răsplata, indiferent de greutatea darului (ducând la performanțe fatalmente inegale), este aceeași: Stăpânul mulțumește primelor două slugi cu exact aceleași cuvinte¹.

În atotștiința Sa, Dumnezeu cunoaște viitorul, deci știe râvna și intențiile pe care le vor avea oamenii în viață, precum și faptele pe care le vor săvârși, de aceea, în funcție de ele, le oferă darurile Sale. Dumnezeu i-a grăit în acest sens prorocului Ieremia: „*Înainte de a te fi zămislit în pântece, te-am cunoscut, și înainte de a ieși din pântece, te-am sfințit și te-am rânduit proroc pentru popoare*” (Ieremia 1,5). De aici constatăm că Dumnezeu

¹ Andrei Pleșu, *Op. cit.*, p. 179.

oferă talanții în funcție de ce va face fiecare cu ei. Niciun om nu este trecut cu vederea, chiar dacă primește daruri mai puține sau mai mici.

„Sfântul Evanghelist Matei menționează faptul că stăpânul a oferit «*fiecăruia după puterea lui*». Deci talanții sunt primiți în funcție de capacitatea fiecăruia de a primi și nu după bunul plac al stăpânului. Să reținem și faptul că de aici reiese că stăpânul îi cunoaște bine pe cei cărora le oferă talanții, de vreme ce nu face arbitrar această împărțire”¹ „și, cu respect pentru posibilitățile și pentru eficacitatea personală a fiecăruia, el cere fiecăruia dintre ei exact numai atât cât este în stare să facă”². „Am putea chiar să spunem că cel care a primit un singur talant ar fi trebuit să lucreze mai puțin pentru a-l înmulți și ar fi avut de restituit o sumă mai mică decât ceilalți doi, deci, într-un anume fel, a fost privilegiat”³.

„Și, pentru a înțelege foarte clar mesajul pildei talanților, trebuie s-o spunem foarte răspicat că Dumnezeu nu este nedrept, chiar dacă împarte în mod inegal daruri oamenilor, deoarece o face potrivit puterilor lor. Nu este lacom, neînțelegător ori «*aspru*», cum L-a numit «*sluga vicleană și leneșă*», de vreme ce Se mulțumește cu lucrul înmulțit după dreptate. Și, cu atât mai puțin nu este rău sau nedrept, atât timp cât lasă, totuși, și celui de pe urmă vreme de lucrare și de pocăință ca și celui dintâi. Da! Dumnezeu procedează cu noi și înțelept, și drept, și dovedește aceeași bunăvoință și răbdare și cu cel leneș, ca și cu cel care a lucrat cu hărnicie”⁴.

¹ Lect. Univ. Dr. Nicolae Turcan, *Predică la Duminica a XVI-a după Rusalii. Pilda talanților: Economie sau dar?*, articol publicat în volumul: „Cuvântul Tău este adevărul”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 133.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 205.

³ Lect. Univ. Dr. Nicolae Turcan, *Art. cit.*, p. 133.

⁴ Sebastian, *Episcopul Slatinei și Romanților*, *Op. cit.*, p. 151.

„Această parabolă ne adeverește că Dumnezeu este milostiv față de toți, pentru că fiecare primește câte ceva în dar. E adevărat că unora li se dă mai mult iar altora mai puțin, dar aceasta nu schimbă cu nimic lucrurile, pentru că celor ce li s-a dat mult, li se și cere mult, iar celor cărora li s-a dat puțin, li se cere mai puțin”¹. „După cum aceștia care au numai un talant, dacă-l vor înmulți, vor avea plată și cinste mare de la Dumnezeu, așa și cei cu cinci talanți, dacă nu-i vor înmulți, vor fi aruncați în muncile iadului”². Astfel, „fiecăruia i se dă atât cât îi trebuie pentru propria mântuire și pentru a-i ajuta în dobândirea mântuirii pe alții”³.

„Toți oamenii au talanți primiți prin dragostea lui Dumnezeu, chiar și atunci când nu știu bine care sunt aceștia. Atunci când talanții sunt echivalați cu talentul, lucrurile devin mai clare, iar pilda pare a ne spune că e nevoie să ne lucrăm talentul primit prin naștere. Sigur că noi nu știm de la început ce talent avem sau, dacă știm, nu ne putem da seama cât de mare este el, de vreme ce roadele talentului încep să fie vizibile abia mai târziu; dar cu toate acestea, odată cu trecerea timpului și cu munca noastră, lucrurile se clarifică”⁴.

„Doar talanții folosiți se înmulțesc. Succesul nu este rezultatul întâmplării sau al destinului, ci este lucrarea providenței lui Dumnezeu, răsplata credinței și a judecății mature, a virtuții și a efortului perseverent. Dumnezeu dorește să folosim toate darurile pe care le avem și, dacă vom face aceasta, vom primi daruri și mai mari. Însă Dumnezeu nu ne înzestrează în mod supranatural cu aptitudini care ne lipsesc, ci, pe măsură ce le

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 177.

² **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, p. 172.

³ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 177.

⁴ **Lect. Univ. Dr. Nicolae Turcan**, *Art. cit.*, p. 133.

folosim pe acelea pe care le avem, va conlucra cu noi pentru a dezvolta și pentru a întări fiecare capacitate a noastră”¹.

„Mulți dintre cei pe care Dumnezeu i-a înzestrat cu capacitatea de a îndeplini o lucrare excelentă, realizează foarte puțin, pentru că încearcă puțin. Prea mulți oameni trec prin viață ca și când nu ar avea niciun scop clar pentru care să trăiască, niciun standard de atins. Asemenea oameni vor primi o răsplată corespunzătoare lucrării lor. Noi trebuie să fim conștienți de faptul că niciodată nu vom atinge un standard mai înalt decât acela pe care ni l-am propus. Așadar, să ne stabilim ținte înalte și pas cu pas, chiar printr-un efort chinuitor, prin jertfă și renunțare la noi înșine, să urcăm până la capăt pe scara progresului. Să nu ne lăsăm împiedicați de nimic. Situațiile potrivnice ar trebui să creeze o hotărâre fermă de a le învinge. Doborârea unei bariere ne va da o abilitate și un curaj mai mare pentru a continua”².

Domnul Hristos spune în continuarea parabolei că „*îndată, mergând, cel ce luase cinci talanți a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți. De asemenea și cel cu doi a câștigat alți doi*”.

„În Evanghelia după Matei nu ni se spune cum au reușit cei doi slujitori buni să-și dubleze partea. Se menționează numai graba «îndată» cu care ei au pornit la fructificarea talanților pe care i-au primit. În schimb, în pilda prezentată de către Sfântul Evanghelist Luca, este menționată clar ca activitate neguțătoria”³.

Mântuitorul spune mai departe: „*Iar cel ce luase un talant s-a dus, a săpat o groapă în pământ și a ascuns argintul stăpânului său*”.

În schimb în Evanghelia după Luca citim că unul dintre slujitori „*a păstrat mina într-un ștergar*”.

¹ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 265.

² **Ibidem**, p. 245.

³ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 206.

„Potrivit legii rabinice, îngroparea era privită ca fiind cea mai bună asigurare contra furtului. Oricine îngropa un amanet sau o cantitate de metal prețios imediat după primirea lor, era absolvit de răspundere. Pe de altă parte, dacă cineva lega banii încredințați într-o țesătură, el devenea responsabil și trebuia să dea socoteală de orice pierdere care ar fi intervenit prin grija insuficientă a banilor încredințați”¹. „Astfel, slujitorul care «*a păstrat mina într-un ștergar*» s-a purtat cu o lipsă de răspundere de neiertat, neglijând cea mai elementară măsură de siguranță”².

Slujitorul cu un singur talant nu l-a fructificat, ci l-a îngropat, făcându-l nelucrător. „La această slugă rea este vorba nu atât de lenea propriu-zisă, cât de un fel de fatalism religios și oriental. Dacă Dumnezeu poate totul, fără ajutorul oamenilor, de ce să se mai pună și ea la treabă? Evanghelia ne lasă să înțelegem cât de mare este pericolul unei astfel de mentalități, conform căreia harul face inutil orice efort personal”³.

„Dacă iconomul nedrept se îndoia de întoarcerea stăpânului, adică de însăși realitatea acestuia; dacă fecioarele cele nebune nu prevăzuseră lungimea așteptării și necesitatea unei provizii de untdelemn, acest slujitor rău n-a făcut nimic pentru că știa foarte bine că stăpânul său va reveni în curând și socotea că acesta va putea să-și apere mai bine interesele decât o putea face o sărmană slugă. Ce nevoie să mai încerce și el să facă ceva? Din Evanghelia de la Matei înțelegem că și în vremea Domnului Hristos erau unii oameni cu o astfel de mentalitate; așa erau cei ce credeau că este destul să zică «*Doamne, Doamne, pentru a intra în Împărăția cerurilor*» (Matei 7,21)”⁴.

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 131.

² *Ibidem*, p. 67.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 207.

⁴ *Ibidem*.

„Este aici numai lene, numai nepăsare? Evanghelia ne spune că este mai mult decât atât. Înainte de lene, care este ea însăși un mare păcat, este viclenie: «*Slugă vicleană și leneșă*» - i Se adresează Stăpânul unui astfel de om, care se amăgește crezând că-L poate înșela și pe Dumnezeu”¹.

„Este evidentă lipsa de dragoste a acestui slujitor pentru stăpânul său, deși ideea nu este exprimată în mod explicit în parabolă. Din atitudinea lui lipsește acel imbold grabnic pe care-l manifestă ceilalți doi slujitori și care-și are izvorul în dragostea pentru stăpân, în dorința de a-i plăcea acestuia”².

„Tocmai slujitorul care primise darul cel mai mic și-a lăsat talantul nefolosit. Aici este adresat un avertisment pentru toți cei care consideră că lipsa unor talente însemnate îi scuză de îndatorirea de a-I sluji lui Dumnezeu. Ei spun că dacă ar putea realiza o lucrare importantă, ar face-o cu bucurie, dar pentru că li s-au încredințat doar lucrări mici, ei se consideră îndreptățiți să nu facă nimic. Ei greșesc în această privință. Prin oferirea darurilor, Dumnezeu pune la încercare caracterul slujitorilor Săi. Omul care a neglijat să-și folosească talantul a dovedit că este un rob necredincios. Dacă ar fi primit cinci talanți, el i-ar fi îngropat așa cum l-a ascuns în pământ pe cel pe care l-a avut. Modul greșit în care a folosit acel singur talant a dovedit că disprețuia darurile lui Dumnezeu”³. Acest lucru este foarte evident în Evanghelia după Luca, unde toți slujitorii au primit câte o mină, dar sluga leneșă „*a păstrat mina într-un ștergar*”.

„Domnul Hristos a spus: «*Cel ce este credincios în foarte puțin și în mult este credincios*» (Luca 16,10). Adesea, importanța lucrurilor mici este subestimată pentru simplul fapt că sunt mici, dar ele au o contribuție însemnată în adevărata disciplină a vieții.

¹ **Ibidem**, p. 208.

² **Ibidem**.

³ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 267.

În realitate, în viața creștină nu există niciun lucru neesențial”¹, „fiindcă cel ce va păzi toată Legea, dar o va călca într-un singur loc, s-a făcut vinovat față de toate poruncile” (Iacov 2,10). De aceea, vorbind despre Lege, Mântuitorul le-a spus fariseilor: „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că dați zeciuală din izmă, din mărar și din chimen, dar ați lăsat părțile cele mai grele ale Legii: Dreptatea, mila și credința; pe acestea trebuia să le faceți și pe acelea să nu le lăsați” (Matei 23,23).

„Stăpânul plecat despre care se vorbește în această parabolă Îl reprezintă pe Domnul Hristos. Când va veni a doua oară, la Parusie, El ne va cere socoteală cu privire la felul în care am pus în lucrare și am înmulțit talanții pe care ni i-a încredințat. Deși aplicarea însăși lipsește în textul evanghelic, aspectele ei de bază sunt clar sugerate de expresiile care arată răsplata sau pedeapsa: «Intră întru bucuria domnului tău»; și: «Pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai dinafară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților». În aceste expresii nu mai este vorba despre o răsplată pământească sau despre o pedeapsă trecătoare. Cel care vorbește astfel nu mai este stăpânul bogat de la începutul pildei, ci Hristos Judecătorul. Este, deci, limpede cine este Stăpânul și cine sunt slujitorii”².

Mântuitorul continuă parabola: „După multă vreme a venit și stăpânul acelor slugi și a făcut socoteala cu ele. Și apropiindu-se cel care luase cinci talanți, a adus alți cinci talanți, zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat, iată alți cinci talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se și cel cu doi talanți, a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat, iată alți doi talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună

¹ Ibidem.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 206.

și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău”.

În Evanghelia după Luca citim: „*Și a venit cea dintâi slugă, zicând: Doamne, mina ta a adus încă zece mine. Și i-a zis stăpânul: Bine, slugă bună, fiindcă întru puțin ai fost credincioasă, să ai stăpânire peste zece cetăți. Și a venit a doua, zicând: Mina ta, Doamne, a adus încă cinci mine. Iar el i-a zis și acesteia: Să ai și tu stăpânire peste cinci cetăți”.*

„Vremea cea multă, în care stăpânul a lipsit din mijlocul slugilor, este timpul de când Domnul Hristos S-a înălțat cu trupul la cer și până în ziua Judecării de Apoi, când El va veni din nou. Atunci se va arăta cu mare slavă și cu toți sfinții îngeri și va începe judecata cu slugile Sale, pentru talanții pe care i-a dat fiecăruia. Cei ce au lucrat bine și au făcut negoțatorie bună, înmulțindu-I talanții, vor fi fericiți și vor lua răsplată mare. Acum însă El ne așteaptă, ne rabdă răutățile și nădăjduiește să ne întorcem la pocăință până va veni El. Dar noi greșim și El tace ca și cum n-ar ști. Noi nu ne oprim de la păcate și nu vrem să lucrăm pentru mântuirea sufletului nostru; stăm în lenea aceasta sufletească și trupească ce este păcat de moarte”¹.

Dacă în Evanghelia după Matei, slujitorii cei buni au dublat talanții primiți, în Evanghelia după Luca un slujitor a câștigat de zece ori mai multe mine decât primise, iar altul de cinci ori mai multe.

„Slujitorii care au înmulțit talanții (minele) nu și-au asumat niciun merit pentru acest fapt. Talanții pe care i-au avut le fuseseră dați. Ei au câștigat alți talanți, dar dacă nu ar fi avut depozitul inițial, nu ar fi câștigat nimic. Aceste slugi au considerat că nu au făcut altceva decât ceea ce erau datoare să facă. Cu toate

¹ **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, pp. 172-173.

acestea, când se întoarce acasă, stăpânul îi laudă pe slujitori și îi răsplătește, ca și când meritul le-ar aparține în totalitate”¹.

„Virtuțile pentru care slugile bune și credincioase sunt tratate cu mărinimie sunt creativitatea și curajul de a risca. Creativitatea presupune capacitatea de a transforma simpla achiziție în câștig. Darul se întregeste, devine funcțional, prin ceea ce poți adăuga valorii lui, adică prin dimensiunea lui roditoare. Aceasta este una dintre provocările decisive ale vieții spirituale. Învățătura de credință a Bisericii nu ți se dă ca o doctrină oarecare, ca un bloc înghețat de sentințe definitive, care trebuie împlinite în mod automat, ci este nevoie de veghere, de lucrare intimă, de libertatea și forța de a încerca să înțelegi adevărul revelat în așa fel încât el să te pătrundă în chip fertil, să te transforme. Evident, a lucra îndrăzneț cu mesajul Evangheliei este o întreprindere riscantă. Poți deraia, poți inventa pogorăminte acomodante, poți sfârși prin a impune adevărului, în mod interesat, limitele propriei tale inaptitudini sau fantezii. Dar, după învățătura parabolei, riscul este, chiar și în aceste condiții, preferabil conservării hapsâne”².

„Nu este acesta, oare, raportul între Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție? Sfânta Tradiție este ceea ce ni se dă în plus, prin creativitatea și îndrăzneța înțelepciune a Sfinților Părinți. Revelația este un dar, iar Sfânta Tradiție este preluarea și transmiterea continuă, multiplicată, a darului. Ea se dă celui ce are deja, adică celui ce deține deja Sfânta Scriptură, după cum Legea cea Nouă se dă celui care are deja Legea cea Veche. La fel - par să spună Evangheliile - opacitatea celor care, respectând Legea cea Veche în rigoarea ei formală, refuză vestea cea bună a Legii celei Noi stă sub primejdia paraliziei spirituale, a unui immobilism

¹ **Ellen G. White**, *Op. cit.*, p. 272.

² **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, pp. 179-180.

letal. Nici adepții Legii celei Noi nu sunt însă scutiți de această primejdie, dacă se conformează crispat preceptelor ei”¹.

„Lauda și răsplătirea celor doi slujitori credincioși și harnici sunt exprimate, pentru fiecare în parte, în exact aceiași termeni: «*Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău*»”². „Ce vrea să spună Domnul Hristos prin aceste cuvinte? Acestea înseamnă că toate darurile primite de la Dumnezeu în lumea aceasta, fie cât de multe, sunt puțin față de binecuvântările ce-i așteaptă pe cei ce au împlinit poruncile lui Dumnezeu în veacul de apoi, fiindcă Sfântul Apostol Pavel a scris că: «*Pe cele ce ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*» (I Corinteni 2,9). Cea mai mică strădanie care poartă pecetea dragostei de Dumnezeu va fi răsplătită împăratește. Pentru puținul îndurat în această viață întru ascultare de Dumnezeu, pentru puținul făcut pentru sufletul său, omul va fi încununat cu atâta slavă cum n-au avut, nici n-au visat, toți regii pământului”³, iar această răsplătire îi produce bucurie lui Dumnezeu.

Mântuitorul spune în continuarea parabolei: „*Apropiindu-se apoi și slujitorul care primise un talant, a zis: Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat. Și temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată, ai ce este al tău. Și răspunzând stăpânul său i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer de unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat? Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarafi, și eu, venind, aș fi luat ce*

¹ **Ibidem**, pp. 180-181.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 207.

³ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 174.

este al meu cu dobândă. Luați deci de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți”.

În Evanghelia după Luca citim: *„A venit și cealaltă slugă, zicând: Doamne, iată-ți mina, pe care am păstrat-o într-un ștergar, că m-am temut de tine, pentru că ești om aspru; iei ce n-ai pus și seceri ce n-ai semănat. Și i-a zis stăpânul: Din cuvintele tale te voi judeca, slugă vicleană! Ai știut că sunt om aspru, că iau ce n-am pus și secer ce n-am semănat; atunci, de ce n-ai dat banul meu schimbătorilor de bani? Și eu, venind, l-aș fi luat cu dobândă. Și le-a zis celor care stăteau de față: Luați de la el mina și dați-o celui care are zece mine. Și ei i-au zis: Doamne, acela are zece mine”.*

„Din cuvintele slugii leneșe constatăm că aceasta în loc de scuze pentru lipsa sa de activitate, îl acuză pe stăpânul său”¹.

„Când s-a întors stăpânul, «după multă vreme», sluga leneșă i-a adus ceea ce primise, adică un talant (o mină), dar nu și vreo roadă a efortului propriu. Primii doi slujitori au fost lăudați și răsplătiți, iar ultimul a fost aspru muștrat și pedepsit”². „Acesta a venit cu scuza neconvingătoare că, dintr-un exces de prudență, n-a dat nicio întrebuițare banilor încredințați lui, deoarece cunoștea lăcomia stăpânului său și s-a temut ca nu cumva, dând greș în încercarea de a înmulți banii, să-și atragă asupra sa mânia stăpânului său, care și-ar fi văzut în acest fel banii pierduți”³.

Stăpânul însă nu era deloc lacom, ci chiar foarte generos, pentru că el și-a împărțit propria avere slujitorilor săi și nu a cerut nimic înapoi, dar pe bună dreptate a vrut să vadă cum au utilizat slugile darul primit.

Când s-a întors acasă stăpânul nu a cerut înapoi talanții (minele) oferiți slujitorilor care i-au înmulțit, nici profitul obținut

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 185.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 206.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 67.

de aceștia, ci le-a lăsat lor, laudându-i și răsplătindu-i. În privința celui care și-a îngropat talantul (a păstrat mina într-o ștergură) situația este total diferită, pentru că stăpânul a pedepsit sluga respectivă, dar i-a luat înapoi și ceea ce i-a încredințat, însă nu a păstrat pentru sine talantul (mina), ci l-a oferit celui care a lucrat și a câștigat mai mult, dovedindu-și încă o dată generozitatea.

„Mulți dintre cei care evită să-și folosească talantul primit se scuză, motivând că nu sunt capabili pentru aceasta. Dar oare Dumnezeu i-a făcut să fie incapabili? Nicidecum. Incapacitatea lor este rezultatul propriei inactivități și ei aleg în mod deliberat să rămână în această stare”¹.

„Stăpânul i-a spus slujitorului său: «*Slugă vicleană și leneșă*». Cum se va fi făcut ea «*vicleană*» în raport cu stăpânul, atât timp cât n-a făcut nimic nesincer față de el? «*Viclenia*» se referă aici la lipsa de activitate, prin care slujitorul a crezut că poate dobândi pe mai departe binefacerile stăpânului și în stare de pasivitate. Cu alte cuvinte, a încercat să fie egal cu cei ce au lucrat, cu cei activi, cu cei ce s-au ostenit, într-un anume fel, cu ceea ce li s-a încredințat. Aceasta este rațiunea pentru care la apelativul «*viclean*» este adăugat și cel de «*leneș*»².

„O oarecare dificultate apare în momentul în care stăpânul pare să aprobe ideea pe care o avea despre el slujitorul. Acesta din urmă îi zice: «*Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat*». Stăpânul îl aprobă, lăsând însă deoparte cuvântul «*aspru*». Aceste cuvinte nu fac însă decât să exprime ideea că Dumnezeu așteaptă ca și noi să ne facem partea de lucru ce ne este rânduită. El este atotputernic, dar nu și «*aspru*». Puterea Lui nu strivește efortul și responsabilitatea omului, ci, dimpotrivă, le suscită”³.

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 276.

² Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 184-185.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 208.

„O altă dificultate este menționarea zarafilor (cămătarilor). Dacă slujitorul ducea talantul (mina) său la cămătari, n-ar fi fost tot atât de leneș? Acest detaliu arată că stăpânul ar fi apreciat și acest minimum de purtare de grijă pentru darul oferit. Slujitorul cel necredincios n-a făcut însă nici măcar atât”¹.

Cu siguranță că stăpânul nu aștepta de la slujitorul care a primit un talant să câștige cât ceilalți doi, însă acesta i-a înșelat întru totul încrederea, îngropând talantul, nedându-i posibilitatea de a rodi. El era genul de om care așteaptă să primească cât mai mult, dar el să nu facă nimic.

În schimb în pilda prezentată de Sfântul Evanghelist Luca este firesc ca stăpânul să fi avut așteptări similare de la toți cei zece slujitori, fiindcă tuturor le-a oferit câte o mină, adică aceeași sumă de bani.

Prin atitudinea și cuvintele sale, slujitorul leneș a dovedit că desconsideră darul primit și nesocotește dorința stăpânului de a-l folosi în vreun fel.

„Oare cum vor fi înțeles ascultătorii Domnului Hristos această parabolă? Mai ales ce vor fi gândit ei despre sluga care și-a îngropat talantul (a păstrat mina într-o ștergură)? Vor fi crezut ei că este vorba despre poporul iudeu, căruia îi fusese încredințat atât de mult, dar care n-a folosit deloc încrederea acordată? Se vor fi gândit ei la farisei, care au căutat să-și asigure progresul spiritual printr-o cât mai scrupuloasă respectare a literei Legii, dar care, prin egoista lor exclusivitate și-ar fi făcut religia fără valoare? Am văzut deja că ascultătorii Mântuitorului se vor fi gândit, în primul rând, la conducătorii lor religioși”², cărora Domnul Hristos le-a spus: *„Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici, că închideți Împărăția*

¹ **Ibidem.**

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 67.

cerurilor de dinaintea oamenilor; că voi nu intrați, și nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsați” (Matei 23,13).

În Evanghelia după Luca „cei doi slujitori care au adus câștig sunt răsplătiți cu responsabilități sporite, pentru că sunt puși stăpâni peste cetăți, însă când cei de față au auzit cuvintele: «*Luați de la cel leneș mina și dați-o celui care are zece mine*» și-au exprimat deschis nemulțumirea față de o astfel de hotărâre, pentru că i-au spus stăpânului: «*Doamne, acela are zece mine*»¹.

„Atât răsplătirea celui mai harnic slujitor cu încă o mină, cât și obiecțiunea celor de față că acesta primise deja zece mine, n-au niciun sens după ce el a fost numit conducător peste zece cetăți”², însă arată aprecierea și generozitatea stăpânului, precum și invidia celorlalți slujitori din anturajul acestuia.

Ca o concluzie la cele întâmplate, Domnul Hristos spune în continuarea parabolei: „*Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are și ce are i se va lua*”.

„Aceste cuvinte ale Mântuitorului rezumă perfect conținutul pildei: La Judecata de Apoi, cel ce are, adică cel care a fost credincios în lucrurile mici ale vieții pământești, va primi o mare răsplată; iar cel ce nu are, adică cel care a fost necredincios și leneș, va fi aspru pedepsit. Dar, înainte de Judecată, cuvântul se împlinește încă aici, pe pământ”³.

Parabola se încheie prin sentința stăpânului: „*Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților*”.

„Deosebirea dintre primele două slugi și cea de-a treia este diferența dintre adepții care se supun cu bucurie însărcinării primite, cu o anumită vervă procedurală, și cei care o fac de frică, preocupați numai de siguranța lor personală. Cei ce au

¹ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, pp. 112-113.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 65.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 208.

înmulțit talanții (minele) au acționat pentru profitul altuia, care a devenit al lor. Cel ce a îngropat talantul s-a gândit numai la siguranța lui, la obținerea maximei certitudini pe principiul minimei rezistențe. Cei ce au înmulțit talanții (minele) sunt invitați să intre în spațiul sărbătoresc al răsplății, să treacă, așadar, din afară înăuntru. Dimpotrivă, sluga leneșă este azvârlită în «*întunericul cel mai din afară*»¹.

Când a luat această decizie stăpânul nu a fost rău, pentru că sluga s-a osândit singură, primind ceea ce merita.

„Prin caracterul pe care și-l formează cei leneși, ei suportă consecințele unei astfel de sentințe. Continua folosire greșită a talanților lor va face să înceteze definitiv în ei lucrarea Sfântului Duh, care este singura lor lumină. Hotărârea: «*Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară*» pune sigiliul Cerului asupra alegerii pe care au luat-o ei înșiși pentru veșnicie»².

„Cel ce nu-și înmulțește talantul - atât cât i-a fost dat - se va tăia și se va arunca în foc ca un pom sterp. Dumnezeu, pentru care oamenii sunt pomi de mare preț, va face cu ei ceea ce face un gospodar bun cu pomii care au fost în zadar îngrădiți, curățați și săpați la rădăcină»³.

„Să învățăm din această parabolă că avem cu toții un Stăpân Care, chiar dacă nu Și-a împărțit avuția în mod egal slujitorilor Săi, i-a chemat, totuși, deopotrivă la lucrare, pe fiecare după puterile lui și, mai ales, a cerut socoteală fiecăruia după dreptate atunci când S-a întors. Să luăm aminte că ne-am născut fiecare cu un rost pe pământ și cu o misiune sfântă, și că nu avem dreptul să ne ignorăm nici calitatea de fii ai lui Dumnezeu după har, nici

¹ Andrei Pleșu, *Op. cit.*, p. 181.

² Ellen G. White, *Op. cit.*, p. 276.

³ Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, pp. 172-173.

pe aceea de colaboratori la lucrarea Sa sfântă, dar nici pe aceea de responsabili pentru tot ceea ce am lucrat în viață”¹.

Nu contează câți talanți am primit fiecare dintre noi, important este să nu irosim darurile primite, ci să lucrăm „*ca slujitori ai lui Hristos, făcând din suflet voia lui Dumnezeu, slujind cu bunăvoință, ca și Domnului, și nu ca oamenilor*” (Efeseni 6,6-7).

¹ Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, *Op. cit.*, p. 151.

Pilda seminței

„Așa este Împărăția lui Dumnezeu, ca un om care aruncă sămânța în pământ, și doarme și se scoală, noaptea și ziua, și sămânța răsare și crește fără ca el să știe cum, pentru că pământul rodește de la sine: mai întâi pai, apoi spic, apoi grâu deplin în spic. Iar când rodul se coace, îndată trimite secera, că a sosit secerișul” (Marcu 4,26-29).

„Parabola seminței dezvăluie faptul că Dumnezeu acționează în permanență în lumea naturii. Sămânța conține un principiu de germinare pe care l-a sădit în ea Însuși Dumnezeu. Totuși, dacă ar fi lăsată singură, sămânța nu ar avea nicio putere de a răsări. Omul își are partea sa de îndeplinit pentru a contribui la creșterea seminței. El trebuie să pregătească pământul, îmbunătățindu-i calitatea, iar apoi să semene sămânța. După aceea, trebuie să îngrijească plantele cultivate. Dar există un punct dincolo de care el nu mai poate face nimic. Nici puterea, nici înțelepciunea omului nu sunt capabile să facă planta vie să răsară din sămânță. Deși trebuie să depună toate eforturile de care dispune, până la limita posibilităților sale, totuși omul depinde în continuare de Dumnezeu care a stabilit întregul proces, de la semănare până la seceriș, legând între ele toate etapele, prin legăturile minunate ale puterii Sale nelimitate”¹.

„În sămânță există viață, în sol se află putere, dar dacă nu este exercitată o putere nemăsurată, zi și noapte, sămânța nu va aduce niciun rod. Este nevoie de ploaia care să ude câmpul însetat și de soarele care să ofere căldură. Numai Creatorul care a sădit viața în interiorul seminței este Cel care o poate chema la

¹ Ellen G. White, *Op. cit.*, pp. 41-42.

existență. Fiecare sămânță încolțește și fiecare plantă crește numai prin puterea lui Dumnezeu¹.

„Lucrarea semănătorului este o lucrare a credinței. Semănătorul nu este în stare să înțeleagă taina germinării și a creșterii seminței, dar el are încredere în mijloacele folosite de Dumnezeu pentru a face vegetația să crească. Atunci când împrăștie sămânța, semănătorul pare să risipească grâul valoros, care ar fi putut asigura pâinea pentru familia lui, dar el nu face altceva decât să renunțe la un bine prezent, pentru o răsplată viitoare mai mare. El aruncă sămânța, așteptându-se să o culeagă înapoi însutit, printr-o recoltă bogată².

„Germinarea seminței reprezintă începutul vieții spirituale, iar dezvoltarea plantei constituie un simbol frumos al creșterii în viața duhovnicească³.

Dacă aprofundăm sensul acestei parabole, Domnul Hristos se referă aici la „raportul dintre cele două registre ale timpului, cu care se împletește (sau ar trebui să se împletească) viața celui care așteaptă. Ni se vorbește, pe de o parte, despre marele ciclu al însămânțării și al recoltei, un ciclu care evocă relația dintre început și sfârșit, dintre originea fertilă și apoteoza apocaliptică, dintre prima carte a Sfintei Scripturi și cartea ei ultimă. Pe fundalul cosmic al acestui spectacol se desenează, pe de altă parte, ciclul minor al vieții cotidiene, al destinului individual: Ciclul zilei și al nopții, al somnului și al stării de veghe. Cel dintâi ciclu, care descrie traseul dintre Alfa și Omega, are o amploare de natură să-l facă imperceptibil. Nu-l putem măsura. Nu trăim în desfășurarea lui. E de observat, de altfel, că, între cele două capete ale lui (care, de fapt, se suprapun, căci sfârșitul e deja prezent în episodul inaugural,

¹ **Ibidem**, p. 42.

² **Ibidem**, p. 43.

³ **Ibidem**.

așa cum recolta e deja prezentă în sămânță), intervalul e obscur și incontrollabil. La suprafața acestui interval se află istoria, care însă nu se legitimează și nu se explică decât prin ceea ce se petrece în ascunsul ei. Acolo, în ascuns se face istoria. Realitatea nu este decât camuflajul unei subterane germinative, chipul exterior al unui proces de coacere, cu alte legi și alte orizonturi decât cele presupuse îndeobște. Dincolo de istoria factuală sau, mai exact, dincoace de ea, are loc evoluția unei virtualități spre propria ei actualizare: Parcursul, plin de consecințe, al unei însămânțări. Dacă te situezi strict în perimetrul temporal al ciclului mic, nu poți vorbi de un sens al istoriei, cum nu poți vorbi de sens în general. Sensul se construiește după o regulă strictă, dar inefabilă. Nu îl dai, ci participi la constituirea lui, chiar dacă, asemenea semănătorului, nu știi cum. Sensul istoriei și al universului creat nu poate fi obiect de cunoaștere. Nu e ceva de inventat sau de găsit. E ceva de creditat. Iar formula revelată a acestui credit este Împărăția lui Dumnezeu și orientarea constantă spre ea. Ceea ce ni se cere este să credem în această perspectivă și să așteptăm împlinirea ei. Ni se cere să introducem în ciclul secund al vieții noastre - repetitiv și, ca atare, previzibil - dimensiunea ciclului mare: Altfel spus, să cultivăm încrederea și răbdarea. Aceasta este înțelepciunea agricultorului. În primul rând el are încredere în dezvoltarea autonomă a seminței, deși nu o pricepe și nu o poate influența, iar în al doilea rând știe să trăiască așteptând, să doarmă și să se trezească destins, ca unul care nu se îndoiește de legătura inevitabilă dintre semănat și seceriș. Între clipa decisivă a însămânțării și clipa de neevitat a culesului este spațiul libertății sale. O libertate care nu poate face abstracție de ritmurile naturii (ziua și noaptea), dar o libertate în al cărei subsol se mișcă lent și ascuns o întregă cosmogonie. Încredere, răbdare și ritm, aceasta este tehnica

de așteptare a ordinii finale. Aceasta este respirația libertății omenești. Ea nu are nimic de-a face nici cu zelul insomniac, nici cu vreo amorțeală utopică”¹.

„Parabola vorbește, prin urmare, despre două feluri de timp: Timpul mare, ceresc, al arcului dintre început și sfârșit, și timpul mic, pământesc, al cadenței zilnice. Timpul cel mare nu este la capătul timpului mic, nu este revărsarea viitoare a efemerului în eternitate. Timpul mare lucrează deja, nevăzut, dar sigur, la temelia timpului mic. Cu alte cuvinte, el este deja prezent. Problema este că, în mod obișnuit, noi nu suntem prezenți în el. Conștiința comună trăiește doar într-o jumătate a timpului și crede că această jumătate este tot timpul, timpul întreg. Timpul lumii ascunde timpul Împărăției, adică timpul mare. Evidența istorică dislocă invidența eshatologică. Or, parabolele Domnului Hristos își propun tocmai să reazeze conștiința individuală în cadrele timpului total. Nu să anuleze imediatul, ci să-l reazeze și să-l dezlege. Prezentul devine mai adevărat dacă este trăit de la o anumită depărtare, dacă se decupează pe un fundal de inactualitate. Cine trăiește prezentul doar ca prezent, fără dimensiunea seminală a timpului mare, fără o referință constantă la timpul Împărăției, încetează să mai fie o prezență, adică își lasă prezentul nelocuit. Ca un agricultor care, culcându-se și trezindu-se automat, fără să fi semănat nimic, devine o simplă viețuitoare în metabolismul propriei ogrăzi”².

„Cea mai bună investiție a libertății în intervalul dintre început și sfârșit este efortul neîntrerupt de a uni timpul zilei cu timpul Împărăției, timpul care ți s-a dat, cu Dumnezeu, Care ți-a dat timpul. Trebuie, așadar, să trăiești simultan în cele două registre ale timpului: Timpul tău, în care ești singur, și timpul lui Dumnezeu, în care ești însoțit. A te raporta la timpul Împărăției

¹ **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, pp. 144-146.

² **Ibidem**, pp. 146-147.

înseamnă a trăi deopotrivă viața agricultorului și a seminței, a te redefini, clipă de clipă, în termenii posibilului tău, a contempla fiecare zi ca pe latența unei încolțiri”¹.

„O distincție lămuritoare în perimetrul temporalității o face Giorgio Agamben, într-un scurt eseu intitulat «Biserica și Împărăția». Ne mișcăm, deopotrivă, în trei registre ale timpului: Timpul cronologic (liniar, omogen, potențial infinit), timpul apocaliptic (timp al sfârșitului timpului, al ultimei zile, al mâniaei) și timpul mesianic, care se situează în desfășurarea timpului cronologic, dar se definește printr-o constantă raportare la timpul apocaliptic. Timpul mesianic este o transformare calitativă a timpului trăit, un fel de a traversa ziua de azi din perspectiva zilei care va veni. Cu alte cuvinte, el implică asumarea vremelniciei ca vremelnicie, parcurgerea ei ca pe un interval care există și nu există, ca pe un real secund, fără altă consistență ontologică decât aceea pe care i-o dă disoluția lui finală. Timpul mesianic este timpul așteptării”².

„În acest sens, Giorgio Agamben citează un pasaj tulburător dintr-o epistolă a Sfântului Apostol Pavel: «*Pe aceasta v-o spun, fraților: Că de-acum vremea se scurtează, așa că și aceia care au femei să fie ca și cum n-ar avea; și cei ce plâng, ca și cum n-ar plânge; și cei ce se bucură, ca și cum nu s-ar bucura; și cei ce cumpără, ca și cum n-ar fi stăpâni; și cei ce se folosesc de lumea aceasta, ca și cum nu s-ar folosi deplin; căci chipul lumii acesteia trece*» (I Corinteni 7,29–31). Regula vieții în vremelnicie, spune Agamben, pornind de la textul paulin, este viața ca și cum nu este viață adevărată, viață întreagă. Aceasta este regula însăși a așteptării”³.

¹ **Ibidem**, pp. 147-148.

² **Ibidem**, p. 148.

³ **Ibidem**, pp. 148-149.

Pilda samarineanului milostiv

„Un învățător de Lege s-a ridicat, ispitindu-L pe Iisus și zicând: *Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci? Iar Iisus i-a zis: Ce este scris în Lege? Cum citești? Iar el, răspunzând, a zis: Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși. Iar El i-a zis: Drept ai răspuns, fă aceasta și vei fi viu. Dar el, voind să se îndrepteze pe sine, a zis către Iisus: Și cine este aproapele meu? Iar Iisus, răspunzând, a zis: Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort. Din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături. Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă, și, apropiindu-se, i-a legat rănilor, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el. Iar a doua zi, scoțând doi dinari i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da. Care dintre aceștia trei și se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari? Iar el a zis: Cel care a făcut milă cu el. Și Iisus i-a zis: Mergi și fă și tu asemenea” (Luca 10,25-37).*

Întrucât Domnul Hristos îi muștra pe farisei, dar și pe ceilalți evrei care erau rătăciți de la credința cea adevărată sau greșeau în manifestarea credinței lor, pentru a-i îndrepta, aceștia încercau prin întrebări viclene să-L ispitească pe Mântuitorul, „ca să-I găsească vină” (Luca 6,7). Dar „Iisus cunoscându-le

vicleșugul, le-a răspuns: Ce Mă ispitiți, fățarnicilor?” (Matei 22,18) și prin răspunsuri înțelepte i-a lăsat fără replică pe farisei și pe saducheii. „Și auzind fariseii că a închis gura saducheilor, s-au adunat laolaltă și I-au trimis iscoade, care se prefăceau că sunt drepti, ca să-L prindă în cuvânt și să-L dea stăpânirii și puterii dregătorului” (Matei 22,34 și Luca 20,20). După ce Mântuitorul i-a trimis de probă pe cei șaptezeci de ucenici la propovăduire și aceștia s-au întors bucuroși, zicând: „Doamne, și demonii ni se supun în numele Tău” (Luca 10,17), un învățător de Lege a venit la Domnul Hristos și L-a întrebat ce este dator să facă pentru a moșteni viața de veci.

În urmă cu două mii de ani „un învățător de Lege era teolog și jurist. Legea impunea o astfel de pregătire”¹. „Un învățător de Lege era un personaj sus-pus, foarte important în ierarhia valorilor vremii, o autoritate în interpretarea Scripturii, o instanță care pronunța verdicte infailibile în materie de legislație civilă și teologică, și, desigur, și în problemele morale. Era probabil ceva mai mult decât un profesor mare din vremea noastră, fiindcă putea avea și o funcție în ierarhia templului. Este posibil chiar ca cel care L-a interpelat pe Domnul Hristos să fi avut o oarecare notorietate în opinia publică, să fi fost un om influent în conștiințele concetățenilor săi”².

„Ca un teolog învățat să-l întrebe pe un laic despre calea spre viața veșnică era un fapt tot atât de neobișnuit în urmă cu două mii de ani, pe cât ar fi și în zilele noastre. Explicația probabilă este aceea că învățătorul de Lege fusese tulburat în conștiință de propovăduirea Domnului Hristos”³.

Cu toate acestea, învățătorul de Lege nu era sincer în demersul lui, pentru că din moment ce el îi învăța pe alții Legea

¹ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 165.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...*, p. 381.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 242.

știa prea bine ce avea de făcut pentru a dobândi viața de veci. Dorința lui însă era aceea de a-L ispiti pe Mântuitorul, fapt consemnat de altfel de Sfântul Evanghelist Luca.

„Învățătorul de Lege I-a adresat Domnului Hristos aceeași întrebare ca și tânărul bogat: «*Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?*»» (Luca 18,18). Pe amândoi, Mântuitorul i-a trimis la poruncile dumnezeiești. Dar dacă tânărului bogat i-a reamintit El Însuși unele dintre porunci, învățătorului de Lege - probabil tocmai pentru că avea această calitate - Domnul i-a cerut să spună el însuși ce este scris în Lege privitor la condițiile moștenirii vieții veșnice¹.

„*Iar Iisus i-a zis: Ce este scris în Lege? Cum citești?*”.

„Prima întrebare ar vrea să spună: «Știi ce scrie Legea despre aceasta?», iar a doua: «Cum citești și cum înțelegi cele scrise?»².

Fiind adresată unui învățător de Lege, prima întrebare ar fi de prisos, însă a doua este de mare însemnătate, fiindcă pentru evrei cunoașterea, înțelegerea corectă și împlinirea Legii Vechi ofereau garanția dobândirii vieții de veci.

„*Iar el, răspunzând, a zis: Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși*”.

„Învățătorul de Lege I-a răspuns Mântuitorului enunțând, alăturate, două porunci: cea a iubirii lui Dumnezeu (Deuteronom 6,5) și cea a iubirii aproapelui (Levitic 19,18)³, „făcând imediat dovada că își merita titlul de învățător de Lege⁴.

„De altfel, după mărturia Sfinților Evangheliști Matei și Marcu, Domnul Hristos Însuși a alăturat cele două porunci

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 274.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 265.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 274.

⁴ Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...*, p. 382.

și le-a prezentat ca o sinteză a întregii Revelații vechitesta-mentare: «Unul dintre ei, învățător de Lege, ispitindu-L pe Iisus, L-a întrebat: *Învățătorule, care poruncă este mai mare în Lege? El i-a răspuns: Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău. Aceasta este marea și întâia poruncă. Iar a doua, la fel ca aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși. În aceste două porunci se cuprind toată Legea și prorocii*» (Matei 22,35-40 și Marcu 12,28-31)¹.

„Învățătorul de Lege trebuie să fi știut și el că, deși cunoștea Legea și profetii, nu era de ajuns. Vi se pare simplu când auziți: «Să iubești pe Dumnezeu și pe aproapele ca pe tine însuși?». Cred că vi se pare simplu. Și mie mi se pare simplu, dar de fapt este foarte complicat. Ce înseamnă să-L iubești pe Dumnezeu? Să iubești ceva ce nu vezi? Dumnezeu este spirit. Cu Dumnezeu ai legătură numai prin rugăciune. Cu Dumnezeu nu te întâlnești față către față. Dumnezeu n-are nicio nevoie. Dumnezeu nu-ți cere ajutorul. Și atunci ce înseamnă: «Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău?»².

„Ca să înțelegem cât de cât ce înseamnă aceasta, trebuie să ne ducem la conținutul întregii fraze: «Să-L iubești din tot cugetul tău și din toată inima ta». Adică, în primul rând, să recunoști că există. Gândirea ta, logica ta să recunoască în chip permanent existența lui Dumnezeu, iar inima ta să fie ca și cum ar fi permanent în fața lui Dumnezeu. Adică inima ta să-L simtă, iar mintea ta să gândească numai binele și să-l facă. Așa Îl iubești pe Dumnezeu, când Îl ai drept criteriu al gândirii și al simțirii³.

„Proba acestei iubiri se face prin aproapele, căci se adaugă: «Și pe aproapele tău ca pe tine însuși». Vei arăta, și-ți vei arăta

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 274.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...*, p. 383.

³ *Ibidem*.

și ție, că Îl iubești pe Dumnezeu, prin iubirea pe care o ai față de aproapele. Criteriul acesta este fixat chiar de Sfânta Scriptură: *«Dacă cineva zice: Îl iubesc pe Dumnezeu, dar pe fratele său îl urăște, mincinos este. Pentru că cel ce nu-și iubește fratele pe care-l vede, nu-L poate iubi pe Dumnezeu pe Care nu-L vede»* (I Ioan 4, 20)¹.

„Criteriul acesta: «Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși» este simplu de înțeles. Toți știm cum să ne iubim pe noi. Știm foarte bine. Poate că e cel dintâi și cel mai precis lucru pe care-l știm despre noi înșine. Știm ce ne dorim. Știm că dorim să fim sănătoși. Știm că dorim să fim frumoși. Știm că dorim să fim deștepți. Știm că dorim să ne iubească alții. Știm că dorim să ne meargă bine în toate. Știm că dorim să avem copii care să ne asculte și să fie buni. Știm că dorim să avem parte de o bătrânețe frumoasă. Știm totul despre noi. De aici și vine acea regulă de aur: *«Pe toate câte vreți să vi le facă vouă oamenii, întocmai faceți-le și voi lor; că aceasta este legea și profeții»* (Matei 7,12). Domnul Hristos sintetizează prin aceste cuvinte întreaga Sfântă Scriptură²».

„Noi știm ce ne dorim pentru noi. Ce ne dorim nouă, aceasta să dorim și pentru aproapele nostru. Este ușor? Este foarte ușor de înțeles. Dar, se pare, e mai greu de împlinit. Fiindcă dacă ne punem puțintel la probă și ne întrebăm: Oare de câte ori reușim noi cu adevărat să-l iubim pe aproapele ca pe noi înșine, ce ne putem răspunde? Uneori mai încercăm. Dar de câte ori reușim? Egoismul este întotdeauna mai puternic decât generozitatea³».

„Egoismul este iubire de noi înșine. Iubirea de aproapele, ca să fie «ca pe noi înșine», ar trebui să fie iubirea de noi înșine întoarsă spre aproapele în toate detaliile. În acel caz iubirea de noi înșine n-ar mai fi egoism, și toate caracteristicile ei n-ar mai

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem**, p. 384.

fi vicii, ci virtuți. Altfel rămân vicii, păcate. Nu e ușor. Nu e simplu deloc. Fără aceasta însă nu stăm bine nici cu Dumnezeu. De aceea Domnul Hristos a insistat atât de mult asupra iubirii față de aproapele”¹.

„Opusul egoistului este generosul, darnicul, omul cu suflet bun, cu suflet mare. Adeseori, mulți dintre noi ne punem între-barea cum am putea împăca dreptatea cu bunătatea. Cum să fii și bun și drept, mai ales când s-ar cădea să fii drept? Iată cum a rezolvat problema un judecător dintr-un mic orașel de provincie. I-a venit spre judecată un caz dificil. Acuzatul era tocmai prietenul lui cel mai bun. Era reclamat de cineva într-o cauză oarecare, pasibilă la condamnare cu amendă de la cinci la zece mii de franci. Cunoscînd prietenia lor, tot orașul era curios să vadă cum va rezolva judecătorul cazul. Sala de judecată a devenit neîncăpătoare pentru numărul mare de asistenți la judecată. Marea majoritate era de partea reclamantului care, li se părea tuturor, avea dreptate. Știau însă și de prietenia judecătorului cu pârâtul. Spre surprinderea tuturor, judecătorul a fost foarte aspru. Sau, mai bine zis, s-a străduit să fie drept, imparțial, așa cum îi șade bine unui judecător. La sfârșit, deși ar fi putut să-i dea învinuitului minimum-ul de amendă, de cinci mii de franci, precum avea dreptul după lege, - între cinci și zece mii - sau măcar o sumă intermediară, l-a amendat cu zece mii de franci. Cei din sală au întâmpinat sentința cu aprecieri asupra obiectivității judecătorului, dar prietenul său s-a supărat. El ar fi dorit să fie chiar achitat, dar judecătorul l-a declarat vinovat și, ca atare, i-a aplicat maximum de pedeapsă prevăzută în Codul penal. La plecare nu s-au mai întâlnit. Peste câteva zile cel sancționat s-a dus la bancă să plătească amenda. Funcționarul de acolo a deschis un registru, a verificat ceva, după care i-a spus: «Eram sigur că memoria nu mă înșală. Amenda a fost plătită. Doar ați trimis pe cineva ieri

¹ **Ibidem.**

și a achitat-o. Nu cumva intenționați s-o plătiți de două ori!». Contrariat, bărbatul a răspuns: «N-am trimis pe nimeni. Cred că este o greșeală!». Funcționarul a replicat: „Nu este nicio greșeală, domnule, banii au fost aduși de domnul judecător, spunând că l-ați trimis dumneavoastră!». Așa s-a făcut și dreptate și bunătate și prietenia dintre cei doi a fost salvată, căci ea nu putea dura bazându-se pe nedreptate!”¹.

Auzind răspunsul învățătorului de Lege, Domnul Hristos „a aprobat alăturarea și punerea pe picior de egalitate a celor două porunci”² și i-a zis interlocutorului Său: „*Drept ai răspuns, fă aceasta și vei fi viu*”. „Era ca și cum i-ar fi spus: Vezi că știai tu însuși ce ai de făcut? De ce ai vrut să Mă ispitești? Căci de răspuns nu aveai nevoie. I-a răspuns însă mai delicat”³.

„Procedând pedagogic, Mântuitorul l-a lămurit pe învățătorul de Lege că nu trebuie să se aștepte la prea mult în plus, din punctul de vedere al cunoștințelor. Acestea existau și erau suficiente. Dar i-a atras atenția asupra împlinirii poruncilor: «Fă» ceea ce știi că trebuie făcut. Nu încerca să răstălmăcești învățătura. Nu încerca s-o aplici formal în viața ta. Oare nu aceasta a fost acuza permanentă pe care le-a aruncat-o în față fariseilor? Că una propovăduiesc și alta fac? Că una spun și fac la vedere, dar altceva fac pe ascuns? Morminte văruite pe dinafară, putreziciuni în interior. Pahare curate pe dinafară, murdare pe dinăuntru. Formaliști și ritualiști, dar cu inimi rele, mândri și nemilostivi, egoiști și hrăpăreți”⁴.

„Când, în mod surprinzător, Domnul Hristos i-a spus interlocutorului Său că acțiunea era drumul spre viață, recomandarea Sa trebuie înțeleasă ca născându-se dintr-o situație

¹ **Ibidem**, p. 385.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 274.

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 382.

⁴ **Ibidem**, p. 383.

reală: Știința teologică a învățătorului de Lege nu are niciun rost dacă viața sa nu este condusă de iubirea pentru Dumnezeu și pentru aproapele său”¹.

Simpla cunoaștere a poruncilor lui Dumnezeu nu mântuiește, ci numai împlinirea lor, „fiindcă nu cei ce aud Legea sunt drepti la Dumnezeu, ci cei ce împlinesc Legea vor fi îndreptați” (Romani 2,13). Sfântul Iacov a scris și el în acest sens: „Fiți dar împlinitori ai cuvântului, nu numai ascultători ai lui, amăgindu-vă pe voi înșivă. Căci dacă cineva este ascultător al cuvântului, iar nu și împlinitor, el seamănă cu omul care-și privește în oglindă fața; s-a privit și s-a dus și îndată a uitat cum era. Dar cel ce se uită cu luare aminte în Legea cea desăvârșită a libertății și a stăruit în ea, fiind el nu un ascultător care uită, ci un împlinitor care face, acela fericit va fi în faptele sale” (Iacov 1,22-25).

Auzind răspunsul Domnului Hristos, învățătorul de Lege L-a întrebat: „Și cine este aproapele meu?”.

„Deși textul prezintă ca o ispitire interpelarea Mântuitorului de către învățătorul de Lege, nu e mai puțin adevărat că această a doua întrebare a sa conține ceea ce constituia o problemă importantă pentru cercurile rabinice ale vremii, fiindcă interpretarea curentă a poruncii de a-l iubi pe aproapele ca pe tine însuși dădea noțiunii de «aproapele» un sens restrâns la aria membrilor poporului ales”² „și a celor de o religie cu ei”³.

„În general, între evrei exista un acord că termenul de «aproapele» îi desemna pe compatrioți, incluzându-i pe prozeliții deplini, însă exista un dezacord în ceea ce privește excepțiile. Astfel, fariseii erau înclinați să-i excludă pe nefarisei. Esenienii cereau ca omul să-i urască pe toți fiii întunericului. Conform unei zicale rabinice ereticii, informatorii și renegații trebuiau

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 242.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 275.

³ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 166.

să fie îmbrânciți în șanț și să nu fie scoși afară, iar o zicătoare populară, larg răspândită, îi excepta pe inamicii personali: «*Ați auzit că s-a spus: Să-l iubești pe aproapele tău și să-l urăști pe vrăjmașul tău*» (Matei 5,43). Deci Domnului Hristos nu I s-a cerut o definiție a termenului de «aproapele», ci o indicație cu privire la trasarea, în cadrul comunității, a limitelor datoriei de a iubi. Până unde se întinde responsabilitatea mea? Acesta este sensul întrebării învățătorului de Lege¹.

„Iată de ce pune învățătorul de Lege această nouă întrebare. Mântuitorul îi răspunde cu parabola samarineanului milostiv. Dialogul de până aici n-a fost, de fapt, decât o introducere pentru această minunată pildă, specifică Evangheliei de la Luca².”

„Cu toate că scopul parabolei samarineanului milostiv este acela de a ne arăta cine este aproapele nostru și cum trebuie să-l iubim, putem constata cu surprindere că atunci când interpretează această pildă, Sfinții Părinți nu văd în ea în primul rând o invitație explicită la iubirea aproapelui, ci un simbol al întregii taine a mântuirii³.”

Domnul Hristos își începe parabola prin afirmația că „*Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon*”.

Omul pomenit aici întruchipează neamul omenesc.

Ierusalimul este de peste trei mii de ani centrul vieții spirituale a iudeilor din întreaga lume, unde timp de câteva secole a dăinuit renumitul templu evreiesc construit de regele Solomon. Acest oraș se află la o altitudine medie de aproximativ 800 de metri deasupra nivelului mării. Ierihonul este una dintre cele mai vechi cetăți din lume, fiind situată în apropierea Mării Moarte,

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, pp. 242-243.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mîhoc, *Op. cit.*, p. 275.

³ Părintele Placide Deseille, *Cumuna binecuvântată a anului creștin. Predici la duminicile și sărbătorile anului liturgic*, traducere din limba franceză și introducere de Felicia Dumas, Editura Doxologia, Iași, 2015, p. 121.

care a apărut în urma pedepsei lui Dumnezeu pentru păcatele contra firii săvârșite de locuitorii orașelor Sodoma și Gomora, căci „*Domnul a făcut să plouă peste Sodoma și Gomora pucioasă și foc din cer, și a nimicit cetățile acestea și toată Câmpia și pe toți locuitorii cetăților și tot ce odrăslea din pământ*” (Facere 19,24-25). Ierihonul este situat la aproximativ 250 de metri sub nivelul mării, fiind orașul aflat la cea mai joasă altitudine din lume. De la Ierusalim la Ierihon se coboară atât din punct de vedere spiritual, cât și fizic.

În această pildă, Ierusalimul simbolizează grădina cea din Eden, din care au fost alungați protopărinții noștri Adam și Eva, în urma păcatului strămoșesc. Drumul spre Ierihon reprezintă lumea aceasta, iar călătoria ilustrează viața pământească a oamenilor.

Mântuitorul menționează în continuarea parabolei că omul „*a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort*”.

Călătorul dintre cele două faimoase orașe ale evreilor a fost atacat de niște tâlhari, despuiat de haine, deci deposedat de bunuri și agresat, apoi părăsit inconștient la marginea drumului, mai mult mort decât viu. Acest om reprezintă neamul omenesc, care în urma păcatului strămoșesc a fost dezbrăcat de slava pe care protopărinții Adam și Eva o aveau în grădina din Eden.

În Sfânta Scriptură citim că după ce a creat lumea, „*Dumnezeu a privit toate câte a făcut și iată că erau bune foarte*” (Facere 1,31), iar Adam și Eva „*erau amândoi goi și nu se rușinau*” (Facere 2, 25), pentru că „*erau îmbrăcați cu un acoperământ de lumină și slavă, așa cum poartă îngerii*”¹. Acest acoperământ constituia o împărtășire văzută și simțită de „*harul,*

¹ **Ellen G. White**, *Patriarhi și profeți*, traducere de D. Popa și D. Florea, Editura Viață și Sănătate, București, 2006, p. 34.

lumina și slava lui Dumnezeu¹, primite o dată cu tainica „*sufflare de viață*” (Facere 2,7).

După ce, la îndemnul diavolului, protopărinții Adam și Eva au călcat porunca lui Dumnezeu și au mâncat din rodul pomului oprit, „*amândurora li s-au deschis ochii și au cunoscut că erau goi; și au cusut frunze de smochin și și-au făcut acoperăminte. Iar când au auzit glasul Domnului Dumnezeu, care umbla prin rai, în răcoarea serii, s-au ascuns Adam și femeia lui de la fața Domnului Dumnezeu printre pomii raiului. Și Domnul Dumnezeu l-a chemat pe Adam și i-a zis: «Adame, unde ești?»». Acesta a răspuns: «Am auzit glasul Tău în rai și m-am temut, pentru că sunt gol, și m-am ascuns». Și i-a zis Dumnezeu: «Cine ți-a spus ție că ești gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care Eu ți-am poruncit să nu mănânci?»” (Facere 3,7-11). Pierzând slava primită de la Dumnezeu la creare, protopărinții Adam și Eva au constatat că erau goi trupește. Atunci „*a făcut Domnul Dumnezeu lui Adam și femeii lui îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat*” (Facere 3,21).*

Prin căderea în păcat, din oameni duhovnicești, Adam și Eva au devenit trupești, iar hainele de piele reprezintă tocmai existența biologică, participarea omului „la viața animală”², precum și mortalitatea. Aceste veșminte nu au însă doar un aspect negativ, ci arată și purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru menținerea omului în existență într-un spațiu străin și ostil naturii sale originare. Sfântul Ioan Gură de Aur spune, în acest sens, că Dumnezeu „și-a arătat marea Lui milă față de protopărinți și i-a miluit în căderea lor; căci văzându-i acoperiți de multă rușine și

¹ Panayotis Nellas, *Op. cit.*, pag. 30.

² Alain Besançon, *Imaginea interzisă*, traducere din franceză de Mona Antohi, Editura Humanitas, București, 1996, pag. 107.

că nu știau ce să facă pentru a nu mai fi goi și urâți, le-a făcut îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat”¹.

În Sfânta Scriptură citim că, atunci când Moise a urcat în Muntele Sinai pentru a primi de la Dumnezeu tablele legii, I-a cerut insistent să-I arate slava Sa. Domnul însă i-a răspuns: „*Eu Îmi voi trece slava pe dinaintea ta. Fața Mea însă nu vei putea s-o vezi, că nu poate omul să-Mi vadă fața și să trăiască. Iată, este un loc aici la Mine; șezi pe stâncă și când va trece slava Mea, Eu te voi pune în scobitura stâncii și cu mâna Mea te voi acoperi până ce voi trece; iar când Îmi voi lua mâna de pe tine, tu Îmi vei vedea spatele, dar fața Mea nu ți se va arăta! Și a stat Moise înaintea Domnului patruzeci de zile și patruzeci de nopți; și nici pâine n-a mâncat, nici apă n-a băut. Și a scris pe table cuvintele legământului: cele zece porunci. Iar când s-a coborât Moise din munte, având în mâini cele două table ale legii, el nu știa că fața sa strălucea, pentru că grăise Dumnezeu cu el. Dar Aaron și toți bătrânii lui Israel, văzându-l pe Moise că are fața strălucitoare, s-au temut să se apropie de el. Atunci Moise i-a chemat și au venit la el Aaron și toate căpeteniile obștii și Moise a grăit cu ei. După aceea s-au apropiat de el toți fiii lui Israel, iar el le-a spus tot ce-i poruncise Domnul în Muntele Sinai. Și când a încetat să le mai vorbească, el și-a acoperit fața cu un văl. Și când intra Moise în fața Domnului ca să-i grăiască, atunci el își ridica vălul până când ieșea; iar la ieșire le spunea fiilor lui Israel cele ce-i poruncise Domnul. Fiii lui Israel vedeau că fața lui Moise strălucea; iar Moise își puneia iar vălul pe față până când intra din nou să vorbească cu Domnul*” (Ieșire 33,19-23 și 34,28-35). Renumitul teolog sârb Iustin Popovici afirmă că

¹ **Sfântul Ioan Gură de Aur**, *Omilii la Facere*, traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești” vol. 21, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988, pag. 213.

întrucât „Moise a grăit cu Dumnezeu și a stat în ascultare de El, a luat chipul slavei lui Adam din rai, de aceea fața îi strălucea”¹.

Tâlharii pomeniți în parabolă sunt diavolii, care sunt morți din punct de vedere spiritual și vor să îi atragă în moarte și pe oameni. Înțeleptul Solomon a afirmat că „Dumnezeu nu a făcut moartea, nici nu Se bucură de pieirea celor vii” (Înțelepciunea lui Solomon 1,13), iar Mântuitorul ne-a atras luarea aminte când a spus că „diavolul de la început a fost ucigător de oameni” (Ioan 8,44).

Rănilile pricinuite de tâlhari călătorului sunt păcatele săvârșite de om la îndemnul diavolului, care îmbolnăvesc și mutilează ființa umană. Omul păcătos, în loc să se asemene cu Dumnezeu, care l-a creat, și să se transfigureze, ia chipul ispitorului, ale cărui îndemnuri le-a urmat, și se desfigurează. Vom relata în acest sens un exemplu grăitor și renumit. Pe când Leonardo da Vinci picta Cina cea de Taină, căuta diferite modele pentru a reprezenta personajele din icoană. Pentru chipul Sfântului Evanghelist Ioan l-a ales pe Pietro Bandinelli, un tânăr care cânta în corul unei biserici din Roma și care nu doar că avea o înfățișare nobilă, pe care se puteau citi puritatea, bunătatea și cuminența, dar acesta și trăia o viață bineplăcută lui Dumnezeu. După ce a lucrat câțiva ani la tabloul său, pictorul a căutat vreme îndelungată să găsească pe cineva cu un chip care să semene cu cel al lui Iuda Iscarioteanul. Într-o zi a întâlnit pe străzile Romei un cerșetor pe fața căruia patimile brăzdaseră urme adânci și i-a propus să-i fie model pentru apostolul vânzător. Auzind aceste cuvinte, cerșetorul a izbucnit în plâns, mărturisindu-i lui da Vinci că el este Pietro Bandinelli, care în urmă cu câțiva ani îi servise

¹ **Arhimandritul Iustin Popovici**, *Omul și Dumnezeul-om*, Studiu introductiv și traducere: Pr. prof. Ioan Ică și diac. Ioan I. Ică jr., Editura DEISIS, Sibiu, 1997, p. 88.

de model pentru chipul Sfântului Ioan. Păcatul îi transformase acestuia înfățișarea pură de odinioară într-una schimonosită.

Domnul Hristos Își continuă parabola spunând că „*din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzând călătorul rănit, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături*”.

„Parcă ne repugnă această atitudine a slujitorilor templului. Cu siguranță, ne-am fi așteptat ca ei să fi fost primii care să se oprească în fața celui suferind, să-i dea primul ajutor, pentru că erau slujitorii lui Dumnezeu. Dar, n-au făcut-o. Totuși, ei au o circumstanță atenuantă. O prescripție a Vechiului Testament prevedea că dacă te atingi de un om mort ești necurat, nemaiputând să slujești o perioadă de timp, urmând să îndeplinești tot felul de prescripții rituale, cultice, nu puține, ale așa zisei curățiri, destul de grele și care luau destul de mult timp (cf. Numeri 19,10 urm.; Levitic 21,1 urm.). Unui preot, spre exemplu, i se permitea să se atingă numai de un mort, rudă de sânge (cf. Levitic 21,1 urm.). Pe de altă parte, mai și riscai să fii stigmatizat, de cei din jur, ca unul care ești necurat în slujirea ta, întrucât te-ai atins de un om mort. Așadar, slujitorii templului l-au văzut, dar neobservând nicio mișcare a celui rănit, l-au crezut mort și astfel au plecat mai departe. Așa se face că, pentru a nu deveni întinați pentru slujba de la templu, nu s-au oprit lângă cel suferind de la marginea drumului ca să-l ajute. Poate că acesta a fost motivul pentru care cei doi au trecut nepăsători pe lângă el. Oricum, observăm că Domnul Hristos păstrează tăcerea cu privire la motive. El este interesat doar de rezultat: Refuzul de a ajuta. Din punct de vedere cultic erau, oarecum, justificați. Dar, tocmai legat de această justificare voia Mântuitorul să transmită un mesaj, prin pildă. Și anume că, un om și viața lui, sunt mai presus de orice, chiar și față de toate prescripțiile Legii Vechiului Testament”¹.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 241.

Preotul Vechiului Testament și levitul, rămași insensibili la necazul trecătorului căzut între tâlhari, reprezintă Legea Veche și pe slujitorii ei, care nu au fost în stare să îl mântuiască pe om din robia diavolului, păcatului și a morții și să îl împace cu Dumnezeu. Apostolul neamurilor a afirmat „*că dacă Testamentul cel dintâi ar fi fost fără cusur, nu s-ar fi căutat loc pentru un al doilea*” (Evrei 8,7). Sfântul Evanghelist Ioan a scris și el „*că Legea prin Moise s-a dat, dar harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos*” (Ioan 1,17). Dovada faptului că Legea Veche a fost nedesăvârșită o avem în aceea că ea se limita la un singur popor, al cărui rol în istoria lumii a fost acela de a da naștere, din sânul său, Mântuitorului lumii și de a-I îmbrățișa învățătura. Astfel, Vechiul Testament a avut doar un caracter pregător, de „*călăuză spre Hristos*” (Galateni 3,24).

Văzând că evreii nu Îi acceptă învățătura, Domnul Hristos le-a atras luarea aminte încă din timpul activității Sale publice, zicându-le: „*Cel ce se leapădă de Mine se leapădă de Cel ce M-a trimis pe Mine. Adevăr vă spun vouă, că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor ședea la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în Împărăția cerurilor; iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților*” (Luca 10,16 și Matei 8,11-12). După învierea Sa din morți, Domnul Hristos le-a spus Sfinților Săi Apostoli: „*Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea, mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; dar cel ce nu va crede, se va osândi*” (Matei 28,18-20 și Marcu 16,16). Astfel, în Vechiul Testament, poporul ales a pregătit prima venire în lume a Fiului lui Dumnezeu, în calitate de Mântuitor al acesteia, pe când Sfânta Biserică, păstrătoarea învățăturii Noului Testament, are datoria de a pregăti toate

popoarele pentru cea de-a doua venire a Fiului lui Dumnezeu în lume, de această dată în calitate de Judecător al acesteia.

Mântuitorul își continuă parabola: „*Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la călătorul căzut între tâlhari și, văzându-l, i s-a făcut milă, și, apropiindu-se, i-a legat rănille, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el*”.

Domnul Hristos și-a ales cu mult tact personajul pozitiv din această parabolă, pentru că evreii îi desconsiderau pe samarinenii. De unde provenea aceasta? În anul 933 î.Hr. o parte din poporul ales s-a rupt de regele Roboam, fiul lui Solomon, și a înființat Regatul de Nord, cu capitala la Samaria. Acest regat a fost invadat în anul 722 de asirienii conduși de regele Sargon al II-lea și desființat. Populația a fost dusă în exil pe întinsele teritorii ale Imperiului Asirian și împrăștiată printre neamurile păgâne de acolo, de unde nu s-a mai întors niciodată. În locul populației deportate au fost aduși păgâni din diverse locuri ale Imperiului Asirian. Puținii locuitori care au scăpat de exil s-au amestecat cu păgânii aduși aici și au fost repede asimilați. Astfel s-a născut poporul samarinean, cu care evreii din Regatul de Sud au fost permanent în conflict.

Cea mai gravă problemă a samarinenilor în relația lor cu evreii o constituia faptul că ei se considerau descendenți ai patriarhului Avraam și cu toate că erau politeiști, se socoteau păstrători ai legii lui Moise.

Iudeii considerau că simpla întâlnire cu un samarinean este prilej de întinare, încât locuitorii din Galileea care călătoreau la Ierusalim nu apucau drumul drept, prin Samaria, ci traversau Iordanul și mergeau până la Ierihon, de unde treceau râul în Iudeea. Dacă totuși se întâmpla ca un evreu să fie nevoit să călătorească prin Samaria, la ieșirea din această provincie își scutura picioarele, pentru ca nici praful de aici să nu îi rămână pe

încălțăminte. Astfel, înțelegem mirarea femeii samarince de la fântâna lui Iacov, căreia Mântuitorul i-a cerut să-i dea apă să bea, și care L-a întrebat contrariată: „*Cum Tu, care ești iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii*” (Ioan 4,9).

Samarineanul milostiv din parabolă este nimeni altul decât Fiul lui Dumnezeu care s-a făcut om pentru a mântui neamul omenesc din robia păcatului, pentru „*că într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască printr-Însul*” (Ioan 3,16-17).

Abaterea samarineanului din drumul său pentru a se apleca asupra omului rănit ilustrează chenoza sau golirea Fiului lui Dumnezeu de slava din Împărăția cerurilor pentru a Se face om, căci „*Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit o știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, Ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, devenind asemenea oamenilor și la înfățișare aflându-Se ca un om*” (Filipeni 2,6-7).

Legarea rănilor celui agresat de tâlhari simbolizează asumarea de către Fiul lui Dumnezeu a firii umane celei căzute și restaurarea ei din interior, prin întrupare, viața de ascultare, moartea cu trupul pe cruce, învierea, înălțarea cu trupul la cer și șederea de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, prin care a dat celor ce cred în El puterea de a birui toate uneltirile vrăjmașului, după cum El Însuși a mărturisit: „*Iar celor ce vor crede, aceste semne le vor urma: în numele Meu demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi, șerpi vor lua în mână, și chiar ceva dătător de moarte de vor bea, nu-i va vătăma; pe bolnavi își vor pune mâinile, și aceia se vor face bine*” (Marcu 16,17-18). Această capacitate de a birui puterea diavolului au dobândit-o ucenicii Mântuitorului încă din timpul

activității Sale publice, căci după ce i-a trimis la propovăduire, „s-au întors cei șaptezeci cu bucurie și I-au spus: «Doamne, și demonii ni se pleacă întru numele Tău». Și le-a zis: «Iată, v-am dat putere să călcați peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului, și nimic nu vă va vătăma. Dar nu de aceasta să vă bucurați, că duhurile vi se pleacă, ci bucurați-vă că numele voastre sunt scrise în ceruri»” (Luca 10,17-20). Din cuvintele Domnului Hristos constatăm că orice dar sau talant oferit de Dumnezeu oamenilor în această viață este lipsit de finalitate dacă nu este folosit pentru dobândirea Împărăției cerurilor.

Despre tămăduirea sau restaurarea firii umane celei căzute prin suferința Fiului lui Dumnezeu întrupat a vorbit prorocul Isaia, zicând că Acesta „era disprețuit și cel din urmă dintre oameni; om al durerilor și cunoscător al suferinței, unul înaintea căruia să-ți acoperi fața; disprețuit și nebăgat în seamă. Dar El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu, dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat” (Isaia 53,3-5). De asemenea, înaintea condamnării Domnului Hristos la moarte prin răstignire, „Caiafa, care în anul acela era arhiereu, le-a zis evreilor: «Nu știți nimic; nici nu gândiți că de folos ne este să moară un om pentru popor, iar nu tot neamul să piară». Dar pe aceasta n-a zis-o de la sine, ci, fiind arhiereu al aceluia an, a profetit că Iisus avea să moară pentru neam” (Ioan 11,49-51).

Untdelemnul turnat pe rănilor celui atacat de tâlhari preînchipuie ungerea cu Sfântul și Marele Mir din cadrul tainei mirungerii, dar și taina sfântului maslu, prin care cei bolnavi sufletește și trupește dobândesc vindecare, conform celor afirmate de Sfântul Iacov: „Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții Bisericii, și ei să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în

numele Domnului; și rugăciunea credinței îl va mântui pe cel bolnav, și Domnul îl va ridica; și de va fi făcut păcate, i se vor ierta lui” (Iacov 5,14-15).

Vinul din parabolă amintește de sângele euharistic al Domnului Hristos, care le-a spus evreilor: *„Adevăr, adevăr vă spun: Dacă nu veți mânca Trupul Fiului Omului și nu veți bea Sângele Lui, nu veți avea viață întru voi. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua de apoi. Căci Trupul Meu este adevărată mâncare și Sângele Meu adevărată băutură. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el. Așa cum Tatăl Cel-Viu M-a trimis pe Mine și Eu visez prin Tatăl, tot astfel cel ce Mă mănâncă pe Mine va via prin Mine. Aceasta este Pâinea Care S-a pogorât din cer; nu ca a părinților voștri care au mâncat mană și au murit: Cel ce va mânca Pâinea aceasta, viu va fi în veac” (Ioan 6,53-58).*

Unii interpreți ai Sfintei Scripturi afirmă că asinul de care vorbește Domnul Hristos în această parabolă ar fi trupul Său, în care și-a asumat păcatele omenirii și prin care a ridicat firea noastră cea căzută, împăcând-o cu Dumnezeu Tatăl, fiindcă El era lipsit de păcat. Nu putem separa însă sufletul de trupul Mântuitorului în firea Sa umană, nici această natură de cea dumnezeiască în persoana cea unică a Fiului lui Dumnezeu întrupat, pentru că așa cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel, *„întru El locuiește trupește toată plinătatea dumnezeirii” (Coloseni 2,9).*

Dacă samarineanul milostiv din parabolă reprezintă persoana Domnului Hristos, asinul înfățișează lucrarea Acestuia.

Cu toate că în persoana Fiului lui Dumnezeu făcut om erau două firi, cea dumnezeiască și cea omenească, acestea aveau o singură lucrare, numită divino-umană sau teandrică, pentru că Domnul Hristos săvârșea cele dumnezeiești în trup, dar

avea manifestările noastre mai presus de noi, precum nașterea din Fecioară, lipsa de păcat, grăirea cu puterea lui Dumnezeu, umblarea pe apă și cele asemenea. Prin trupul pătimitor din fire, a făcut arătată puterea dumnezeiască suprainfinită, căci lucra în chip unitar și prin fiecare din cele făcute de El manifesta deodată cu puterea dumnezeirii Sale, în chip nedespărțit, lucrarea trupului propriu. „Nu lucra separat prin niciuna din cele două firi, căci nu se putea separa ca ipostas unificator de niciuna, ci adeverea prin fiecare pe cealaltă. Prin firea omenească o făcea vădită pe cea dumnezeiască, deși nu era niciun gol în firea omenească prin care să răzbească descoperită la vedere cea dumnezeiască”¹.

Casa de oaspeți pomenită de Mântuitorul în această parabolă este Biserica.

Îngrijirea primită în casa de oaspeți de către cel căzut între tâlhari din partea samarineanului milostiv ilustrează purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de oameni în Biserică, fiindcă așa cum a afirmat Sfântul Iacov, „*toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor*” (Iacov 1,17).

Domnul Hristos spune în continuarea pildei că „*A doua zi, samarineanul a scos doi dinari i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da*”.

Deși samarineanul milostiv l-a îngrijit până a doua zi pe cel rănit, acesta nu și-a revenit, pentru că dacă o făcea, ar fi plecat la casa lui. Prin faptul că binefăcătorul i-a dat gazdei doi dinari pentru a purta în continuare de grijă celui suferind, avem dovada că acesta era tot inconștient. Observăm de aici că prin repetarea frecventă a păcatului acesta se întipărește în ființa noastră, prinzând rădăcini adânci, încât recuperarea omului

¹ **Sfântul Maxim Mărturisitorul**, *Ambigua*, traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983, p. 61, nota 17.

pătimaș necesită eforturi mari și timp îndelungat. Vom prezenta un exemplu grăitor în acest sens. Într-o familie trăia un băiat foarte rău. După ce acesta a crescut, ca să îl dezvețe de năravul său, tatăl acestuia a început să bată câte un cui într-o ușă pentru fiecare faptă rea a tânărului, iar seara îl ducea să îi arate ușa. Sătul să vadă cum de la o zi la alta cuiele se tot înmulțeau, încât aproape nu mai aveau loc în ușă, tânărul și-a împușinat răutățile, iar de la o vreme s-a cumișit. Văzând tatăl băiatului că acesta și-a venit în fire și s-a cumișit, i-a spus că pentru fiecare faptă bună pe care o va săvârși poate să scoată câte un cui din ușă, ceea ce tânărul a și făcut. După o vreme toate cuiele din ușă au fost scoase, iar tânărul, plin de satisfacție, și-a dus tatăl să îi arate ușa, iar acesta i-a zis: „Fiule, în ultimul timp te-ai purtat bine, însă privește câte găuri sunt în această ușă, care niciodată nu va mai fi ca și atunci când era nouă. Dacă înfigi într-un om un cușit și îl scoți imediat, va rămâne o rană. Indiferent cât de mult îți regreți fapta, chiar și după ce rana se va vindeca, va rămâne pentru totdeauna o cicatrice”.

La fel se întâmplă și în viața duhovnicească. De câte ori omul săvârșește un păcat acesta se imprimă în ființa lui și o degradează. De aceea, cei care consideră că prin simpla mărturisire a păcatelor scapă definitiv de ele se înșală. Prin spovedanie penitentul primește dezlegare și iertare de păcate, însă cu amintirea păcatelor și cu obișnuința de a păcătui trebuie să lupte timp îndelungat, poate chiar întreaga viață. Din viața Sfintei Maria Egipteanca aflăm că după ce aceasta s-a retras în pustie a luptat timp de șaptesprezece ani cu patimile ca și cu niște fiare sălbatice, până le-a biruit.

„Ce este păcatul în înțelegerea creștinului? Păcatul, mai înainte de toate, este un fenomen duhovnicesc, metafizic. Rădăcinile acestuia se află în tainicele adâncuri ale ființei umane. Esența păcatului nu constă în încălcarea unor norme etice, ci în

înstrăinarea de la veșnica viață dumnezeiască, pentru care omul a fost creat și către care este chemat în chip firesc sau, altfel spus, prin însăși firea lui. Păcatul se săvârșește, mai întâi de toate, în adâncul tainic al duhului omului, însă urmările lui lovesc întreaga omenire. Păcatul, odată săvârșit, se răsfrânge asupra stării sufletești a omului, precum și a celei trupești, se răsfrânge asupra exteriorului său, asupra sorții celui ce l-a săvârșit, el negreșit va ieși în afara hotarelor vieții sale individuale și va împovăra cu răul său viața întregii omeniri și, prin urmare, se va răsfrânge asupra sorții întregii lumi. Nu numai păcatul strămoșesc a avut consecințe de însemnătate universală, ci orice păcat, fie vădit, fie tănuit, al fiecăruia dintre noi, se răsfrânge asupra destinului întregii lumi. Omul trupesc, săvârșind păcatul, nu simte în sine urmările lui precum le simte cel duhovnicesc. Omul trupesc nu vede în sine schimbările stării după săvârșirea păcatului, căci își petrece toată vremea în moarte duhovnicească, fiindcă nu a cunoscut veșnica viață a duhului. Omul duhovnicesc, dimpotrivă, cu fiecare înclinare a voii sale spre păcat vede în sine o schimbare a stării, din pricina împuținării harului”¹.

„Oamenii au cel mai adesea o înțelegere juridică asupra dreptății. A împovăra pe cineva cu răspunderea pentru vina altcuiva ei o resping ca pe o nedreptate. Aceasta nu își are locul în conștiința lor juridică. Dar alta grăiește duhul iubirii lui Hristos. În duhul acestei iubiri, a împărtăși răspunderea pentru vina celui iubit, ba chiar a o purta deplin, nu numai că nu este străin, ci întru totul firesc. Mai mult, prin faptul de a purta vina străină se vedește adevărul iubirii și se ajunge la conștientizarea ei. Dar când se adaugă libera asumare a vinei și a suferințelor celui iubit, atunci dragostea își atinge desăvârșirea atotcuprinzătoare.

¹ **Arhimandritul Sofronie**, *Cuviosul Siluan Atonitul*, traducere din limba rusă de Ierom. Rafail Noica, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2009, pp. 35-36.

Mulți nu pot sau nu vor să ia asupra lor și să poarte de bunăvoie urmările păcatului strămoșesc. Ei spun: «Adam și Eva au mâncat din rodul pomului oprit, dar ce mă privește pe mine? Eu sunt gata să răspund pentru păcatele mele, dar numai pentru ale mele personale, și nicidecum pentru cele străine». Și omul nu înțelege că printr-o astfel de mișcare a inimii repetă în sine păcatul strămoșesc, care devine propriul său păcat și propria cădere. Adam s-a lepădat de răspundere aruncând vina asupra Evei și a lui Dumnezeu Însuși, Care îi dăduse femeia, rupând astfel unitatea neamului omenesc și comuniunea lui cu Dumnezeu. Astfel, de fiecare dată când ne împotrivim să ne asumăm vina pentru răul comun, pentru faptele celor apropiați, noi repetăm același păcat și rupem la rândul nostru unitatea neamului omenesc”¹.

Din faptul că samarineanul i-a dat gazdei casei de oaspeți doi dinari pentru a se îngriji de cel suferind înțelegem că omul împătimit nu își poate purta singur de grijă din punct de vedere duhovnicesc, nu se poate ridica de unul singur din patima care îl stăpânește, ci are nevoie de ajutorul altcuiva. Din acest motiv Sfântul Iacov a scris: *„Mărturișiți-vă așadar unul altuia păcatele și rugați-vă unul pentru altul, ca să vă vindecați, căci mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului”* (Iacov 5,16-17). Nu oricine însă are puterea de a ierta păcatele, ci numai Sfinții Apostoli și succesorii acestora, cărora Domnul Hristos le-a spus: *„Așa cum Tatăl M-a trimis pe Mine, tot astfel și Eu vă trimit pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: «Luați Duh Sfânt, cărora le veți ierta păcatele, li se vor ierta; cărora le veți ține, ținute vor fi»”* (Ioan 20,21-23).

Cei doi dinari din parabolă reprezintă Vechiul și Noul Testament, pentru că ambele au jucat un rol în opera de răscumpărare a lumii. Domnul Hristos le-a și spus evreilor: *„Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau profeții; n-am venit să*

¹ **Ibidem**, pp. 130-131.

stric, ci să împlinesc” (Matei 5,17), iar Sfântul Apostol Pavel, vorbind despre Legea Veche, a afirmat că *„sfârșitul Legii este Hristos, spre îndreptarea a tot celui ce crede”* (Romani 10,4).

„Cei doi dinari mai simbolizează și cele două firi ale Mântuitorului, cea dumnezeiască și cea omenească, pe care Fiul lui Dumnezeu întrupat le-a pus în slujba mântuirii omului”¹.

Plecarea samarineanului de la casa de oaspeți arată că prin înălțarea cu trupul la cer Domnul Hristos și-a încheiat misiunea pe pământ, însă aceasta va fi continuată de Sfinții Apostoli, de cei șaptezeci de ucenici, precum și de urmașii lor, cât va exista lumea, de vreme ce, după învierea Sa din morți, Mântuitorul le-a spus Sfinților Apostoli, și prin ei, succesorilor acestora: *„Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului”* (Matei 28,20).

Gazda casei de oaspeți din parabola rostită de Domnul Hristos îi reprezintă pe slujitorii Bisericii.

În faptul că hangiul a fost plătit pentru munca sa avem dovada că slujitorii Bisericii trebuie să trăiască de la altar, după cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel: *„Cine slujește vreodată în oaste cu solda lui? Cine sădește vie și nu mănâncă din roada ei? Sau cine paște o turmă și nu mănâncă din laptele turmei? Oare după judecata omenească spun eu acestea? Oare nu și legea le spune? Că scris este în legea lui Moise: Să nu legi gura bouului care treieră. Oare de boi Se îngrijește Dumnezeu, sau chiar de dragul nostru o spune? Că de dragul nostru s-a scris: Cel ce ară trebuie să are cu nădejde, și cel ce treieră trebuie să treiere cu nădejdea că-și va avea partea lui. Dacă noi am semănat la voi pe cele duhovnicești, mare lucru este oare dacă pe cele pământești ale voastre le vom secera? Oare nu știți că cei ce săvârșesc cele sfinte mănâncă de la templu? Că cei care-i slujesc altarului, de la altar au parte? În același chip și Domnul le-a poruncit celor ce propovăduiesc Evanghelia, ca din Evanghelie să trăiască”*

¹ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 272.

(I Corinteni 9,7-11 și 13-14). În același timp însă, Sfântul Apostol Petru le atrage luarea aminte slujitorilor Bisericii: *„Păstoriți turma lui Dumnezeu ce vi s-a dat în seamă, veghind asupra ei nu de nevoie, ci de bunăvoie, după Dumnezeu, nu pentru câștig rușinos, ci din tragere de inimă, nu ca și cum ați fi stăpânii celor ce v-au căzut la sorți, ci voi făcându-vă pilde ale turmei”* (I Petru 5,2-3).

Promisiunea făcută de samarinean hangiului că la revenirea sa îi va achita celelalte cheltuieli necesare îngrijirii omului căzut între tâlhari reprezintă făgăduința Fiului lui Dumnezeu către slujitorii Bisericii că la cea de-a doua Sa venire în lume îi va răsplăti pentru împlinirea misiunii preoțești. Despre aceasta Sfântul Apostol Petru le-a scris slujitorilor sfințelor altare: *„Iar când Se va arăta Mai-Marele păstorilor, veți primi cununa cea neveștejită a măririi”* (I Petru 5,4).

În cadrul Sfintei Liturghii, în care este sfințit un nou preot, după prefacerea cinstitelor daruri în Trupul și Sângele Domnului Hristos, arhiereul îi încredințează noului hirotonit Trupul Domnului sau agnețul, zicându-i: „Primește acest Odor și-L păstrează până la a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos, când are să-L ceară de la tine”¹. De vreme ce Biserica este trupul tainic al Mântuitorului, pentru că așa cum a afirmat Sfântul Apostol Pavel: *„Noi, cei mulți, un trup suntem în Hristos, și fiecare ne suntem mădulare unii altora”* (Romani 12,4-5), noului hirotonit i se încredințează, de fapt, turma cuvântătoare pe seama căreia a primit sfânta taină a preoției. Prin cuvintele sale, arhiereul îl responsabilizează pe noul hirotonit de grija pe care trebuie să o poarte față de păstoriții sau fiii săi duhovnicești, pentru ale căror suflète va avea de dat seamă în fața Domnului Hristos, Marele Arhiereu, la Judecata de Apoi.

¹ *Arhieraticon*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993, p. 53.

După ce a încheiat de rostit parabola, Mântuitorul l-a întrebat pe învățătorul de Lege: *„Care dintre aceștia trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari? Iar el a zis: Cel care a făcut milă cu el. Și Iisus i-a zis: Mergi și fă și tu asemenea”*.

Prin această pildă Domnul Hristos l-a lămurit pe învățătorul de Lege cine este aproapele nostru și ne-a învățat pe toți cei ce credem în El să avem milă față de aproapele aflat în nevoie, indiferent de neamul din care acesta face parte sau de convingerile lui religioase, pentru că nici samarineanul nu aparținea aceluiași popor ca evreul căzut între tâlhari, nici nu împărțea aceeași credință, însă a făcut milă cu el. De asemenea, atunci când oferim cuiva un ajutor, nu trebuie să ținem cont de starea lui morală, pentru că nici Dumnezeu, la plinirea vremii, nu L-a trimis pe Fiul Său în lume să ne mântuiască pentru că noi am fi meritat, ci Și-a arătat *„iubirea față de noi prin aceea că Hristos a murit pentru noi pe când noi eram încă păcătoși”* (Romani 5,8).

Mesajul parabolei samarineanului milostiv este că orice om sau semen al nostru este aproapele nostru și noi suntem datori să venim în sprijinul tuturor celor care au nevoie de ajutorul nostru, în orice împrejurare și necondiționat.

„Parabola samarineanului milostiv ne arată ce înseamnă credibilitatea creștinismului și a statutului de creștin, privite atât din interior, cât și din afară. De aceea, mesajul pe care-l transmite pilda nu este deloc ușor de împlinit”¹.

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 239.

Pilda samarineanului milostiv

(altă interpretare)

În această parabolă Domnul Hristos spune că „*un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort*”.

Chiar dacă Sfânta Scriptură nu menționează acest lucru, „textul Evangheliei după Luca ne lasă să înțelegem că omul care se cobora de la Ierusalim la Ierihon era un iudeu”¹.

„Distanța dintre Ierusalim și Ierihon este de aproximativ 30 de kilometri. În vechime, drumul dintre cele două localități era periculos, deoarece pe laturile lui se află numeroase peșteri în care se adăposteau mulți tâlhari”², „încât o călătorie pe aici era împreunată cu mari primejdii. Fericitul Ieronim istorisește că deșertul acela, din cauza numeroaselor omoruri care s-au petrecut acolo, era numit «Adommim», adică «Drumul sângelui»”³.

„Multe jafuri, răniri și ucideri s-au petrecut de-a lungul veacurilor prin acele locuri”⁴, „de aceea iudeii când aveau de mers la Ierusalim sau la Ierihon, pe această cale, pentru a evita

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 275.

² Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 167.

³ Pr. Prof. Andrei Buzdug, *Predică la Duminica a XXV-a după Rusalii. Despre aproapele nostru*, articol publicat în volumul: „*Cuvântul Tău este adevărul*”. *Predici ale teologilor clujeni la Duminicile Octoiului*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 194.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 276.

orice primejdie, se însoțeau mulți, formând caravane întregi și cântau psalmi, încât hoții nu îndrăzneau să-i atace¹.

„Se știe, de pildă, că, în epoca cruciadelor, cavalerii templieri asigurau protecția pelerinilor de-a lungul acestui drum. Astfel încât tabloul parabolei nu numai că este întru totul verosimil, dar se poate chiar ca el să-I fi fost inspirat Mântuitorului de o întâmplare reală².”

Domnul Hristos spune mai departe că „*din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l pe călătorul căzut între tâlhari, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături*”.

„Cei doi slujitori ai Legii Vechi au trecut pe lângă cel lovit și căzut la pământ și nu l-au ajutat. Nu i-au făcut rău, dar nu i-au făcut nici bine. Uneori, ca în cazul acesta, a nu face răul, nu este egal cu a fi bun. Indiferența în cazul acesta este păcat³.”

„Noi, foarte adesea, nu socotim păcat faptul de a nu-i ajuta pe cei aflați în nevoie. Ne liniștim cu faptul că nu suntem noi responsabili de nenorocirea lor, și ne vedem de treabă. Trecem pe lângă ei cu conștiința că n-am făcut niciun rău. Să ne amintim însă că iubirea aproapelui nu este opțională, ci este o poruncă. Și dacă nu o împlinim, ni se poate întâmpla ceea ce i s-a întâmplat bogatului nemilostiv din parabolă. Despre acela nu ni se spune nici că și-a agonisit averea prin furt sau exploatare, nu ni se spune nici că era rău, nici că nedreptătea pe cineva. Nimic din toate acestea. Atâta doar, că nu era bun, că nu îndeplinea porunca iubirii aproapelui⁴.”

„În Vechiul Testament existau două temeuri puternice pentru ca preotul și levitul să-i vină în ajutor omului ce zăcea

¹ Pr. Prof. Andrei Buzdug, *Art. cit.*, p. 194.

² Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 276.

³ Antonie Plămădeală, *Cuvinte...*, p. 233.

⁴ Idem, *Tâlcuri...*, p. 387.

rănit pe marginea drumului. Mai întâi, faptul că era vorba de unul de-al lor, de un iudeu. Chiar în interpretarea ei restrânsă, porunca iubirii aproapelui îi obliga să manifeste sollicitudinea necesară față de cel căzut între tâlhari. Apoi, datorită calității lor de slujitori ai templului, adică ai lui Dumnezeu, se cuvenea ca ei, în primul rând, să fie pildă de iubire concretă a aproapelui lor. Textul spune că și unul, și altul l-au văzut pe cel rănit, dar că au trecut pe alături. Pentru amândoi, porunca iubirii aproapelui s-a dovedit, cel puțin în acest caz, a nu fi depășit un nivel pur teoretic¹.

„S-a pus întrebarea dacă nu cumva Domnul Hristos în realitate urmărea să-i descrie pe preot și pe levit ca pe niște oameni lipsiți de inimă și lași, dacă nu cumva este mai probabil ca El să fi avut în vedere prescripția saducheică ce interzicea cu strictete preoților de a se întina prin atingerea unui om mort pe cale. Atunci trebuie să se presupună că preotul și levitul l-au considerat pe omul inconștient ca mort și au evitat să-l atingă pe temeuri levitice. Această interpretare merită o foarte mare considerație. Totuși, trebuie să se recunoască dificultățile pe care ea le implică. În Vechiul Testament citim că *„Dumnezeu i-a zis lui Moise: «Grăiește tu preoților, fiilor lui Aaron, și spune-le: Nimeni din voi să nu se spurce prin atingere de mort dintre ai săi, în afară de ruda cea mai apropiată: tată, mamă, fi, fiice, frate, sau de sora sa fecioară (care-i este aproape pentru că nu a cunoscut bărbat); de aceștia se poate atinge. De nimeni altul din poporul său să nu se atingă, ca să nu se întineze»”* (Levitic 21,1-4). Deși, potrivit acestui text preotului îi era interzis chiar în viața de toate zilele să se stingă de un cadavru (cu excepția rudelor sale cele mai apropiate), levitului nu i cerea să observe puritatea rituală decât în decursul activităților sale cultice. De vreme ce levitul, ca și preotul, călătorea de la Ierusalim la Ierihon, nimic nu i-ar fi interzis să atingă un trup mort de lângă drum. Trebuie să

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 276.

se presupună că dacă a fost determinat de considerente rituale, el era în drum spre Ierusalim, pentru a-și îndeplini acolo îndatoririle sale oficiale. Textul nu exclude această presupunere. Dar atunci se naște altă dificultate: Cetele săptămânale de preoți, leviți și laici care își făceau serviciul la templu obișnuiau să călătorească spre Ierusalim în grupuri strânse, nu individual. Să fi fost levitul din parabolă în întârziere? Era el, oare, dintre acei leviți de căpetenie care serveau permanent în templu? Pe scurt, este dificil să-l privim pe levit ca fiind condus de considerente rituale”¹.

Domnul Hristos spune în continuarea parabolei că *„un samarinean, mergând pe cale, a venit la cel căzut între tâlhari și, văzându-l, i s-a făcut milă, și, apropiindu-se, i-a legat rănilor, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el”*.

Unii cercetători ai Noului Testament au ajuns la concluzia că samarineanul din pildă „era un negustor care își căra mărfurile pe un asin ori pe un catâr, iar el însuși călărea un al doilea animal. Că omul era un negustor care călătorea adesea pe drumul acela, reiese din faptul că se cunoștea cu hangiul, precum și din promisiunea sa de a se întoarce în curând. Deoarece este improbabil ca samarineanul să se fi aflat pe calea spre așezarea eseniană de la Qumran, de lângă Marea Moartă, se poate presupune că ținta călătoriei sale era ținutul de la răsărit de Iordan”².

„În relatarea Sa, nu ceea ce a pățit călătorul reține atenția Mântuitorului. Nici fapta condamnilă a tâlharilor; de la unii ca ei, nici nu te poți aștepta la altceva. Ci diferitele atitudini față de omul acela lăsat de tâlhari la marginea drumului, gol și aproape mort. Și, mai ales, contrastul dintre atitudinea preotului și a levitului, pe de o parte, și atitudinea samarineanului, pe de

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, pp. 243-244.

² *Ibidem*, pp. 244-245.

altă parte. Ceea ce era de așteptat să facă, dar n-au făcut, preotul și levitul, face cineva de la care nimeni nu s-ar fi așteptat: Un samarinean. Faptul este cu totul surprinzător, dacă se ține seama de ura seculară ce exista între iudei și samarineni, de disprețul profund pe care iudeii îl arătau samarinenilor și care, desigur, atrăgea o reacție pe măsură”¹.

„Relațiile dintre iudei și populațiile amestecate din Țara Sfântă, care suferiseră fluctuații considerabile, se înrăutățiseră foarte mult pe timpul Domnului Hristos, după ce samarinenii, între anii 6-9 d.Hr., la miezul nopții în timpul unui Paște, au pângărit curtea templului din Ierusalim împărștiind prin ea oase de oameni morți. De aici a rezultat o ostilitate ireconciliabilă între cele două părți. Astfel este clar că Mântuitorul a ales dinadins un exemplu extrem. Comparând dezertarea slujitorilor lui Dumnezeu cu lipsa de egoism a acelu samarinean dușmănit, ascultătorii Lui trebuiau să fie în stare să măsoare natura absolută și nelimitată a datoriei de a iubi”².

„Samarineanul însă, înainte de a fi samarinean, este un om. Un om care nu și-a tocit simțămintele umane, cum fac cei mai mulți. Văzându-l pe cel rănit, el n-a trecut pe alături, ca ceilalți doi călători, ci a venit la el. Și nu l-a privit indiferent pe acel necunoscut, ci i s-a făcut milă de el. Iar această milă i-a dictat tot ceea ce trebuia să facă pentru salvarea acelu om nenorocit. N-a fost, desigur, ușor. Era singur; și poate îl chemau treburi care nu sufereau amânare. Nu știm câtă medicină cunoștea și cât de îndemânatice i-au fost mâinile atunci când a pus pe răni remediile pe care le avea în bagajul său de călător - untdelemn și vin - și când a legat rănil muribundului. Ceea ce știm cu siguranță este că mila sa n-a rămas un simplu simțământ lăuntric. El a făcut tot ceea ce știa și tot ceea ce putea face, fără a lua seamă la faptul

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 276-277.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 244.

că ajutorarea acestui semen al său îi pretindea efort, pierdere de vreme sau cheltuială”¹, însă prin „ajutorul său acordat la timp el a scăpat din ghearele morții un nenorocit”².

Samarineanul a turnat pe rănilor celui căzut între tâlhari „untdelemn și vin, după o veche rețetă orientală”³, „pentru că untdelemnul înmuia, iar vinul dezinfecțea, apoi și-a folosit broboada sau a rupt o bucată dintr-un strai de in pentru a-i lega rănilor”⁴.

„Locul indicat de Mântuitorul pentru întâmplarea din această parabolă este foarte ușor de identificat. Pe la jumătatea drumului care coboară de la Ierusalim la Ierihon, aproape de Waddi Kilt, există o vale prăpăstioasă, pe ale cărei laturi se găsește un adevărat labirint de peșteri - adăposturi ideale pentru tâlhari - unde se văd până astăzi ruinele unui han (locul este numit astăzi Hanul el Ahmar), care avea și o fântână adâncă, dar săracă în apă. Aceasta este, desigur, casa de oaspeți menționată în pildă. Un han mai nou funcționa încă cu câteva decenii în urmă, pelerinii putând face aici un popas binemeritat”⁵.

În încheierea parabolei, Domnul Hristos spune că „*a doua zi, samarineanul a scos doi dinari i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da*”.

„Această discuție cu gazda a avut-o samarineanul a doua zi, ceea ce înseamnă că binefăcătorul a rămas peste noapte cu cel suferind. Nu l-a părăsit imediat”⁶.

În urmă cu două mii de ani, „prețul găzduirii la o casă de oaspeți, pentru o zi, era cam a 12-a parte dintr-un dinar”⁷. Din moment ce samarineanul i-a achitat gazdei cazarea pentru douăzeci

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 277.

² Pr. Prof. Andrei Buzdug, *Art. cit.*, p. 195.

³ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 169.

⁴ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 244.

⁵ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 276.

⁶ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 242.

⁷ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 244.

și patru de zile, înseamnă fie că omul căzut între tâlhari era foarte bolnav, fie că el era extrem de generos.

După ce a terminat de rostit pilda, Mântuitorul l-a întrebat pe învățătorul de Lege cu care purta discuția: „*Care dintre aceștia trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari? Iar el a zis: Cel care a făcut milă cu el. Și Iisus i-a zis: Mergi și fă și tu asemenea*”.

„Forma pe care a luat-o întrebarea adresată de Domnul Hristos învățătorului de Lege constituie un subiect mult dezbătut, fiindcă în timp ce întrebarea interlocutorului Său: «*Cine este aproapele meu?*» se referea la obiectul iubirii (pe cine trebuie să-l tratez ca pe aproapele meu?), Mântuitorul întreabă despre subiectul iubirii (cine a acționat ca un aproape?). Învățătorul de Lege se gândește la el însuși când întreabă: «*Care este limita responsabilității mele?*». Domnul Hristos îi transmite mesajul: «*Gândește-te la cel în suferință, pune-te în locul lui și întreabă-te: Cine are nevoie de ajutorul meu? Atunci vei vedea că cerințele iubirii nu cunosc hotare*»¹.

„Pentru samarinean, necunoscutul căzut între tâlhari a fost aproapele. L-a tratat ca pe sine. Pentru cel căzut între tâlhari, samarineanul a fost aproapele”².

„După definiția iudaică a termenului, samarineanul nu era aproapele celui ce căzuse între tâlhari. El însă s-a făcut aproapele aceluia. De aceea, Mântuitorul, inversând oarecum formularea din întrebarea învățătorului de Lege, îl întreabă la rândul Său: «*Care dintre aceștia trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari?*». «*Cel care a făcut milă cu el*», răspunde cărturarul. Nici nu putea să răspundă altfel. Căci lecția parabolei se impune cu puterea evidenței. Nu-i convenea, desigur, mândrului cărturar iudeu să recunoască superioritatea comportării schismaticului

¹ **Ibidem**, p. 245.

² **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 387.

samarinean față de cea a preotului și a levitului. Dar ce putea face? Numai acela făcuse ceea ce se cuvine să faci față de cineva pe care-l consideri aproapele tău. Iată-l pe cărturar recunoscând, fără să vrea, că împlinirea voii lui Dumnezeu și, deci, îndreptarea nu sunt privilegii exclusive ale iudeilor. Și că noțiunea de «apropiele», în contextul poruncii iubirii, nu poate fi redusă la sensul ei exterior. Călătorului rănit, iudeii cei apropiați i s-au făcut străini, iar samarineanul cel străin i s-a făcut aproape. Căci nu locul, ci iubirea este cea care face aproapele”¹.

„Lecția parabolei este clară și adânc grăitoare pentru noi: Dacă un străin, cum era acel samarinean, s-a făcut aproapele iudeului căzut între tâlhari - adică al unui om care, dacă n-ar fi ajuns în acea stare jalnică, nici n-ar fi catadicsit să-i răspundă la salut disprețuitului schismatic-, înseamnă că oricine este dator să se facă oricui aproapele, chiar și celui mai mare vrăjmaș, căci în fața iubirii la care ne cheamă Evanghelia nu există vrăjmași, există doar frați”².

„În această pildă, Domnul Hristos îi dă de înțeles învățătorului de Lege că în timp ce aproapele este în primul rând conaționalul său, totuși înțelesul termenului nu se limitează numai la acesta. Exemplul acestei corciturii disprețuite trebuie să-l învețe că nicio ființă umană nu este dincolo de cuprinsul iubirii sale”³.

„Așadar, aproapele este cel care se simte aproape de suferințele celor în nevoi, cel care compătimentește, cel care ajută efectiv. Acesta este plăcut lui Dumnezeu și pe acesta îl va răsplăti Dumnezeu. Celălalt, ceilalți care trec nepăsători, aceștia sunt departele, și departele nefiind aproape de omul în nevoie,

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 277.

² *Ibidem*, p. 278.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 245.

e departe de Dumnezeu. Modelul nostru este samarineanul milostiv - aproapele”¹.

„Prin samarineanul milostiv, Mântuitorul a lăsat în istorie nu numai definiția aproapelui, ci și a generozității, vizavi de egoism”².

„Mulțumit de răspunsul primit din partea învățătorului de Lege, Domnul Hristos nu mai adaugă niciun comentariu, ci pur și simplu conchide: «*Mergi și fă și tu asemenea*»”³.

¹ **Antonie Plămădeală**, *Cuvinte...*, p. 234.

² **Idem**, *Tâlcuri...*, p. 387.

³ **Calinic Botoșăneanul**, *Op. cit.*, pp. 168-169.

Pilda prietenului de la miezul nopții

„Cine dintre voi, având un prieten, de se va duce la el în miez de noapte și-i va zice: Prietene, împrumută-mi trei pâini, căci mi-a venit un prieten de pe drum și n-am ce să-i pun dinainte; dar acela, răspunzând dinlăuntru, i-ar zice: Nu-mi da de lucru, acum ușa e încuiată și copiii mei sunt în pat cu mine. Nu pot să mă scol să-ți dau. Vă spun Eu vouă: Chiar dacă nu se va scula și nu-i va da pentru că-i este prieten, pentru îndrăzneala lui, totuși, se va scula și-i va da cât îi trebuie” (Luca 11,5-8).

„Parabola prietenului de la miezul nopții face o descriere vie a condițiilor dintr-un sat oriental din vechime, în care nu existau prăvălii și, înainte de răsăritul soarelui, gospodina cocea cantitatea de pâine necesară familiei pentru ziua respectivă. Fiind vorba despre o localitate rurală mică, în general se știa cine a mai păstrat ceva pâine de cu seară”¹.

Domnul Hristos relatează că într-un astfel de sat un localnic a primit, în miez de noapte și pe neașteptate, vizita unui prieten și, neavând nicio bucățică de pâine să-i pună în față, a apelat la ajutorul unui vecin, cerându-i împrumut, până dimineață, trei pâini. „În Orient chiar și astăzi trei felii de pâine sunt considerate suficiente pentru masa unei persoane”².

„Orientalul se culcă devreme. Seara casa este în întuneric. Micul opaiț cu ulei care arde în timpul nopții nu dă decât o lumină slabă. Ușa a fost închisă demult, adică zăvorâtă și încuiată. Zăvorul este un drug de lemn sau de fier care alunecă prin niște

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 195.

² *Ibidem*.

belciuge în tocul ușii. A trage zăvorul este un gest care necesită efort și face mult zgomot”¹.

Auzind solicitarea vecinului, gazda trezită brusc din somn i-a spus că ușa casei este încuiată și copiii sunt în pat cu el, încât nu este dispus să-l ajute.

În cazul de față „trebuie să ne imaginăm o casă țărănească cu o singură cameră, în care întreaga familie dormea pe o saltea, în partea mai înălțată a camerei, motiv pentru care toți ar fi deranjați dacă tatăl ar trebui să se ridice și să tragă zăvorul”².

„Supărarea celui trezit din somn își găsește deja expresia în faptul că el omite să-și salute vecinul”³.

Din această pildă constatăm că „nu numai provocările vieții curente cer cutezanță, pentru că nici lumea de dincolo de lume, lumea Împărăției, nu se cucerește fără o viguroasă mobilizare de energie, fără un asalt duhovnicesc, fără luptă. În acest sens Domnul Hristos a afirmat că *«din zilele lui Ioan Botezătorul până acum Împărăția cerurilor se ia prin asalt, iar cei ce dau asaltul o cuceresc»* (Matei 11,12)”⁴.

„Personajul central al parabolei, cel care își inoportunează prietenul în puterea nopții, are cel puțin două justificări pentru gestul său. Mai întâi, se adresează unui prieten. Nerușinarea permisă e cea care survine pe fondul unei relații deja constituite, al unor afecte și cooperări prealabile. E o îndrăzneală consimțită, principial, de ambele părți. Cu un prieten îți poți permite, uneori, ceea ce nu îți poți permite cu un străin. Numai pe baza unui asemenea context, îndrăzneala e tolerabilă, dacă nu chiar recomandabilă. Dumnezeu Însuși poate fi tratat cu acest tip de îndrăzneală, de vreme ce, între El și omul credincios,

¹ **Ibidem**, p. 196.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**, pp. 195-196.

⁴ **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, p. 167.

există o legătură, un raport de iubire. Iar când este vorba de iubire aproape totul este îngăduit, de aceea Fericitul Augustin a rostit îndemnul: «Iubește și fă ce vrei!», iar Sfântul Apostol Pavel a scris «că iubirea rabdă îndelung și pe toate le suferă» (I Corinteni 13,4 și 13,7)¹.

„Prieten nu este însă, în textul pildei, numai cel apelat. Prieten este și musafirul. Iar aici intră în joc o a doua justificare a celui care cere: Ospitalitatea, o valoare la mare preț în lumea antică și cea orientală. Cel care cere, comițând un act de transgresiune riscantă, nu cere pentru sine, nu-și deranjează prietenul pentru un beneficiu propriu, ci pentru a împlini un ritual tradițional și pentru a-și onora aproapele. Nerușinarea nu este, prin urmare, un gest arbitrar, un capriciu temperamental, o formă de proastă creștere. Este expresia-limită a unei nevoi de soluție. Este, s-ar putea spune, o obligație și, la urma urmei, o jertfă, căci implică, într-o primă instanță, asumarea unei posturi de precaritate morală: Te pui, voluntar, într-o lumină nefavorabilă, de dragul altuia².

„Parabola prietenului de la miezul nopții zugrăvește cu adevărat obiceiul ospitalității orientale³, fiindcă „în Orient este o datorie imperativă să-ți tratezi bine oaspetele⁴, de aceea „Domnul Hristos vorbește despre un om care se roagă, cerând pentru ca, la rândul lui, să poată da mai departe altuia. El trebuie să obțină pâine, deoarece altfel nu poate împlini nevoia călătorului flămând și obosit, care a venit noaptea târziu. Deși vecinul lui nu este dispus să se deranjeze, el continuă să-l roage, pentru că foamea

¹ **Ibidem**, pp. 168-169.

² **Ibidem**, p. 169.

³ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 197.

⁴ **Ibidem**, p. 195.

prietenului său trebuie potolită. În cele din urmă, insistența lui este răsplătită, iar cererea îi este împlinită”¹.

„Desigur, chiar dacă vecinul nu-i va da ceea ce cere pe baza prieteniei, totuși îi va da, fie din pricina oportunității cererii lui, fie ca să nu se facă de rușine, adică să-și păstreze fața curată în această chestiune, fie pentru a scăpa de cererea sa stăruitoare”².

„Pentru cine are fie și o minimă experiență a rugăciunii, un anumit tip de jenă prost plasată e un sentiment frecvent. Cum pot îndrăzni să mă rog, dintr-odată, pentru ceva, când, în restul timpului, trăiesc în afara oricărei reguli duhovnicești? Sau: Cum să cer ajutor când sunt la ananghie, de vreme ce, când nu sunt, uit cu totul de rugăciune? Cum să pretind favoruri, când amân mereu să mulțumesc pentru cele deja primite? Sau, și mai apăsător: Cum să cer lui Dumnezeu să se ocupe de micile mele nevoi și neazuri? Parabola prietenului de la miezul nopții răspunde acestor dileme cu o simplitate suverană: Când ești într-o situație care impune solicitarea promptă a unui ajutor, nu sta pe gânduri. Fă-o! Lasă deoparte căldicelul bunelor moravuri, acceptă să te faci antipatic, să depășești măsura, să-ți inoportunezi partenerul, fie el prietenul de-alături sau Dumnezeu. Altfel, te vei compromite, tocmai pentru că ești preocupat, în chip excesiv, de orgoliul de a nu te compromite. La fel cum cel care va dori să-și păstreze, cu orice preț, viața și-o va pierde (Matei 10,39)”³.

Parabola prietenului de la miezul nopții subliniază importanța „perseverenței în rugăciune. Și e adevărat că, în Evanghelia după Luca, unde aceasta este relatată, rugăciunea se bucură de o atenție deosebită (3,21; 5,16; 6,12; 9,18; 9,28; 11,1 ș. a.), după cum e adevărat că parabola este precedată, nemijlocit, de rugăciunea

¹ Ellen G. White, *Parabolele...*, p. 97.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, pp. 196-197.

³ Andrei Pleșu, *Op. cit.*, pp. 169-170.

«Tatăl nostru», oferită de Domnul Hristos ucenicilor ca model de rugăciune¹.

„Dumnezeu nu a spus niciodată: Cereți o singură dată și veți primi. El ne îndeamnă să cerem în continuare, să perseverăm în rugăciune fără șovăire. Perseverența în rugăciune îi inspiră celui care se roagă o atitudine mai serioasă și îi dă o dorință tot mai mare de a primi lucrurile pe care le cere²».

„În parabola prietenului de la miezul nopții, cel care cerea a fost respins la început, dar nu a renunțat la cererea sa. Tot astfel, rugăciunile noastre par să nu primească întotdeauna un răspuns imediat de la Dumnezeu, dar Domnul Hristos ne învață că trebuie să nu încetăm a ne ruga³».

De asemenea, „pentru împlinirea făgăduințelor lui Dumnezeu există și anumite condiții, iar rugăciunea nu poate lua niciodată locul îndeplinirii datoriei. Mântuitorul a spus în acest sens: *«De Mă iubiți, păziți-Mi poruncile! Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este cel ce Mă iubește; iar cel ce Mă iubește pe Mine, iubit va fi de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui»* (Ioan 14,15 și 21)⁴.

„Sfântul Evanghelist Luca a consemnat această pildă într-un context general despre rugăciune, de aceea a înțeles-o ca fiind un îndemn la rugăciunea neîncetată⁵».

„Dacă un prieten te ajută cu prețul disconfortului propriu, atunci cu atât mai mult lui Dumnezeu îi va fi la îndemână să te ajute când o să ceri⁶», „pentru că lui Dumnezeu Îi place să dea. El este plin de milă și de iubire și dorește din toată inima să răspundă la rugăciunile celor ce apelează la El cu credință. El ne

¹ **Ibidem**, pp. 170-171.

² **Ellen G. White**, *Parabolele...*, p. 101.

³ **Ibidem**, p. 99.

⁴ **Ibidem**.

⁵ **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 196.

⁶ **Andrei Pleșu**, *Op. cit.*, p. 173.

dă ca să le putem sluji altora și prin această lucrare să devenim asemenea Lui”¹.

„Este limpede că scopul explicit al parabolei prietenului de la miezul nopții este evidențierea contrastului dintre prietenul ezitant din vecini și Dumnezeu, care, spre deosebire de el, nu va ezita să răspundă neîntârziat credinciosului care se roagă. Din punctul nostru de vedere, pilda vorbește, preponderent, despre legitimitatea necondiționată a rugăciunii. Nimic, nicio cutumă de bună purtare, nicio regulă de etichetă, nicio reținere convențională nu pot fi invocate pentru a amâna, sau a suprima, impulsul de a te ruga. Nu este rușinos să adopți, când urgența existențială o cere, atitudinea cerșetorului”².

„Pilda prietenului de la miezul nopții, întocmai celei a judecătorului nedrept, așteaptă ca ascultătorii să tragă o concluzie. Dacă prietenul deșteptat din somn în miezul nopții se grăbește, fără un moment de întârziere, să răspundă cererii unui vecin aflat la nevoie, chiar dacă întreaga familie trebuie să fie deranjată de tragerea zăvorului, cu cât mai mult va face aceasta Dumnezeu. El este un Dumnezeu care își pleacă urechea la strigătul celor în nevoie și le vine în ajutor. El face mai mult decât cer ei. Deci, puteți să vă încredințați Lui, cu deplină încredere”³.

¹ Ellen G. White, *Parabolele...*, pp. 97-98.

² Andrei Pleșu, *Op. cit.*, p. 171.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 197.

Cuprins

Cuvânt înainte	3
Pilda semănătorului.....	22
Pilda neghinei.....	43
Pildele seminței de muștar și a aluatului.....	49
Pilda cu comoara ascunsă	53
Pilda cu mărgăritarele	56
Pilda năvodului	57
Pilda oii rătăcite	60
Pilda datornicului nemilostiv	64
Pilda lucrătorilor tocmiți la vie	81
Pilda celor doi fi	93
Pilda celor doi fi (<i>altă interpretare</i>).....	100
Pilda lucrătorilor celor răi	105
Pilda lucrătorilor celor răi (<i>altă interpretare</i>)	130
Pilda nunții fiului de împărat.....	138
Pilda nunții fiului de împărat (<i>altă interpretare</i>).....	184
Pildele slujitorului credincios și înțelept și a furului care vine noaptea.....	196
Pilda celor zece fecioare	206
Pilda talanților.....	246
Pilda seminței.....	290
Pilda samarineanului milostiv.....	295
Pilda samarineanului milostiv (<i>altă interpretare</i>).....	321
Pilda prietenului de la miezul nopții	330